

RUBEN PAGE
...afscheid...

110E JAARGANG — NO.: 286 DONDERDAG 23 DECEMBER 1993

AMIGOE

Na verl DP C... Preke

Betrian zoekt doekje voor bloeden

Conservatieven Zuid-Afrika willen Volksstaat:

Blank parlement maakt einde aan de apartheid

KAAPSTAD - Het laatste blanke parlement van Zuid-Afrika heeft woensdag het discriminerende politieke systeem van apartheid de doodsteek gegeven door de nieuwe grondwet goed te keuren. De nieuwe overgangsregeling maakt de machtsovername door de zwarte meerderheid mogelijk na de eerste verkiezingen voor alle Zuidafrikanen volgend jaar april.

De wet werd aangenomen met een grote meerderheid van 308 stemmen voor van blanke, gekleurde en Indier-parlementsleden en slechts 42 stemmen tegen van blanke leden van de Conservatieve partij, die in de oppositie zit. Er ontstond rumoer toen de wet was aanvaard en onafhankelijke parlementsleden die Nelson Mandela's Afrikaanse nationale congres (ANC) steunen "Amandla"(Vrijheid) schreeuwden. Voor de stemming verhieven de leden van de Conservatieve partij zich van hun zetels en zongen "Die stem", het nationale volkslied, dat door vele zwarten wordt afgewezen als symbool van apartheid.

DOODSTEEK

Het laatste blanke parlement van Zuid-Afrika heeft hiermee het discriminerende politieke systeem van apartheid de doodsteek gegeven door de nieuwe grondwet goed te keuren. De nieuwe constitutie maakt de machtsovername door de zwarte meerderheid mogelijk na de eerste verkiezingen voor alle Zuidafrikanen volgend jaar april.

CP-woordvoerder Corne Mulder zei dat met het aanvaarden van de constitutie drie miljoen blanke Afrikanen van hun vrijheid worden beroofd. "Een dergelijke grondwet leidt ertoe dat het ANC de gevestigde macht wordt en de CP een verzetsbeweging. De vrijheidsstrijd zal heftiger zijn dan ooit en voortduren tot we vrij zijn." De Conservatieve leider Ferdi Hartzenberg zei tegen journalisten dat nog voor de verkiezingen worden gehouden er een blanke "Volksstaat" zal zijn gevormd. Eerder deze week leken het blanke Afrikaner volksfront (AVF) en het ANC overeenstemming te hebben bereikt over zo'n blank thuisland. Op het laatste moment weigerde het AVF echter zijn handtekening onder het akkoord te zetten. De CP maakt, evenals het AVF, deel uit van de rechtse Vrijheidsalliantie die een meer federale structuur van Zuid-Afrika voorstaat, ingericht naar etniciteit.

De Vrijheidsalliantie dreigt de verkiezingen van 27 april te boycotten. De regering van president Fredrik De Klerk en het ANC proberen met deze conservatieve coalitie tot overeenstemming te komen. Woensdag besloten zij de onderhandelingen voort te zetten. Zij geven zichzelf tot eind januari de kans een akkoord te bereiken.

De nieuwe grondwet stelt dat na de verkiezingen een overgangsregering wordt gevormd voor een periode van vijf jaar. Daarin zouden alle partijen moeten zijn vertegenwoordigd die ten minste vijf procent van de stemmen behalen.

V-raad: Meer waarnemers naar Georgie-Abchazië

NEW YORK - De Veiligheidsraad (V-raad) van de Verenigde Naties (VN) heeft woensdag ermee ingestemd vijftig extra waarnemers naar Georgië te sturen. Zij moeten toezien op het bestand in Abchazie, dat zich in september heeft losgemaakt van de Kaukasische republiek.

De waarnemers moeten klaar staan om te worden ingezet zodra de onderhandelingen tussen Abchaziers en Georgiërs dat toelaten, heet het in de unaniem aangenomen resolutie. Al in augustus besloten de VN 88 waarnemers naar het gebied te sturen, maar van dat besluit kwam niets terecht toen de gevechten weer oplaaiden en de Georgiërs uit Abchazie werden verjaagd. De raad uitte zijn "ernstige zorgen" over het lot van de vluchtelingen in Georgië, als gevolg van de strijd in Abchazie en vervolgens van de burgeroorlog in west-Georgië. Abchazie en Georgië werden het begin december eens over de terugkeer van Georgische vluchtelingen naar het gebied.

JAKARTA - Myanmar (Birma) heeft woensdag een VN-resolutie van de hand gewezen waarin de mensenrechtensituatie in dat land wordt veroordeeld en opgeroepen wordt tot vrijlating van oppositieleidster Aung San Suu Kyi.

De Myanmarese minister van Buitenlandse zaken, Ohn Gyaw, zei tijdens een bezoek aan Indonesië dat de resolutie, die maandag door de Algemene vergadering werd aangenomen, beschouwd wordt als inmenging in de interne aangelegenheden van Myanmar.

Amerikaans-Somalisch aan de basis

■ *MOGADISHU - Een Amerikaanse soldaat maakt een praatje met een Somalische vrouw door een opening in een bunker op het vliegveld van de Somalische hoofdstad. Uit kringen van de krijgsheren wordt vernomen dat men bezig is zich te versterken met het oog op een spoedig hervatten van de onderlinge strijd, wanneer de buitenlandse troepen eenmaal Somalie hebben verlaten.*
(AFP-satellietfoto)

Militair bezoek aan Haïti

■ *PORT AU PRINCE - Een militaire missie van met Haiti bevriende landen bracht een bezoek aan Haiti voor overleg met de militaire leiders. Men kreeg echter geen toegang tot de Haitiaanse legerleider Raoul Cedras. De missie bestond uit de hoofdofficieren (vlnr) Roudeillac (Frankrijk), Summer (Canada), Perreira (Venezuela) en Sheehan (VS). De opdracht van de missie was pressie uit te oefenen op het Haitiaanse militaire regime om mee te werken aan de terugkeer van gekozen president Jean-Bertrand Aristide.*

Malval en Aristide verschillen van mening:

Legerleider Haïti ontvangt buitenlandse militairen niet

WASHINGTON - De Verenigde Staten (VS) heeft de militaire junta van Haïti woensdag een ultimatum gesteld. Als legerleider Raoul Cedras niet voor 15 januari het vredesakkoord van Governors Island naleeft, dreigt een verscherping van de economische sancties.

Volgens woordvoerder David Johnson van het ministerie van Buitenlandse zaken houden de additionele sancties onder meer in het beperken van niet-commerciele vluchten naar en vanuit Haïti. De VS waarschuwden de militaire junta, nadat Cedras geweigerd had militaire functionarissen uit de VS, Frankrijk, Venezuela en Canada te ontmoeten. Zij waren speciaal voor het treffen met Cedras naar de Haïtiaanse hoofdstad Port-au-Prince gereisd. De vier landen proberen herstel van de democratie op Haïti te bewerkstelligen.

Het akkoord van Governors Island, dat herstel van de democratie op Haïti beoogt, werd op 3 juli gesloten tussen Cedras en de in eind september 1991 door de junta verdreven president Jean-Bertrand Aristide. Cedras weigerde echter af te treden, waarna de Verenigde Naties (VN) besloten voor de tweede keer een olie- en wapenembargo tegen de junta af te kondigen.

De verhouding tussen Washington en Aristide schijnt ondertussen bekoeld te zijn.

Dit omdat Aristide niet mee zou willen werken aan een poging tot een verzoeningsconferentie in Haiti, zoals voorgesteld door zijn premier en bondgenoot Robert Malval. Deze heeft Aristide daarover een boze brief geschreven welke naar internationaal gebruik in de pers is opgedoken. Aristide stelt zich op het standpunt dat het klimaat in Haiti op dit ogenblik nog geen verzoeningsconferentie toelaat. President Bill Clinton en zijn minister van Buitenlandse zaken Warren Christopher staan achter Malvals plan.

Hoog water houdt nog aan in Europa: veel overlast

KOBLENZ - In Duitsland blijft de wateroverlast groot. Het water in de Rijn en de Moezel bleef ook in de nacht van woensdag op donderdag stijgen.

De oude binnenstad van Keulen staat onder water, het water bereikte daar donderdagochtend een hoogte van 10,25 meter. In de loop van de middag zou in Keulen het hoogtepunt van de vloed worden bereikt, dan zal het waterpeil naar verwachting meer dan 10,50 meter bedragen.

Ook in België en Frankrijk is er wateroverlast door de overstromingen van een reeks rivieren waaronder de Rijn en de Maas. Het waterpeil in deze rivieren stijgt nog steeds tengevolge van overvloedige regenval.

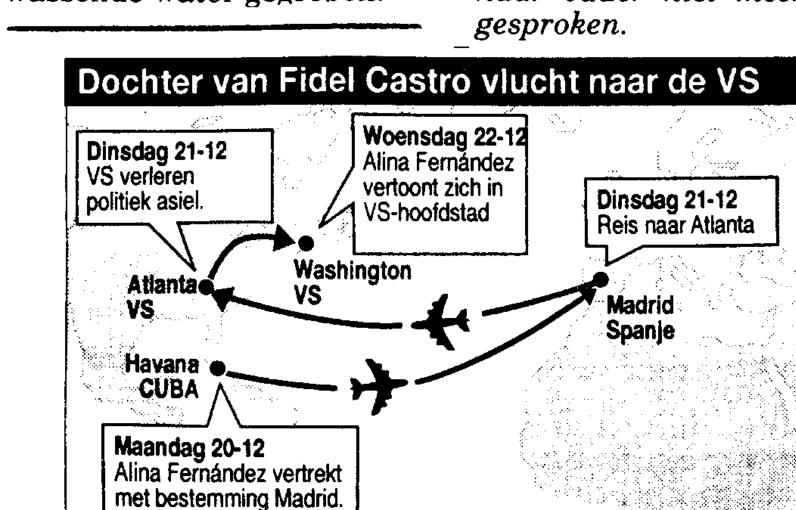
De toestand in de Belgische Maasvallei blijft zorgwekkend. Het waterpeil stabiliseerde zich in de loop van woensdag ondanks de voortdurende regenval. Door het zeer hoge peil is de druk op de oude dijken echter groot. De ramp eiste het leven van een 58-jarige man uit Heppeneert (Maaseik) die waarschuwingen negeerde en met zijn fiets een afgezette dijk opreed; hij werd door het wassende water gegrepen.

Lubbers begin 94 naar Witte Huis

WASHINGTON - Premier Lubbers brengt begin 1994 een bezoek aan Washington. Hij zal onder meer president Clinton en vice president Al Gore ontmoeten. De vermoedelijke datum voor het bezoek ligt in begin januari.

De Rijksvoorlichtingsdienst in Den Haag bevestigt dat Lubbers naar Clinton afreist, maar houdt een slag om de arm wat betreft de precieze data. Dat het januari wordt ligt vooralsnog in de rede, maar als het agendatechnisch even tegen zit, kan het ook een of twee maanden later worden. Een zegsman van het Witte Huis in Washington wilde geen commentaar geven op het komende bezoek van Lubbers zolang er vanuit Nederland geen officiele mededeling is. Een bezoek van premier Lubbers aan het Witte Huis staat al sinds de afgelopen zomer op de agenda, maar is steeds uitgesteld vanwege agendaproblemen.

■ *WASHINGTON - De dochter van de Cubaanse dictator Fidel Castro, Alina Fernandez Revuelta, is naar de Verenigde Staten gevlucht waar zij woensdag politiek asiel heeft gekregen. De ongeveer veertig-jarige Alina Fernandez verliet Cuba maandag met als reisdoel Spanje. Van daar vloog zij door naar Atlanta (Georgia). Castro's dochter oefent al jaren kritiek uit op de dictatoriale politiek van de Cubaanse president. Ze heeft hem eens omschreven als "een tiran" en zei vorig jaar tegen de krant Washington Post dat ze al jaren haar vader niet meer heeft gesproken.*

Ook in Limburgse bejaardentehuizen stroom uitgevallen:

Steeds meer mensen op vlucht in zuid Nederland voor wassende water

VENLO - In Venlo, Nederland, zouden vandaag (donderdag) in de loop van de dag waarschijnlijk enkele honderden mensen geëvacueerd worden in verband met het wassende Maaswater. Ook in Roermond willen honderden mensen hun woning verlaten. In Brabant bereidt men zich ook voor op wateroverlast.

Een woordvoerder bestempelde de situatie in Venlo en omgeving donderdagochtend vroeg als "zeer ernstig". In veel woningen langs de Maas zijn door de overstroming elektriciteit en verwarming uitgevallen. In Venlo en omliggende gemeenten als Tegelen en Meerlo-Wanssum zijn woensdag en donderdagochtend vroeg enkele tientallen mensen geëvacueerd met behulp van legervrachtwagens, landrovers en boten van een reddingsbrigade. Ze zijn overgebracht naar opvangcentra en familie. Ook in Arcen en Bergen zijn enkele mensen in veiligheid gebracht.

STABIEL

In Zuid-Limburg is de situatie stabiel, aldus een woordvoerder van het crisiscentrum in Maastricht. Het waterpeil van de Maas daalt met ongeveer een centimeter per uur. Om 5.00 uur stond het water bij de stuw bij Borgharen op 45,73 centimeter, veertien centimeter lager dan het hoogst gemeten peil op woensdag. De afgelopen dagen zijn circa 750 inwoners van de dorpen Itteren en Borgharen geevacueerd in verband met de wateroverlast.

De met zandzakken aangelegde nooddijk in het Roermondse Ool heeft het donderdagmorgen vroeg begeven. De waterkering met een lengte van 1200 meter is weggeslagen. Honderden inwoners van het gebied hebben besloten alsnog gehoor te geven aan de oproep van het gemeentebestuur hun huizen te verlaten. Van de vijftienhonderd die uit het Roermondse rampgebied moeten vertrekken, zijn er inmiddels vijfhonderd geevacueerd. Dat gebeurt met boten en helikopters. De evacuatie geschiedt op basis van vrijwilligheid.

Ook in midden-Limburg hebben woensdagavond veel gezinnen hun huis verlaten uit angst voor het hoge water. Volgens een woordvoerder van het crisiscentrum in Venlo verlaten vooral veel ouderen hun huizen. Dat gebeurt in buurtschappen in Tegelen, Venlo, Bergen en Baarlo. In enkele verzorgingstehuizen is inmiddels ook de elektriciteit uitgevallen.

BRABANT

Het ziekenhuis in het Noord-Brabantse Boxmeer treft noodmaatregelen als voorbereiding op het verwachte hoogwater. Voor vrijdagmiddag wordt een zwaar verhoogde waterstand verwacht. Om daarop voorbereid te zijn worden nu al zandzakken gevuld die in geval van nood het water buiten moeten houden. In de regio Den Bosch is dijkbewaking ingesteld. De regionale brandweer in Den Bosch verwacht de grootste problemen tijdens de Kerst. Het water zal naar alle waarschijnlijkheid vrijdag al fors beginnen te stijgen.

Duizenden gereserveerde Kerstdiners, waarvoor de restaurateurs allang culinaire lekkernijen hebben besteld en ingeslagen, zullen in Limburg niet worden gegeten. Tientallen aan of bij de Maas gelegen restaurants en hotels, moeten namelijk de deuren sluiten omdat hun pand onder water staat, onder water zal lopen of onbereikbaar wordt door het wassende water.

KabNa-st... ...gebouwd

Opleidin... ...ntrum Feffik sluit crisisjaar af met goede kansen

WILLEMSTAD — Voor het opleidingscentrum FEFFIK is 1993 een crisisjaar geweest. Het centrum verkeerde dit jaar in grote financiële problemen, door het uitblijven van voldoende gelden van het Kabinet Nederlands Antilliaanse Zaken (KabNa). Interne bestuursproblemen van de Feffik leidden tot grote vertraging in de uitvoering van haar werkzaamheden. De grootste problemen zijn inmiddels uit de weg geruimd. Maar het KabNa wil de steun in de komende vijf jaar gaan afbouwen. "Het vlot dobbert nu in rustiger vaarwater, maar we kunnen niet op Sinterklaas gaan zitten wachten", zei de voorzitter Carlos Römer gisteren bij de eindejaarsafsluiting.

Volgens de directeur van het centrum, de heer A. Valerian, wordt 1994 een cruciaal jaar voor de organisatie. "Het vertrouwen van het KabNa in FEFFIK is hersteld. De interne verhoudingen in de organisatie zijn sterk verbeterd en we hebben een nieuw bestuur. Voor verschillende projecten zijn extra mankracht en middelen in huis gehaald. Ook is er een actieve samenwerking ontstaan met het bedrijfsleven, zoals de hotelindustrie".

De FEFFIK heeft als doelstelling 'tweedekans' onderwijs aan te bieden aan jongeren, gericht op het krijgen van werk. Daarnaast werkt de FEFFIK ook aan de vergroting van de productieve sector en de dienstensector. Vooral in de toeristensector is behoefte aan jonge mensen. "Het leerlingenstelsel dat in de hotelsector wordt opgezet, zal jongeren moeten overtuigen dat er voor hen ook toekomst in het toerisme zit", zo zei de directeur van de organisatie, de heer A. Valerian.

Om de doelstellingen te realiseren moet volgens hem het personeelsbeleid verder versterkt worden. "Ook moet er veel onderzoek verricht gaan worden om te kijken hoe we jongeren kunnen bereiken. De FEFFIK moet nog

■WILLEMSTAD — *Directeur van de FEFFIK, de heer A. Valerian.*

beter toegankelijk worden voor hen die economisch en sociaal achtergesteld zijn".

Volgens Valerian is het ook noodzakelijk dat de organisatie in de toekomst *self-supporting* wordt. "We kunnen niet afhankelijk blijven van Nederlandse deskundigen. De financiële steun van Nederland kan onze ontwikkeling niet blijven domineren. Werkelijke ontwikkelingshulp moet ons helpen zelfstandig te worden".

Het KabNa wil in een periode van vijf jaar de financiële steun gaan afbouwen. Daarover moeten in het begin van 1994 duidelijke afspraken gemaakt gaan worden. Volgens Lammert de Jong van het KabNa is het opleidingscentrum een gezamenlijk belang van de vakbonden, bedrijfsleven en de overheid. Deze zullen dan ook de financiering op zich moeten gaan nemen. Hij verwees daarbij naar het Opleiding en Ontwikkelingsfonds in Nederland, dat door de sociale partners gezamenlijk bekostigd wordt.

Over de steun van het KabNa dit jaar zei De Jong dat er bij een aantal projecten niet de juiste procudures zijn gevolgd. Daarom heeft het KabNa volgens hem in een aantal gevallen financiering geweigerd. Feffik heeft vervolgens een aantal bankleningen afgesloten om de projecten toch te kunnen bekostigen."Nadat er een nieuw bestuur was aangetreden, hebben we besloten om voor hele essentiële onderdelen af te wijken van ons beleid om gedane zaken niet te financieren. Normaal willen we eerst een projectdossier zien voor we iets beslissen. Dit jaar zijn we daar in een aantal gevallen van afgeweken en hebben we een aantal leningen toch afgelost".

■ *WILLEMSTAD — De allereerste telefoongids voor het jaar 1994 werd aan de president-commassaris van Setel nv, gedeputeerde Abel Arrindell (tweede van links) overhandigd. Ing. Julio Constancia (midden), adjunct-directeur van Setel, reikte afgelopen dinsdag die nieuwe telefoongids uit aan de gedeputeerde. Verder op de foto: Angelo Kook (links), Andy Kramers (tweede van rechts) en Cesar Rodriguez (uiterst rechts). De nieuwe gids wordt in januari 1994 uitgedeeld.*

In kader LGO-regeling

Colombiaanse citrusbedrijven geïnteresseerd in Curaçao

WILLEMSTAD — Gedeputeerde Mendes de Gouveia heeft de afgelopen dagen de handelscontacten met Colombia strakker aangehaald. Met enkele citrusverwerkende bedrijven in het Zuidamerikaanse land is vestiging op Curaçao besproken.

Begin volgend jaar zullen de Colombiaanse ondernemers Curaçao bezoeken om eventuele vestigingsmogelijkheden verder te onderzoeken.

Middels vestiging op de Nederlandse Antillen mikken de ondernemers op een gunstige exportregeling, waarvan de overzeese gebiedsdelen kunnen profiteren. Het is de Colombianen te doen om export naar de VS. Wanneer zij bewerkingen uitvoeren op hun produkt in Curaçao vallen zij onder de gunstige LGO-regeling.

De Europese gemeenschap heeft voor Landen en Gebieden Overzee (voormalige koloniën die min of meer zelfstandig zijn) een regeling getroffen dat zij produkten zonder noemenswaardige invoerheffing naar de moederlanden mogen exporteren. Zo maken Surinaamse rijsthandelaren gebruik van de regeling, hoewel dat land als zelfstandige natie eigenlijk niet in aanmerking komt. Daar is het volgende op gevonden: de rijst wordt bewerkt - gepeld - op Curaçao en de handelaar kan dan alsnog profiteren van de reductie op de importheffing. Evenals Suriname is ook de Dominikaanse Republiek geïnteresseerd om rijst te laten bewerken op Curaçao.

Vanwege belangrijke rol bij MCB-overval

Openbaar Ministerie eist zwar... straffen voor vier verdachten

WILLEMSTAD — De overval op het filiaal van de Maduro & Curiel's Bank (MCB) te Saliña getuigt van een gedegen voorbereiding en koelbloedigheid van de kant van de overvallers. De betrokken Curaçaoënaars hadden een heel belangrijke rol die ook in de strafmeting naar voren moet komen. Dat was de stellige mening van het Openbaar Ministerie (OM) tijdens de behandeling van de strafzaken woensdag tegen de vier eilandbewoners.

Op 27 juli van dit jaar werd het MCB-filiaal te Saliña het mikpunt van een groep Venezolaanse overvallers. Uit het vooronderzoek blijkt dat ruim twee miljoen gulden buit werd gemaakt bij die overval. De overvallers werden na een schietpartij met de politie in de wijk Normandie gearresteerd, nadat dezelfde politie hun schuilplaats had achterhaald. Bij dat vuurgevecht vond een overvaller de dood; aan de zijde van de politie vielen geen gewonden.

Op de strafzitting complimenteerde het OM de leden van het Korps Politie Nederlandse Antillen (KPNA) officieel met de aanhouding van de overvallers. Op de strafzitting werd het Openbaar Ministerie vertegenwoordigd door twee officieren van justitie, mr. O.C. Kraal en mr. H.J. Donker. Het tweetal presenteerde een dikke dossier bevattende talloze verklaringen van getuigen, verbalisanten en van de overvallers zelf.

De verdachten werden zwaar bewaakt tijdens de strafzittingen en zaten verspreid in diverse kamers in het stadhuis. Het Gerecht in eerste aanleg belegde drie verschillende strafzittingen om alle elf verdachten te kunnen berechten. Voor rechter mr. L.C.P. Goossens verschenen eerst de vier inwoners van Curaçao die de Venezolaanse overvallers onder andere onderdak verschaften en hen verder wegwijs maakten op het eiland.

De advocaten mr. E. Hernandez en mr. M. Lieuw-Kie-Song waren belast met de verdediging van die verdachten. Ze pleitten dat hun cliënten onder dwang stonden van de groep overvallers. Hoofdverdachte C.W. verklaarde zelfs dat hij persoonlijk bedreigd werd door een van de overvallers die als contactpersoon diende en 'Cocinero' genoemd werd. Ze hadden hem bedreigd door te zeggen dat zijn moeder en partner het zullen bekopen, indien hij zich terug zou trekken.

Hij haalde toen een vriend (R.S.) en zijn partner (X.R.) over om hem te helpen. De echtgenote van de vriend [illegible] ook betrokken toen zij haar huis beschikbaar stelde zodat de overvallers de dag vóór de overval konden overnachten. Het OM eiste zes jaar celstraf voor R.S. omdat hij een grote rol had in de voorbereiding van de overval. Hij reed zelf herhaalde malen de vluchtroutes af en was indirect betrokken bij de oriëntatie van de omgeving én de bankinstelling. Verder paste hij zelf eigenhanding de vluchtroutes aan.

Een punt dat in het [illegible] deel van C.W. pleitte [illegible] dat hij zich na de [illegible] meteen had gemeld [illegible] politiebureau te Rio [illegible] rio. Daar verklaarde [illegible] hij door een groep Vene[illegible] lanen, die enkele [illegible] daarvoor een overval [illegible] gepleegd op het MCB-[illegible] te Saliña, onder be[illegible] werd gehouden. Hij [illegible] met een belastende [illegible] genis op het politie-bureau, waarin hij zelfs de schuil[illegible] plaats van de overvallers prijsgaf.

Zijn vriend R.S., die [illegible] reed met de verdachten [illegible] hun toestemming gaf het [illegible] nal wapens te bewaren [illegible] het huis van zijn echtgen[illegible] gaf zich ook over aan [illegible] politie. Ook hij legde bij [illegible] overgave een gedetailleerde bekentenis af. Officier K[illegible] eiste drie jaar tegen [illegible] terwijl tegen de vrouw [illegible] twee jaar werd geëist. [illegible] alleen deed zij inkopen [illegible] kookte voor de groep, [illegible] zij was ook degene die bij [illegible] plaatselijk autoverhuur[illegible] drijf tot tweemaal toe [illegible] auto huurde die door de [illegible] vallers voor en na [illegible] werd gebruikt. [illegible] vierde verdachte, M.S. [illegible] werd een jaar geëist. **Rechter Goossens doet op 5 januari 1994 uitspraak.**

CD-Opbrengsten

WILLEMSTAD — Journalist/politicus Giova[illegible] Atalita is ook produ[illegible] van een CD. De opbren[illegible] sten van de CD zijn niet [illegible] bedoeld voor zijn pe[illegible] maar voor de music[illegible] Arnell i su orkes[illegible] Ondanks de grappen [illegible] daar over werd [illegible] gemaakt, toen hij de [illegible] in het PNP-gebouw [illegible] kocht. Zo maakt Ata[illegible] bekend.

OPINIE

EEN HOGE *OFFICIAL* van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken liet zich dezer dagen ontvallen, dat hij wenste dat de koude oorlog nog bestond. Hoe dreigend het communisme en het kapitalisme indertijd ook tegenover elkaar stonden, en hoezeer wij die koude oorlog verfoeiden, het was niets vergeleken met hetgeen zich sedert het einde ervan in de wereld voltrok.

Tegenwoordig woedt in vele landen een strijd tussen mensen van eenzelfde natie waarbij zelfs onschuldigen niet worden ontzien. Burgers van hetzelfde land maken elkaar dood in Joegoslavië, Noord-Ierland, Nigeria, Zuid-Afrika, Angola, Somalia, Afghanistan, Colombia, Peru, Haïti.

De strijdende partijen deinzen voor niets terug. Zo zijn door oorlogvoerende groepen naar schatting tachtig miljoen landmijnen geplaatst in Latijns-Amerika, Europa, Afrika, het Midden-Oosten, Zuid-Azië en Oost-Azië. Tienduizenden onschuldigen zijn al gedood of voor het leven verminkt door bloedeigen landgenoten en wel met het kleinste en goedkoopste wapen van vandaag. Een landmijn weegt natuurlijk één kilo, past in de hand van een mens en kost vier gulden per stuk. Alleen als een Amerikaanse of Israëlische soldaat over een mijn rijdt, komt dat in het nieuws, niet wanneer een onschuldige, onbekende inboorling het been wordt afgereten.

De broederstrijd gaat om macht. Zij die aan de macht zijn, hebben een riant leven. Rijk worden via onwettige middelen is ook het doel van de internationale misdadigers, die over de hele wereld illegale netwerken hebben opgezet. Belangrijk onderdeel hiervan is de drughandel. Toch worden de rijke drughandelaren beschouwd als helden. Zoals de onlangs doodgeschoten misdadiger Pablo Escobar, die honderdduizenden jonge levens vernietigde. Toch huilden mensen bij zijn graf en legden er bloemen. Men vergeet blijkbaar dat Escobar zo'n tweehonderd rechters en duizend politiemannen liet vermoorden.

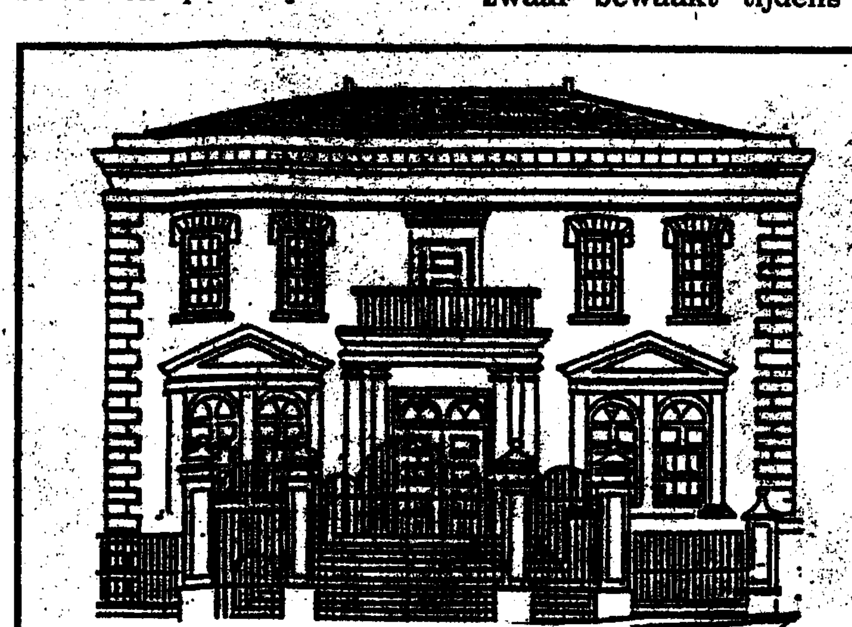
De individuele mens is zo materialistisch geworden dat hij geen enkel middel schuwt om rijk te worden. In Frankrijk en Duitsland wisten laboratoriawerkers dat bloed was besmet, maar verkochten het toch waardoor velen aids oplepen en dood zullen gaan. In Rusland aldus blijkt uit een verrichte studie, zijn onder meer elfhonderd paar ogen en achttienduizend borstklieren uit lijken gelicht en doorverkocht voor medisch onderzoek of gebruik in de cosmische industrie.

In Engeland doodden dit jaar twee jongens van pakweg elf jaar een kleuter van twee, in Frankrijk vermoordden jongens van eveneens elf jaar een dakloze en in Colombia stak een elfjarige vorige week een politieman dood.

Waarom ik juist in deze tijd deze nare regels moest schrijven? Omdat ik u realistisch wil voorhouden in welke wereld wij vandaag leven. De bedoeling van dit stukje dient ook ons te doen beseffen dat wij op de Antillen en Aruba, ondanks alle narigheden, gelukkig nog bespaard zijn gebleven van veel van de onbeschrijfelijke ellende die elders woedt. Zeker moeten wij bezorgd zijn om hetgeen op ons eiland gebeurt, vooral wat de misdaad betreft. Het blijkt bij voorbeeld dat de internationale criminaliteit al over onze stoep is gestapt. Maar toch. Toch is het op onze eilanden nog lang niet zo slecht als elders. In tegenstelling tot vele honderden miljoenen andere mensen hebben wij met kerst toch nog wat te vieren! Vergeet u daarom dezer dagen de ellende in de wereld. Probeert u allen fijne kerstdagen door te brengen. Na de geestelijke martelingen die het hele jaar over ons zijn uitgestort, heeft u daar zeker recht op!

Na bestudering vonnis gelijke betaling

Betrian verwacht financiële aderlating van 60 miljoen

WILLEMSTAD — De overheid bestudeert de mogelijkheid om de Hoge Raad in Nederland om een opinie te vragen inzake het vonnis, op basis waarvan de vakbonden gelijke salarissen voor gehuwden en ongehuwden claimen. Volgens gedeputeerde Stanley Betrian kan de gelijktrekking de overheid '60 miljoen gulden of meer' gaan kosten.

En dat geld kan de overheid niet ophoesten. Sterker nog: het brengt de werkgever van 10.500 ambtenaren diep in de financiële problemen. Deze week zijn alle betrokken overheidsinstanties om de tafel gegaan om te inventariseren wat de financiële consequenties zijn van het vonnis. De uitspraak stelde 25 man onderwijzend personeel in het gelijk en veroorzaakte een meeuwbaleffect omdat ook de ambtenarenvakbond ABVO haar leden wil laten profiteren van de gelijktrekking, die overigens ook een kostwinner- en kindertoelage bedeelt aan ongehuwden met kinderen.

Betrian verklaarde voor de televisie dat hij bepaald niet uit is op polarisatie. Naar zijn mening zou er in onderling overleg met de vakbonden naar een aanvaardbare oplossing dienen te worden gezocht. Het vonnis bevat naar het oordeel van juridisch specialisten nogal wat foutjes. Juist om die reden wordt een cassatieadvies overwogen, wat de haalbaarheid van een Hoger Beroep beoogt.

De Vereniging Bedrijfsleven Curaçao heeft heftig geprotesteerd tegen de uitspraak van de gedeputeerde van Financiën dat voldoen aan het vonnis betekent dat een beroep gedaan zal worden op de belastingpot. "Dat is nu eenmaal de bron van inkomsten van de overheid", aldus Betrian.

Volgens de VBC betekent een dergelijke oplossing dat de gehele samenleving opdraait voor de struisvogelpolitiek van eerdere regeringen, die weigerden met de vakbonden tot overeenstemming te komen over de discriminatieve salarissen van de overheidsdienaren. Enkele Sitekleden stapten naar de rechter, met het bekende gevolg. Eenzelfde geval doet zich ook voor ten aanzien van het ziekenhuispersoneel. Ook hier stelde de rechter het personeel in het gelijk op grond van internationale verdragen die bepalen dat bij gelijke arbeid, gelijk loon dient te worden betaald, ongeacht de burgerlijke staat van de werknemer.

De oplossing die de VBC aandraagt is dat het ambtenarenkorps sterk wordt afgeslankt en dat de bezoldiging omlaag geschroefd wordt. Deze mogelijkheid liet de gedeputeerde onbesproken. In het Nieuw Beleid wordt een andere beleidslijn gevolgd. Door het afstoten van overheidstaken hoopt men eveneens tot een vermindering van het aantal ambtenaren te komen. Daarbij is het uitgangspunt dat er zo min mogelijk ontslagen mogen vallen.

Officiële opening Belvedère

■ *WILLEMSTAD — Het klankbord van de piano van Boskaljon is als kunstwerk in de tuin van het Belvedère teruggekomen. Boskaljon liet zijn piano achter in het pand, waarvan bij de restauratie alleen nog de resten teruggevonden werden. Gisteravond bij de officiële inhuldiging van het gerestaureerde Belvedère, werden ook deze resten met eerbetoon onthuldigd. Het klankbord is een kunstwerk van José Maria Capricorne.*

Oude glorie herleefde gisteravond, toen de tuin van het historische pand volstroomde met zwarte kostuums. De muzikale omlijsting werd verzorgd door Serenada.

Chata neemt afscheid van Ruben Page

"Ik had graag nog wat jaartjes doorgegaan"

WILLEMSTAD — Het mooie van Curaçao is iets waar men zich niet dagelijks bewust van is. "Het is als met een mooie echtgenote. Pas als een andere man naar haar fluit denk je: verrek, mijn vrouw is de moeite waard." Oud-gedeputeerde Ruben Page zegt te geloven in de toeristische aantrekkingskracht van Curaçao. "Ik had graag nog wat jaartjes doorgegaan."

Maar de - politieke - realiteit logenstraft zijn wens. Sinds 15 december is Page gedeputeerde van Toerisme af. Dat hij een geliefd politicus is geweest, werd gisteren overduidelijk tijdens de eindejaarsborrel van de Chata. Tijdens de rel over het AA-contract is de toeristenorganisatie immer loyaal gebleven aan hem. Zaterdag werd de kroon op Page's onderhandelingswerk gezet met de aankomst van American Airlines, die wekelijks gaat vliegen op Curaçao. Breeduit lachend, maar met een ondertoon van ironie, want zijn missie is weliswaar volbracht, hoewel het hem wel de kop heeft gekost.

Dat Curaçao mét een vijfsterrenhotel (Sonesta) een steeds meer gediversificeerde bestemming aan het worden is, is een trend die nog navolging zal gaan vinden. Page: "Ik denk aan namen als Hilton, Caesar's en Hyatt." Dat de kusten van Curaçao niet volgebouwd zouden moeten worden met hotels is een les die geleerd kan worden van de recessie in het toerisme, die momenteel op St. Maarten heerst. "We moeten stap voor stap ontwikkelen. Vijfhonderd kamers extra betekent bij voorbeeld dat je ze vol moet krijgen. Met de komst van AA is dat veiliggesteld."

Het toerisme noemt hij derhalve een kwetsbare sector. In de afgelopen vijf jaar zijn 'gelukkig geen stakingen voorgekomen van hotelpersoneel'. Media spelen een belangrijke rol in de toeristische uitbouw, vervolgt Page. Op het moment dat de positie van Page omstreden werd, was het bericht dat 'commissioner Page had been fired' onmiddellijk bekend bij de Caribbean Tourism Organization (CTO).

KAART

In zijn hoedanigheid van voorzitter van de CTO ervoer Page, volgens Frank Eustatia (Chata) hoe belangrijk het voor een Caribisch eiland is om een AA-bestemming te zijn. "Page maakte geschiedenis door Curaçao weer op de Caribische kaart neer te zetten."

Opvolger van Page is gedeputeerde Mendes de Gouveia, die de portefeuille voorlopig overneemt. Hij noemt vier prioriteitengebieden, waar hij aan zal gaan werken. Ten eerste zal de bewindsman gaan trachten meer *airlines* 20vanuit Amerika naar Curaçao te brengen. Verder wil hij 'Europa gaan uitbouwen'. Tevens gaat zijn aandacht uit naar het cruisetoerisme, waar hij middels gunstige tarieven maatschappijen wil bewegen Curaçao tot thuishaven te maken. Tenslotte denkt hij aan Caribische samenwerking teneinde Curaçao op te laten nemen in gezamenlijke *packages*.

Betto Thomas wordt genegeerd door PNP

WILLEMSTAD — Het PNP-interimkabinet wordt geformeerd zonder het zevende Statenlid van de partij, Betto Thomas. Thomas is niet uit de partij gezet, maar wordt genegeerd. Maar het ziet er ook niet naar uit dat Thomas zelf zijn ontslag zal indienen.

Tegen hem waren 'maatregelen' aangekondigd, toen hij vlak voor het referendum bekendmaakte dat hij voor optie A was, in plaats van optie B, zoals de partij wilde. Het was een uiting van al langer bestaande onvrede, want behalve voor optie A, verklaarde Thomas zich tegen de heersende partijdiscipline, die er vooral op neer komt dat de top zich niets aantrekt van de mening van de lagere goden en de waterdragers in de partij. De meest waarschijnlijke maatregel die tegen Thoams zal volgen, is dat hij niet op de kieslijst zal worden geplaatst die op 8 januari bekend gemaakt moet worden.

Thomas wacht nog steeds op antwoord van premier Römer op de vraag hoe het kan dat de inmiddels afgetreden premier Liberia-Peters respektievelijk twee en vijf dagen na het indienen van haar ontslag als premier gebruik kon maken van regeringszendtijd op de televisie. "Ik wil dat er uitsluitsel komt in deze. Ik ben benieuwd naar de wet waarin staat dat dat mogelijk is." Thomas noemt de gang van zaken 'een aanfluiting'. "Men zit wel onderstandtrekkers achter de hielen die in het geheim bezig zijn. Hier gebeurt het wetovertreden open en bloot door premier Römer, die notabene tevens minister van Justitie is."

In het nieuwe interimkabinet zouden volgens Thomas Suzy Römer en Chucho Smits moeten verdwijnen, "want zij geven een nagatief karakter aan het kabinet". Een interimkabinet moet er wel komen: "Al is het maar voor een week."

WILLEMSTAD/PHILIPSBUBRG — De pressiegroep 'We fo' We' is het niet eens met het beleid van het openbaar ministerie op Sint Maarten. De groep heeft het vermoeden dat lokale wetsovertreders wel worden vervolgd, maar dat als het gaat om Europese Nederlanders hen de hand boven het hoofd wordt gehouden.

De groep heeft nu in een schrijven aan de procureur-generaal gevraagd een onderzoek in te stellen. Er zou in de strafvervolging op Sint Maarten sprake zijn van willekeur.

Volgens de groep spelen de Inspecteur der Belastingen en de Eilandsontvanger op Sint Maarten onder een hoedje: die leggen beslag op goederen, die vervolgens door betrokkenen zelf worden gekocht. De groep noemt met name een beslag op een boot met een waarde van 120 duizend dollar, waarop beslag gelegd zou zijn ter vereffening van een belastingschuld van 6258 gulden. Tegen deze oneigenlijke kopen zou de officier niet hebben willen optreden, volgens 'We fo' We'.

Ook beschuldigt de pressiegroep de officieren van Justitie ervan niet over te gaan tot strafvervolging in een mishandelings- en een zedenzaak. Copiën van het schrijven gingen naar de PG, de gouverneur, de "Minister van Rechtvaardigheid der Nederlanden", het KabNA, Eerste en Tweede Kamer, de plaatselijk hoofden van politie en de officier van Justitie.

Fraude met dubbele uitkering

WILLEMSTAD—Rechercheurs van de Dienst Sociale Zaken DSZ zijn vanochtend overgegaan tot arrestatie van een vrouw die onderstandsfraude pleegde. Zij genoot ruim een jaar een uitkering in Nederland en op Curaçao. Meer van deze acties zouden kunnen volgen.

Hoofd van de Sociale Recherche Glenn Albertina geeft summier de aanhouding toe, maar wil niet verder praten dan na overleg met de gedeputeerde van Sociale Zaken. Bij de politie wordt het bericht niet ontkend, maar men verwijst vooralsnog naar de recherche van de DSZ.

Een doorgaans goed ingelichte bron van de Amigoe meldt dat de vrouw I. de P. van in de veertig is aangehouden en voorgeleid aan een hulpofficier van justitie. Of de vrouw ook is ingesloten kon niet achterhaald worden. Het is ook niet bekend waar in Nederland de tweede uitkering werd genoten.

Dezelfde bron voorspelt meer aanhoudingen. Maar daarover wil de recherche van DSZ geen uitspraken over doen. Albertina geeft wel toe dat er al enige tijd nauwe banden zijn tussen Antilliaanse en Nederlandse controle-instanties. Eerder dit jaar werd al bekend gemaakt door de DSZ op Curaçao en ook in Nederland dat er voor aanzienlijke bedragen gefraudeerd wordt door personen die in beide koninkrijksdelen ingeschreven staan als uitkeringsgerechtigde.

Geen Kerstkabinet

WILLEMSTAD — Het interim-kabinet komt er waarschijnlijk niet voor de Kerst, in tegenstelling tot hetgeen verwacht werd. Formateur Jandi Paula wil "in de komende dagen" het regeerakkoord laten tekenen door de diverse partijen; allereerst op Curaçao, vervolgens zal hij naar Bonaire reizen en tot slot naar de Bovenwinden gaan.

Aanvankelijk werd gedacht dat Paula vnadaag naar de Bovenwinden zou reizen om daar 'de laatste eindjes van de formatie met het Bovenwindse blok en de Benedenwindse coalitiepartners aan elkaar te knopen'. Dan zou vervolgens het eindverslag morgen aan de gouverneur kunnen worden aangeboden en de ministersposten bekend gemaakt kunnen worden, maar dat blijkt toch nog niet het geval te zijn. Paula was vandaag nog op Curaçao en maakte ook niet bekend van plan te zijn vandaag het eiland te verlaten.

Of hij vandaag de PNP -de grootste partij- benadert, is niet eens zeker, zo merkt een waarnemer op. De RVD gaf een persbericht uit waarin gesproken wordt over de 'komende dagen'. Pas nadat het regeerakkoord is getekend, zullen de namen van de verschillende ministers bekend gemaakt worden.

De formatie wordt gekenmerkt door allerlei vertragingstactieken, vooral van de zijde van de PNP. Die partij moet ook het meeste 'inleveren' bij de vorming van het kabinet.

Het deed het Bovenwindse blok afgelopen zaterdagnacht zich afvragen of de PNP zelf eigenlijk wel deel wilde uitmaken van de coalitie; in theorie zou er ook een kabinet te vormen zijn zonder de PNP.

Ondertussen heeft het toetreden van de SI de nodige verbazing gewekt, omdat dit in feite buiten de formateur om is geschied. Formateur Paula kreeg op 30 november de opdracht een kabinet - op zo breed mogelijke basis - te vormen. Mede gezien de uitslag van het referendum, moesten ook, in het te vormen overgangskabinet, de partijen van alle eilanden zo veel mogelijk bij elkaar worden gehouden. Het formeel nog steeds niet gematerialiseerde kabinet kan steunen op 16 van de 22 Statenzetels.

Na verkiezingen:

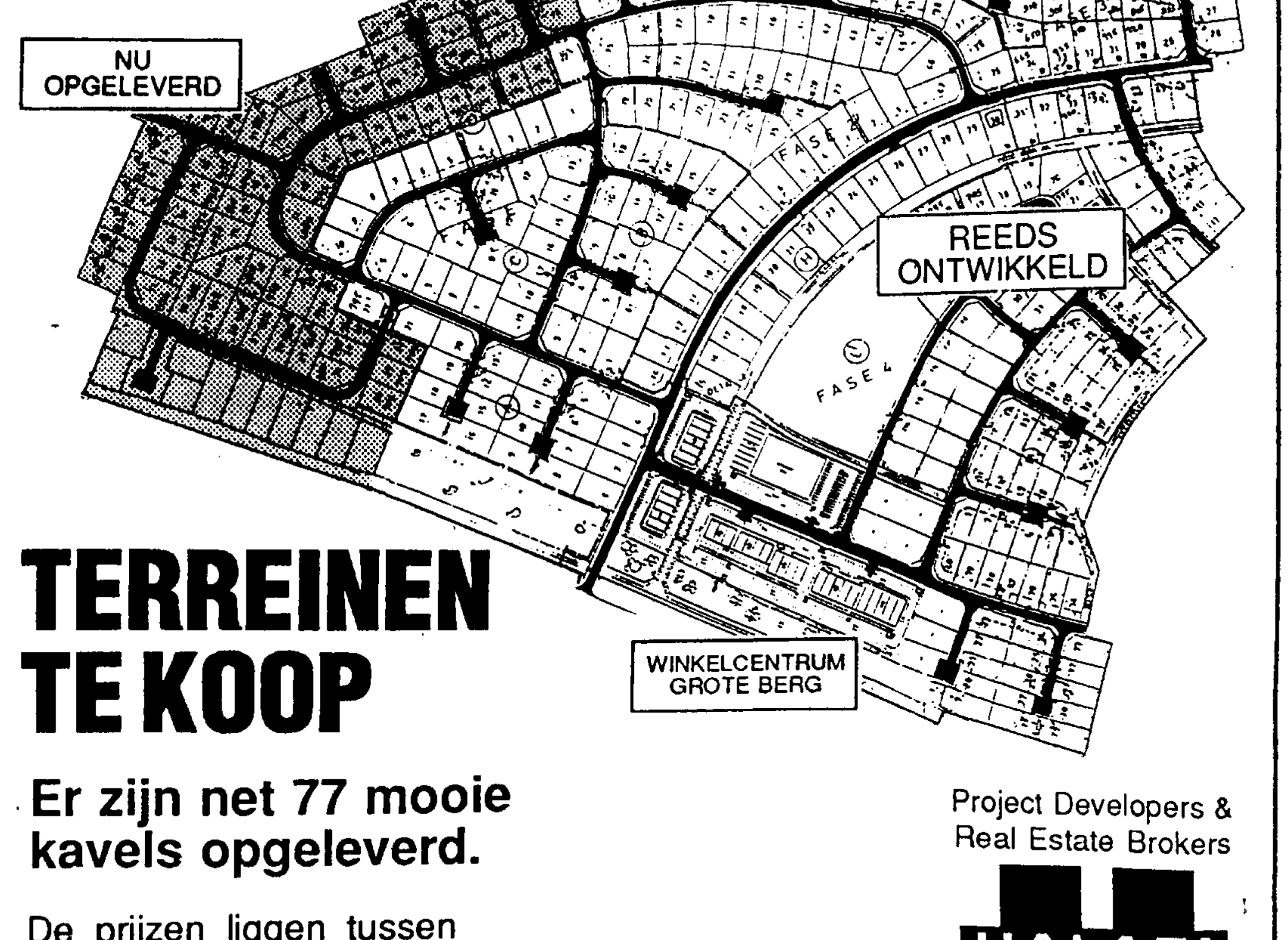
DP hoopt op brede Curaçaose coalitie

WILLEMSTAD — De coalitie die na de verkiezingen van 25 februari wordt gevormd, zou uit zoveel mogelijk partijen van Curaçao moeten bestaan. Dat vindt de DP. Want een situatie zoals die in de laatste weken is ontstaan, mag niet weer voorkomen.

Het afgelopen jaar heeft weer eens getoond hoe moeilijk het is de Antillen te besturen. Niet alleen door al die verschillende partijen, maar ook doordat Statenleden die uit een partij stappen hun zetel niet teruggeven maar 'onafhankelijk' worden. Dat maakt het handhaven of formeren van een stabiele, sterke centrale regering wel erg moeilijk. En nu komen er weer nieuwe partijen bij. Op zich een goede ontwikkeling dat er nieuwe partijen ontstaan, maar in de praktijk wel hoofdpijnverwekkend, aldus DP-bestuurslid Paul de Rooy.

En een stabiele regering is juist nodig om investeerders aan te trekken. Van belang is daarom dat de nieuwe regering stabiel wordt, met zoveel mogelijk deelname van de Curaçaose partijen. Het wachtwoord is samenwerking en niet fragmentatie.

In het radiopraatje wordt de nieuwe politieke partijen welkom geheten. Maar de nieuwe politici moeten zich ook goed realiseren dat het gemakkelijker is een partij op te richten dan om jaar-in jaar-uit leiding te geven. Ook waarschuwt De Rooy dat het werk van een politicus zwaar en intensief is. "Je kunt geen politicus van maandag tot en met vrijdag zijn," zo leert hij de nieuwkomers.

Liquidatie
Bawag International Markets A.V.V. i.l.
In de op 21 december 1993 gehouden buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders is besloten tot ontbinding van de vennootschap
de vereffenaar

Liquidatie
Husky Corporation A.V.V. i.l.
In de op 5 november 1993 gehouden buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders is besloten tot ontbinding van de vennootschap
de vereffenaar

Liquidatie
Rambler A.V.V. i.l.
In de op 5 november 1993 gehouden buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders is besloten tot ontbinding van de vennootschap
de vereffenaar

Liquidatie
Bayshore Corporation A.V.V. i.l.
In de op 5 november 1993 gehouden buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders is besloten tot ontbinding van de vennootschap
de vereffenaar

Liquidatie
Tulsa Corporation A.V.V. i.l.
In de op 5 november 1993 gehouden buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders is besloten tot ontbinding van de vennootschap
de vereffenaar

Liquidatie
Vandango A.V.V. i.l.
In de op 5 november 1993 gehouden buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders is besloten tot ontbinding van de vennootschap
de vereffenaar

Liquidatie
Taos Corporation A.V.V. i.l.
In de op 5 november 1993 gehouden buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders is besloten tot ontbinding van de vennootschap
de vereffenaar

LIQUIDATIE
B & R CARIBBEAN PRINTING & DEVELOPMENT CO. A.V.V.
In de op 19 oktober 1993 gehouden vergadering van aandeelhouders van bovengenoemde Vennootschap werd
tot haar ontbinding besloten
per 19 oktober 1993.
Namens de Vereffenaar,
NAZCA SERVICES N.V.
Wayaca no. 31-A

LIQUIDATIE
BRENDA INTERNATIONAL A.V.V.
In de op 21 december 1993 gehouden vergadering van aandeelhouders van bovengenoemde Vennootschap werd
tot haar ontbinding besloten
per 21 december 1993.
Namens de Vereffenaar,
NAZCA SERVICES N.V.
Wayaca no. 31-A

ARUBA AGENDA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333.
Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. **Pageboy 127-0379.**

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115.

* * * * * * * *

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

* * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(maandag t/m zaterdag van 18.00-07.00 uur)
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter T.H.K. Lin via Dr. Horacio Oduber Hospitaal (tel.: 74300) of via Alarmcentrum (115).
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter E. Boderie via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

* * * * * * * *

BOTICA'S
(nachtdienst)
Beneden de brug:
Sta. Maria, Sta. Cruz 52-D. Tel.: 35585.
Boven de brug:
San Lucas, B. v/d Veen Zeppenveldtstraat z/n. Tel.: 45119.

* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dr. Lili G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

* * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

* * * * * * * *

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687.

* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * *

FUNDACION RESPETA MI
(Stichting tegen seksuele misbruik van minderjarigen)
Tel.: 24433.

* * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

* * * * * * * *

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie tel.: 24953.

* * * * * * * *

PARKE TIRAKOCHI
(Kinderpark te Savaneta, achter kleuterschool Promé Paso)
geopend van maandag t/m zaterdag van 16.00-18.30 uur en op zondag van 11.00-18.00 uur voor kinderen van 1-13 jaar.

* * * * * * * *

TELEARUBA
DONDERDAG: 18.00 Local New Highlights; 18.03 Sesame Street; 19.00 Local News Highlights; 19.03 X-mas Special: **Old Fashion Christmas**; 20.00 Telenoticias; 20.30 Gobierno ta Informá; 21.00 CNN International Hour; 21.40 Showbizz Today; 22.00 Local News Highlights; 22.03 X-mas Musical Special; 11.00 Local News Highlights; 23.03 Latin Musical Special; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

VRIJDAG: 15.00 Cartoons; 16.00 Little Match Girl; 17.34 X-mas Special TeleAruba; 18.03 X-Mas Eve on Sesame Street; 19.03 X-Mas Musical Special; 19.30 Ripiti y Gana; 20.00 Telenoticias; 20.30 X-Mas Movie: **Christmas Story**; 22.03 Christmas Special: **Regalo Musical**; 23.03 CNN International Hour; 23.30 Sluiting.

* * * * * * * * *

VRIJDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 0f 25111).

BIBLIOTHEEK CENTRO DI BARRIO DAKOTA **(openingstijden):** dinsdag van 16.00-20.00 uur en vrijdag van 17.00-19.00 uur.

Vakbonden en oppositie protesteren

WEB-directie veroordeelt publicaties loongegevens

ORANJESTAD — De directie van het Water- en Energie Bedrijf (WEB n.v.) betreurt het dat verschillende nieuwsmedia, zonder zich behoorlijk op de hoogte te hebben gesteld, gisteren de loongegevens van negentien WEB-stafleden publiceerden. Volgens de directie geschiedde de uitkering van Kerstbonussen van 127.000 florin en vakantie-uitkeringen van ruim 88.000 florin geheel volgens de individuele contracten met die werknemers.

"Het beloningssysteem van het WEB is geheel in overeenstemming met betalingen op wereldbasis bij andere bedrijven", aldus de WEB-verklaring. De publicaties van namen en inkomens van de stafleden vindt de directie een teruggang van vijf jaar. Zij veroordeelt deze negatieve publicaties, die geen duidelijk beeld van de werkelijkheid geven.

Het WEB is sinds 1 janauri 1993 een onafhankelijke n.v. geworden, welke door de directie geleid wordt volgens de richtlijnen van de Raad van Commissarissen en de enige aandeelhouder Utilities Aruba n.v. Dit staat duidelijk in de statuten van het bedrijf. Tot tevredenheid van alle partijen sloot de directie op die basis een cao voor de werknemers met de vakbonden SEPA, STA en SWA.

In dezelfde geest kwamen de directie van het WEB en de drie vakbonden recentelijk overeen over een aanpassingssysteem van de salarissen, gebaseerd op de prestaties van de werknemers. In overleg met de vakbonden werd een nieuw salarissysteem vastgesteld. Dit stimuleert de werknemer, die daardoor waardering krijgt voor zijn werk en inzet. Het verhogen van een salaris gebeurt niet automatisch maar hangt af van de jaarlijkse evaluatie van het werk van de personeelsleden.

Met de vakbonden werd overeengekomen dat de negentien stafleden van het bedrijf niet onder de cao valt maar dat ieder van hen een individueel contract krijgt. Op basis van die cao en de individuele contracten heeft iedere werknemer zijn rechten en plichten welke hij en het bedrijf hebben.

De afgelopen twee jaar vonden positieve veranderingen, zowel op organisatorisch als technisch terrein in het WEB plaats. Met nadruk wijst de directie erop dat zij werknemers van niveau wil houden, hetgeen de gang van zaken en produktie van het bedrijf ten goede komt. De werknemers dienen voor hun inzet beloond te worden. Tenslotte wijst de directie erop dat de deur van de directie via haar PR-functionaris altijd open staat om inlichtingen te verkrijgen.

Voorzitter Albertico Kock van overheidsvakbond STA levert felle kritiek op de uitkeringen en bonussen. Kock ontkent dat de vakbond op de hoogte was van de staf uitkeringen. Zowel STA als SEPA hebben herhaalde malen vergeefs getracht de werknemers een betere vertegenwoordiging in het bedrijf te geven, onder meer door een vertegenwoordiger in de Raad van Commissarissen te benoemen. Met nadruk wijst de STA erop dat zij onder geen omstandigheden dit soort zaken kan accepteren, die door de Raad van Commissarissen worden genomen, zolang de vakbond niet in die Raad vertegenwoordigd is.

In reactie op de verklaring van WEB-directeur ing. Jossy Laclé, dat door publicaties van de uitkeringen Aruba vijf jaar terug is gegaan, stelt de STA-voorzitter dat dit inderdaad het geval is. Alleen niet door de publicatie maar door het betalen van deze astronomische uitkeringen.

Ook OLA-leider Glenbert Croes laat een fel protest horen. Terwijl de regering stelt dat er geen geld is om de werknemers en bijstanders een bonus te betalen, keert het overheidsbedrijf WEB wel een uitzonderlijk hoge bonus uit aan een kleine groep bevooroordeelden.

Volgens Croes heeft Oduber inmiddels laten weten dat hij met de vakbonden gaat onderhandelen over de vakantie-uitkering. "Maar desondanks gaan de uitkeringen bij het WEB gewoon door". Gezien de uitkering bij het WEB verwacht de OLA-leider dat Oduber tijdens de onderhandelingen met de vakbonden de vakantie-uitkering zal verhogen.

Opnieuw laat Croes een waarschuwend woord horen voor de coalitiepartijen MEP, PPA en ADN als dit de wijze is waarop zij de problemen willen oplossen door het toestaan van dergelijke gigantische uitbetalingen. In dit verband spreekt de jonge politicus over: 'Met twee maten meten'.

Certificaten Buro Arends

■ *ORANJESTAD — Buro Arends Praktijkopleidingen heeft weer een aantal cursisten blij mogen maken met een certificaat. Ditmaal betrof het de cursussen Time Management, Bouw Management en Public Speaking.*

ATIA-voorzitter blikt terug op enerverend jaar

ORANJESTAD — In zijn Kerstboodschap kijkt voorzitter Hans Schnog van de Aruba Trade and Industry Association (ATIA) terug op een enerverend 1993, met als belangrijke mijlpaal de opening van het nieuwe kantoorgebouw. Realisatie van dit pand heeft de organisatie 48 jaar gekost. Dankzij de enorme financiële medewerking van de leden kon de opening tot stand komen.

De ATIA-voorzitter gaat verder in op het feit dat de meeste landen ter wereld momenteel gekweld worden met economische problemen. Aruba was een van de vele gelukkige kleine landen wiens economie groeide, in combinatie met een goede levensstandaard. Na de heftige opbloei van de economie, kwam Aruba weer terug op zijn normale plaats dankzij de maatregelen van de Centrale Bank.

Maar rond het midden van het jaar werd Aruba geconfronteerd met de financiële problemen van de regering, grotendeels veroorzaakt door de uitgaven. Maatregelen werden unilateraal afgekondigd, welke werden afgekeurd door de privé sector, de sector bij uitstek die de regering veel bijdragen levert. Dankzij de economische situatie op Aruba, geniet de regering een redelijk inkomen.

Als deze financiële problemen zich voortzetten, zal het de economie van Aruba ernstig schaden. Het zal te maken krijgen met problemen zoals inflatie, die het toeristeneiland Aruba zal verstoten van de zeer concurrerende toeristenmarkt. Dat is een van de redenen waarom ATIA al het mogelijke zal doen om een oplossing te vinden voor het financiële probleem waar Aruba momenteel mee kampt.

Volgens Schnog laat de samenwerking met de regering in dit oogpunt veel te wensen over. Toch hoopt ATIA nog steeds dat zeer snel een oplossing kan worden gevonden zonder dat de economie van Aruba geraakt wordt. De voorzitter vreest echter, dat als niet zeer snel wat gedaan wordt aan de huidige situatie, dat 1994 een zeer moeilijk jaar zal worden voor Aruba.

Schnog besluit zijn Kerstboodschap met de mededeling dat hij het ATIA-bestuur in 1993 met veel plezier heeft gediend als voorzitter en wenst alle ATIA-leden en de Arubaanse gemeenschap een *Bon Pascu* en een voorspoedig en gezond 1994 toe.

Algemene Ziekteverzekering blijkt verre van startklaar

ORANJESTAD — Drs. Anco Ringeling is met ingang van 1 maart 1994 tot directeur van de Algemene Ziekteverzekering Aruba (AZV) benoemd. Mr. Amelien Flanegin treedt als waarnemend voorzitter van de AZV op, nadat drs. Ringeling ontslag nam uit deze functie. Flanegin verklaarde gisteren tijdens een persconferentie dat nog niet bekend is wanneer de AZV in werking zal treden. Er moet nog veel werk verzet worden.

De AZV komt in de plaats van de huidige medische voorzieningen zoals de PPK-kaarten, de Sociale Verzekerings Bank (SVB), de Particuliere Verzekering en Verzekering voor Ambtenaren. De directie van de AZV streeft er naar op verantwoorde wijze de overgang naar de AZV te doen plaats vinden, nadat betrokkenen hierover uitvoerig zijn voorgelicht.

Begin 1994 verwacht de AZV-directie dat twee afdelingshoofden kunnen worden benoemd, die te samen met de directeur het management-team gaan vormen. Voorts zal meer administratief personeel worden aangetrokken. De Nederlandse expert A. Slotboom keert in april naar Nederland terug; hij verklaarde dat de zaken niet gemakkelijk zijn verlopen.

Voordat de AZV in werking kan treden, moeten verschillende aspecten langs wettelijke weg geregeld worden. De directie van de AZV heeft dit jaar reeds enige wetsontwerpen klaar gemaakt, zoals de wijze van inschrijving en registratie van verzekerden, gedeelten van het basispakket wat de AZV gaat dekken, zoals voorzieningen voor tandheelkundige hulp, vervoer per ambulance, voorziening van het gebruik van speciale instrumenten en medische hulp in het buitenland in noodgevallen. De ontwerpen zijn al in het bezit van minister Martinus Flanegin voor Volksgezondheid, die deze naar de Staten moet sturen. Behandeling in de Staten kan zoals gebruikelijk erg lang duren.

Voorts worden ontwerp overeenkomsten gemaakt voor personen die met de AZV gaan werken, zoals huisartsen, specialisten en tandartsen. Verwacht wordt dat de directie van de AZV spoedig met betrokkenen hierover kan spreken om tot een regeling te komen.

Kamer van Koophandel houdt jaarlijkse lunch

ORANJESTAD — Het bestuur van de Kamer van Koophandel en Nijverheid Aruba organiseert op 2 februari 1994 's middags om twaalf uur in Hyatt Regency haar jaarlijkse lunch. De Kamer liet hiervoor prof. dr. Peter Boorsma, hoogleraar in overheidsfinanciën aan de Universiteit van Twente, als gastspreker overkomen naar Aruba.

Prof. Boorsma is een expert op het gebied van privatisering, economie in de publieke sector en beleid inzake vermindering van overheidsuitgaven. Ook op internationaal gebied geniet hij de nodige bekendheid. Hij heeft enige publicaties op zijn naam en is lid van de adviescommissie voor privatisering van de Centrale en Oost Europese landen (OECI) in Parijs.

In november jongstleden was hij gastspreker tijdens een bijeenkomst van de Europese Gemeenschap-Rio groep in Buenos Aires voor vertegenwoordigers van de gemeenschappelijke Zuidamerikaanse markt (Mercosur). Hij is lid van de Nederlandse senaat voor het CDA en president van de Financiële Commissie. Voorts is Boorsma voorzitter van het Internationaal Politie Instituut in Twente en adviseur van enige particuliere bedrijven in Nederland.

Op Aruba en de Nederlandse Antillen is de gastspreker geen onbekende. In 1988 maakte hij het rapport 'Privantil' over de privatisering op de Nederlandse Antillen. Sinds 1988 is hij voorzitter van de Stichting ABC Advies. Het heeft als doel om instenties en organisaties op de Antillen en Aruba onafhankelijke adviezen te geven door experts op sociaal, cultureel en economische ontwikkeling gebied.

Alle belangstellenden zijn van harte welkom. Kaarten, 125 florin per persoon, zijn bij de Kamer van Koophandel aan de Zoutmanstraat verkrijgbaar.

Videobanden voor bieb

■ *ORANJESTAD — Oud Asoma-voorzitter Joy Kock (midden) schonk de Nationale Bibliotheek tweehonderd videobanden met een grote culturele waarde. Het zijn namelijk opnames van onder meer Dera Gay, Dandé, Ortografia Arubano, de geschiedenis van het volkslied en vlag, archeologie, folklore en dansgroepen. Het merendeel van de videobanden werd opgenomen door Kock toen hij belast was met de televisieprogramma's voor het Instituto di Cultura. Hij was twintig jaar lang voorzitter van de commissie 'Promocion Cultura Arubano'.*

Late bezorging

ORANJESTAD — Doordat ook woensdagmiddag geen vaste luchtverbinding vanuit Curaçao naar Aruba mogelijk was, vond de bezorging van *Amigoe* later plaats dan gewoonlijk. Het *Amigoe*-kantoor Aruba is vrijdag 24 december gesloten. Directie en personeel wensen U allen prettige Kerstdagen toe.

Directie Aruba

Uitslagen Bridgen

WILLEMSTAD — Op dinsdagavond 21 december werd bij bridgeclub Asiento op Rust & Burgh de zesde en laatste wedstrijd gespeeld van het Kersttoernooi. Van de achttien aanwezige paren scoorden de volgende negen boven vijftig procent:

1. Mevr. De Vries/heer Van den Ende 65.89%; 2. dames Agarwal/Van Silfhout 58.85%; 3. mevr. Van den Ende/heer De Paula 56.77%; 4. dames Berend/Van Vliet 55.21%; 5. Jorien Kersthol/ Ronald van Hees 54.43%; 6. mevr. Geenen/heer Brown 53.13%; 7. dames Pieters Kwiers/Diana Geenen 52.34%; 8. dames Van Beek/ Bustraan 50.78%; 9. heren Serphos/Kroeger 50.00%.

De uitslag van het Kersttoernooi, waaraan in totaal 58 spelers deelnamen, werd daardoor als volgt (slechts de vijftien spelers die meesterpunten verdienden, worden vermeld):

1. Heer Van den Ende 61.84% - 220MP; 2. dames Agarwal/Van Silfhout 59.45% - 205 MP; 3. heer Van Hees 58.47% - 190 MP; 4. mevr. De Vries 57.98% - 155 MP; 5. mevr. Van den Ende/heer De Paula 57.80% - 140 MP; 6. echtpaar Bongers 56.52% - 110 MP; 7. heer Van der Pol 56.,47% - 95 MP; 8. mevr. Saladin 55.34% - 65 MP; 9. dames De Dulk/Wallé 54.63% - 50 MP en 10. mevr. Geenen/ heer Brown 54.19% - 30 MP.

Dinsdagavond 28 december wordt er een Oudejaarsoliebollen-drive gehouden met meesterpunten-beloning. Het bridgen begint om half echt precies op Rust & Burgh. Eenieder is van harte welkom.

■ *NEWCASTLE — NewCastle United en Leeds United speelden 1-1 gelijk in de Engelse voetbalcompetitie. Het was een zeer bewogen wedstrijd tussen de twee elftallen, middenmoters en in de lagere regionen in de competitie in Engeland. Op de foto een actiemoment voor het doel van Leeds United.*

Beljavski in topvorm op PCA-toernooi in Groningen

GRONINGEN — Twee maanden werken als assistent van PCA-wereldkampioen Gari Kasparov, heeft Alexander Beljavski als schaker vrijwel onverslaanbaar gemaakt. Bij het PCA-kandidatentoernooi in de Nederlandse gemeente Groningen, boekte de 40-jarige vertegenwoordiger van de Oekraïne woensdag zijn vierde achtereenvolgende zege. Dat deed hij tegen Sjirov. In die wedstrijd kwam hij in het Siciliaans met een nieuwtje en won met een mooie combinatie een pion. Alhoewel de Letse grootmeester zich vindingrijk verdedigde, was het op de 51ste zet gedaan.

De nederlaag deed extra pijn. Sjirov die tot woensdag maar een half puntje minder had, werd namelijk uit het leidende groepje gegooid. Adams, Barejev, Benjamin, Anand en Tiviakov hielden de achterstand tot een punt beperkt.

Beljavski is sinds de samenwerking met Gari Kasparov alweer bezig aan zijn derde grote evenement op rij. Bij het Interpolis Schaaktoernooi in Tilburg reikte hij tot de kwartfinales. Daarna won hij een groot toernooi in Belgrado. De schaker, op de wereldranglijst zestiende geplaatst, negeerde daarbij de sancties van de Verenigde Naties jegens Servië. Hiergeen hem door zijn collega's nogal kwalijk wordt genomen.

In de vijfde ronde speelt hij donderdag met zwart tegen de Indiër Anand. De Indiase snelschaker versloeg Gregory Serper in een krachtige aanvalspartij. De Oezbeek bood remise aan op het moment dat hij beter stond. Anand wees het voorstel af en zette de partij met mat alsnog naar zijn hand.

Serge Tiviakov hield aansluiting met de kop door een al even spectaculaire overwinning op Leonid Judasjin. Hij bracht in zijn wedstrijd een belangrijke versterking aan in een veelgespeelde variant van het Siciliaans.

De Nederlanders hadden ook woensdag weinig goeds te melden. Alleen Loek van Wely scoorde een halfje in een saaie partij tegen de Amerikaan Yermolinsky. Jeroen Pikét verloor onnodig van de Rus Dolmatov. Hij greep in de tijdnoodfase mis.

■ *CALGARY — Jamaica, waar geen sneeuw valt, doet ook mee aan de Bobslee Kampioenschappen in Calgary. Tot op dit moment staat de Jamaicaanse bobslee-ploeg (zie foto) op de vijftiende plaats in een deelnemersveld van 21 teams.*

Telefoon van reisbureaus roodgloeiend

Duizenden supporters van Oranje waarschijnlijk op WK in Amerika

UTRECHT — Het Nederlands elftal krijgt medio volgend jaar bij de eindronde van het WK-Voetbal in de Verenigde Staten per wedstrijd steun van minimaal tienduizend Oranje-supporters. Het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV) houdt er rekening mee dat bij de minimaal twee wedstrijden in Orlando, het Oranjelegioen mogelijk zelfs bestaat uit vijftienduizend supporters. Bij tal van reisbureaus staat sinds de WK-loting zondagavond in Las Vegas de telefoon roodgloeiend.

"Het loopt storm", zegt een woordvoerster van Roever Reizen, een van de sponsors van de KNVB. "Orlando is natuurlijk ook een fantastisch oord om naartoe te gaan. Het weer is perfect, de hotels zijn betaalbaar en in de buurt is veel vertier."

Roever Reizen organiseert zowel tripjes per wedstrijd als voor de gehele cyclus van drie voorrondenwedstrijden. In het eerste geval bedraagt de prijs voor een vierdaagse reis rond de 2000 gulden. Supporters die het Nederlands elftal zowel tegen Saudi-Arabië (in Washington), België en Marokko (beiden in Orlando) willen zien, zijn ongeveer het dubbele kwijt.

"Begin januari maken wij een definitief programma, inclusief het kostenplaatje", aldus de woordvoerster van het Amsterdamse reisbureau. "Supporters, die nu al boeken, krijgen tot half januari de tijd hun reis te annuleren. Het is overigens opvallend dat het bedrijfsleven massaal inspringt op de korte reizen. Heel wat bedrijven organiseren wat voor hun personeel. Particulieren boeken over het algemeen voor een langere periode in Amerika. Die knopen er meteen een vakantie aan vast".

Ook het Haarlemse sportorganisatiebureau Expersport, dat een vestiging heeft in Los Angeles, is al volop bezig met de voorbereiding van reizen naar de Verenigde Staten. Het bureau rekent erop dat ook buiten de KNVB om kaartjes op de Nederlandse markt terecht komen.

Dat is ook de verwachting van directeur Lever van Lever Reizen en woordvoerder van een aantal van de KNVB onafhankelijke reisorganisaties. "Vanuit de Verenigde Staten worden nu al kaartjes aangeboden", zegt hij. "Iedereen die wil gaan kan aan een toegangsbewijs komen, want er komen voldoende, ook losse, kaarten, dus niet gekoppeld aan een georganiseerde reis, op de markt."

Hoeveel kaarten de KNVB precies vanuit de Verenigde Staten krijgt is nog onbekend. De FIFA-regelementen schrijven voor dat elke nationale bond per wedstrijd circa 20 procent van het aantal plaatsen krijgt. Het RFK-stadion in Washington biedt plaats aan ruim 56.000 toeschouwers. De Citrusbowl van Orlando zelfs aan meer dan 70.000. Vanaf 10 januari kunnen bij de KNVB schriftelijk en telefonisch losse kaarten worden besteld.

Het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV) heeft inmiddels gegevens uit Orlando opgevraagd over de stad, de inwoners en eventuele probleemgebieden. Eddy Lassche van het CIV: "We hebben al wat contacten in Amerika. Het CIV is daar vorig jaar met twee man geweest en een Amerikaanse politie-delegatie heeft rond de interland Nederland versus Engeland een paar dagen in Amsterdam en Rotterdam rondgekeken."

Lassche verder: "Nu bekend is waar Nederland precies speelt gaan we ons wat gerichter voorbereiden op het WK-Voetbal. Daar moet echter niet uit worden afgeleid dat al vaststaat dat een Nederlandse politiedelegatie naar Nederland gaat om te assisteren bij de opvang en begeleiding van het Oranjelegioen. Sterker nog, we hebben nog geen enkel idee of de Amerikanen een verzoek daartoe zullen indienen bij het ministerie van Binnenlandse Zaken".

Zesde remise op WK-Dammen

Wiersma voor de eerste keer in moeilijkheden

IZJEVSK — Harm Wiersma, fysiek niet geheel in orde, is woensdag in de zesde partij van de WK-tweekamp dammen tegen Alexej Tsjizjov voor het eerst in ernstige problemen gekomen. De Fries, die met de witte stenen speelde, vond in de spannende tijdnoodfase echter nog juist de weg naar remise. De stand is daardoor nog steeds in evenwicht: 6-6.

Na de vrij rustige voorgaande partijen had Harm Wiersma nu een verrassing voor de titelverdediger in petto. Zijn openingszet was 34-29, waarmee hij snel aanstuurde op een stelling die zijns gelijke vermoedelijk niet kent in de damliteratuur.

Tsjizjov, die zijn vele supporters in Izjevsk graag een overwinning wil laten zien, nam de uitdaging aan en probeerde naar een hekstelling toe te werken. Wiersma koos voor meer open spel. De wereldkampioen riep later opnieuw spanningen op. Daarop ging zijn Friese opponent wel in, ten koste van heel veel tijd. Voor de laatste vijftien zetten restten Wiersma nog tien minuten.

Secondant Scholma plaatste vraagtekens bij de uitval, die Wiersma op de 35ste zet deed. Hij had liever een wat rustiger voortzetting gekozen voor een doorbraak. Wellicht had dat wit zelfs enig voordeel opgeleverd. Nu lag het initiatief bij Tsjizjov.

De Rus probeerde van de hevige tijdnood van Wiersma (twee minuten voor tien zetten) te profiteren, maar slaagde onvoldoende. Tsjizjov had al een kans op aanzienlijk voordeel laten liggen, en dat overkwam hem op de 41ste zet opnieuw. Door 18-23 in plaats van 12-17 te spelen, had hij de Nederlander sterk onder druk gezet. Nu ontsnapte die nog vrij eenvoudig.

"Het was de moeilijkste remise tot nu toe", bekende Wiersma. De opluchting de oud-wereldkampioen, die evcenals de titelhouder nauwelijks achter het bord vandaan komt, verklaarde dat zijn conditie te lijden had gehad van een slechte nachtrust. Die had echter niet zijn klasse en vechtlust aangetast.

De verspeelde zetten in de zesde partij van het WK_Dammen. Wit: Wiersma en zwart: Tsjizjov.
1. 34-29, 18-22; 2. 32-28, 16-21; 3. 40-34, 12-18; 4. 38-32, 22-27; 5. 31x22, 18x38; 6. 43x32, 20-25; 7. 42-38, 15-20; 8. 49-43, 21-26; 9. 44-40, 7-12; 10. 47-42, 1-7; 11. 32-27, 10-15; 12. 37-31, 26x37; 13. 41x32, 5-10; 14. 46-41, 19-24; 15. 34-30, 25x23; 16. 28x30, 14-19; 17. 41-37, 10-14; 18. 40-34, 13-18; 19. 45-40, 8-13; 20. 50-45, 2-8; 21. 30-24, 19x30; 22. 34x25 20-24; 23. 39-34, 13-19; 24. 34-30, 8-13; 25. 43-39, 17-22; 26. 39-34, 22x31; 27. 36x27, 11-16; 28. 34-29, 3-8; 29. 29x20, 15x24; 30. 48-43, 4-10; 31. 43-39, 18-23; 32. 33-28 7-11; 33. 38-33 13-18; 34. 42-38, 10-15; 35. 28-22, 8-13; 36. 33-28, 24-29; 37. 40-34, 29x40; 38. 45x34, 15-20; 39. 39-33, 20-24; 40. 34-29, 23x34; 41. 30x39, 12-17; 42. 39-34, 18-23; 43. 37-31, 24-29; 44. 33x24, 19x39; 45. 28x10, 17x26; 46. 38-33, 39x28; 47. 10-4, 28-33; 48. 25-20 26-31; 49. 27x36, 33-39; 50. 4-15, 39-44; 51. 36-31, 44-50; 52. 31-27 en remise.

Olympisch vuur niet van gemengde afkomst

OSLO — Het vuur bij de Olympische Winterspelen van Lillehammer wordt ontstoken door een vlammetje van ongemengde afkomst. De Noren zagen af van een oorspronkelijk plan om die vuur te mengen met een vlam van eigen origine. Dat plan ging niet door, nadat van Griekse zijde geprotesteerd werd. Zelfs het woord 'heiligschennis' viel in die Griekse protesten.

In Oslo wilden de Noren het vuur van de fakkel, die uit Olympia komt, mengen met een vlam van eigen origine. De autoriteiten in Noorwegen gingen er namelijk van uit dat de Grieken zich in de oudheid nooit met wintersport hebben beziggehouden. In tegenstelling tot de Noorse volken. Blijkt dat er rotstekeningen zijn gevonden van skilopers van 4000 jaar geleden. Daarbij lieten de organisatoren zelf vuur slaan.

Twee houtjes werden ergens in het hoge noorden tegen elkaar gewreven. In 75 dagen brengen estafettelopers het vlammetje, dat daardoor is ontstaan, naar Lillehammer. Ze hebben dan 8000 kilometer afgelegd.

Wat er met dat vuur moet gebeuren, is de vraag. Gerhard Heiberg, voorzitter van het organisatie-comité, zegt dat er vele mogelijkheden zijn. Een ervan is het vlammetje te bewaren tot na de winterspelen en het te gebruiken bij de opening van de Paralympics die in dezelfde stad worden gehouden.

Volgens Tor Aune, woordvoerder van het organisatie-comité, zijn daarmee nog niet alle geschillen tussen Noorwegen en Griekenland uit de weg geruimd.

Violette Athletic uit Haïti wint met 1-0

Jong Colombia bereikt ondanks nederlaag alsnog tweede ronde van Concacaf-toernooi

WILLEMSTAD — Jong Colombia is de tweede Curaçaose voetbalformatie die zich kwalificeerde voor de volgende ronde van het huidige Concacaf-toernooi. De spelers uit Boca'i Samí kwamen woensdag niet tot scoren in de returnmatch tegen Violette Atletic en verloren zelfs met 0-1. Desondanks drong Jong Colombia door tot de tweede ronde, omdat in de eerste wedstrijd het elftal de ploeg uit Haïti met 2-0 versloeg. Afgelopen zondag wist Curaçaos en Antilliaans kampioen Sithoc al de tweede ronde van het Concacaf-toernooi te bereiken. Het evenement heeft als inzet de American Airlines Cup.

Zowel Sithoc als Jong Colombia verloor met 0-1 van de tegenstanders in de returns. Dat nadat Sithoc in de eerste ontmoeting tegen Solidarite Scolaire met de overtuigende score van 4-2 won. Dat gebeurde in het voetbalstadion van het Sentro Deportivo Kòrsou (SDK) te Brievengat. Het elftal uit Guadeloupe won de return in Guyana met 1-0 en vanwege het positieve doelsaldo bereikten de 'Collegialen' na die nederlaag toch de volgende ronde.

Een bijna soortgelijk geval gebeurde met Jong Colombia. Maandag werd met de score van 2-0 gewonnen van Violette Athletic, terwijl woensdag met 0-1 werd verloren. Beide wedstrijden van Jong Colombia werden op Curaçao in het SDK-stadion verspeeld. Het bestuur van het elftal uit Boca'i Samí en de ploeg uit Haïti kwamen overeen beide wedstrijden in Willemstad af te werken.

Dat de 'Collegialen' het in de uitwedstrijd moeilijker zouden krijgen, was te verwachten. Echter niet in het geval van Jong Colombia, want de Boca-ploeg speelde beide wedstrijden op Curaçao zelf. Daar komt nog bij dat de overwinning in de eerste ontmoeting gepaard ging met het thuis-voordeel.

Desondanks ging het gisteravond echter allerminst van een leien dakje in het SDK-stadion. De Haïtiaanse ploeg was veel beter op dreef, speelde vooral veel agressiever en aanvallend dan vergeleken met maandag. Toen was het Jong Colombia dat over de hele linie het voor het zeggen had.

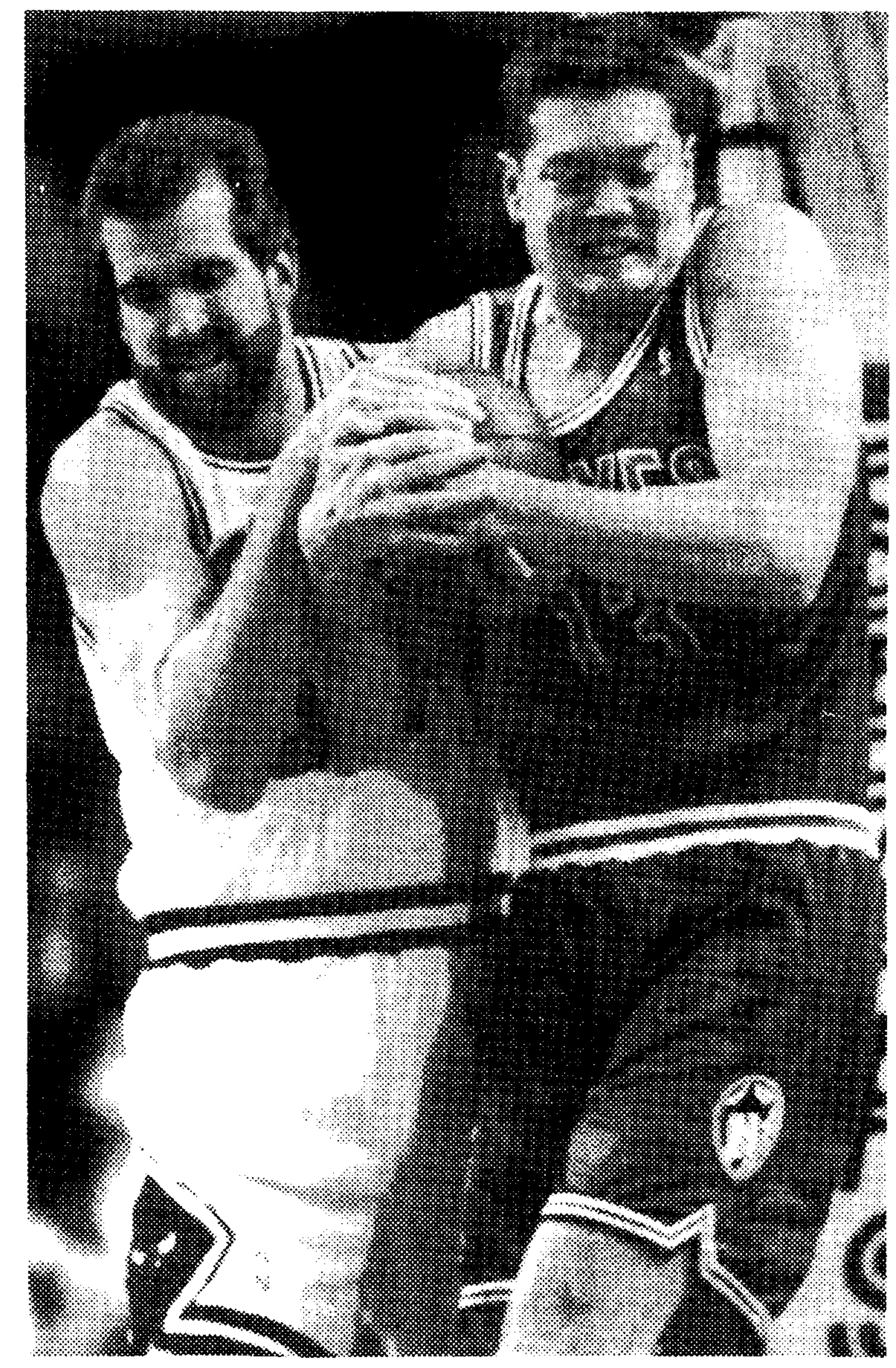
De spelers van Jong Colombia speelden nonchalant en het leek alsof ze eigenlijk met een volkomen misplaatst gevoel van superioriteit aan de return begonnen. Jong Colombia onderschatte onterecht het elftal uit Haïti en dat bleek al heel snel in de wedstrijd. Het duurde echter een volle eerste helft voordat Violette Athletic de score opende, nadat de voetballers uit Haïti in de eerste twintig minuten duidelijk maakten dat de ploeg uit Boca'i Samí het niet gemakkelijk zou krijgen.

De enige treffer viel kort na de hervatting. Dat was reeds in de tweede minuut als gevolg van nonchalant spel achterin bij Jong Colombia. Een terugspeelbal werd nog net onderschept door de belangrijkste gangmaker in de Haïtiaanse ploeg Jean Marie Telascu. Hij bereikte de bal voor keeper Eugène Constancia er bij kon en verzilverde die kans voor zijn ploeg.

Dat doelpunt bracht gelukkig een reactie teweeg bij de spelers van Jong Colombia. Ze werden ineens wakker geschud en verhoogden daarop hun individuele inzet, maar bereikten nog lang niet het niveau dat van hen verwacht werd. De gelijkmaker bleef dan ook uit.

Wel slaagden de 'Collegialen' erin het team uit Haïti te forceren zich iets meer aan de verdediging te gaan wijden en bijgevolg de aanvalsdruk op Jong Colombia te verminderen. Alleen bij twee mooie acties van Kelvin Jansen, bij Jong Colombia de beste man op het veld, had de Boca-ploeg de kans de sore recht te trekken. De eerste actie was een kopbal die nog net overging en de tweede een schot vanuit een moeilijke positie die de Haïtiaanse keeper bijna verraste. In de 1-0 score kwam dan ook geen wijziging meer.

VOETBAL / VEENENDAAL — Oud-international Peter Boeve wil als trainer-coach het betaalde voetbal in. Hij geeft zich op voor de cursus coach betaald voetbal, die medio 1995 begint. Voordien fungeert hij als trainer-coach van de zaterdag-eersteklasser DOVO in Veenendaal.

■ *CHICAGO — Chicago Bulls blijft winnen in de basketbalcompetitie van de VS. Woensdag werd Minnesota Timberwolves met de overtuigende score van 106-98 teruggewezen. Op de foto een gevecht voor de basketbal tussen Bill Wennington (links) van Chicago Bulls en Luc Longley (rechts) van de Timberwolves.*

Duitse selectie speelt 0-0 gelijk met Mexico

MEXICO-STAD — De hoogte van Mexico-Stad heeft de Duitse voetballers de adem benomen, en ook wel een beetje het spel van oefenpartner Mexico. De tiendaagse trip door Noord-Amerika werd, na de 1-2 tegen Argentinië en de 3-0 tegen de Verenigde Staten, in het met 114.000 toeschouwers gevulde Aztekenstadion afgesloten met een doelpuntloos gelijkspel. Daar mochten de Duitsers heel blij mee zijn.

Dat het bij rust nog 0-0 was, dankte de wereldkampioen geheel aan doelman Illgner. Deze trad verscheidene keren voortreffelijk op. De eerste maal al binnen zestig seconden op een inzet van Ramirez. Tien minuten later tikte hij een daverend schot van Bernal, die van dertig meter uithaalde, over de lat. Het zouden niet zijn enige reddingen blijven.

De Duitsers hadden op de stroeve grasmat de grootste moeite tot iets constructiefs te komen. Van fatsoenlijk aanvalsspel was er geen sprake, slechts van lange trappen — veelal ter opluchting — richting de tweemansvoorhoede. Verdedigen ging, even afgezien van Illgner beter. Maar dat ging wel gepaard met de nodige agressiviteit. Het kwam Kohler al na negen minuten op een gele kaart te staan. Vijf collega's zouden nog volgen, waarbij Klinsmann geluk had dat hij geen rood kreeg.

De Mexicaanse druk was te danken aan de opstelling met drie spitsen en vijf vroeg storende middenvelders. Hugo Sanchez, die met een spierblessure op de bank bleef, werd niet gemist. Coach Miguel Mejia Baron speelde zonder libero. Hij had in de achterhoede slechts mandekkers geposteerd voor de bewaking van Klinsmann en Möller. Die kwamen in de eerste helft in het stuk niet voor, evenmin als spelverdeler Gaudino, die later zou worden afgelost door bijtertje Hassler.

Berti Vogts moest bijna 50 minuten wachten op de eerste mogelijkheid voor zijn 'Mannschaft'. Möller kreeg die op aangeven van Klinsmann, maar hij stuitte op de Mexicaanse doelman Campos. Daar bleef het bij. Behalve Illgner onderscheidde ook Matthaus zich in zijn 107e interland. De 32-jarige 'Münchener' die als laatste man veelvuldig van positie wisselde met middenvelder Sammer, werkte hard. Hij deed veel nuttigs en liep grote afstanden, maar ook hij kon geen beslissende openingen vinden.

KNVB-bestuur eigenlijk geschokt na reactie van Johan Cruijff

LAS VEGAS — Het conflict ofwel de breuk tussen Johan Cruijff en het KNVB-bestuur is in Nederland nog onderwerp van gesprek. De geruchtenmachine draait ook op volle toeren. Nadat Cruijff zondag in Barcelona trachtte uit te leggen waarom hij geen bondscoach wordt van het Nederlands elftal, reageerden de KNVB-bobo's in Las Vegas naar bleek min of meer geschokt. Vooral toen per fax overkwam wat Cruijff had gezegd.

De huidige bondscoach Dick Advocaat en bestuurslid Technische Zaken Karel Jansen waren zichtbaar onthutst, weigerden commentaar en liepen weg met een gezicht waaruit bleek dat de grens was bereikt.

Voorzitter Staatsen toonde zich bereid nog een keer in discussie te gaan, kwam zelfs met details die hij een dag eerder met het oog op privacy van beide partijen achterwege had gelaten. Wel maakte hij duidelijk dat het 'nee' tegen Johan Cruijff 'nee' bleef. Dat allemaal ondanks pogingen van Ronald Koeman en Marco van Basten de zaak te lijmen. Ook ondanks Cruijff, die op zeer voorzichtige wijze had laten doorschemeren dat er nog te praten viel.

Met feiten en faxen probeerde Staatsen vervolgens aan te tonen dat de KNVB tot het uiterste was gegaan. De laatste dagen verliepen in grote lijnen ongeveer als volgt: Maandag 13 december: Per fax wordt in het contact tussen de advocaten plotseling duidelijk dat afspraken over de honorering moeten worden herzien.

WEGGEWUIFD

Staatsen: "Aanvankelijk had Cruijff zijn financiële eisen gekoppeld aan die van de spelers. Dat was al met het vorige bestuur geregeld. Terwijl nog niet duidelijk was wat de spelers zouden krijgen. Ik kon begrijpen dat hij daarvan niet afhankelijk wilde zijn. In een eerder gesprek met hem had ik daarom gevraagd of hij erover wilde praten. Hij haalde zijn schouders op, wuifde het weg. Het interesseerde hem niet, zei hij. Ineens liet zijn advocaat weten dat het anders lag. Dat kwam vreemd over."

Woensdag 15 december: Per fax bereikt de advocaat van de KNVB een voorstel. Cruijff wil tien procent van de netto winst die de KNVB aan het WK overhoudt, hij wil een garantie-bedrag en bepaalde premies. Volgende voorstel: Cruijff wil apart contract over het gebruik van zijn naam, faam en beeltenis. Moet voor 31 januari zijn geregeld. Zo niet, dan houdt hij zich het recht voor de afgesloten verbintenis op te zeggen. "Dat kon niet," aldus Staatsen.

TEVERGEEFS

Tot woensdagavond laat wacht Staatsen vergeefs op een telefoontje van Cruijff. Deze zou melden hoe het onderzoek naar zijn gezondheid was afgelopen. "Om half twaalf heb ik maar gebeld. Ik kreeg zijn vrouw. Ik heb gezegd dat ik Johan dringend moest spreken. Dat alleen persoonlijk contact tussen ons de zaak nog kon redden. Ze wist niet waar hij was, maar zou het bericht doorgeven. Hij heeft niet teruggebeld."

Donderdag 16 december: Advocaat KNVB krijgt een fax van de advocaat van Cruijff. Als u niet met onze voorstellen akkoord gaat, hebt u veel uit te leggen aan voetbalminnend Nederland. Het is voor mijn client onbegrijpelijk dat uw client zoveel haast heeft. Mijn client heeft geen haast."

Vrijdag 17 december: Staatsen vertrekt naar Las Vegas. Kort daarvoor stuurt hij een laatste fax naar Cruijff. Een soort noodkreet. Er komt geen reactie. 's Avonds laat besluit Staatsen dat goed overleg verder niet mogelijk is. Dick Advocaat moet de bondscoach voor de eindronde worden en hij krijgt een aanbieding.

Zaterdag 18 december: Advocaten hebben contact. Komen tot de conclusie dat de breuk definitief is, bevestigen dat de KNVB verder gerechtigd is zijn eigen weg te gaan. Staatsen maakt dat in de namiddag op een persconferentie bekend. Staatsen: "Daarna heb ik Johan nog een fax gestuurd. Verteld wat die dag is gebeurd in Las Vegas. Dat het me buitengewoon speet, dat ik een rotgevoel aan de gang van zaken heb overgehouden. Dat ik hem al het goede toewens voor de toekomst." Er kwam geen reactie.

SPORT AGENDA

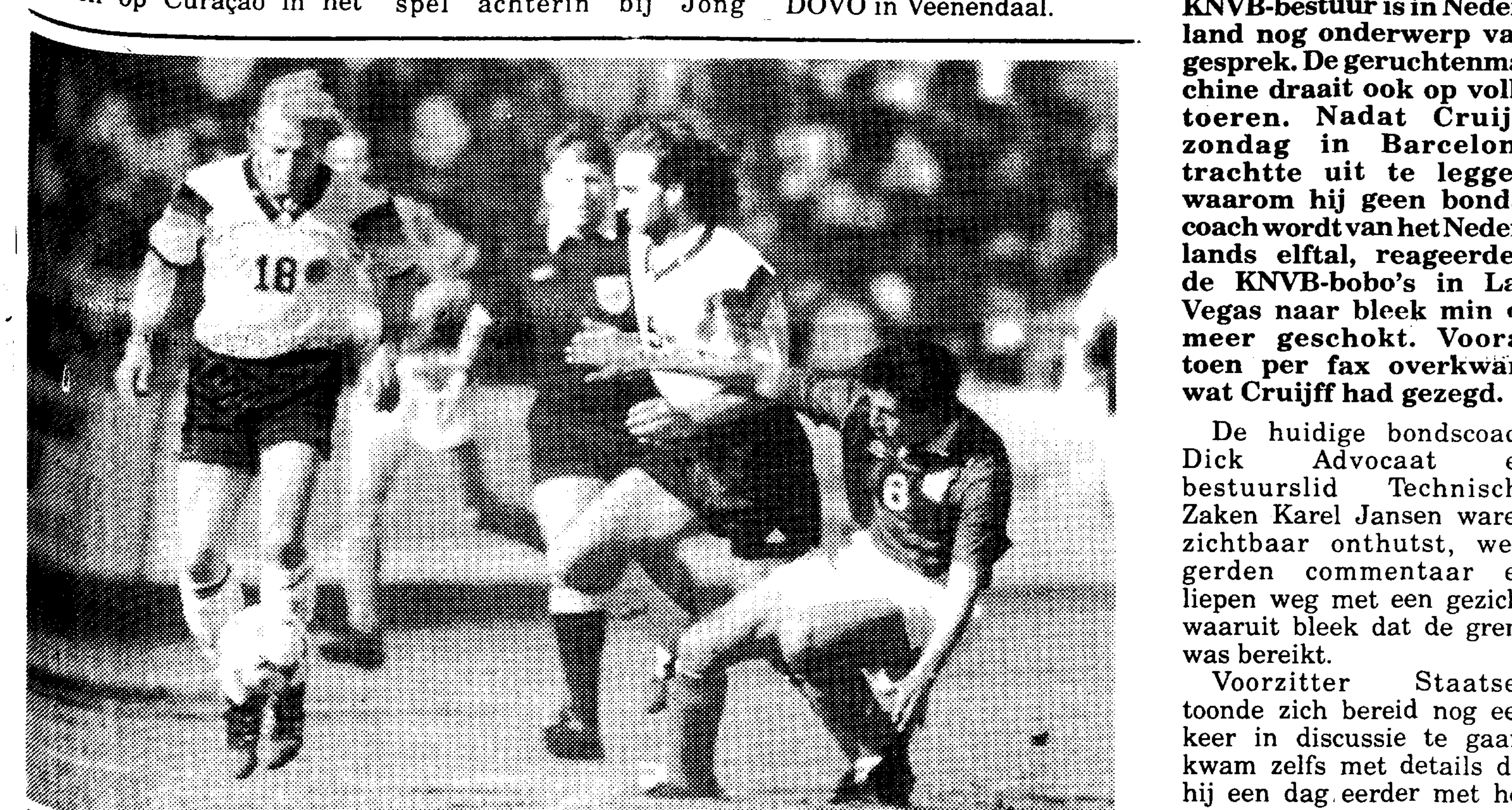
SENTRO DEPORTIVO KORSOU
Zwembad:
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

SENTRO DI BARRIO JANWE
Dammen:
elke donderdag van 15.00-18.00 uur damles en -training voor de jeugd vanaf acht tot achttien jaar.
Schaakvereniging Janwé:
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf zeven tot 23 jaar.

SKOL DI DAM STRATEGIA
elke donderdag van 19.30-23.00 uur in Sentro di Bario Janwé.
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur in IPK-gebouw (naast Martinus mavo, Plasa Brion.

RUST & BURGH
(Schaakvereniging Curaçao)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

ALGEMEEN / ZAGREB — Goran Ivanisevic is uitgeroepen tot 'Sportman van het jaar 1993' in Kroatië. Het was voor de tweede achtereenvolgende keer dat de tennisser de eer te beurt viel. Ivanisevic bleef zwemmer Milos Milosevic en tafeltennisser Zoran Primorac voor.

■ *MEXICO-STAD — Duitsland speelde 0-0 gelijk tegen Mexico in een vriendschappelijke wedstrijd in Mexico-Stad. Het Duitse team is de huidige wereldkampioen en moet volgend jaar de titel verdedigen in de VS. Op de foto een actiemoment.*

Kunstzwemster Marjolijn Both klaagt over het topsportbeleid van de KNZB

AMSTERDAM — Het bedrijven van topsport. Dat zou een van de doelstellingen van de Koninklijke Nederlandse Zwembond moeten zijn. Veelvoudig kunstzwemkampioene Marjolijn Both meent echter dat zij niets van die topsport in het beleid terug vindt. De 22-jarige Amsterdamse wil na een jaar waarin het allemaal wat minder liep, de aansluiting met de internationale top herstellen.

Marjolijn Both gaat drie tot viermaal per week 's morgens vroeg het water in. Ze heeft het er voor over. Desnoods doet ze een jaar langer over haar studie Mode & Confectie aan de HTS.

De zwembond denkt er echter anders over. De zesvoudig kampioene krijgt zo weinig trainingsgelegenheid. Ze overweegt daarom drie weken naar Canada te gaan. Om toch nog enigszins voorbereid bij de wereldkampioenschappen volgend jaar in Rome aan de start te komen.

"Als ik het op het allergoedkoopst doe, kost me dat op zijn minst 6500 gulden. Van de gekke natuurlijk, als je weet dat Heather Johnston, de Canadese bondscoach van de Nederlandse ploeg, hier in Amsterdam vijf huizen van me vandaan woont." Johnston was de opvolger van de trainster van de Curaçaose Zwemvereniging Sithoc die een jaar geleden Nederland inruilde voor Curaçao. Inmiddels hield die Sithoc-trainster het ook voor gezien in Willemstad.

Vader van Marjolijn, Hans Both was in het verleden de voorzitter van de Kunstzwemcommissie. Hij vraagt zich af, waarom de bond er genoegen mee neemt dat Heather Johnston, die voor een fulltime-functie naar Nederland werd gehaald, in plaats van veertig uur hooguit twintig uur per week actief bezig is. Temeer daar de vraag naar meer trainingsgelegenheid kennelijk groot is.

In april van dit jaar pronkte de KNZB nog met de ongeëvenaarde trainingsijver van Marjolijn Both, toen het er om ging bij NOCNSF geld los te krijgen. "Ze traint nu twintig uur in de week en wil dit in de direkte voorbereiding op de grote evenementen opvoeren tot 26 uur," heette het destijds.

Nu Marjolijn Both erover klaagt, dat daar nog maar veertien uren van over zijn, krijgt ze van de coördinator kunstzwemmen, Henk Geesink, te horen dat de prioriteiten zijn gelegd bij de groep. De solo en het duet zijn immers afgevoerd van het Olympisch programma en in Atlanta 1996 vervangen door de groepsuitvoering van acht zwemsters. "Bij de wereldkampioenschappen in Rome moeten we zorgen bij de eerste acht te komen, anders kunnen we de Olympische Spelen wel vergeten."

"Een flauwekul-argument," vindt Both. Om twee redenen: "De selectie voor de Olympische Spelen vindt niet in Rome plaats, maar een jaar later bij de wedstrijden voor de World Cup. Daar is voor de groepen een vrije inschrijving." Het andere argument: "Bij ons zwemmen degenen die in de solo en het duet uitkomen mee in de KFEP en zorgen daarbij voor hoge techniekcijfers. Bovendien blijven de solo en het duet aparte onderdelen bij wereld- en Europese kampioenschappen."

Geesink: "Ons budget is nu eenmaal niet zo groot, dat we het iedereen naar de zin kunnen maken. De groep heeft prioriteit. We beleggen twee trainingskampen, een van twaalf en een van zeventien dagen. Dat kost allemaal veel geld. Marjolijn zal daaronder moeten lijden. Na de nationale kampioenschappen van april zal het aantal uren worden opgevoerd."

De coördinator verder: "Dan zal ook duidelijk zijn wie Nederland internationaal in het duet zal vertegenwoordigen. Froukje van Beek is afgehaakt, zodat een combinatie Both met de teruggekeerde Tamara Zwart voor de hand ligt." Marjolijn Both: "Tamara en ik trainen alweer sinds september samen. Ik vraag me af of de bond dat wel weet."

Vira Cocha naar Eindejaars Zeilrace

WILLEMSTAD — De toeschouwersboot Vira Cocha is ook van de partij op de traditionele Eindejaars Zeilrace. Bij voldoende belangstelling zal de Vira Cocha de race volgen van Fuikbaai naar Willemstad en weer terug naar Barbara Beach.

Deze is een unieke gelegenheid om de tiende aflevering van de Eindejaars Zeilrace van dichtbij te volgen. De race wordt op 26 december (tweede Kerstdag) door een groep enthousiaste leifhebbers van de zeilsport gehouden.

Toeschouwers kunnen van 10.00 tot en met 12.00 of van 13.00 tot en met 15.30 uur meevaren. Die meevarenden kunnen ook de gehele dag aan boord van de Vira Cocha blijven. Vertrek- en aankomstplaats van de toeschouwersboot is op Seaquarium Marina. Voor nadere informatie over de dag- en toerprijzen en voor eserveringen kunnen geïnteresseerden bellen met Sail Curaçao op 676003.

Het VS=video- en muziekconcern BLOCKBUSTER, waarin Philips een belang heeft van ruim zeven procent, gaat fors expanderen in Italië. Samen met Standa, een Italiaans detailhandelsconcern, wil Blockbuster de komende vijf jaar tweehonderd video- en muziekwinkels opzetten in dit Zuideuropese land. Blockbuster heeft wereldwijd 3316 vestigingen, waarvan 1043 buiten de VS.

WOLTERS KLUWER heeft de VS-uitgeverij Quest Publishing in Brea (Californie) overgenomen. Quest is gespecialiseerd in (bio)medische nieuwsbrieven en tijdschriften en zet omgerekend Nf 3,8 miljoen om. Ook Heckners Verlag in Wolfenbuttel (Duitsland) is bij Wolters Kluwer ingelijfd. Heckners is sterk in het beroepsonderwijs en verkoopt jaarlijks voor Nf 2,8 miljoen

■ Gomez en Morticia brengen menig romantisch uurtje door op het kerkhof.

■ Wednesday en haar grote liefde Joel Glicker.

■ Gomez en oom Fester.

Familiewaarden, boze stiefmoeders en anti-helden

Filmmarathon Paradise Movies met premières op Tweede Kerstdag

WILLEMSTAD — Paradise Movies viert tweede kerstdag met drie films. Behalve Son of the Pink Panther en Sneeuwwitje en de Zeven Dwergen is er de Addams Family Values, het vervolg van The Addams Family.

ADDAMS VALUES

Twee jaar geleden maakte de hoogst merkwaardige familie haar opwachting. De exentrieke Gomez, zijn elegante vrouw Morticia hun kinderen Pugsley en Wednesday die er nogal dodelijke spelletjes op na houden en niet te vergeten de drie meter lange butler, die volgens geruchten samengesteld is uit de botten van overleden bloedverwanten. Letterlijk een deel van de familie dus.

In de Addams Family Values gaat het verhaal verder. De familie is uitgebreid met baby Pubert en iedereen is gelukkiger dan ooit. Totdat nanny Debbie Jellinsky roet in het eten gooit. Zij heeft het gemunt op het familiekapitaal. De enigen die haar in de weg staan zijn de twee bijdehandjes Wednesday en Pugsley. Het wordt spannend. En romantisch. Wednesday vindt haar grote liefde.

In de morbide film van regisseur Barry Sonnenfeld zijn de hoofdrollen weer voor Raul Julia en Angelica Huston als Gomez en Morticia.

Pikant detail: in het eerste weekeinde liep het zo storm aan de bioscoopkassa's in Amerika, dat men vreesde voor het record van Jurassic Park.

SNEEUWWITJE

Speciaal voor de kinderen is er Sneeuwwitje. In de Nederlandstalige versie. Snow White and the Seven Dwarfs was vijftig jaar geleden de eerste avondvullende tekenfilm van Walt Disney en leverde toen een grote en zeven kleine Oscars op. Na een grondige opknapbeurt is de 'klassieker' terug op het witte doek. De kleuren zijn fris, het geluid is vernieuwd en er zit iets meer snelheid in het verhaal. Wat niet veranderde, is Sneeuwwitjes' beeldschone sprookjesachtige witte huid en haar haar zo donker als ebbenhout. De film is inclusief prins op het witte paard en jaloerse stiefmoeder.

PINK PANTHER

Hekkesluiter van de filmmarathon wordt de zoon van inspecteur Clouseau alias The Pink Panther. Regisseur Blake Edwards en acteur Peter Sellers maakten de anti-held Clouseau onsterfelijk. Maar na zes films vol gein, flauwe humor en de gebruikelijke pijn- en vernielingsgrappen in de jaren zeventig was de koek op. Met Son of the Pink Panther blijkt dat Edward geen afscheid kon nemen van zijn oude liefde Clouseau.

In dit vervolg is de Italiaanse komiek Roberto Benigni te zien als de zoon van de inmiddels overleden inspecteur. Het verhaal is zoals gewoonlijk in één zin verteld. Zoon Clouseau krijgt de opdracht om een oosterse prinses uit de handen van een stel dwaze ontvoerders te bevrijden; ruim voldoende rode draad om vele 'slapstick' grappen aan op te hangen. Prima excuus bovendien om mooie locaties uit te kiezen als Nice en Monte Carlo. Een paar personages uit de oude Panther-films zoals commissaris Dreyfus en Cato zijn ook in dit vervolg van de partij. Claudia Cardinale speelt de moeder van baby Clouseau die net als zijn vader nogal kinderlijk van geest is.

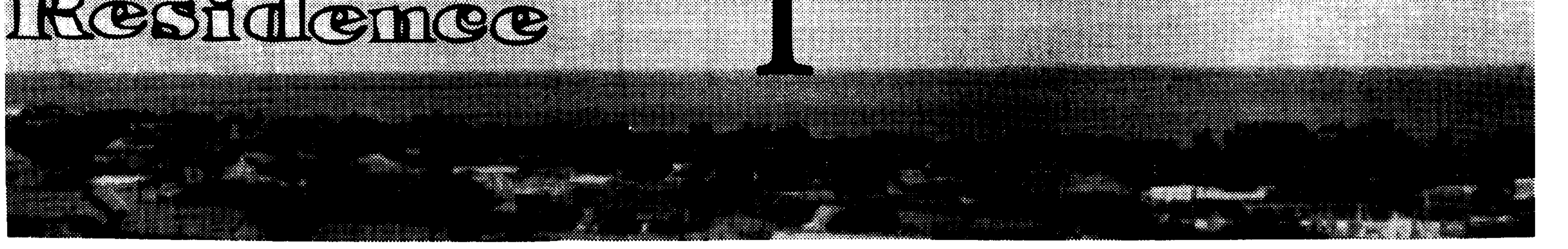
De reacties op de film in Amerika waren gemengd. Men vroeg zich af of Blake Edwards er wel in is geslaagd de briljante erfenis van Peter Sellers nieuw leven in te blazen. En of Benigni inspecteur Clouseau kon doen vergeten.

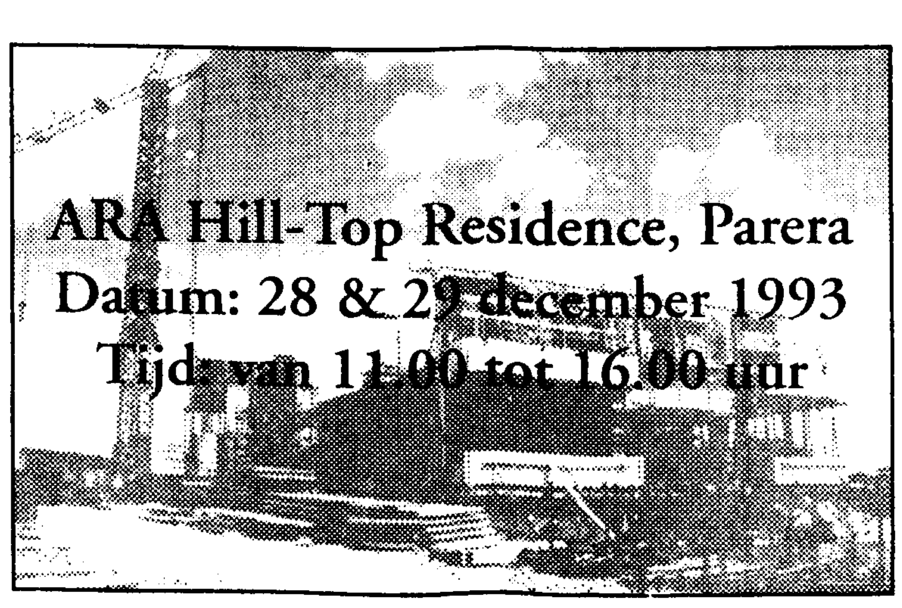
Vanaf zondag 26 december tot 30 december in het ITC: Sneeuwwitje en de zeven dwergen om 17.00 uur; Addams Family Values om 19.00 uur en The Son of the Pink Panter om 21.00 uur. Kaarten aan de kassa van Paradise Movies. Kassa vanaf zondag elke dag open van 14.00 tot 21.00 uur.

Mama Pasku zorgt voor ouderen

■ *WILLEMSTAD — De Club 'Kwida nos grandinan' (Zorg voor onze oudjes) organiseert elk jaar een kerstdiner voor haar leden. Dit jaar konden dankzij donaties van onder andere Curaçao Lions Club en Inner Wheel weer ruim zestig bejaarden samen genieten van de kerstmaaltijd. Op de foto: de dames Meulens (Kwida), De Mey (mama Pasku) vergezeld van leden van de serviceclubs.*

FAILLISSEMENT

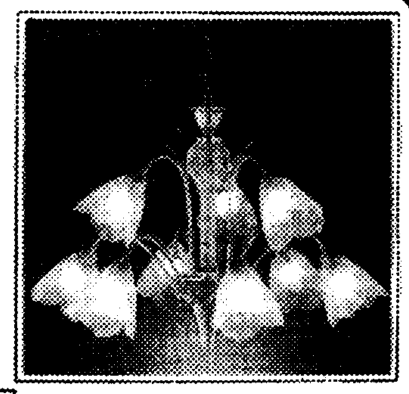
Bij beschikking van 26 november 1993 van de E.A. Heer Rechter-Commissaris in het faillissement van

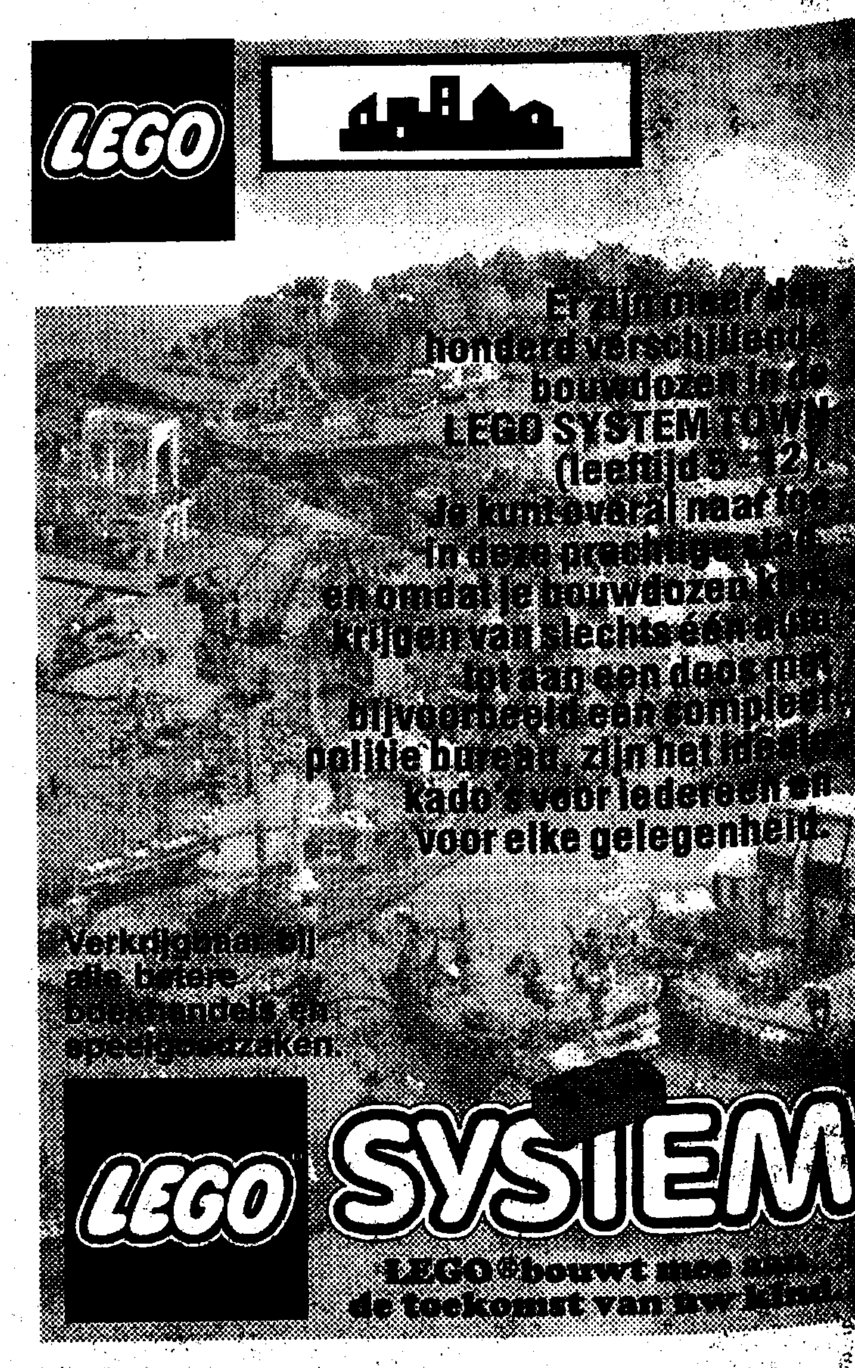
DOSTON DEVELOPMENT N.V.

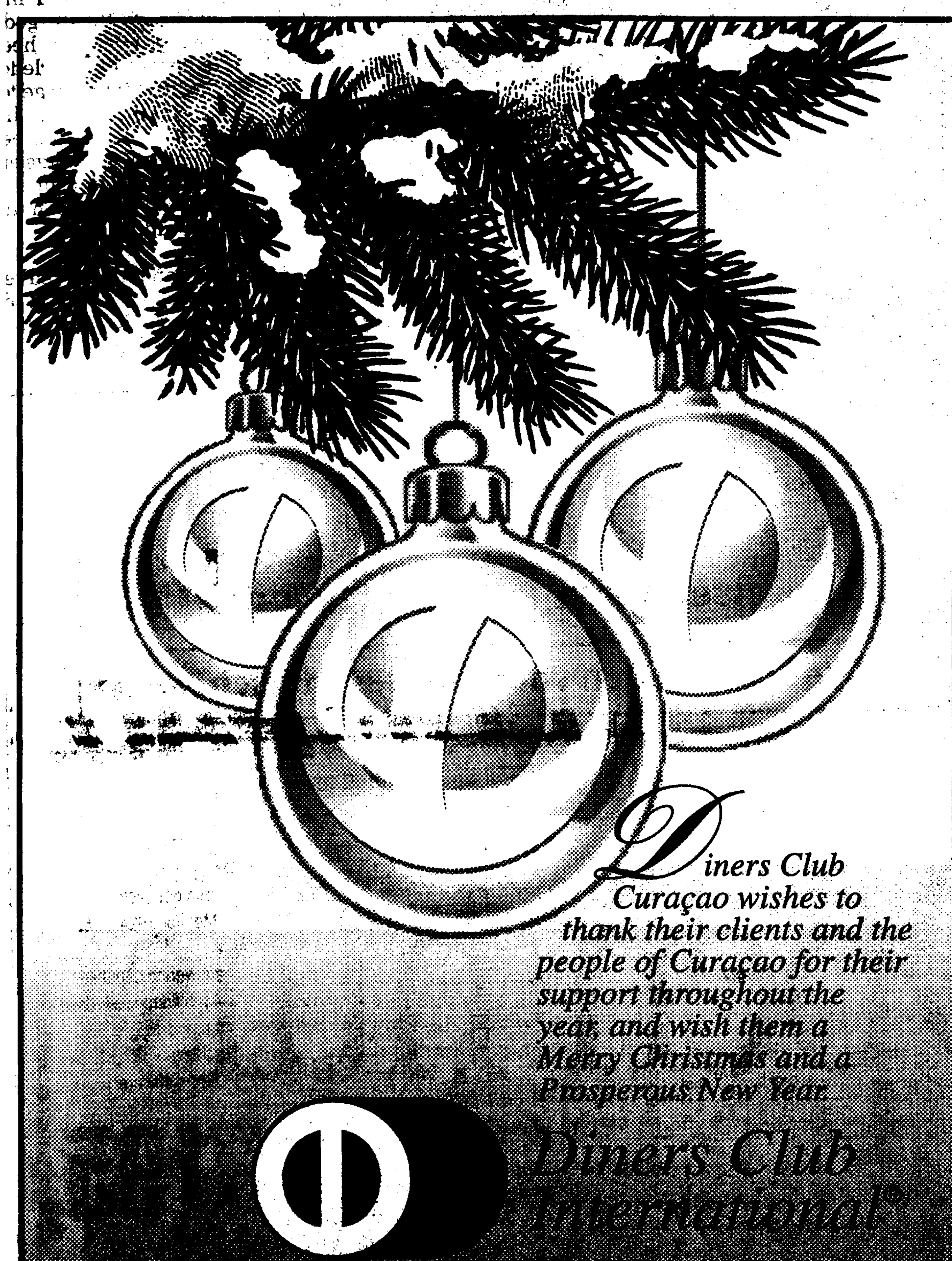
werd bepaald:

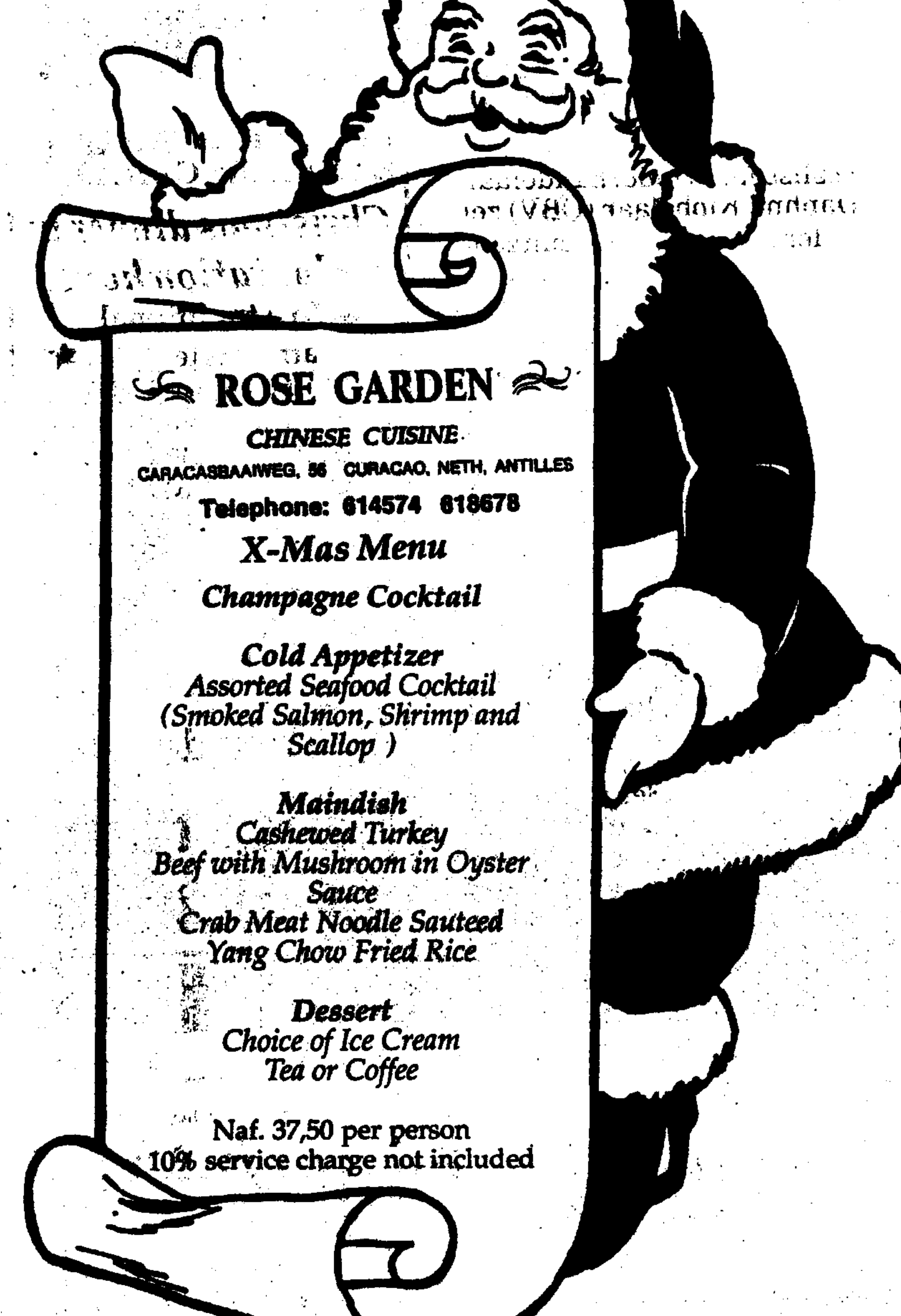
— **dat er op vrijdag 18 februari 1994 om 08:00 uur een tweede verificatievergadering in één der zalen van het Stadhuis zal worden gehouden.**

A. Huizing
Curator
Tel.: 611711 / 611811
Fax.: 613654 / 616766

MADURO & CURIEL'S BANK N.V.

ROEPT KANDIDATEN OP VOOR DE FUNKTIE VAN

BANKING OPERATIONS OFFICER (m/v)

Deze medewerker zal belast worden met het ontwikkelen, documenteren en implementeren van geautomatiseerde systemen, het assisteren van de automatiseringsafdeling en andere afdelingen in het ontwikkelen van systemen, het begeleiden van gebruikers acceptatie test en het trainen van het personeel.

Van kandidaten voor deze fucntie wordt het gedegen kennis van systemen en computer technologie verwacht, alsmede goede communicatie- en onderhandelingsvaardigheden en een gedegen kennis van de Engelse taal in woord en geschrift.

Wij bieden uitstekende arbeidsvoorwaarden, inclusief opname in het pensioenfonds.

Gelieve sollicitaties, uitsluitend schriftelijk en vergezeld van een pasfoto **vóór 10 januari 1994** te adresseren aan:

Hoofd Human Resources Department
Maduro & Curiel's Bank N.V.
Plaza Jojo Correa 2-4
onder verwijzing naar "Vacature Banking Operations Officer".

Leeuwin tussen Curaçaose leeuwen

WILLEMSTAD — Enige [tijd] geleden kon Adèle van [der] Pluijm-Vrede verwelkomd [wor]den als het eerste vrouwelid van de Curaçao Lions [Clu]b. Dit gebeurde tijdens [het] traditionele kerstdiner in [het] Sonesta Hotel. Tevens werd Herman Kloes als lid geïnstalleerd. Op de foto v.l.n.r. Ton van der Heijden (voorzitter), Adèle van der Pluijm, Mike Alexander, R. van der Pluijm, Herman Kloes en echtgenote en Felipe Croes.

[Ad]vokaten starten 212-procedure

[Ve]rdachten luchthavenzaak [zu]llen met Kerst naar huis

[W]ILLEMSTAD/PHILIPS[BU]RG — De avokaten van [ex]-gezaghebber Ralph [Ric]hardson, luchthaven[dir]ecteur Frank Arnell en [ex]-luchthavenbestuurs[vo]rzitter Al Wathey [zull]en vrijdagochtend een [pog]ing doen hun cliënten [via] een artikel 212-proce[dur]e vrij te krijgen.

[In h]et geval de rechter niet [akk]oord gaat met het ophef[fen v]an het bevel tot gevan[gen]neming, zullen de advo[kat]en vragen om een schor[sin]g van de detentie tot na [de f]eestdagen.

Volgens de advokaten zijn [er] geen redenen meer om [hun] cliënten nog langer in [voo]rarrest vast te houden, [want h]et vooronderzoek is afge[slo]ten, alle getuigen zijn [geh]oord en er bovendien geen [gev]aar voor herhaling van [het] ten laste gelegde is.

[B]ovendien zijn zij het niet [eens] met de officier van Jus[titie] dat met de daden van [hun] cliënten de rechtsorde [erns]tig geschokt is, noch dat [de] rechtsorde geschokt zou [wor]den als de drie op vrije [voe]ten komen in afwachting [van] hun rechtszaak.

[D]e drie worden verdacht [van] het plegen van meineed, [vals]heid in geschrifte, oplich[ting] en deelname aan een [cr]iminele organisatie; [waar]op staat in totaal een [maxi]mumstraf van zo'n acht jaar. De officier van Justitie heeft al aangekondigd zich tegen vrijlating te zullen verzetten. De drie kunnen net als alle andere gevangenen en personen in voorarrest worden behandeld en er is geen reden voor privileges.

De vierde verdachte, Claude Wathey, heeft inmiddels officieel toestemming de kerst thuis door te brengen, in afwachting van zijn opname in een hartkliniek in de Verenigde Staten. De vijfde verdachte, Saro Spadaro, bevindt zich nog in voorarrest in een gevangenis te Guadeloupe.

[1]35.000 Gulden 'zoek'

[E]x-penningmeester CFW [v]erdacht van oplichting

[W]ILLEMSTAD — De [vak]bond CFW heeft [een] aanklacht van ver[duist]ering en valsheid in [ges]chrifte ingediend [tege]n haar ex-penning[meest]er. Die zou voor ten [min]ste 135 duizend [guld]en uit de bondskas [heb]ben verduisterd.

[Doo]r de Antilliaanse Brou[weri]j (waar de ex-penning[mee]ster werkt) werd door de [CFW] beslag gelegd op alle [gelde]n en vorderingen van [de ex-]vakbondsman. Een [daa]rin betrokkene reed [onl]angs openbaar ver[…]cht.

De malversaties kwamen aan het licht naar aanleiding van het accountantsrapport van juni dit jaar. Daaruit bleek dat de vroegere penningmeester "ernstige fraude alsmede valsheid in geschrifte heeft gepleegd".

Al eerder werd de ex-penningmeester op een buitengewoon congres tot *persona-non-grata* verklaard.

Naar aanleiding van de gerezen problemen stapten de werknemers van de Amstel Brouwerij massaal uit de CFW.

PNP blij met CBS-cijfers

Werkloosheid fors gedaald in de periode 1988-1993

WILLEMSTAD — "De economie loopt (kana) onder de PNP," zo zei PNP-voorzitster Maria Liberia-Peters gistermiddag, in een verwijzing naar de leuze die de partij in 1991 bij de eilandsraadverkiezingen voerde (*Kos ta kana ku Maria*).

"De werkloosheidscijfers zijn sinds 1988, het jaar dat de PNP in de regering kwam, alleen maar gedaald." Ten bewijze daarvan toonde zij de werkloosheidscijfers van Curaçao: van 23,2 procent in 1988 naar 13,4 procent in 1993.

"Maar begrijp me goed: ieder werkloze is er een te veel," aldus Liberia-Peters. Daarom zal de partij zich blijven richten op het verbeteren van de sociaal-economische ontwikkeling.

De beroepsbevolking (het aantal mensen in de 'werkbare' leeftijd) steeg van 1988 tot 1993 van 56.174 naar 61.442 personen. In diezelfde periode steeg het aantal werkenden van 43.156 naar 53.232. Voor de werkgelegenheid waren de jaren 1990 en 1993 het beste: toen steeg het aantal werkenden met respectievelijk 1639 en 1593 personen. Het laagste aantal nieuwe werkenden werd in 1992 geregistreerd: 369 meer dan het jaar ervoor.

Hoewel de beroepsbevolking steeg, daalde de bevolking van 149.642 naar 145.309 personen.

CBV eist precieze data uitbetaling verhogingen

WILLEMSTAD — De Curaçaose Bond voor Verpleegkundigen wil uiterlijk vandaag van de Sehos-directie vernemen wanneer de gelijktrekking van de lonen en de afgesproken indexering van de lonen zal worden vertaald in daadwerkelijke uitbetaling.

Zolang het personeel van het ziekenhuis niet zwart-op-wit krijgt wanneer de verhoging en compensatie wordt uitbetaald kunnen de leden van de CBV niet over de cao, waarover een principe-akkoord werd bereikt, beslissen. Onderhandelaar Daphne Kibbelaar (CBV) zei tijdens een televisieuitzending dat de werknemers er recht op hebben te weten waar zij aan toe zijn.

De Sehos-directie heeft echter als voorwaarde gesteld dat de gelijktrekking van de lonen alleen kan plaatsvinden als er fiat van de overheid wordt gegeven voor een tariefsverhoging van 25 procent.

Naar aanleiding van een gerechtelijk vonnis dienen de lonen van ongehuwden te worden opgetrokken naar die van de gehuwden. Die operatie gaat het Sehos 4,5 miljoen gulden op jaarbasis kosten en zal met een lening gefinancierd dienen te worden vanwege een krappe begroting.

Financieel directeur Berenos kondigde aan dat de indexering van de lonen mogelijk eind januari zal worden uitgekeerd. En ook hierover wil de bond uitsluitsel over de precieze datum.

De CBV heeft zich sterk gemaakt voor het optrekken van de lonen voor verpleegkundigen, omdat er jarenlang geen sprake is geweest van aanpassing aan de kosten van levensonderhoud. Naar de mening van Kibbelaar is dat de reden dat een baan in het Sehos weinig begeerd is. Ook ziet hij dat als verklaring voor de uitstroom van verpleegkundigen naar Nederland.

Bentoera bereid tot overleg

Onduidelijkheid over status milieucommissie

WILLEMSTAD — De twee jaar geleden door de eilandsraad voorgestelde commissie milieu zou volgens gedeputeerde Bentoera (Volksgezondheid) gewijzigd moeten worden in een commissie volksgezondheid en milieu. De oppositie (MAN) is het daar niet mee eens.

Het verzoek tot instelling van een milieucommissie werd eind december 1991 door Mayra Coffie (MAN) gedaan. Van de zijde van het Bestuurscollege zou bepaald moeten worden hoe deze commissie gaat functioneren, hoeveel leden zitting hebben en hoe vaak er vergaderd wordt. Dat is echter niet gebeurd.

Coffie meent dat zo'n commissie alleen zin heeft als zij een redelijke mate van zelfstandigheid krijgt. Zij verwijst naar de commissie staatkundige structuur. Bij die commissie kan bij voorbeeld ook een commissielid een vergadering bijeenroepen. Bij de meeste raadscommissies doet de gedeputeerde dat of kan een lid een verzoek doen. "Maar dan moet je maar afwachten wanneer de commissie daadwerkelijk bij elkaar wordt geroepen", zegt Coffie.

Een brede commissie, waarin ook plaats is voor volksgezondheid en eventueel milieu, ziet zij niet zitten. "Natuurlijk, milieu heeft aspecten van volksgezondheid en opvoeding. Maar veel belangrijker is de industriële planning. Het liefst hadden we de commissie dan ook ondergebracht bij de diensten die daarmee te maken hebben, zoals DOW en DROV. Maar dat heeft de betrokken gedeputeerde Page geweigerd".

Bentoera laat weten dat hij vooral aan een brede commissie denkt, omdat er al zoveel raadsleden in een commissie zitten. Hij hoopt met zijn voorstel efficiënter te zijn. "Maar als men het anders wil, ben ik bereid daarover te praten. Het is geen principiële zaak".

Hetzelfde geldt voor het verlangen naar een zelfstandiger commissie. "Als het wettelijk mogelijk is, heb ik daar geen moeite mee. Ik zal de afdeling Juridische Zaken vragen om dat te bestuderen".

WILLEMSTAD — De kippenfarm Avikola kan volgens gedeputeerde Mendes de Gouveia niet rekenen op financiële steun van de overheid. Ook de gevraagde heffing op geïmporteerde, bevroren kipproducten is voor Mendes de Gouveia niet bespreekbaar.

"Een heffing op bevroren kip zou betekenen dat de prijzen net zo hoog komen te liggen als verse kip. Dat zou niet redelijk zijn", aldus de gedeputeerde. De overheid heeft volgens hem in het verleden al voldoende steun gegeven aan het bedrijf door het beschikbaar stellen van een deskundige, een gunstige erfpachtsregeling en door het laten verrichten van een uitgebreide studie.

Op dit moment is de Dienst Economische Zaken aan het bestuderen wat de overheid alsnog kan doen voor het bedrijf.

Turkije boos over EU-besluit over Cyprus

ANKARA - Turkije en de Turkse staat op Cyprus hebben fel geprotesteerd tegen de beslissing van de Europese Unie (EU) om een waarnemer te sturen naar het vredesoverleg tussen de Turken en Grieken op het eiland in de Middellandse Zee.

De regering in Ankara en de Turkse republiek Noord-Cyprus vinden dat de waarnemer niet onpartijdig kan zijn met Griekenland als een van de twaalf EU-lidstaten. De regering in Athene heeft "een historische verantwoordelijkheid voor het ontstaan van het Cyprische conflict", aldus een verklaring van het ministerie van Buitenlandse zaken in Ankara dinsdag. "Turkije zal op geen enkele manier contact hebben met de EU-waarnemer voor Cyprus." De leider van de Turkse Cyprioten, Rauf Denktash, noemde de benoeming eveneens onacceptabel.

Wateroverlast in Duitsland en Frankrijk

BONN/LILLE - Het wassende water in Duitsland en Frankrijk heeft in de nacht van dinsdag op woensdag verdere overlast opgeleverd. In het westen van Duitsland steeg de Rijn naar recordhoogtes, waardoor steden als Heidelberg en Saarbrucken blank kwamen te staan.

De Neckar, een zijrivier van de Rijn, kwam in de toeristische stad Heidelberg tot 9,80 meter, en brak daarmee het eeuwrecord uit 1990 toen het wassende water tot 9,20 meter steeg. 's Ochtends begon het waterpeil weer te zakken. In Saarbrucken zijn verscheidene wijken van de stad geheel onder water gelopen nadat de rivier de Saar met bijna zeven meter was gestegen tot 9,21 meter. De toestand in Saarland wordt nog verergerd door het plotseling invallen van de vrieskou, waardoor ijzel op de wegen ontstaat. De rivieren in het noordoosten van Frankrijk zijn verder gezwollen als gevolg van de zware regenval gedurende de nacht. Straten staan blank en het treinverkeer ondervindt veel hinder van de overstromingen.
Ook in België wordt met man en macht gewerkt om de wateroverlast te bestrijden. Het waterpeil van de Maas sloeg dinsdag het record van 1926. Honderden mensen zijn verplicht geevacueerd. Het Belgische leger is met zo'n duizend man en genie-materieel ingeschakeld. De toestand is zo ernstig dat de regering een spoedvergadering heeft belegd.

In noord Irak doden strijd tussen Koerden

ERBIL - Bij botsingen tussen Koerdische groepen in het noorden van Irak zijn in de afgelopen drie dagen zeker 22 doden gevallen, zo is woensdag vernomen uit verschillende bronnen.

De strijd, die maandag uitbrak, gaat tussen de Patriottische unie van Koerdistan van Jalal Talabani, een van de twee hoofdgroepen die noord-Irak beheersen, en een pro-Iraanse organisatie, de Koerdische Islamitische liga.

UIT geknipt voor U

Uitgaansagenda voor 23 t/m 30 dec.

EVENEMENTEN

- **Christmas on Ice.** IJsspektakel in het ITC op do 23, vr 24 en op di 28 dec. Voorstellingen op 23 dec. uitverkocht.
- **Zo 26, Christoffelpark. Open huis; entree dus gratis.**

MUZIEK

- **Do 23, ITC. Koncierto di pasku, Ced Ride en Stanley Cras.** 20.30 tot 23.00 uur.
- **Vr 24 en za 25, Plaza Hotel.** Galashow en buffet met Genesis, Antillean Dance Theater, Toucan showband, Tom Presti, Timeless, dansen showorkest Burundanga en Connie Vink.
- **Zo 26, Caribbean Hotel.** Galashow met Gerard Joling en Genesis. Kaarten 35 gulden.
- **Landhuis Brievengat.** (tel. 378344) Vr. 24 vanaf 20 uur. Pikaballen, Chips en Spice & Pepper. Zo. 26 vanaf 17.30 uur Chips. Do 30 Pikaballen, Spice & Pepper en Chips. Vr 31 gesloten. Zo 2 jan. vanaf 17 uur Chips.
- **Blues** (tel. 614377). Elke do. avond live muziek.
- **Sapor Kibra Terrace** (tel. 615757). Elke zo. om 17 uur Norman Moron. Elke vr. Walter Wout.
- **Rushours** (tel. 617555)
- **Rum Runners** (tel. 623038). Elke zo. van 21 tot 23 uur Sportcafé live radio gepresenteerd door Willem Dekker.

FILMS

- **Paradise Movies,** I.T.C. (tel. 636195). Dagelijks van zo 26 tot en met do 30: Sneeuwwitje om 17 uur, Addams Family Values om 19 uur, The Son of the Pink Panther om 21 uur. Kaarten vanaf zo 26 om 14 uur te koop in de lobby van het ITC.
- **Plaza Hotel** (tel. 612500). Speelfilms vanaf 19.15 uur: do 16 Day One; vr 17 Little Miss Million; ma 27 Rising Sun; di 28 Final Judgement; wo 29 Tainted Hearts; do 30 The Killing Beach, zo 2 Hunck Finn.
- **Club L.A.** (tel. 658890) Do 23 geen opgave. Aanvang: 20.30 uur.

LEZINGEN

- **Do 23, openbare bibliotheek van 20 tot 22 uur.** Diapresentatie & lezing van Sergio Lopes en Jose Manuel Noceda over kunst uit het Caribisch gebied, werk van Wifredo Lam, hedendaagse Cubaanse kunst en deelnemende kunstenaars aan de V Bienal van Havana.

MUSEA EN EXPOSITIES

- **Gallery Eighty-Six** (tel. 613417). Tot en met 24 dec. Fred Breebaart, olieverfschilderijen. Open: di t/m vr 9.30 tot 12 uur en 15 tot 17.30 uur, za. 9.30 tot 12 uur.
- **Landhuis Knip, Bandabao tur na kolo.** Schilderijen van Anneke van Kesteren. Tot en met 20 januari.
- **Curaçaosch Museum** (tel. 623873). Keramiek van Helen Martina. Tot januari. Open: ma t/m za van 9 tot 12 en 14 tot 17 uur.
- **Cinnabar Art Gallery** (tel. 378914/608914). Steeds wisselende tentoonstelling van pastels, airbrush, pen- en potloodtekeningen van John Baselmans. Te bezichtigen op afspraak.
- **Joods Cultuur Historisch Museum** (tel. 611633). Open: ma. t/m vrij. tot 11.45 uur en 14.30 tot 17 uur. Za. en zo. gesloten.
- **Postmuseum Nederlandse Antillen** (tel. 658010). Expositie met als onderwerp de Tweede Wereldoorlog onder de titel 'Opdat wij niet vergeten' t/m eind februari '94. Open: ma. t/m vrij. 9 tot 17 uur. Za. 10 tot 15 uur. Zo. gesloten.
- **Fortkerk Museum** (tel. 611139). Open: ma. t/m vrij. 9 tot 12 uur en 14 tot 17 uur. Za. en zo. gesloten.
- **Het Antilliaanse Muntenmuseum** (tel. 613600). Bankbiljetten en munten uit het Amerikaanse werelddeel en een sierstenencollectie. Open: ma. t/m vrij. van 8.30 tot 11.30 uur en van 14 tot 16.30 uur. Groepen alleen op telefonische afspraak.
- **Natuurhistorisch Museum** (tel. 640363). Gesitueerd in de voormalige voorraadkamer van Landhuis Savonet. Expositie over de geologische geschiedenis van Curaçao. Open: ma. t/m za. 8 tot 16 uur, zo. 6 tot 15 uur.

BEZIENSWAARDIGHEDEN

- **Landhuizen:** Landhuis Knip (tel. 640244), open: ma. t/m vrij. 9 tot 12 uur en 14 tot 16 uur. Zo. 10 tot 17 uur. Za. gesloten. Landhuis Chobolobo (Curaçao Liqueur Distillery) (tel. 613526), open: ma. t/m vrij. 8 tot 12 uur en 13 tot 17 uur. Za. en zo. gesloten. Landhuis Brievengat (tel. 378344), open: ma. t/m vrij. 9.15 tot 12.15 uur en 15 tot 18 uur. Iedere zondag vanaf 17 uur met elke laatste zondag van de maand een folkloristische show. Landhuis Jan Kock (tel. 648087), rondleiding elke zo. om 15 uur met muziek. Landhuis Ascension (tel. 641950), open: iedere eerste zo. van de maand van 10 tot 14 uur. Landhuis Groot Santa Martha (tel. 641559), open: iedere dag van 9 tot 15 uur en vrijdag van 9 tot 12 uur. Landhuis Rooi Catootje (tel. 375119), met kleine bibliotheek met antiek interieur. Bezichtiging volgens afspraak. Landhuis Papaya (tel. 695850), dagelijks geopend van 9 tot 18 uur, za. en zo. van [illegible] 12 uur.
- **Grotten van Hato** (tel. 680379) druipsteengrotten en Indiaanse rotstekeningen, op het hele uur rondleidingen. Met iedere zondag live muziek van [illegible] Kai Orgel. Open: di. t/m zo. 10 tot 17 uur. Ma. gesloten.
- **Seaquarium Curaçao** (tel. 616666) De onderwaterwereld van de Caribische Zee. Open: dagelijks van 9 tot 22 uur. Glass bottom boot (min. 5 pers.) afvaart om 10, 11, 12.15, 14.30 en 16 uur. Iedere dag om 15.30 onderwatertocht met een semi-submarine (tel. 604892).
- **Dierentuin en botanische tuin.** Open: dagelijks van 9 - 17 uur.

Opgaven voor deze rubriek, die elke donderdag verschijnt, uiterlijk woensdagmorgen negen uur bij voorkeur schriftelijk: Amigoe, Scharlooweg s/n, of per fax 674744. Telefoon [illegible]

residentiële partij, media onder controle

ltsin: Gajdar blijft aan, eer sociale voorzieningen

MOSKOU - De Russische president Boris Jeltsin heeft woensdag aangekondigd dat de hervormingsgezinde minister van Financien, Jegor Gajdar, in de regering blijft. Jeltsin zei dit op zijn eerste persconferentie sinds de parlementsverkiezingen van 12 december. Tevens kondigde hij de vorming aan van een presidentiele partij.

...or Gajdar blijft. Dat betekent dat het hervormingsbeleid wordt gehandhaafd", zei Jeltsin. Wel komen er meer sociale voorzieningen voor de bevolking, zoals de communisten eisen, maar de ...ervan zal afhangen van de hoogte van de inflatie. ...zijn uitlatingen maakte de president een einde aan speculaties over het mogelijke vertrek van de vader van de economische schoktherapie en over het vertragen van het tempo van de hervormingen.

Jeltsin waarschuwde dat hij geen extremisme, fascisme of agressief nationalisme zal toestaan, maar maakte zich weinig zorgen over Zjirinovski's overwinning. Wel was Jeltsin bezorgd over het feit dat eenderde van het leger op Zjirinovski heeft gestemd. "Dat is wel geen meerderheid, maar het is te veel. Er worden gepaste maatregelen genomen."

Tevens liet Jeltsin weten dat hij een eigen politieke partij opricht. "Ik heb er enkele jaren over gedaan, maar de uitslag van de verkiezingen heeft me tot de conclusie gebracht dat het nodig is zo'n partij op te richten." Het slechte resultaat van de democratische hervormers wordt geweten aan het feit dat ze verdeeld de verkiezingen ingingen.

Minister Vladimir Sjoemejko liet eerder weten dat Jeltsin op het punt staat een reeks decreten te ondertekenen, waardoor invloedrijke massamedia onder presidentiele controle komen. Het ministerie voor Informatie en het Federale Informatiecentrum worden vervangen door een speciale afdeling die de elektronische media en de persbureau's Itar-Tass en RIA moeten controleren.

Major in katholieke wijk van Belfast

■ *BELFAST - Voor een bliksembezoek kwam in Noord Ierland aan de Britse premier John Major. Hij bezocht er onder meer een katholieke wijk in het westen van Belfast. Hij deed een beroep op de politieke bondgenoten van IRA om gebruik te maken van de huidige situatie en een einde te maken aan het geweld.*

Italiaanse spionage met valse info:

Conclaaf beinvloed dat Paulus VI koos

ROME - De Italiaanse geheime dienst zou in 1963 het college van kardinalen met valse informatie hebben bewerkt om de verkiezing van de Armeense kardinaal Agagianian tot paus te voorkomen. Dat schrijft het Italiaanse RK tijdschrift 30 Giorni.

Agagianian, hoofd van de Vaticaanse congregatie voor de verbreiding van het geloof, had in 1958 veel stemmen gekregen toen uiteindelijk paus Johannes XXIII werd gekozen. De Armenier werd, overigens ten onrechte, als een vriend van het Sovjetsysteem beschouwd.

Het rapport van de geheime dienst beweerde dat de 71-jarige zuster van Agagianian tijdens een bezoek aan haar broer in Rome contacten had met personeelsleden van de Sovjetambassade, die uiteraard KGB-ers waren. Het rapport werd aan de kardinalen verstrekt om de verkiezing van de Armenier tot paus te voorkomen. In 1963 werd paus Paulus VI gekozen.

Dochter Sukarno leidster van oppositiepartij

JAKARTA - Na een maand van oplopende strubbelingen heeft een van de twee Indonesische oppositiepartijen woensdag Megawati Sukarnoputri, dochter van de vroegere president Sukarno, gekozen tot voorzitter.

Sukarnoputri zal de Democratische partij van Indonesie (Pd) leiden tot 1998, zei een partijwoordvoerder. De partijvergadering benoemde haar tevens tot voorzitter van de commissie die andere partijfunctionarissen zal kiezen. De PDI, de kleinste van de twee enige toegestane partijen in Indonesië die oppositie voeren tegen de almachtige regeringspartij Golkar, opende de vergadering met een belofte van de regering haar bemoeienis met de gang van zaken te beperken. De Indonesische minister van Binnenlandse zaken, Yogie Memet, waarschuwde wel dat de wet de regering verplicht toezicht te houden op de gebeurtenissen.

Jakarta heeft zich de afgelopen maanden voortdurend gemengd met de keuze van een nieuwe PDI-voorzitter, die elf procent van de stemmen kreeg bij de vorige parlementsverkiezingen.

...rzitter Belgisch parlement in moeilijkheden

...lgische kamer overweegt ...rvolging van vice-premier

BRUSSEL - De Kamer van Volksvertegenwoordigers in België, vergelijkbaar met de Tweede Kamer in Nederland, heeft woensdag besloten een bijzondere kamercommissie in het leven te roepen om te onderzoeken of vice-premier Guy ...me vervolgd kan worden wegens corruptie.

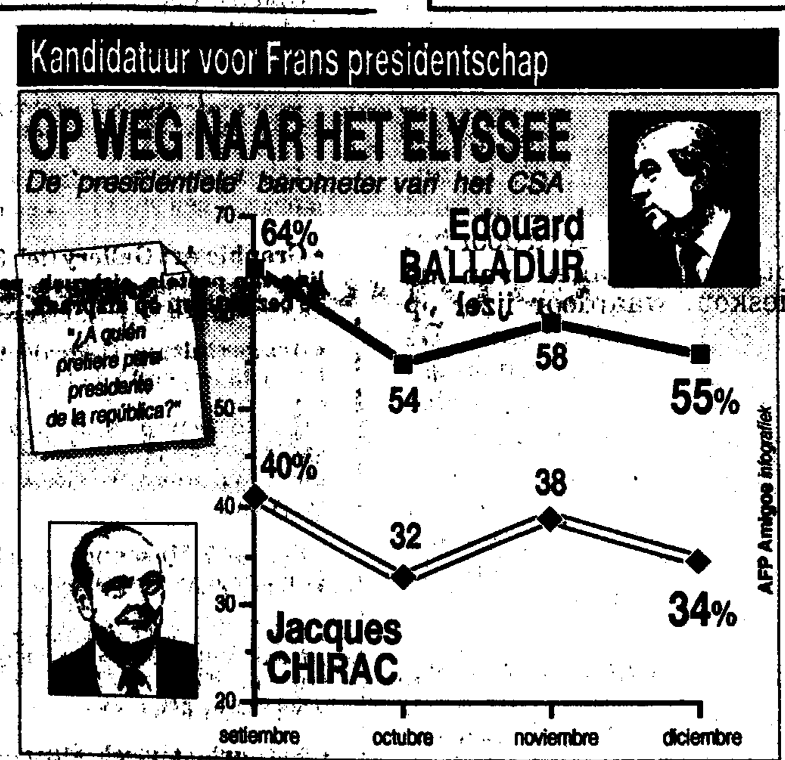
De Waalse socialist Coeme was voorheen minister van Defensie. Hij zou mogelijk betrokken zijn in een smeergeldaffaire ten tijde van de aankoop van Italiaanse Agusta-helikopters in 1988. ...ikse onderzoeksrechter ...langs de opheffing van ...rlementaire onschendbaarheid gevraagd van drie ...geplaatste politici, allen ...an de Parti Socialiste ...onder wie de vice-premier. De kamer stelde ...op het standpunt dat de ...ging van een minister ...aak is voor het parlement. De onafhankelijkheid ...het onderzoek zou ...ze gediend zijn, omdat ...echt immers onder de ...twoordelijkheid van de ...ing (de minister van ...) valt.

GESJOEMEL

...lijk gesjoemel met een ...n ter wille van zijn ...resse is de socialisti...voorzitter van het ...se parlement, Louis ...ch, noodlottig ...den. Vanvelthoven liet ...weten dat hij na ...nstverband van ruim ...optapt. De SP... zou via een ...an hebben geprobeerd ...D. een ambtenaar ...parlement die door...voor zijn prive-secreta...door een examen aan ...helpen. ...hoven blijft lid van ...ionale parlement. Hij ...oester in opspraak ...omstreden grond-

transacties door zijn vrouw en kinderen in het Belgisch-Limburgse Lommel, waar hij burgemeester is. De plaatselijke christen-democratische oppositie beschuldigde hem ook van voortrekkerij bij de benoeming van een politiecommissaris.

Kandidatuur voor Frans presidentschap

De verklaringen van twee ministers van zijn kabinet betekenden in feite de lancering van de kandidatuur van minister-president Edouard Balladur voor het presidentschap van Frankrijk en wel als vertegenwoordiger van de rechtse meerderheid. Tot op dat ogenblik werd alleen de burgemeester van Parijs, Jacques Chirac, als leider van de Neo-Gaullisten (RPR) beschouwd als de 'natuurlijke' kandidaat van rechts voor het hoogste Franse ambt. Hij blijkt nu onverwacht concurrentie te krijgen. Waarbij Balladur meteen goed van start ging met een voorsprong in de opiniepeilingen.

UNITA wil weer verder praten

LUSAKA - De Angolese verzetsbeweging Unita heeft dinsdag verklaard het vredesoverleg met de regering te hervatten.

Unita brak vorige week het overleg in Zambia af nadat het de regeringstroepen ervan had beschuldigd te hebben gepoogd haar leider, Jonas Savimbi te doden door middel van een luchtaanval op de stellingen van de rebellen rond de belegerde stad Cuito in centraal-Angola. Het besluit van Unita om de onderhandelingen te hervatten kwam nadat een militair controleteam van de VN had verklaard te hebben "vastgesteld dat de regering stellingen van Unita ten westen van Cuito bombardeerde, maar zonder de bedoeling te hebben Savimbi te doden".

Gerechtelijk verzoek voor berechting Craxi

MILAAN - Anti-corruptie-rechters in Italie hebben dinsdag een verzoek ingediend om voormalig premier Bettino Craxi te mogen berechten wegens corruptie. Craxi, een van de meest vooraanstaande politici die gevangen ... van ... band met ... van ... een ... rechters ... willen brengen.

Naast de vroegere socialistische leider die premier was tussen 1983 en 1987, worden ... ondernemers ... die ... het ... van ... verzoek is ingediend voor een rechtszaak. De aanvraag moet eerst door enkele vooraanstaande rechters worden beoordeeld. Als die ermee akkoord gaan, kan het nog enkele maanden duren voordat er een datum wordt vastgesteld.

Het verzoek om een proces is ingediend door de rechters die een onderzoek instellen naar de twintig miljoen gulden die de verzekeringsmaatschappij SAI zou hebben betaald aan politieke partijen. Andere namen op de lijst zijn die van de president van Sai, Salvatore Ligresti, de vroegere penningmeester van de Socialistische partij, Severino Citaristi, ... Rinaldo Petrignani, ... ambassadeur in de VS. Craxi's naam werd dinsdag ook genoemd bij het proces tegen Sergio Cusani, het ... financiële brein achter de bijna tweehonderd miljoen gulden aan steekpenningen die politici ... door de ... Ferruzzi.

LEGA LEIDER

... van de federalistische ... Italiaanse partij Lega Nord ... van corruptie verdacht Umberto Bossi, heeft dinsdag ... aangeboden. De stap wordt gezien als een politieke manoeuvre om steun af te dwingen. Justitie vermoedt dat de partijleider, die tot nu toe ... maakte als meedogenloos strijder tegen corruptie, wist van een illegale gift van tweehonderd miljoen lire (ruim tweehonderdduizend gulden) aan de partij. Zijn aanbod af te treden is volgens Bossi een "pure formele" zaak. Het bestuur van de partij wil donderdag beslissen over de leider. Waarnemers rekenen erop dat de Lega Nord zich onvoorwaardelijk zal uitspreken voor de in diskrediet geraakte Bossi.

...Liberia ...hodisten...inees vermoord

MONROVIA - In ...a zijn begin deze ...zes Methodisten... ...en gewapende ..., die zich de Raad ...vrede in Liberia ...noemt. Dit heeft de ...odistenkerk in dit Afrikaanse land dinsdag bekend ...akt. De LPC is samen...uit deserteurs die ...tam zijn als de ...vermoorde president ... De LPC beschuldigt ... andere ... Nationaal Patriottisch front te col... hulporganisaties ... dan zesduizend ... uit het omstreden ...gebied.

AGENDA

POLITIE:	8000/
...nr.:	11
BRANDWEER:	8222/
...nr.:	11
...CENTRALE:	8845
HOSPITAAL:	8900/ 7446/
...nr.	14
...ARDENTEHUIS:	8350

OPENBARE BIBLIOTHEEK
...openingstijden voor het publiek:
Kralendijk:
...dag van 14.00-18.00 uur; dinsdag, ...dag en donderdag van 08.00-12.00/ ...-18.00 uur; vrijdag van 08.00-12.00/ ...-17.30 uur.
Rincon:
...dag van 14.00-18.00 uur en vrijdag 14.00-17.30 uur.

POSTKANTOOR
(openingstijden)
Zegelverkoop
Kralendijk (tel.: 8508): maandag t/m donderdag van 07.30/12.00.13.30-17.00 uur; vrijdag van 07.30-12.00/13.30-16.00; zaterdag gesloten.
Rincon (tel.: 6214): maandag t/m vrijdag 07.30-12.00/13.00-16.00 uur; zaterdag gesloten.
Geldloket
(Postwissels, Postspaarbank, Giro cheque en Giro Betaalkaart)
Kralendijk en Rincon: maandag t/m vrijdag van 07.30-12.00/13.00-16.00 uur; zaterdag gesloten.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

SLACHTHUIS LVV
(tel.: 4393)
open van maandag t/m vrijdag van 06.00-14.30 uur. In verband met planning van te voren aantal slachtdieren bij keurmeester melden.

DIERENARTS
(Kaya Lagoen 24-A, Antriol)
spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 13.30-14.30 uur; spreekuur te Rincon elke donderdag van 17.00-17.30 uur bij Hulpbestuurskantoor.
Voor **spoedgevallen** gelieve tel.: 4255 te bellen of fax 7655.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
(Lagunweg 26. Tel.: 4989)
openingstijden maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

DONDERDAG
DIVERSEN
CULTUREEL CENTRUM BONAIRE
19.00 uur kerstconcert - San Bernardo-kerk.

...vanger Luijten over grondbelasting:

...itstel van betaling ...j problemen mogelijk

...RALENDIJK — Ontvanger Dirk Luijten verwacht dat het merendeel van de aanslagen grondbelasting binnen drie maanden betaald zal zijn. ...is wel nodig ook, want Luijten wijst erop dat over ...ele maanden opnieuw een aanslag in de bus zal vallen. Nu die van de grondbelasting 1993. Luijten heeft indien nodig uitstel van betaling. Belastinginspecteur Jan van Walbeek en ontvanger Luijten schijnen nu de zegen te hebben van de leden van de eilandsraad.

Volgens ontvanger Luijten kan men in geval van tijdelijke betalingsonmacht altijd een verzoek doen voor een wat meer gespreide betaling. De ontvanger zal daar veelal een tegemoet willen komen, mits de noodzaak aanwezig is en het uitstel niet te lang zal duren.

Overigens kan het in de praktijk voorkomen dat mensen een zodanig laag inkomen hebben dat ze bijna onmogelijk het bedrag van de aanslag kunnen betalen. Voor de situaties waarin ook niet teruggevallen kan worden op een spaartegoed, heeft de ontvanger toegezegd bereid te zijn voor een langere periode geheel of gedeeltelijk uitstel van betaling te willen verlenen. Te denken valt aan een periode van voorlopig maximaal vijf jaar.

Tijdens deze uitstelperiode zal jaarlijks bekeken worden of zich een zodanige verbetering voordoet in de financiële positie van de betrokkene, dat de noodzaak tot verder uitstel is komen te vervallen. Mocht na vijf jaar blijken dat langer uitstel nodig is, dan dient tot zekerheid een hypotheek te worden gevestigd ten behoeve van het eilandgebied op het betreffende onroerend goed. De ontvanger meent door deze handelwijze de vrees voor gedwongen verkopingen van bezittingen weg te kunnen nemen.

De geconstateerde extreme verhoging van de aanslagen grondbelasting is naar de mening van de experts maar ten dele waar. Uiteraard zijn er uitschieters. Door grote missers in het oude bestand waren er diverse mensen die jaarlijks niets dan wel veel te weinig betaalden. Het is dan ook niet uitgesloten dat sommige mensen in vergelijking tot voorheen vele malen meer moeten betalen, doch dit zijn wel degelijk uitzonderingen. Aan de hand van de werkelijke cijfers blijkt dat het totaalbedrag van de aanslagen is gestegen van 1.000.000 gulden over 1991 naar 3.000.000 over 1992, derhalve op het eerste gezicht een verdrievoudiging. Dit is echter een vertekend beeld.

Indien 48 aanslagen met een te betalen bedrag van meer dan vijfduizend gulden (gezamenlijk te betalen bedrag 1.500.000) uit het totale pakket worden gelicht, blijkt al snel dat het gemiddeld te betalen bedrag is gestegen van 402 over 1991 naar 599 gulden over 1992. Derhalve een stijging van 49 procent. Uiteraard zijn dit gemiddelden en kunnen zich uitschieters naar boven en beneden voordoen.

Paboso leider Nochi Willem:

Partijen moeten belang gemeenschap boven kleine groepsbelangen verkiezen

KRALENDIJK — "Dat de UPB en de PDB zich in het verleden op niet mis te verstane wijze officieel hebben uitgesproken voor een directe band van Bonaire met Nederland, is een ingenomen positie die door de Paboso volledig gerespecteerd wordt. Het voert ons evenwel te ver dat PDB-leider Jopi Abraham hun ingenomen standpunt nu tot het onze wil maken door onheuse insinuaties te lanceren over een geheim akkoord dat wij met Nederland bereikt zouden hebben." Dat zegt Paboso-leider Norwin 'Nochi' Willem naar aanleiding van zijn deelname in de Bonaireaanse delegatie die met premier Ruud Lubbers en minister Ernst Hirsch Ballin besprekingen voerde.

Willem blijft vasthouden aan het standpunt van de Paboso dat niet voor een misverstand vatbaar is: de partij heeft altijd een samengaan van de Antillen voorgestaan. "Anders dus dan de UPB-fractie in de Staten die akkoord ging met de stelling dat elk van de zes eilanden van de Antillen door middel van het zelfbeschikkingsrecht de eigen staatkundige toekomst mag bepalen. Dat pleit toch in het geheel niet voor een behoud van de Antillen?" is de vraag die Willem stelt naar aanleiding van de houding van de UPB-Statenleden.

De Paboso-leider heeft er ook moeite mee dat er in 1981 een motie werd aanvaard, die begon met het woord 'als'. "Het is toch geen standvastig principe om te zeggen 'als de Antillen van Zes niet haalbaar is, dan kiezen we voor een directe band met Nederland'. Evenmin toen er in 1983 meegewerkt werd aan het begin van het einde van de Nederlandse Antillen. Ook daaruit is niet op te maken dat de UPB voor het behoud van de Antillen was", concludeert Nochi Willem.

Naar de mening van de Paboso-leider moet de wisselvallige houding van de UPB sedert het uittreden van Aruba voor iedereen duidelijk zichtbaar zijn. Willem haalt de woorden aan van gedeputeerde Ramoncito Booi onder wie Staatkundige Structuur valt. Booi zei dat wanneer de Bonaireaanse bevolking niet opteert voor een directe band er voor hem in ieder geval geen reden is om aan te blijven. "Een duidelijk voorbeeld hoeveel moeite de UPB heeft om positief en constructief mee te werken en mee te denken aan het behoud van de Antillen."

Willem reageert ook op het in de *Amigoe* aangehaalde verslag van de Ronde Tafel Conferentie (RTC) waar PDB-leider Jopi Abraham duidelijk stelde dat de eenheid van de Antillen zijn voorkeur had. "Dat mag dan wel waar zijn, maar de officiële raadsmotie, gesteund door de PDB-fractie draagt in ieder geval niet uit wat met zoveel mooie woorden werd gezegd. Bovendien sloeg Abraham destijds het advies van de vakbond Simabo om een krachtig en principieel standpunt in te nemen ten aanzien van de Antillen, volledig in de wind", aldus Willem.

Willem gelooft dat dit ook meer grootspraak is geweest om Curaçao als een gemeenschappelijke vijand te creëren, daardoor stemmen te trekken, terwijl de belangen van het volk ondergeschikt werden gemaakt.

De Paboso-leider ziet nu het tastbare resultaat van het naar zijn mening kortzichtig denken. "Een totaal uitgeholde centrale regering met chaotisch functionerende eilandelijke besturen met een ernstig verzwakte economie van zowel het Land als de afzonderlijke eilanden." De enige hoop die Willem kan ontdekken, is het resultaat van het op Curaçao gehouden referendum: de roep naar samengaan had voorheen hetzelfde effect als een roepende in de woestijn, maar heeft nu op vrijwel alle eilanden gehoor gevonden.

"En gezien tegen die achtergrond streven wij na dat onze burgers van de Nederlandse Antillen, op welk eiland zij zich ook mogen bevinden, in een situatie van welvaart en welzijn kunnen leven in dezelfde mate als zij zouden kunnen doen als burgers van het Koninkrijk der Nederlanden als zij op het Koninkrijksgrondgebied in Europa zouden wonen." Dat is de herhaling van het citaat dat Willem begin september naar voren bracht tijdens het politieke overleg op Bonaire waaraan alle politieke partijen van de Nederlandse Antillen deelnamen.

De Paboso-leider zegt niet van plan te zijn verder te blijven discussiëren over de juiste keuze van de toekomstige staatkundige structuur van Bonaire. "Laat ieder die zich positief opstelt over de opbouw van een sterk Nederlandse Antillen onbaatzuchtig zijn talenten en capaciteiten daarvoor in dienst stellen. Nu is de uiterste tijd gekomen om boven kleine groepsbelangen uit te stijgen en de gemeenschap een goed en behoorlijk bestuur aan te bieden. Dat is een nieuwe hoop die de Paboso waar wil maken. Dat zegt Willem naar aanleiding van de voortdurende onderlinge aanvallen en discussies van de politieke partijen.

Interne dienst in nieuwe behuizing

KRALENDIJK — Met ingang van 17 december is de Interne Dienst naar Fort Oranje verhuisd. De dienst heeft daar het vroege kantoor van de Voorlichtingsdienst in gebruik.

De verhuizing vanuit het kantoorcomplex aan de J.A. Abrahamboulevard was nodig in verband met de reorganisatie van de overheidsdiensten. De komende maanden worden meer verhuizingen van overheidsdiensten verwacht.

Overheidskantoren vrijdagmiddag dicht

KRALENDIJK — De overheidskantoren zullen op de middag voor Kerstmis en Nieuwjaar hun deuren sluiten. Het Bestuurscollege houdt daarmee een gewoonte in stand, die enkele jaren geleden is begonnen.

Dat betekent dus een gesloten deur op 24 en 31 december vanaf 11.30 uur.

Nieuwe botika in Antriol open

KRALENDIJK — Sedert vrijdag beschikt Bonaire over een tweede apotheek. Het is de Botika Korona aan de Kaya Korona te Antriol. Met de komst van deze nieuwe apotheek behoeft de bevolking van Antriol en Noord di Saliña niet meer naar Kralendijk, waar de enige apotheek gevestigd was.

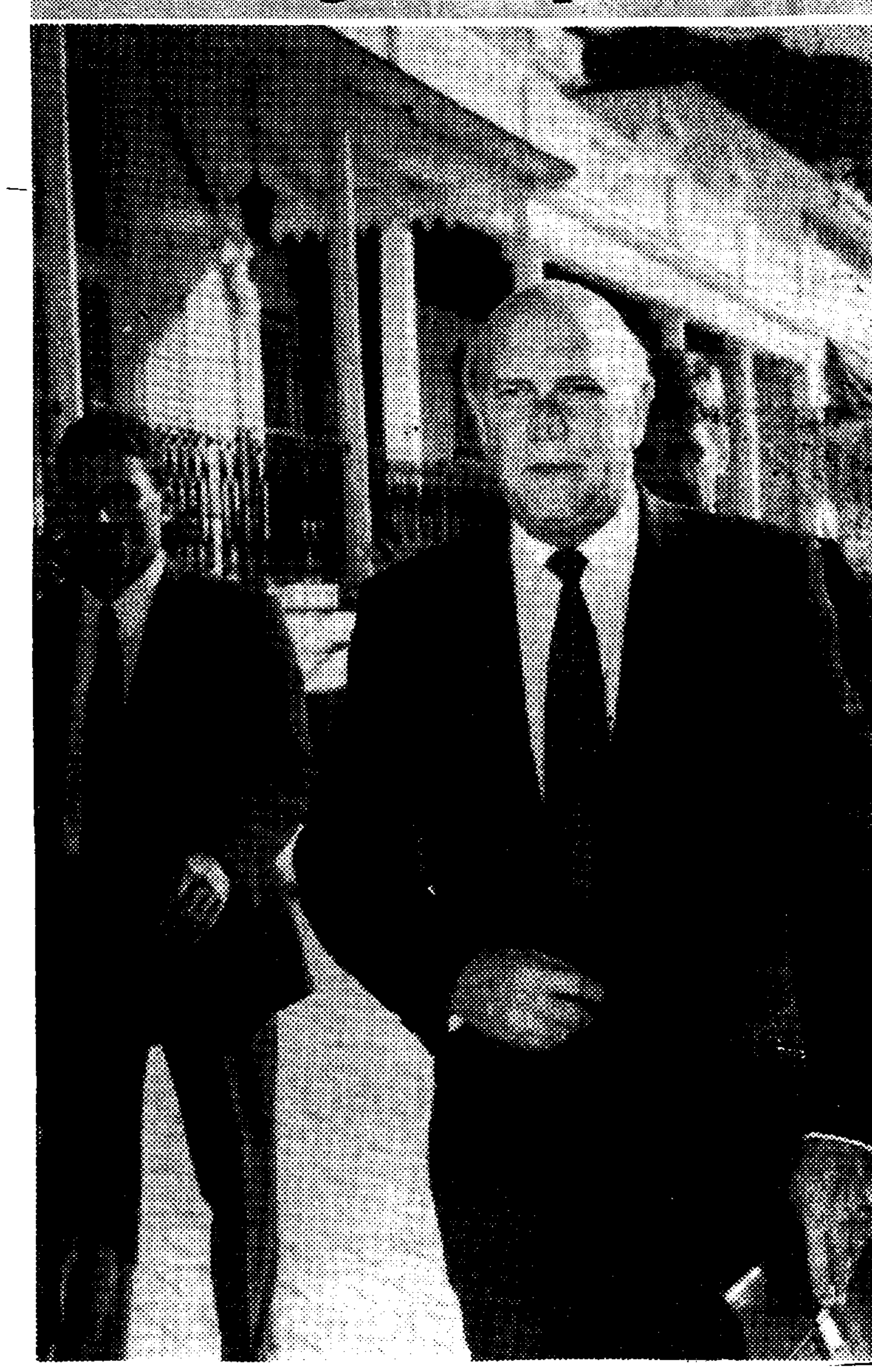
De nieuwe zaak werd geopend door de gedeputeerde van Gezondheidsdienst Noris Gomes. Tot voor kort was er een drietal aanvragen voor de vestiging van een nieuwe apotheek. Twee werden afgewezen, terwijl Boyki Sperwer en Shonma Rijna hun plannen afgelopen vrijdag gerealiseerd zagen.

Silvesterloop Oudejaar

KRALENDIJK — De Concabon zal op 31 december de traditionele oudejaarsloop organiseren. Deze Silvesterloop begint om 16.30 uur voor het stadion van Kralendijk. De finish is voor de deur van sponsor Ons Hoekje.

Deze oudejaarsloop is de negende die door Concabon wordt georganiseerd en de afstand is 5 kilometer.

Slotzitting blank parlement

■ *KAAPSTAD - President Fredrick de Klerk van Zuid-Afrika bij het verlaten van zijn kantoor in Kaapstad na de slotzitting van het parlement. Dit gaf zijn zegen aan de interim-grondwet welke van kracht is in afwachting van de nieuwe grondwet in het niet gebaseerd is op rassenscheiding.*

ARNHEM — De benefietwedstrijd voor Rene Eijer tussen Vitesse en Lazio (3-1) krijgt een netto opbrengst van anderhalve ton. De door de ziekte multiple sclerose getroffen linkshalf schonk onmiddellijk 10.000 gulden aan de Stichting MS.

Op de vriendschappelijke wedstrijd kwamen 7512 toeschouwers af. Zij zagen de internationals De Wolf en Bergkamp leuk meevoetballen met de Arnhemmers. Bergkamp opende in de negende minuut de score. Het werd nog wel 1-1 door Negro, maar in de slotfase bepaalde Cocu met twee treffers de eindstand op 3-1.

Rene Eijer was zichtbaar aangedaan door de massale sympathiebetuigingen. Hij had een flinke toespraak willen afsteken, maar kwam niet verder dan 'allemaal bedankt'. Eijer nam overigens geen afscheid van Vitesse. Hij blijft aan de club verbonden als jeugdtrainer en scout.

ANTWERPEN — Anderlecht heeft woensdagavond zonder veel moeite de kwartfinales bereikt van het toernooi om de Belgische voetbalbeker. Dat gold ook voor FC Antwerp, Germinal en Charleroi. De Brusselse landskampioen won met 3-0 bij tweedeklasser Harelbeke. Haagdoren, Zetterberg en Johnny Bosman scoorden.

FC Antwerp versloeg Lokeren met dezelfde cijfers. Severeijns schoot tweemaal raak. Charleroi was het productiefst: 5-1. Dat ging ten koste van Verbroedering Geel, dat een divisie lager speelt. Malbassa droeg twee doelpunten bij, een uit een strafschop.

Simon Tahamata ging op z'n 37ste andermaal voor in de strijd. Germinal Ekeren won mede dankzij de Nederlandse oud-international met 4-1 van Seraing. Racing Heirnis uit Gent, uitkomend in de vierde klasse, bezorgde Lommel handenvol werk. De profs wonnen wel in Gent, maar net: 2-1. Berghuis maakte beide treffers voor Lommel.

Beerschot ontdeed zich in de verlenging van Waregem: 2-1. Na 90 minuten was het 1-1. Voor Waregem had Raymond Atteveld succes. RWDM had na 120 minuten nog niet afgerekend met KV Oostende (1-1) en deed dat uiteindelijk vanaf de strafschopstip.

EILANDGEBIED CURAÇAO

De Ontvanger van het Eilandgebied Curaçao
Het Hoofdkantoor en bijkantoren gesloten

De Ontvanger van het Eilandgebied Curaçao maakt bekend dat de kassa aan de bijkantoren te Brievengat, Rust, Sta. Maria en het Hoofdkantoor te Regentesselaan z/n op 24 en 31 december gesloten zullen zijn voor het verrichten van betalingen en ontvangen van restituties. Het bijkantoor te Brievengat is tot 11.00 uur a.m. open voor het uitreiken van motorrijtuigbelastingplaten en het kantoor te Regentesselaan z/n tot 11.00 uur a.m. voor het verlenen van inlichtingen.

Afd. P.R.

De Ontvanger voornoemd,
G.H.U. Leonora.

FORTKERK
zaterdag 25 december 9.30 v.m.
Eerste Kerstdag
zangdienst
medewerking cantory en trompettist
veel zingen
zelf meedoen aan de eredienst
voorganger: ds H.J. Eggink
onderwerp: door te zingen beleef je het

FORTKERK
zondag 26 december 9.30 v.m.
Tweede Kerstdag
viering Heilige Doop
groot kinderkerstfeest
kerstspel door de kinderen
Curaçaos kerstverhaal door ds H.J. Eggink
alle kinderen en ouders welkom

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag 28 december 1993 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

vier percelen grond gelegen in het derde district van Curaçao te 'SIBERIE', te weten:
a. een perceel groot 995 m², bekend als kavel 10, nader omschreven in meetbrief nummer 21 van 14 februari 1989;
b. een perceel groot 1.000 m², bekend als kavel 11, nader omschreven in meetbrief nummer 22 van 14 februari 1989;
c. een perceel groot 494 m², nader omschreven in meetbrief nummer 309 van 21 november 1989;
d. een perceel groot 493 m², nader omschreven in meetbrief nummer 310 van 21 november 1989,
met het daarop gebouwde.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf acht dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag 25 januari 1994 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

het tot 8 november 2034 lopend recht van erfpacht op een perceel grond gelegen in het Tweede District van Curacao, bekend als Blok ZZ kavel 19 van het verkavelingsplan "SANTA ROSA HERZIENING EN UITBREIDING", ter grootte van 645m2, nader omschreven in meetbrief nummer 534 van 30 augustus 1974, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Kaya Uñagatu 19.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655.

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag 25 januari 1994 des voormiddags om 9 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

het tot 11 juli 2040 lopend recht van erfpacht op een perceel grond gelegen in het Tweede District van Curacao, bekend als Blok Z kavel 47 van het verkavelingsplan "SANTA ROSA HERZIENING EN UITBREIDING", ter grootte van 484m2, nader omschreven in meetbrief nummer 194 van 9 mei 1973, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Pitsestraat zonder nummer.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655.

KOERSEN CENTRALE BANK

NOTERINGEN BANK VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN (CENTRALE BANK) GELDIG OP DONDERDAG 23 DECEMBER EN TOT NADER ORDER:

VALUTA		AANKOOP	VERKOOP AAN PUBLIEK
US DOLLAR	1.77	1.78	1.80
CAN DOLLAR	1.315	1.335	1.355
PND STERLING	2.600	2.655	2.715
NED GLD	92.94	93.66	94.46
ZW FRANCS	123.36	124.08	124.88
FR FRANCS	29.46	30.56	31.26
DUITSE MARK	104.23	104.95	105.75
IT LIRE	0.75	1.05	1.11
AR FLORIN	98.00	100.00	*100.20 **100.00
JAPANSE YEN	160.22	161.08	161.88
ECU	-.-	203.06	203.86

*VOOR BANKPAPIER
**VOOR OVERBOEKINGEN EN BANKCHEQUES

INGEVOLGE ARTIKEL 12 VAN HET CENTRALE BANK-STATUUT STELT DE BANK VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN (CENTRALE BANK) DE KOERSEN VAST VOOR HET DEVIEZENVERKEER:

DISCONTO: 5%
BELENINGSRENTE: 6%
CD RENTE 1 maand: 2%
Reserve Requirement: 7%
Reserve Period: 16 december-16 januari
Indicatieve koersen overheidspapieren:
7.25 % obl. 1989/1994 koers: 101.03% Eff. rendement 5.75 % Land
8.00 % obl. 1989/1999 koers: 100.00% Eff. rendement 8.00 % Land
8.25 % obl. 1989/2004 koers: 99,14% Eff. rendement 8.375% Land
8.625% obl. 1990/1995 koers: 103.98% Eff. rendement 6.375% Land
8.50 % obl. 1991/1996 koers: 103.94% Eff. rendement 7.00 % Land
7.875% obl. 1993/1996 koers: 102.72% Eff. rendement 6.50 % Land
8.50 % obl. 1992/1997 koers: 103.89% Eff. rendement 7,125% Eiland
8.625% obl. 1992/1997 koers: 104.20% Eff. rendement 7.25 % Eiland
8.625% obl. 1993/1998 koers: 103.90% Eff. rendement 7,50 % Eiland
8.00 % obl. 1993/1998 koers: 101.10% Eff. rendement 7.70 % Eiland

Dow Jones omhoog

NEW YORK - De effectenbeurs van New York is woensdag hoger gesloten. De Dow Jones-index van de dertig industriele fondsen kwam uit op 3762,19 punten en dat was 17,04 punten meer dan op dinsdag. De omzet bedroeg 276 miljoen aandelen na 269 miljoen op de voorgaande dag.

De eerste helft van de handel kende een mat verloop. De tweede helft verliep wat levendiger, hetgeen werd veroorzaakt door de gang van zaken in de obligatiehoek. Daar kwam het optimisme bovendrijven toen bleek dat er voor de verkoop van vijfjarige staatsobligaties behoorlijk wat belangstelling bestond. Het filmfonds Paramount werd het meest in de gaten gehouden; de handel erin werd tijdelijk gestopt. Een overnemingsbod van kabel tv-exploitant QVC, maandag nog verhoogd, lijkt te worden aanvaard, maar wel op de voorwaarde dat branchegenoot Viacom, met wie Paramount veel liever in zee gaat, tien dagen de tijd krijgt om zijn bod verder op te schroeven. Deskundigen zien het overnemingsgevecht begin volgend jaar beslecht worden in het voordeel van Viacom.

Voor de dollar werd tegen het einde van de handel in New York een koers opgegeven van Nf 1,9070 na Nf 1,9130 op dinsdag. De Amerikaanse minister van Financien Bentsen liet weten dat Japan maar weinig vooruitgang boekt met het verminderen van zijn handelsoverschot, maar dat kon een verdere stijging van de koers van de yen, waardoor de dollar omlaag ging, niet voorkomen.

De dollar ging gisteren op de Europese wisselmarkten omlaag. De koersdaling kwam tot stand doordat handelaren de Zwitserse frank interessant beginnen te vinden. De koers van deze valuta is al enige tijd aan het stijgen en staat nu met een slot van Nf 1,3275 van woensdag op het hoogste punt van dit jaar. De middenkoers van dinsdag bedroeg Nf 1,3195. De Zwitserse munteenheid is op het ogenblik sterker dan de Duitse mark, die enigszins is aangetast door mogelijke verdere renteverlagingen en economische onzekerheden. Renteverlagingen in Zwitserland worden op de korte termijn niet aannemelijk geacht.

FINANCIEEL NIEUWS

Arabische Golfstaten na speciaal beraad:

Olieproductie omlaag als alle producenten meedoen

RIAAD - De zes Arabische landen die zich hebben verenigd in de GCC (Gulf Cooperation Council) willen hun olieproduktie verkleinen als de andere olieproducenten in de wereld dat ook doen. Dit staat in de slotverklaring die de zes aan het eind van hun topconferentie in Riaad hebben uitgegeven.

De olieprijzen staan alweer enige tijd onder behoorlijke druk omdat het aanbod groter is dan het verbruik. De prijs van een vat (159 liter) olie ligt op het ogenblik niet iets onder de veertien dollar, terwijl de OPEC (Organisatie van olie exporterende landen) streeft naar een prijs van 21 dollar.

In de slotverklaring staat dat de productie van de GCC kan worden verminderd als alle olieproducerende landen, zowel van binnen als buiten de OPEC, instemmen met en zich houden aan "een veelomvattend plan om de olieproduktie op een evenwichtige manier te verminderen". Vier van de zes GCC-landen (Saudi-Arabie, Koeweit, de Verenigde Arabische Emiraten en Qatar) zijn lid van de OPEC. De andere twee GCC-landen zijn Oman en Bahrein.

NEGATIEF

De ministers van Olie en Economische zaken van de GCC hebben twee dagen met elkaar overlegd. Hun besprekingen stonden niet op de agenda. De uitkomst van het beraad zorgde ervoor dat de olieprijzen met ongeveer dertig dollarcent omhoog gingen.

De slotverklaring maakt er verder gewag van dat het overschot op de oliemarkt een negatief effect heeft op de economieen van de zes landen. De daling van de olieprijzen scheelt de GCC-landen dertig procent van de opbrengst van hun olie-export. Deskundigen schatten de gemiste inkomsten op veertien miljard dollar.

De minister van Olie van Oman, Said Bin Ahmed al-Shanfari, begint binnenkort aan een reis naar enkele olieproducerende landen die geen lid van de OPEC zijn. Hij gaat proberen die landen, met name Groot-Brittannie en Noorwegen, ervan te overtuigen dat ze hun olieproduktie op zijn minst beperkt moeten houden. De trip van de minister moet bijdragen aan de pogingen om het oliebeleid van landen van binnen en buiten de OPEC te coördineren.

Kortgeleden hebben enkele, voornamelijk niet-Arabische, landen van de OPEC gevraagd om een spoedvergadering van de olieorganisatie teneinde een halt toe te roepen aan de daling van de olieprijzen. De OPEC wil evenwel niet eerder bijeenkomen dan op 25 maart.

Voor eerst sinds elf jaar:

IMF stelt Pretoria krediet beschikbaar

WASHINGTON - Het Internationale Monetaire Fonds (IMF) heeft voor het eerst sinds 1982 een lening aan Zuid-Afrika toegekend. Het gaat om een bedrag van ongeveer 850 miljoen dollar, dat het land kan besteden om de problemen met zijn betalingsbalans, ontstaan door recessie, achteruitgang van de export en sterke groei van de graanimport, op te lossen.

Het IMF heeft woensdag laten weten dat de opbrengst van de export van goud en mineralen van Zuid-Afrika sterk is afgenomen door de prijsdaling op de wereldmarkt. Bovendien zijn de oogsten in de landbouw hard achteruitgegaan door grote droogte aan het begin van 1992, die een van de ergste van deze eeuw was en die het land dwongen tot de import van enkele graansoorten, aldus het IMF.

De lening moet in vijf jaar worden terugbetaald. Een andere voorwaarde is dat Zuid-Afrika gaat meewerken met het IMF aan het oplossen van de dieperliggende problemen met zijn betalingsbalans. De afgelopen jaren is het macro-economische beleid al wel gericht geweest op het bereiken van financieel evenwicht in "moeilijke omstandigheden", aldus het IMF.

Zuid-Afrika is sinds 1945 aangesloten bij het IMF. Het land is echter lang uitgesloten geweest van de leningen van het fonds vanwege het apartheidsbeleid. Het IMF heeft gezegd dat er eerst een nieuwe grondwet moet worden goedgekeurd en dat er meerpartijen-instelling moet komen om toezicht te houden op de eerste nonraciale verkiezingen van april komend jaar. Met de normalisering van de situatie in het vooruitzicht, is het IMF over de brug gekomen.

STOCKMARKET NEWS

NEW YORK	PREV	22-12	FRANKFURT	PREV.	22-12	AMSTERDAM	PREV.	22-12 $
DOW JONES	3744	3760	DAX INDEX	2182	2109	EOE	404.60	408.70
AM.EXP.	31.39	31.13	BASF	287.00	288.30	ABN-AMRO	71.40	71.50
ATT	54.50	54.75	COMMERZBANK	383.70	383.00	AEGON	104.50	109.30
ALZA CORP	26.75	27.90	DAIMLER BENZ	787.00	789.20	AHOLD	45.20	45.90
ARCHER	27.65	23.50	DEUTSCHE BANK	866.00	870.00	AKZO	180.60	180.00
BORDEN	19.25	19.25	MAN	390.00	392.00	AMEV	87.90	88.40
CITICORP	37.00	36.65	PREUSSAG	413.00	418.00	DSM	104.50	105.10
COASTAL CO	26.75	27.39	SIEMENS	756.00	756.50	ELSEVIER	172.70	178.60
COCA COLA	43.13	44.00	VW	424.70	429.00	FOKKER	21.70	20.80
CORNING IN	27.00	26.75				GIST BROC.	52.80	52.70
DIGITAL	35.13	35.25				HAGEMEYER	120.50	121.00
DUPONT	49.00	49.25				HEINEKEN	209.00	209.80
EAST.KODAK	56.13	55.50				HOOGOVENS	46.70	46.90
EXXON	63.39	62.90				ING	90.70	91.60
FORD	64.75	65.50						
GEN.ELECT.	105.50	104.90	FT-100 INDEX	3378	3359	KLM	41.60	41.90
GEN.MOTORS	54.65	55.50				KNP-BT	45.50	47.50
HEINZ	35.65	36.00	ARGYLL	2.86	2.81	NEDLLOYD	54.20	55.80
HOMESTAKE	21.50	21.65	BARCLAYS BANK	6.13	6.19	NUTRICIA	134.00	134.50
IBM	58.75	59.13	BASS	5.68	5.68	PHILIPS	39.30	39.40
KELLOGG	60.25	59.75	BRITISH STEEL	4.81	4.80	POLYGRAM	74.90	75.00
MC DONALDS	57.39	57.25	BRITISH TEL	3.63	3.65	ROBECO	120.80	120.80
MEAD	44.65	45.13	CADBURY	5.05	5.14	ROLINCO	122.00	121.90
MERCK	34.13	34.13	CABLE & WIRE	5.03	5.05	RORENTO	97.50	97.90
MINNES.MNG	109.90	110.25	GRAND MET	4.59	4.67	RODAMCO	63.20	63.30
MOBIL CORP	75.75	77.90	MARKS & SPENCER	4.29	4.38	ROYAL DUTCH	198.80	198.50
PFIZER	67.00	67.39	REDLAND	5.92	5.83	UNILEVER	222.70	223.10
P.MORRIS	55.13	55.50	TATE & LYLE	3.92	3.85	VMF STORK	41.40	42.60
QUAKER	71.75	71.39				VNU	165.10	164.20
SEARS	53.65	53.00				WOLTERS-KLUWER	n.a.	n.a.
UP JOHN	29.75	29.65						
US SURGIC.	22.13	22.00						
WOOLWORTH	23.50	23.50	TOKYO					
			NIKKEI DOW IND.	17484	17484			
GOLD	389.20	387.20				TORONTO		
SILVER	5.14	5.08	BRIDGESTONE	1300	1300	TSE 300	4211	4213
			CANON	1490	1490			
CRUDE OIL	14.45	14.62	DAI ICHI KANGYO	1800	1800	ALCAN	27.50	27.65
			DAIWA SEC.	1240	1240	BELL	44.90	45.25
US$/Yen	110.90	110.97	HITACHI	821	821	BANK OF NS	29.75	29.50
			HONDA MOT.	1500	1500	CAN.PAC.	22.00	20.65
US$/DMARK	1.71	1.70	JAPAN AIRLINES	615	615	IMASCO	38.90	38.90
			NOMURA SEC.	1850	1850	LAIDLAW	9.00	9.00
GBP/US$	148.90	149.40	NIPPON STEEL	300	300	MOORE	24.50	24.75
			MAZDA	400	400	NORANDA	24.90	24.65
US$/NLG	1.91	1.90	SONY	5470	5470	PLACER DOME	33.25	32.13
ECU/US$	113.30	113.70				POWER CORP.	21.25	21.13
CAN/US$	70.75	70.65				ROYAL BANK	27.65	27.75

AMSTERDAM - Heineken breidt haar activiteiten in Zwitserland uit. Het bierconcern heeft in beginsel overeenstemming bereikt over de verwerving van een belang van 52,3 procent in de Zwitserse Brauerei Haldengut in Winterthur.

Brauerei Haldengut bezit rechtstreeks en via Calanda Brau de op een na grootste brouwerijgroep in Zwitserland, Calanda Haldengut. In die groep heeft Heineken al een deelneming van 10 procent. Bij Haldengut werken 690 mensen en wordt omgerekend Nf 320 miljoen omgezet, Calanda Haldengut heeft een aandeel van ongeveer 12,5 procent in de Zwitserse biermarkt. Heinekenbier wordt sinds 1980 in Zwitserland geimporteerd en wordt daar van de importbieren het meest verkocht. Naar verwachting krijgt de transactie in het eerste kwartaal van 1994 haar beslag.

• Bij La Piazza zijn schoenen en handtassen van hetzelfde materiaal verkrijgbaar. De schoenenzaak aan de Caracasbaaiweg 164 heeft hiermee een gat in de markt ontdekt. (Foto: Rob Leenarts)

Lak en krokodillenprints zorgen voor feestelijk effect

La Piazza levert de schoenen

WILLEMSTAD - Met het oog op de feestdagen is het deze maand helemaal goed inkopen doen bij schoenenzaak La Piazza. Bij de schoenenspeciaalzaak aan de Caracasbaaiweg 164 is een uitgebreide collectie dames- en herenschoenen gearriveerd, waarbij glimmende exemplaren, lak-en krokodillenprints in de schijnwerpers staan. La Piazza is sinds oktober 1993 een begrip in Willemstad. Wie goed in de kleren zit, maakt het af met het juiste schoeisel en..... een handtas van hetzelfde materiaal.

"Bij die handtassen moet je niet denken aan het zwart- of bruinleren tasje dat overal verkrijgbaar is", verduidelijkt de heer N. van den Biggelaar. "Het gaat juist om de "moeilijke" kleuren". De ondernemer loopt naar een stellage waarbij duidelijk wordt wat hij met moeilijke kleuren bedoelt. Wat te denken van bijvoorbeeld goud met een brons-effect en mèt krokodillenprint of een poeder/pistachekleur voorzien van een vage metallicglans, om maar eens enkele moeilijk te definiëren kleuren te noemen. Avondkleding is pas echt àf als de schoenen in orde zijn en krijgt cachet als ook de handtas daar perfect op aansluit.

"Ik koop de schoenen in bij een Italiaanse fabrikant en koop daar tevens enkele losse stukken leer bij", aldus Van den Biggelaar. "In een Nederlandse fabriek worden dan van hetzelfde materiaal de tassen gemaakt. Van verschillende kanten krijg ik het verzoek hetzelfde met ceintuurs te doen, maar dat wordt wat moeilijker.

Het feit dat klanten in de gelegenheid zijn een bijpassende tas aan te schaffen, is uniek. Sinds een jaar of vijf leveren schoenfabrikanten namelijk geen tassen meer. De mensen zijn in z'n algemeenheid wat praktischer geworden, ja. Men koopt een tas, die voor meerdere gelegenheden geschikt is. Daarom vindt men in tassenspeciaalzaken weinig avondtasjes. Degenen die er wel prijs op stellen, hebben niet veel keus en wie de tas van hetzelfde materiaal als de schoenen wil, kan eigenlijk alleen bij mij terecht".

Constant beeld

In de geklede damesschoenen heeft La Piazza een ruime keus van lakpumps met goudgarnering op de hiel en een biesje op de hak tot aan de suede pumps, die hoog op de wreef zijn en een ietsje plateauzool hebben.

"Vergeleken met vroeger is er veel meer keus in de schoenen gekomen en met name voor de heren is het assortiment enorm uitgebreid", aldus Van den Biggelaar. "Toen ik in de schoenenbranche begon, waren er voor heren vijf à zes soorten schoenen te koop, in zwart en bruin. Nu kunnen heren slagen in bordeaurood, groen, blauw enzovoorts en zijn er veel meer modellen verkrijgbaar.

De klantenkring van de schoenenzaak aan de Caracasbaaiweg 164 is niet aan leeftijd gebonden. Zo verkoopt Van den Biggelaar zijn Esprit-schoenen aan jonge mensen van veertien, maar ook aan zestig-jarigen.

De ondernemer heeft veel vaste klanten. "Het voordeel hiervan is, dat je gerichter kunt inkopen", vervolgt Van den Biggelaar. "Mede door die vaste klanten hebben we altijd een vrij constant beeld in de zaak.

Als de flatjes bijvoorbeeld in de mode zijn, is het niet zo dat we helemaal zijn overgeschakeld op alleen dat type schoenen. Dat betekent dus, dat vaste klanten weten dat ze eigenlijk altijd bij mij kunnen slagen".

Tot voor enkele jaren reisde Van den Biggelaar altijd af naar Italië om zijn inkopen te doen. Tegenwoordig wachten de Italianen tot de grote presentaties in Dusseldorf, omdat met name het Verre Oosten met de ontwerpen aan de haal gaat. "Driekwart van de schoenen, die ik verkoop is Italiaans", besluit Van den Biggelaar. "De Italianen zijn van oudsher dè schoenproducenten. In de ontwerpen zijn ze met hun raffinement het sterkst. Daarnaast voeren we schoenen van Duitse en Nederlandse leveranciers. We verkopen exclusieve schoenmerken tegen een betaalbare prijs.

i.m.

MENSEN

■ *Prettige kerstdagen en groeten uit Peking.*

Brave mannen, goede vrouwen, geen Prince en Madonna dus

Je hebt wat suffe bladen zitten in het Amerikaanse media aanbod. zo is er het blad **Good Housekeeping**. Zo erg als de naam, is de lijst van meest bewonderde mannen en vrouwen die samengesteld werd op grond van een enquête onder lezers. Niet de meest populaire, flitsende persoonlijkheden. Degelijk zijn ze wel. De resultaten:

De meest bewonderde vrouwen:

1) Moeder Theresa
2) Barbara Bush
3) Hillary Clinton
4) Janet Reno
5) Ophra Winfrey
6) Prinses Diana
7) Marilyn Quale
8) Rosalynn Carter
9) Katharine Hepburn
10) Erna Brombeck

De meest bewonderde mannen:

1) Billy Graham
2) Bill Clinton
3) George Bush
4) Jimmy Carter
5) de paus
6) Norman Schwarzkopf
7) Bob Hope
8) Colin Powell
9) Norman Vincent Peale
10) Dan Quayle

Geen Prince, geen Madonna, geen Arnold Schwarzenegger, geen Eddie Murphy dit jaar. Maar die zullen Good Housekeeping toch niet lezen.

Paus onthult Laatste Oordeel met broekjes

Paus Johannes Paulus II onthult op 8 april 1994 het gerestaureerde **Laatste Oordeel** van **Michelangelo** in de Sixtijnse kapel. Hij zal dan een plechtige mis opdragen in de kapel waar hij ruim 15 jaar geleden werd gekozen tot hoofd van de rooms-katholieke kerk.

Het kunstwerk is vier jaar voor het publiek niet te zien geweest. De kosten van de totale restauratie, die dertien jaar in beslag heeft genomen, waren vier miljoen dollar en zijn gedragen door de Japanse televisie. Deze heeft nog eens acht miljoen dollar besteed aan het fotograferen en verfilmen van het herstel van het reusachtige fresco waaraan Michelangelo tussen 1508 en 1541 heeft gewerkt.

De bezoekers wachten talrijke verrassingen, zoals een verblindend blauwe hemel.

Dertig heilige mannen en vrouwen op de schildering hebben hun oorspronkelijke naaktheid niet teruggekregen. Hun lichaam zal voor altijd verborgen blijven onder de 'broekjes' waarin ze enkele jaren na de dood van Michelangelo door 'broekjesschilder' **Daniele da Volterra** en anderen op het fresco werden gehuld. Anderen wier intieme delen in de zeventiende en achttiende eeuw dezelfde behandeling ondergingen, zijn wel 'ontkleed'. Volgens het Vaticaan hadden hun broekjes geen enkele artistieke, historische of morele waarde.

Very grateful for having been allowed to experience the miracle of life from its very beginning...

We announce with immense joy the birth of

Emma Jeanne Bislip Nelson

20 december 1993

Debra Bislip & Stephen Nelson
Stephen, Charlotte & Laura
Seroe Colorado 72
Aruba

Doctoranda in 'personelogie'

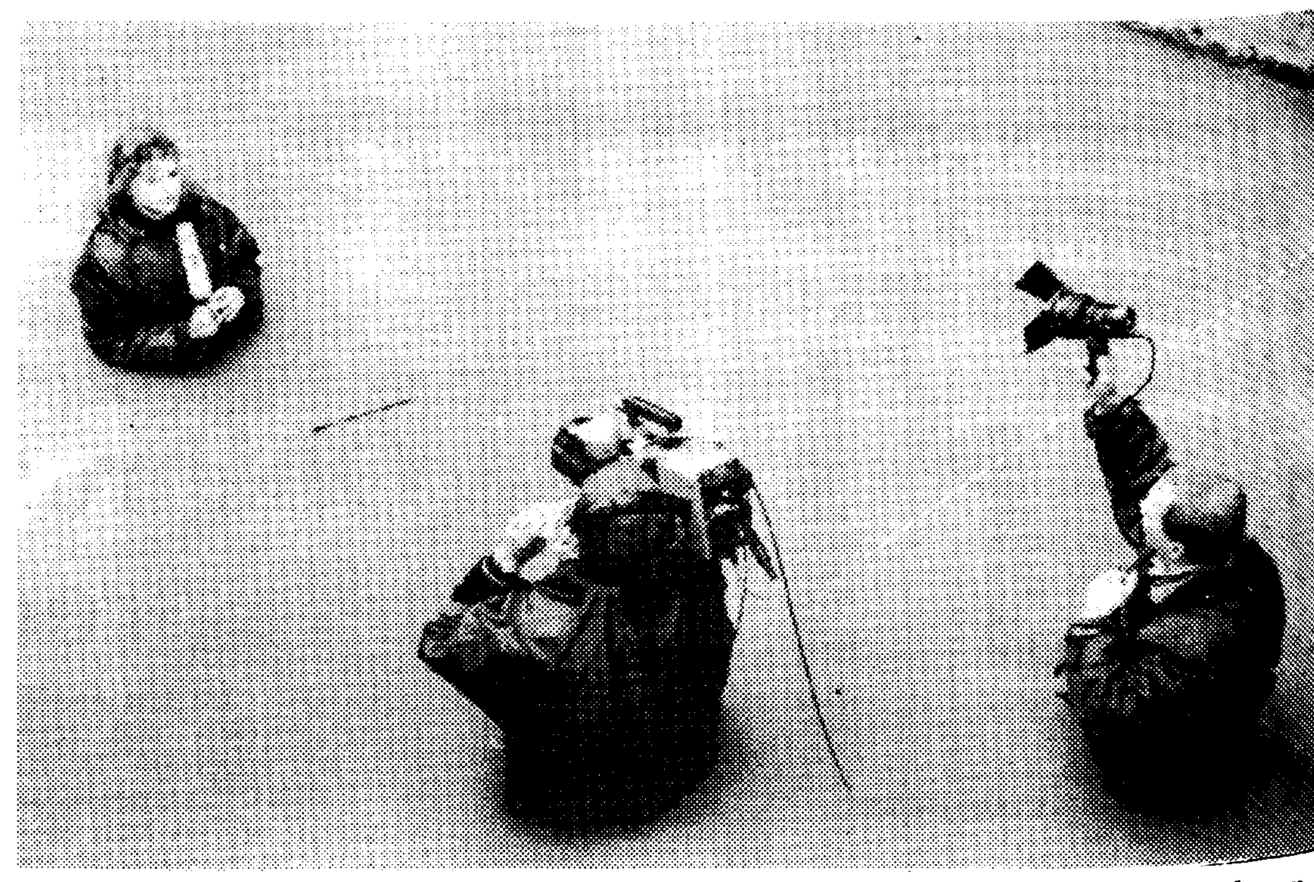

■ *Diane Balentina heeft deze maand met succes haar doctoraalstudie personeelswetenschappen behaald aan de Katholieke Universiteit Brabant te Tilburg. De 25-jarige ex-Radulphus-ganger is terug op Curaçao. Aanvankelijk koos zij voor economie, na haar propadeuse maakte ze de overstap. Tijdens een stage van zes maanden bij Interamo n.v., een adviesbureau voor personeel en organisatie op Curaçao, deed zij onderzoek en werkte zij aan haar doctoraalscriptie 'Personeelsmanagement onder de tropenzon'. Per 1 januari treedt Balentina in dienst als junior consultant bij Interamo.*

Tankbemanning schoot voor de lol op antiek

Het Bosnisch-Kroatische leger HVO is een onderzoek begonnen tegen een tankbemanning die de ruim vier eeuwen oude Ottomaanse brug bij Mostar zonder enig bevel zou hebben **kapotgeschoten**. Drie leden van de bemanning zijn opgepakt.

Het kunstwerk staat op de lijst van internationaal cultureel erfgoed van de VN-organisatie Unesco. Maar volgens het HVO was de boogbrug van 20 meter over de rivier de Neretva eerst al ernstig beschadigd door de Bosnische Serviërs en daarna door de moslims.

■ *Prettige kerstdagen en groeten uit het nogal overstroomde Duitse Cochem, gelegen aan de rivier de Mosel.*

Michael Jackson: "Ik ben onschuldig"

De Amerikaanse popzanger **Michael Jackson**, die beschuldigd is van het seksueel mishandelen van een minderjarige, heeft woensdag in een vier minuten durende verklaring, die rechtstreeks door de televisie werd uitgezonden, gezegd "geheel onschuldig" te zijn.

"Behandel mij niet als een misdadiger, want ik ben onschuldig", aldus Jackson in een aanval op de media. "Ik heb kinderen mijn gehele leven geholpen en kan hen niet zien lijden", zei hij, in een satelliet-uitzending van CNN. Het was het eerste publieke optreden van Jackson sinds het afzeggen van zijn wereldtoernee in oktober.

In de directe uitzending vanaf zijn buitenverblijf Neverland in Santa Ynez, 250 kilometer ten noorden van Los Angeles zei Jackson

dat de politie zijn geslachtsdelen had onderzocht op eventuele bijzondere kenmerken. Hij omschreef het politieonderzoek als "het meest vernederende wat ik ooit heb moeten ondergaan".

Jackson bevestigde dat de politie van het district Santa Barbara en van Los Angeles eerder deze week dwangbevelen hadden afgegeven. Hem werd verteld dat als hij weigerde onderzoekers toestemming te geven zijn lichaam te onderzoeken, dat zou worden beschouwd als een bekentenis in mogelijke rechtszaken tegen hem.

De beroemde popartiest, die het huilen nader dan het lachen stond, zei dat de politie foto's had gemaakt van zijn onderlichaam, zijn billen en zijn geslachtsdelen. De 13-jarige jongen die de beschuldigingen tegen hem indiende heeft bij de politie naar verluidt uitspraken gedaan over bepaalde kenmerken op Jacksons genitaliën.

De politie heeft nog altijd niet gezegd of er daadwerkelijk een aanklacht tegen hem zal worden ingediend.

Geen vrouwen in het uniform

Die kadetten van de **Virginia Military Institute** toch. Ze zijn zo... "creatief en vernieuwend", vult VMI-woordvoerder Mike Strickler de zin aan.

Studenten van het eerste jaar wilden fondsen werven voor een dansfeest. In plaats

van een car wash of een bake sale, presenteerde ze deze poster voor zes dollar per stuk met de slogan "**Vrouwen uit het uniform**...een aangename ervaring."

De dubbelzinnigheid wordt duidelijk: VMI was de door de overheid gesubsidieerde militaire academie die zich verzette tegen het toelaten van vrouwen.

Een woordvoerder van de eerstejaarsstudenten, Mark Kincer, zegt dat de poster geen standpunt weergeeft. "We proberen alleen maar geld ermee te verdienen."

Anderen denken dat de poster wel degelijk een statement inhoudt.

Rabbijn: graftombe van Jesaja gevonden

In Galilea is het graf van de Bijbelse profeet **Jesaja** gevonden, aldus opperrabbijn Schmouel Eliahu van de stad Safed. De tombe is kort geleden ontdekt onder een laag aarde en rotsen, niet ver van de kibboets Bar-Am. Inmiddels zouden er al pelgrimstochten naar de lokatie worden gehouden.

Uit de heilige boeken was al bekend dat het graf bij het dorpje Biram ligt, in de buurt van een bron. Maar zoeken was nooit mogelijk omdat de bron al jaren in gebruik was bij een Israelische waterleidingmaatschappij.

De profeet Jesaja leefde van 746 tot 701 voor Christus.

Tandflos en glijmiddel voor slachtoffers

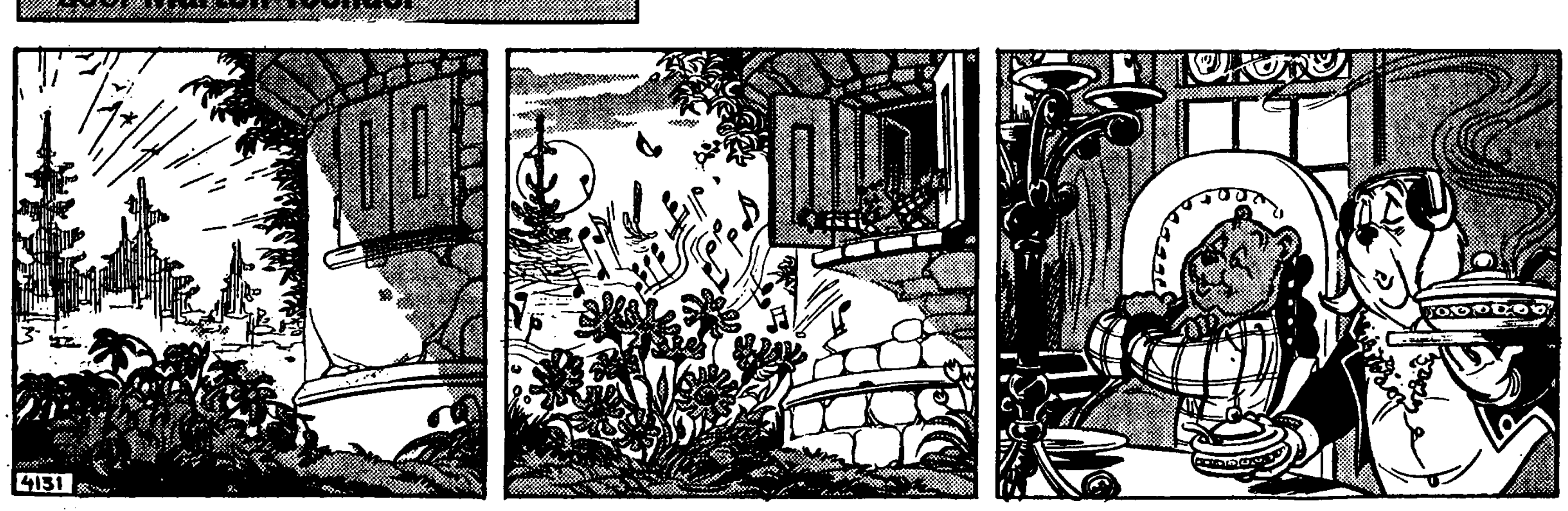
Slachtoffers van een aardbeving in India hebben uit de VS ondermeer **glijmiddel, tandflos en een schoonmaakmiddel** voor lenzen ontvangen. De meeste hulp wordt in natura gegeven om corruptie te vermijden. Een Amerikaans bedrijf stuurde evenwel tandflos, lichtgevende kledingmarkers en schoonmaakmiddel voor lenzen. Een ander stuurde glijmiddel, dat een kapper, die niet kon lezen, als scheerschuim op de kinnen van zijn klanten smeerde. Aldus een merkwaardig bericht uit New Delhi.

Baantjes zijn van de baan in het Vaticaan

Het Vaticaan heeft zijn werknemers gevraagd hun chefs niet meer lastig te vallen met verzoeken om aanbevelingsbrieven voor familieleden en kennissen. Sommige hooggeplaatsten, zoals de gouverneur van Vaticaanstad, kardinaal Rosalio Castillo Lara, zijn uren per dag kwijt aan het aanhoren van alle wensen van werknemers, schrijft de secretaris van de kardinaal, bisschop Bruno Bertagna, aan de 3300 medewerkers van het Vaticaan.

Heer Bommel en de Toornviolen

door Marten Toonder

4131 — De eerste stralen van de opkomende zon belichtten het perk dat heer Bommel de vorige avond onder muziekgenot geïnjecteerd had. Aanvankelijk stonden de bloemen er maar treurig bij.

Het is nu wel duidelijk dat het toedienen van pippeling de planten hevig aangrijpt, maar we weten dat zonnestralen een gunstige invloed hebben. Zo ook nu.

De slappe stengels rechtten zich, de verflenste bloemen hernamen hun vorm en de bloemkronen begonnen te trillen.

En ja hoor; daar zette de eerste bloesem reeds de openingsmaten van de leadaria in. Daarop volgde de tweede, toen de derde en vierde en tegen de tijd, dat Bertha Valdibari uit de eerste bloem losbarstte, waren er wel twaalf orkesten op gang gekomen.

In slot Bommelstein bleef de opera niet onopgemerkt. Heer Ollie schrok wakker uit zijn slaap. Hij wreef zich de ogen uit, schoot in zijn jas en opende de luiken.

Vanaf het gazon galmden hem een dozijn sopranen tegemoet die elk aan een ander gedeelte van hun smart uiting gaven.

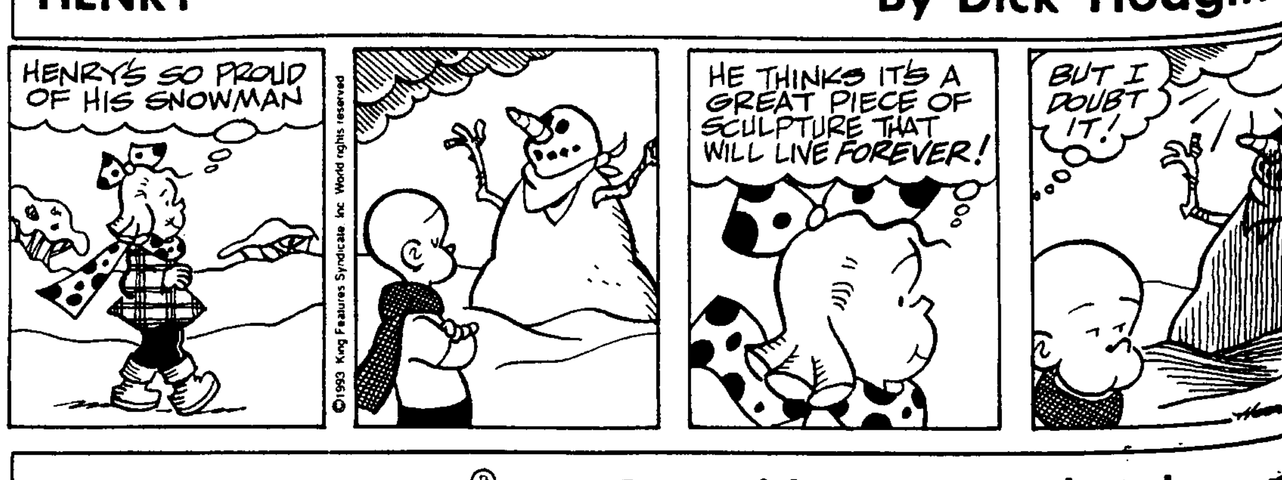
Natuurlijk stoorde dat het volgen van de tekst wel een weinig — en ook de compositie kwam niet geheel tot zijn recht — maar heer Bommel slaakte een uitroep van vreugde.

"Eindelijk", mompelde hij, terwijl hij zich aan het ontbijt zette. "Nu kan niemand meer ontkennen dat ik musicerende bloemen heb. Ik ga de directeur van het festival halen en dan ben ik benieuwd wat hij zeggen zal. Maar wat is er, Joost? Heb je koude oren?"

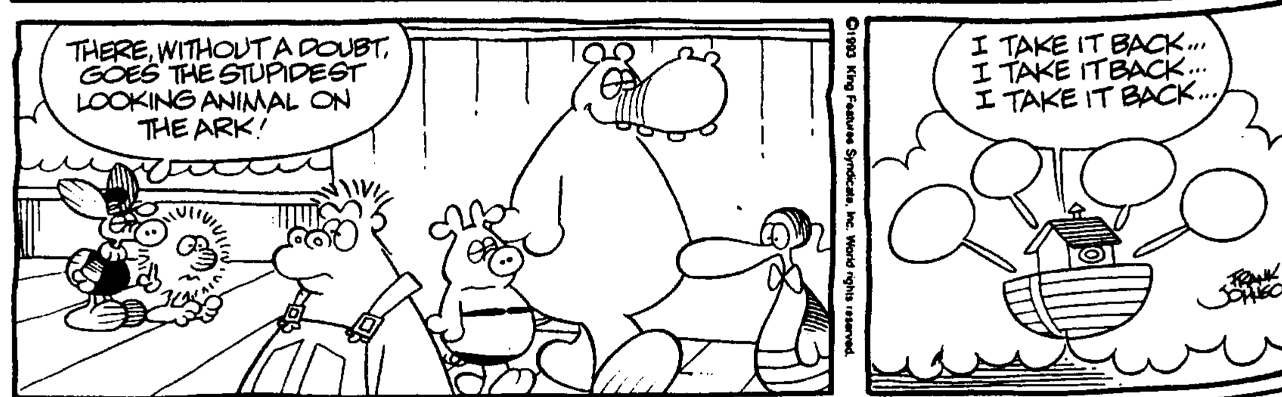
"Het is hoofdpijn, heer Olivier", zei de bediende met zwakke stem. Hij zette de ochtendpap op tafel en vervolgde:

"Ik heb altijd veel van deze aria gehouden, als ik zo vrij mag zijn. Maar ik heb haar nog nooit zo dikwijls op hetzelfde moment gehoord en nu valt zij me wat tegen."

HENRY ® By Dick Hodgins

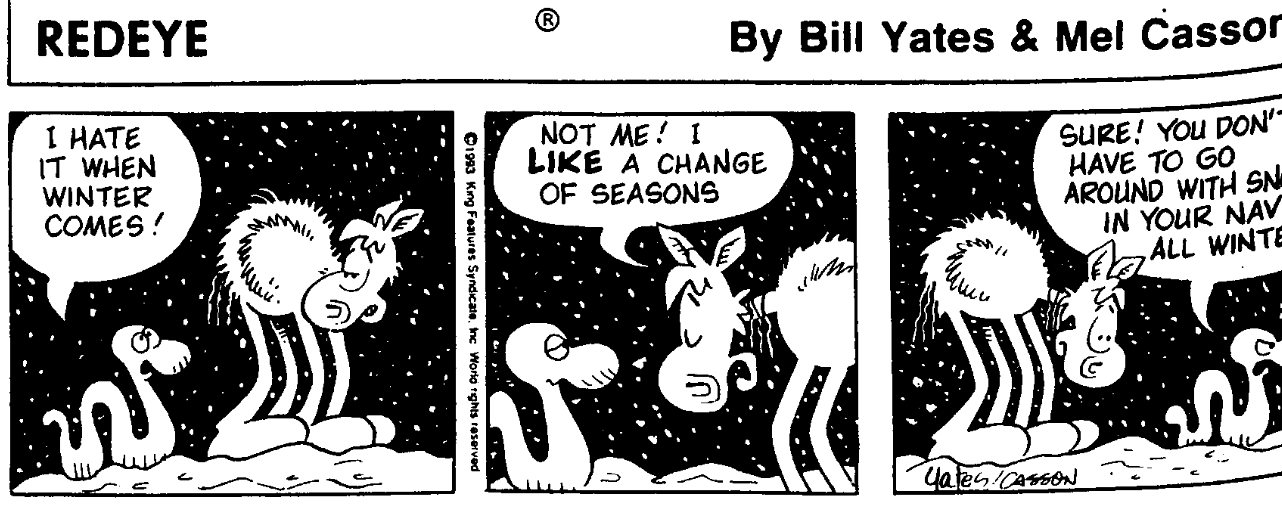
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

AGENDA

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabou (derde district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen en het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patienten)
de dienstdoende arts belt U tel.: 00/625100.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING 'PRINSES MARGRIET'
Santa Maria 17. Tel.: 682344/ 682947, 682412/682574. Fax: 681000. Kantooruren: 07.00-16.30 uur.

Voor de **wachtzuster** gelieve **tel.: 8861** te bellen na 17.00 uur.
spreekuur in ieder wijkgebouw: dagelijks van **08.00-08.30/14.30-00 uur.**
Huize Halman Otrobanda: tel.: 628288; spreekuur: woensdag van 09.00-11.00 uur.
Sta. Maria 17: tel.: 682344; spreekuur: donderdag van 09.00-11.00 uur.
Wijkgebouw Bonam: tel.: 371865. spreekuur: dinsdag van 09.00-11.00 uur. **Sokudi: tel.: 367824.**
Sentro Mediko Montagne Abao: tel.: 673711; spreekuur: woensdag van 09.00-11.00 uur.
Kaya Fensu 9 (Koraal Specht): tel.: 618577; spreekuur: donderdag van 09.00-11.00 uur.
Wijkgebouw Suffisant: tel.: 687707; spreekuur: donderdag van 09.00-11.00 uur.
Wijkgebouw Sta. Rosa: 671628; spreekuur: dinsdag van 09.00-11.00 uur.
Inloopspreekuur voor zuigelingen- en kleuterzorg: vrijdag van 08.00-10.00 uur. Hoek Vondelstraat/ Nilda Pintostraat. Tel.: 373584.

STICHTING NEUTRALE WIJKVERPLEGING
Kantoor Gosieweg 15: P.O. Box 3619. Tel.: 692231/692232. Fax: 682709; geopend van 07.00-17.00 uur.
Kantoor Bandabou: Silberie Kavel 16; open van 08.00-16.00 uur. Tel.: 649422.
Voor de **wachtzuster** vanaf 17 december om 17.00 uur t/m 24 december om 07.00 uur gelieve **tel.: 685381 of page 669-0368** te bellen.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43. P.O. Box 3619. Tel.: 691838/ 692510. Fax: 691683; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABOU
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: **zuster Mattheeuw. Tel.: 648827** b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

AMIGOE Colofon
UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Telefoon centrale (10 lijnen): 672000
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
ABN-Amro
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

Directie:
Fax: 674084
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding
Sheila Rhodes (secretaresse)

Hoofdredactie:
Fax: 674744
N. Hendrikse hoofdredacteur/ eindredacteur ÑAPA

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Hennie Harinck, Joël Labadie, Marjo Nederlof, Dennis Pikero, Bart Pasman, Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Fax: 674524
Acquisitie: Viola Bernardus en Jenny Naaldijk
Aanname advertenties: Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur.
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

NEDERLAND
Correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp

Persagentschappen: ANP en AFP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabant Pers. Foto's: AFP

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504, Fax: 370304

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen Naf 16,=, op Aruba Naf 17,=.

Buiten Antillen (Nederland):
Naf. 81,15 per maand (luchtpost) of Naf 28,= per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen.

APOTHEKEN

NACHTDIENST
Otrobanda:
Gosie, Gosieweg 90-A. Tel.: 379744.
Punda:
Janwé, Caracasbaaiweg 191. Tel.: 617553.

DIVERSEN

BELANGRIJKE NUMMERS (voor noodgevallen)

Ambulance:	**112**
Politie:	**114**
Brandweer:	**114**
Hospitaal:	**624900**
Aidslijn:	**128**
Kodela:	**135**

HEEFT U HULP NODIG?
Bel SOS-lijn 127!

NOODGEVALLEN/ VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar!

STICHTING PROTESTANTS KOOPVAARDIJWERK
(Curaçao Seamen's Mission)
Emancipatie Boulevard 42. Tel.: 375317. Open op **dinsdag t/m zaterdag** van 20.00-22.30 uur. **Radioprogramma:** elke vrijdag via Radio Hoyer II van 19.05-19.30 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 375023 of 375542.

LUCHTPOSTSLUITING
POSTKANTOOR GROOT KWARTIER
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor **spoedgevallen tel.: 685917.**

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: **614000 (Veterinaire Dienst)** voor de dienstdoende arts.

VRIJDAG
TOERISTENSCHIP
06.15-**(maandag 27)** 06.00 uur *Freewinds* (CUR).

* * * * * * * * * * * * * * * * *

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

DONDERDAG
17.00 Atardi Hubenil
18.00 E Man Drechi di Dios.
18.15 Christmas Songs
18.45 Nieuws in het Nederlands
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Rikesa Universal (met Mavis Albertina)
20.00 Telenotisia
20.30 **Toespraak gouverneur mr. Jaime Saleh**
21.00 Wega di Number Kòrsou
21.07 Cocktail Special
21.30 Uitzending van de presentatie van de *V Disco Institucional Refinería Isla*, getiteld *Biella da Costa: Jazz and Blues Classics*, vanuit het ITC
22.00 Dimenshon Artistiko Christmas Special
23.00 NOVA
24.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

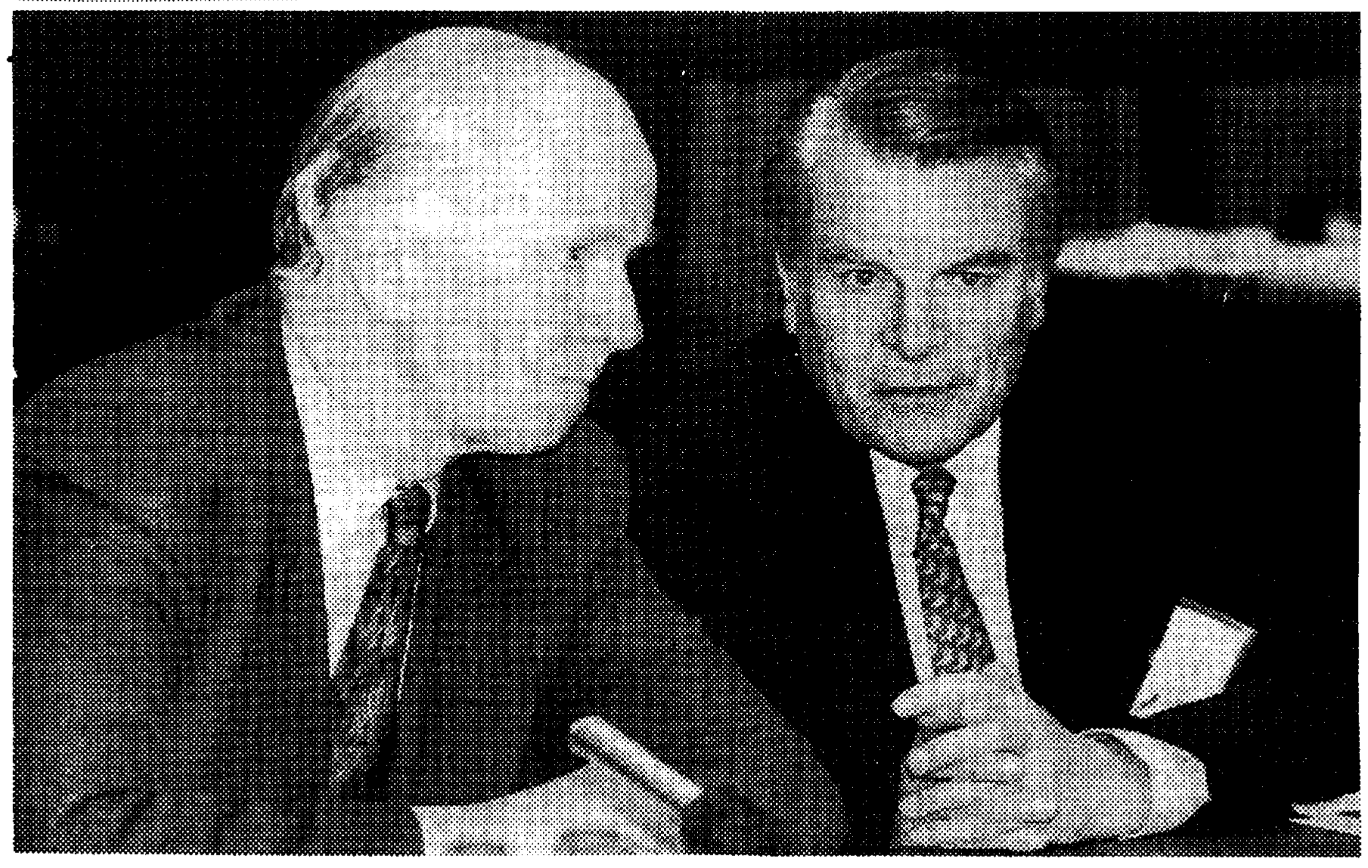
CBS (kanaal 75)

DONDERDAG
15.00 As the World Turns
16.00 Guiding Light
17.00 Young and the Restless
18.00 News
18.30 News
19.00 News
19.30 CBS News
20.00 Entertainment Tonight
20.30 Inside Edition
21.00 In the Heat of the Night
22.00 Eye to Eye With Connie Chung
23.00 Angel Falls
24.00 News
24.35 Late Show With David Letterman
01.35 Silk Stalkings: Crimetime After Primetime
02.35 Roseanne
03.10 Up to the Minute

ABC (kanaal 77)

DONDERDAG
15.00 One Life to Live
16.00 General Hospital
17.00 Oprah Winfrey
18.00 News
19.00 News
19.30 ABC News
20.00 Jeopardy!
21.00 Wheel
21.30 ABC's World of Discovery
22.00 Matlock
23.00 PrimeTime Live
24.00 News
24.35 Nightline
01.05 Movie
03.00 News
03.30 World News Now
05.30 Oprah Winfrey

Bemiddeling voor Bosnië voortgezet

■ *BRUSSEL - De doorbraak is er niet gekomen in het vredesoverleg voor Bosnie tussen de drie strijdende partijen en de Europese Unie in Brussel. De internationale bemiddelaars Thorveld Stoltenbberg (links) en Lord David Owen proberen de zaak nog te redden en zetten het overleg nog voort.*
(AFP-satellietfoto)

Kolonisten: Schaduwenclave openen

JERUZALEM - Een groep joodse kolonisten in de door Israël bezette gebieden die tegen het vredesakkoord Israël-PLO is, wil de honderddertig bestaande nederzettingen verdubbelen door een schaduwenclave naast elke kolonie.
Voor het scheppen daarvan zullen zij ook steun en versterking krijgen van inwoners uit Israël zelf, zeiden de organisatoren woensdag op een persconferentie in Jeruzalem. Volgens het plan 'zu artzeinu' (Dit is ons land) worden er vrijdag bij alle bestaande kolonies openingsplechtigheden gehouden. Woensdag moeten de eerste kolonisten de schaduwkolonies binnentrekken.

FLAMINGO TV (kanaal 11)

DONDERDAG
16.00 Morning Stretch
16.30 Cartoons
18.00 Euro TV
18.30 Pasquale's Kitchen Express
19.00 Maria Laria Cara a Cara
20.00 CNN News
20.30 Ocurrió Así
21.30 CNN Showbizz
22.00 Euro TV
23.00 CNN News/Movie

NBC (kanaal 65)

DONDERDAG
15.00 Another World
16.00 Les Brown
17.00 Donahue
18.00 News
18.30 Inside Edition
19.00 News
19.30 News
20.00 NBC News
20.30 Journal
21.00 Mad About You
21.30 Wings
22.00 Seinfeld
22.30 Larroquette
23.00 Frasier
23.00 L.A. Law
23.30 Café Americain
24.00 News
24.35 Tonight Show With Jay Leno
01.35 Late Night
02.35 Rush Limbaugh
03.05 Later With Bob Costas
03.35 John & Leeza
04.35 NBC Nightside

TBS (kanaal 89)

DONDERDAG
15.35 Three's Company
16.05 Tom and Jerry's Funhouse
16.35 SWAT KATS: The Radical Squadron
17.05 Captain Planet and the Planeteers
17.35 Brady Bunch
18.05 Saved by the Bell
18.35 Saved by the Bell
19.05 Grow'g
19.35 Grow'g
20.05 Andy Griffith
20.35 NBA Basketball
22.50 Movie: Spencer's Mountain
01.20 Movie: Sometimes a Great Notion
03.35 Movie: Winning

LIFE (kanaal 91)

DONDERDAG
15.00 Anything But Love
15.30 Tracey Ullman
16.00 Moonlighting
17.00 Movie: Alone in the Neon Jungle
19.00 Supermarket Sweep
19.30 Shop 'Til You Drop
20.00 Unsolved Mysteries
21.00 China Beach
22.00 Movie: Wildflower
24.30 Unsolved Mysteries
01.30 thirtysomething
02.30 Self-Improvement Guide
03.30 Self-Improvement Guide

CINE (kanaal 83)

DONDERDAG
16.30 Movie: La Indómita
18.00 Movie: Soy el Señor Johnson
20.00 Movie: El Proceso Final
22.00 Movie: Duro de Aguantar
24.00 Movie: Muerte por Alquiler
02.00 Movie: El Padrino III
04.30 Movie: La Hora de los Brujos

100.000 auto's voor zacht prijsje te koop:

Russen staan in de rij voor aandelen LADA fabriek

MOSKOU - Uren in de rij voor brood, worst en toiletpapier: de modale Rus wist tot voor kort niet beter. Ook donderdag, bij een grote tentoonstellingshal in de buitenwijken van Moskou, was het weer raak. Mannen, vrouwen en kinderen netjes achter elkaar. Dit keer echter niet om in de primaire levensbehoeften te voorzien, maar om aandelen te bemachtigen van een nieuwe autofabriek.
De Russische automobiel alliantie is begonnen met de verkoop van aandelen om geld binnen te halen voor de bouw van een nieuwe produktielijn voor Lada's in Togliatti, het in zuid-Rusland gelegen centrum van de auto-industrie. De nieuw te bouwen fabriek komt voor 25 procent in handen van Avtovaz, fabrikant van de automerken Lada en Zjiguli.
De massaal aanwezige Russen kunnen een privatiseringsvoucher ruilen voor twee aandelen van de alliantie. Gezamenlijk krijgen zij zo een maximaal belang van 27,5 procent. De vouchers, waardebewijzen die de basis vormen van het privatiseringsprogramma, werden vorig jaar aan alle Russen verstrekt. Ze hebben een handelswaarde van 21.000 roebel (omgerekend ongeveer Nf 32). Aandelen in de nieuwe fabriek kunnen ook contant worden betaald. Een aandeel kost dan 12.500 roebel (Nf 19,60). Wie het wachten beu is, kan de stukken op de zwarte markt voor 15.000 roebel bemachtigen.
De Alliantie maakte de plannen voor de investering van drie miljard dollar in oktober bekend. De fabriek krijgt een capaciteit van driehonderdduizend auto's per jaar. Omstreeks 2001 moet deze maximale capaciteit zijn bereikt. De nieuwe auto's moeten concurreren met westerse modellen. De autofabrikant heeft de aandelenverkoop extra aantrekkelijk gemaakt door honderdduizend wagens bij verloting te verkopen onder de nieuwe aandeelhouders.

Negen van twaalf landen willen meedoen:

GOS bijeen: vorming van economische unie

MOSKOU - De lidstaten van het Gemenebest van onafhankelijke staten (GOS) komen donderdag en vrijdag in de Turkmeense hoofdstad Asjchabad bijeen om te praten over verdere economische samenwerking. Op de agenda staat de oprichting van een economische unie om de onderlinge handel te bevorderen.
Het zal het GOS niet meevallen de economieen van de vroegere Sovjetrepublieken weer op één lijn te brengen. Op Tadzjikistan na hebben alle leden de Russische roebel vervangen door eigen nationale munten. De laatste GOS-staten stapten eind november uit de roebelzone toen Moskou hen wilde dwingen zijn monetaristische beleid te volgen. Ook eist het Kremlin dat ze voortaan wereldmarktprijzen voor Russische grondstoffen betalen.
Van de twaalf GOS-leden doen er negen mee met de economische unie: Rusland, Wit-Rusland, Moldavie, de Kaukasische republieken Armenië en Azerbeidzjan en de Centraalaziatische staten Kazachstan, Kirgizie, Oezbekistan en Tadzjikistan. Oekraïne is geassocieerd lid, Turkmenistan wacht nog op enkele statutaire wijzigingen om toe te treden en Georgië maakt er geen deel van uit.
Op militair gebied willen de deelnemers inhoud geven aan het collectieve veiligheidsverdrag van mei 1992. Ook wordt gesproken over de reorganisatie van het oppercommando van de GOS-strijdkrachten en de financiering ervan.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Licht tot half bewolkt, af en toe zwaar bewolkt met kans op een plaatselijke bui.
Matige, overdag af en toe krachtige tot krachtige oostelijke wind (tussen acht en 26 knopen).

WEEROVERZICHT:
Een hoge-drukgebied boven de Atlantische Oceaan, waarvan de uitloper ons de afgelopen dagen overwegend droog weer bracht, zal in de komende 24 uur geleidelijk aan afzwakken. Tegelijkertijd zal de vochtigheid in de aangevoerde lucht toenemen, waardoor van tijd tot tijd meer bewolking zal overdrijven. Uit deze bewolking kunnen enkele plaatselijke buien vallen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	**Het weer**	**Max**	**Min**	**Neerslag mm**
Aruba	licht bewolkt	31	24	0.3
Bonaire	licht bewolkt	31	26	0.0
Curaçao	licht bewolkt	31	26	0.0
Sint Maarten	licht bewolkt	29	25	0.4
Amsterdam	onweer met hagel	07	03	12.8
Atlanta	sneeuw	04	01	5.8
Kingston	licht bewolkt	31	25	0.0
Miami	zwaar bewolkt	26	18	0.0
New York	geheel bewolkt	05	02	10.2
Paramaribo	geheel bwlkt na rgnbui	31	22	10.0
Port-au-Prince	nevel	33	20	0.0
Port-of-Spain	licht bewolkt	32	23	-.-
San Juan	licht bewolkt	30	21	0.0
Santo Domingo	half bewolkt	30	22	4.6

Maar Jezus zeide: "Laat de kinderen geworden en verhindert ze niet tot Mij te komen, want voor zodanigen is het Koninkrijk der Hemelen".
Matteüs 19:13-15.

Namens de klasgenoten van klas 3A van de Johan van Walbeeckschool maken wij het overlijden bekend van

Alejo Vos

Moge hij in vrede rusten.
Wij wensen George, Inti Vos en familie veel sterkte.

De leerlingen, ouders, leerkrachten en Oudercommissie
Johan van Walbeeck School.

Funeraria Zepp Wever

Cu honda pena nos ta anuncia fayecimento di:

JOSE DOMINGO VAN DER LINDE

na nomber di su sra.: **Maria van der Linde-Thijzen**

su yuinan : **Daniel y Rita van der Linde y yuinan**
Rola y Norberto Cordeiro y yuinan
Elva y Bibi Loefstop y yuinan
Joe y Irene van der Linde y yuinan
Agnes y Ricardo Parras y yuinan
Dores y Eddy Thijzen y yuinan
Rosa Thijzen

su rumannan : **Nadi van der Linde y familia**
Tina Wever
Dama Almary y familia
Sabina de Cuba y familia
Hermana Martijn y familia

su cuña Nina de Cuba y Thijzen.

su sobrino y sobrinanan, primo y primanan y demas familia ta invita bisiña, amigo y conocirnan pa asisti pa e acto di entiero cual lo tuma luga Dialuna 27 di December 1993 pa 4'or di atardi saliendo for di misa Sagrado Curason di Jesus y despues pa santana catolico na Savaneta. For di 2'or e restonan mortal di Jose Domingo van der Linde lo ta reposa den misa Sagrado Curason di Jesus.

Adres di Condoleer
Mabon # 1.
Aruba, 22 November 1993.

Begeleiding Structureringsbeleid:

Suriname verkiest Warwick boven IMF

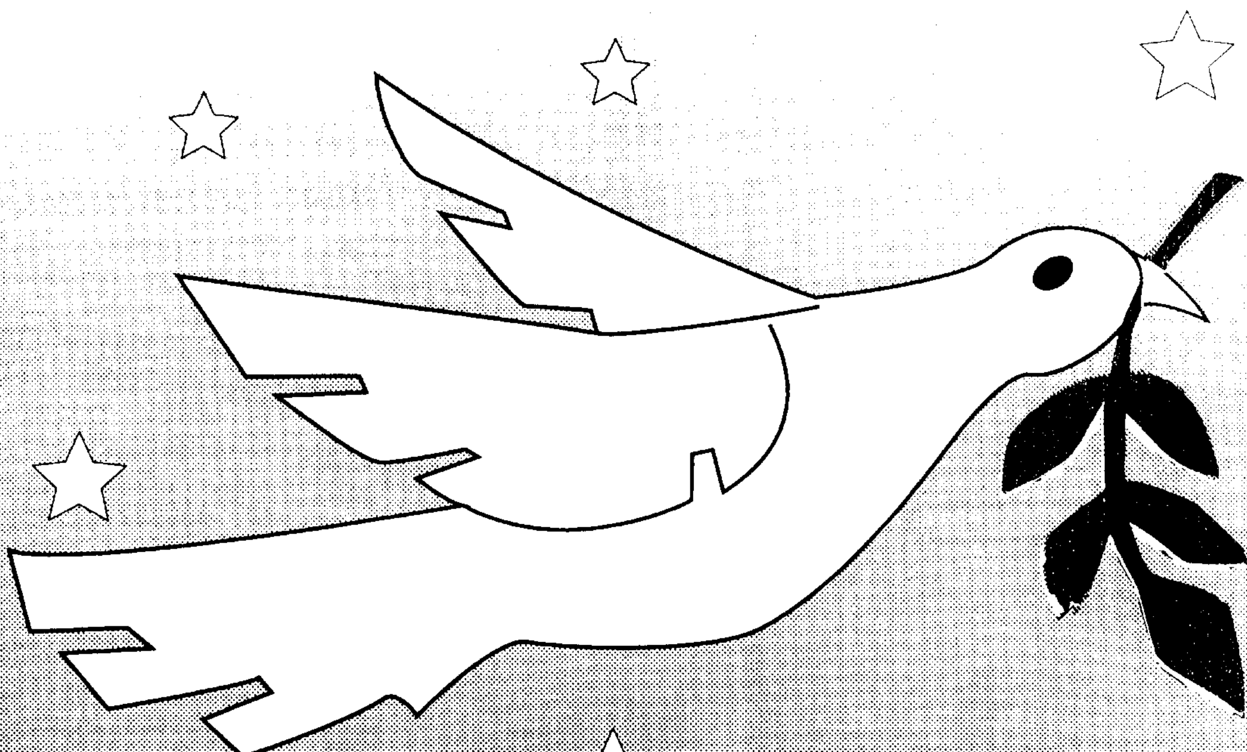
PARAMARIBO - De Surinaamse regering zal het Warwick Research institute vragen haar Structureel aanpassingsprogramma (SAP) te begeleiden. Dit heeft de minister van Planning en Ontwikkelingssamenwerking, Ronald Assen, dinsdagavond in de Nationale assemblee bekend gemaakt.
Er is volgens hem nog geen duidelijkheid over de financiering van de activiteiten van Warwick. Nederland heeft nog niet gereageerd op Warwick als eventuele externe monitor. In juli stelde Den Haag de eis dat Suriname naar het Internationaal Monetair Fonds (IMF) zou moeten gaan om het Structureel aanpassingsprogramma te begeleiden. De regering-Venetiaan heeft die eis consequent van de hand gewezen.
Minister Jan Pronk van Ontwikkelingssamenwerking deed tijdens een bezoek aan Paramaribo in november water in de wijn. Hij kwam met de regering overeen dat andere opties zouden worden bekeken. De aanwijzing van een monitor is van groot belang bij het weer op gang brengen van de opgeschorte financiële hulp.

PARLEMENTSDEBAT
Assen herhaalde in het parlement, dat Suriname niet met het IMF in zee gaat. "We werken met het Warwick research institute." Rapporten van deze instelling, die eerder assistentie verleende bij de opstelling van het SAP, zullen aan Nederland worden voorgehouden. "Het is de koppijn van de donor om te zien wat ze ermee doet", aldus Assen.
Het parlement begon dinsdag met een door de oppositie aangevraagde vergadering over de sociaaleconomische en politieke crisis. Op de agenda staat ook een interpellatievoorstel over de gang van zaken bij het Openbaar Ministerie. De vergadering wordt maandag voortgezet.

WEGA DI NUMBER

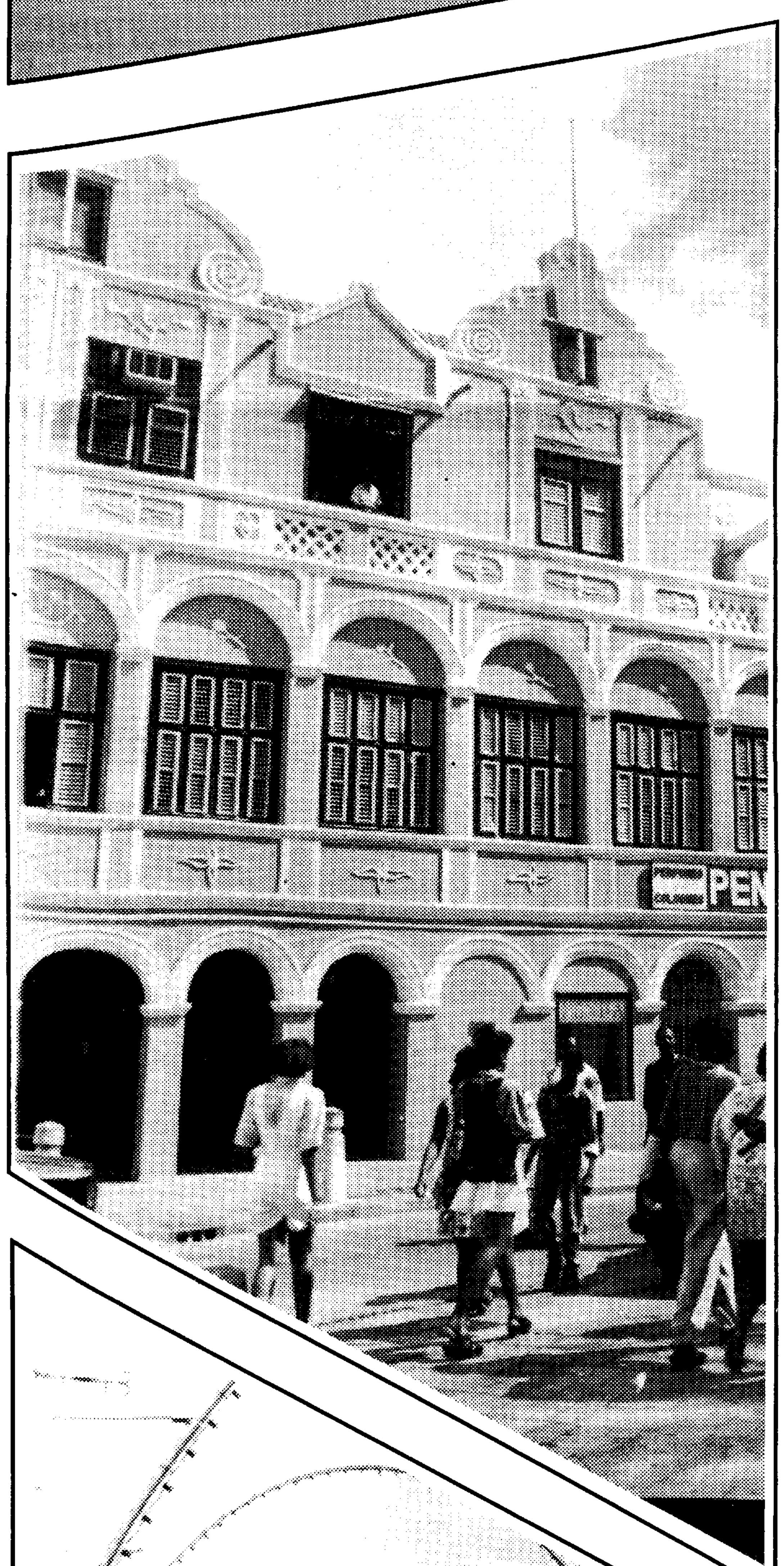
0367
9255
1228

A IGOE KERST KRANT '93

Amigoe wenst al haar lezers
op de Nederlandse Antillen
en Aruba een
vredig en gelukkig Kerstfeest

Stanley Betrian pakt Nieuw Beleid grondig aan

De verpersoonlijking van het 'nieuwe' Curaçao meer manager dan politicus

= door Hennie Harinck =

Ruim een jaar geleden werkte Stanley Betrian nog nietsvermoedend als directeur-secretaris bij de Bank van de Nederlandse Antillen. Een geliefde collega, zo maken we op uit een interview in het informatieblad van de Centrale Bank van juni 1992. "Binnen de bank is Betrian de man die wordt aangeklampt als er een probleem is." Een vertrouwenwekkend persoon. Maar bovenal kundig en dat is de reden dat de PNP hem vroeg zitting te nemen in het Bestuurscollege. Om eens orde op zaken in s'eilands financiën te stellen.

Betrian is van alle markten thuis. Geschoold in Antilliaans staatsrecht en internationaal privaatrecht, maar tevens onderlegd in bedrijfsorganisatie en economie dankzij een opleiding aan de HTS. Bij Pierson Curaçao kreeg hij inzicht in de offshore financiën, waarna hij zijn monetaire kennis kon opvijzelen bij de Centrale Bank. Aan die functie houdt hij trouwens nog een aardig erfenisje over: de Antilliaanse bankbriefjes zijn alle voorzien van zijn handtekening. Inmiddels is hij niet meer weg te denken uit de politieke arena, en heeft hij een aantal indrukkende wapenfeiten aan zijn naam verbonden. Het meest in het oog springend is de wijze waarop hij vormgeeft aan het Nieuw Beleid. Dat meerjarenplan beoogt de eilandsfinanciën te saneren. "Een duidelijk, fris en concreet produkt", zei minister Ien Dales over de nota. Helaas is het 'visitekaartje van de PNP' maar voor beperkte tijd beschikbaar om de saneringskar te trekken. Betrian heeft van meet af aan gezegd dat hij slechts voor één regeerperiode beschikbaar is. En of twee jaar genoeg is om een politieke traditie van veertig jaar patronage om te buigen; en of hij de nieuwe zakelijkheid zal weten te enten op de traditionele *politikeria* van de Curaçaose politici, valt nog te bezien. Maar dat Curaçao nieuwe wegen aan het inslaan is, mag duidelijk zijn. Wellicht zal Betrian de geschiedenis ingaan als politieke trendsetter.

Dat Curaçao in is voor verandering, maar vooral ook toe is aan herijking van oude politieke waarden en normen, blijkt wellicht nog wel het meest uit de uitslag van het in november gehouden staatkundig referendum. Curaçao staat aan de vooravond van een nieuw tijdperk. En dat is niet in het minst te danken aan de discussie over de staatkundige toekomst. Niet alleen heeft de uitslag van het referendum laten zien dat de burger geen mak schaap meer is dat braaf de hoeder volgt; ook de Toekomstconferenties van dit jaar lijken een drastische koerswijziging te hebben ingezet. Want het lijkt de Nederlanders, gezien hun ogenschijnlijk wispelturige opstelling in de onderhandelingen, in de grond niet zozeer te gaan om die staatkundige structuur; waar het hen om te doen is dat er orde op zaken gesteld gaat worden. Het zal de Nederlandse bewindvoerders een zorg zijn hóe, als het maar gebeurt.

BELOFTES

Het móet anders, zegt Nederland. Het kán anders, denkt een groot deel van de Curaçaose bevolking. Dat de politici beter beloven klinkt obligaat. Het was dan ook even wennen dat het Bestuurscollege opeens beloftes ging waar maken. De komende verkiezingen zullen gaan uitwijzen of de burger ook ernst maakt met zijn roep om verandering.

De geluiden die opstijgen uit de Nederlandse Tweede Kamer duiden onmiskenbaar op een nieuwe koers met betrekking tot de Antillen. Met premier Lubbers lijkt politiek Curaçao nog op enig krediet te kunnen rekenen, maar met zijn gedoodverfde opvolger Elco Brinkman zal Curaçao te maken krijgen met een negentiger jarenpremier, die nog meer dan Lubbers geneigd is tot *nononsense* politiek en dus impopulaire beslissingen. Als het huishoudboekje maar klopt. En aan begrotingsevenwicht schort het op Curaçao sinds jaren schromelijk.

De klad kwam er eigenlijk goed in met de drastische daling van de inkomsten uit de financiële offshore. Die spekten de begroting in 1988 met niet minder dan 579 miljoen gulden. Een jaar later bedroegen de revenuen nog slechts 388 miljoen. Het dieptepunt voor wat betreft begrotingstekorten werd in 1989 bereikt met een negatief saldo van 126 miljoen gulden (zie illustratie begrotingsgrafiek, red.). Algemeen wordt aangenomen dat 's eilands kasbeheerders verzuimd hebben een centje opzij te zetten voor de magere jaren.

Anno 1993 voldoen de deviezenreserves ternauwernood aan de internationale norm van drie maanden goederenimport. Wanneer in deze situatie geen verandering wordt gebracht kunnen er twee dingen gebeuren: òf Nederland grijpt in (en dat hoeft niet per se middels een Algemene Maatregel van Rijksbestuur te gebeuren) òf de hulp van het Internationaal Monetair Fonds wordt ingeroepen. Met de goedkeuring van de begroting -en dus van het Nieuw Beleid - met 13 van de 21 stemmen lijken de Curaçaose politici echter overtuigd van de noodzaak van sanering en is het gevaar van maatregelen voorlopig geweken.

DEUGDELIJK

In augustus van dit jaar hebben de Nederlandse bewindvoerders te kennen gegeven dat zij 'deugdelijk bestuur' wensen op Curaçao. Voor oktober zou een saneringsplan op tafel dienen te komen. Daar werd binnenskamers trouwens al hard aan gewerkt en Betrian kreeg de taak toebedeeld de sanering op poten te zetten, om daarmee gelijkertijd het imago van 'ondeugdelijke' politici op te poetsen. Het bleek een gouden greep. Na een jaar geniet de gedeputeerde van Financiën zelfs 'het voordeel van de twijfel' van opponent Don Martina (MAN). De gedeputeerde speelt open kaart, getuige zijn bijval voor Martina, toen deze wees op het gegoochel van de minister van Financiën met 10 miljoen accijnsafdracht. Het ontwapenend optreden van de gedeputeerde heeft zelfs de vakbonden 'gecharmeerd', getuige de wederzijdse tevredenheid nadat een duurzame oplossing werd gevonden voor een jarenlang slepend conflict over de rijvergoeding voor schoolbuschauffeurs.

Ontlokte hij met zijn nota Nieuw Beleid aan minister Ien Dales de opmerking 'dat ook Nederland het niet gek af zou zijn met Betrian's meerjarenbeleidsplan'; Tweede Kamerlid Êrica Terpstra beloofde een standbeeld voor hem op te richten als hij zijn belofte 40 miljoen belasting te zullen innen, waar zou maken. Dat monumentje mag er komen, want ruim een maand binnen de gestelde termijn is de *deadline* waarbinnen de inhaalslag verwezenlijkt zou dienen te worden, behaald. Wat jarenlang naar het land der fabelen werd verwezen, is met de komst van de manager-politicus Betrian gelukt. Niet in het minst heeft zijn onbezoedelde nonpolitieke verleden daartoe bijgedragen.

GEWOON GELUK

De 42-jarige jurist en bedrijfseconoom ziet nog een andere verklaring. "De tijd was rijp. Ik had gewoon geluk op het juiste moment in de boot te stappen." De *credits* van zijn succes wil hij overigens niet alleen op zijn naam bijgeschreven weten. "Als je goed kijkt dan zie je hoeveel enthousiaste jonge mensen kaderfuncties bij de eilandsdiensten zijn gaan vervullen." En over zijn secretaresse zegt hij lachend: "Ze is goed. Achter elke succesvolle man staat nu eenmaal een betrouwbare vrouw."

Het daadwerkelijk uitvoeren van het Nieuw Beleid is de laatste kans voor Curaçao om zelf uit het financieel dal te kruipen - daarin geeft Betrian de Vereniging Bedrijfsleven Curaçao gelijk. "Als dit mislukt zijn we terug bij af", zegt hij. En deze keer mág er niet gefaald worden, zoveel is duidelijk. Uiteindelijk gaat het hem als gedeputeerde van Financiën om de stabiliteit van de Antilliaanse gulden.

Er is jarenlang op de pof geleefd. "Wanneer je te grote tekorten hebt op je begroting dan geef je geld uit dat er niet is. Het gevolg is dat je monetair geld gaat scheppen, dat niet voldoende gedekt is. Dat is funest voor de waarde van de gulden." De Curaçaose economie importeert vrijwel alle produkten. Reden dat er nogal wat deviezen naar het buitenland verdwijnen. Zo'n 80 procent van alle produkten wordt uit de VS geïmporteerd. Nog eens tien procent wordt betrokken uit Nederland en de overige tien procent komt uit Venezuela. Omdat de dollar de valuta is waarmee de meeste handel wordt gedreven, is de Antilliaanse gulden gekoppeld aan de *green bag*. Dat mag overigens als de gespletenheid van het eiland worden aangemerkt: hoewel intellectueel en staatkundig gelieerd aan Nederland (wat overigens een aardige 'alimentatiesom' oplevert) drijft Curaçao voornamelijk handel met het Amerikaanse continent. Dat Curaçao steeds meer in de richting gaat van economische verbondenheid met het Caribisch gebied, is volgens de gedeputeerde buiten kijf. Maar het zijn vooral de eilandelijke op handen zijnde veranderingen die hij voor ogen heeft.

"We gaan interessante tijden tegemoet", zegt Betrian handenwrijvend. Zijn aanstelling als gedeputeerde vat hij op als een project dat hij met een gunstig resultaat wil afsluiten. Al van meet af aan heeft hij de PNP te verstaan gegeven dat hij weer terug zal gaan naar het bedrijfsleven als het Nieuw Beleid heeft wortelgeschoten. Inmiddels heeft hij een jaar achter de rug waarin hij het Nieuw Beleid startklaar heeft gemaakt voor invoering. Dat zal per 1 januari 1994 gaan gebeuren. Officieel duurt zijn ambtsperiode nog tot juli 1995, het jaar waarin de eilandsverkiezingen zullen worden gehouden. Dan wil hij zijn taakstelling vervuld zien.

De overstap naar de overheid is hem niet onverdeeld gunstig bevallen. De grootste frustratie ('met een hoofdletter F') noemt hij de bureaucratie. "Alles gaat zo langzaam. Op de Bank hoefde ik bij wijze van spreken maar te knippen met mijn vingers en ik kreeg wat ik wilde. Hier wordt morgen beloofd, maar het wordt altijd minstens een week later." Stanley Betrian, een begenadigd jazzgitarist en liefhebber van George Benson, heeft nogal wat moeten inleveren om 'zijn land te dienen'. Hij zag zijn salaris zowat gehalveerd, maar erger noemt hij de weinige tijd die hij overhoudt voor zijn vrouw en twee kinderen. En een krant lezen beperkt zich tegenwoordig tot koppensnellen. Maar af en toe zal het hem een zorg zijn. Dan staat hij -incognito - als gitarist de sterren van de hemel te spelen tijdens een *happy hour* ergens in een Curaçaos hotel. "Wat ik nog zou willen? Een muziekopleiding aan het conservatorium volgen. Maar dat zit er niet in."

Met zijn entree in de eilandelijke politiek is hij in een klap een publiek figuur geworden. Die aandacht van de media was hij niet gewend. "Als je niet oppast hang je de hele dag aan de lijn met journalisten." Niet alleen de gebruikelijke verplichtingen - het lezen van stukken, vergaderen - vergen tijd, ook de kiezer eist zijn aandacht op. In de wachtkamers van de gedeputeerden hopen ze op kwijtscheldingen van rekeningen, de toewijzing van een woning of tenminste een opbeurend woord. Die persoonlijke relatie met de kiezer hoort bij de Curaçaose politieke traditie. Maar het verplicht bijwonen van huwelijksinzegeningen en begrafenissen, daar wordt hij eigenlijk niet voor betaald, vindt hij. Niet dat Betrian de persoonlijke relatie met de kiezer opeens wil verbreken, maar het moet allemaal wel wat minder.

"Het gaat hier om een veertigjarige traditie, die je niet zomaar ombuigt." Het slagen van de ommekeer, met het doel een zakelijker relatie met de kiezer en de burger aan te gaan, vergt dat het onderwerp bespreekbaar wordt. "Het moet een politiek *issue* worden. Bovendien zal de structuur van de partijen daaraan aangepast moeten worden." Maar het blijft een dilemma, waar volgens de gedeputeerde toch de weegschaal doorslaat naar het algemeen belang, "want alle tijd die je besteedt aan individuele gevallen, gaat af van je eigenlijke werk". En dat werk staat in het teken van de redding van Curaçao.

NADENKEN

Het Nieuw Beleid is een produkt van Curaçaose bodem, waar Betrian ronduit trots op is. "Als je de nota goed leest, zul je bemerken dat er diep over is nagedacht. Niets is aan het toeval overgelaten." De meerjarennota voorziet in een beleid, dat in vijf jaar tijd beoogt het begrotingstekort drastisch terug te dringen. Het kon ook niet langer. Hoewel de gedeputeerde weigert te spreken van een crisis, is het met de financiën van Curaçao wel uiterst zwak gesteld. Want echt ver lag Curaçao niet meer verwijderd van de gang naar Canossa, zijnde de burelen van het Internationale Monetaire Fonds.

"Maar we kunnen het zelf." Dat heeft Betrian en zijn team bewezen door ditmaal niet de gebruikelijke IMF-adviezen in de herstructureringsnota te betrekken. "We zijn voor de spiegel gaan staan." Tijdens de voorbereiding werd een analyse gemaakt van de hoofdrolspelers in de Curaçaose samenleving en hun onderlingen verhoudingen. Daaruit kwam naar voren dat er nogal wat schortte aan de onderlinge relaties van overheid, werknemers en werkgevers. Maar ook intern bleek binnen deze groepen weinig sprake van saamhorigheid. "Wanneer je een beleid ingang wil doen vinden dan is de eerste horde die je moet nemen het verbeteren van de communicatie, waarmee je de verstoorde maatschappelijke relaties probeert te herstellen."

Sleutelbegrippen in de nieuwe politiek zijn dialoog en transparantie van beleid. Vooral het laatste woord mag zich verheugen in een toenemende populariteit: geen politicus of vakbondsbestuurder meer die het woord niet in de mond heeft genomen. Het wordt tijd dat eindelijk het politieke rookgordijn wordt weggeblazen, zegt hij. "De burger moet snappen wat je doet en tegelijkertijd dient de bestuurder in staat te zijn zijn handelen te kunnen verantwoorden."

WAAKHOND

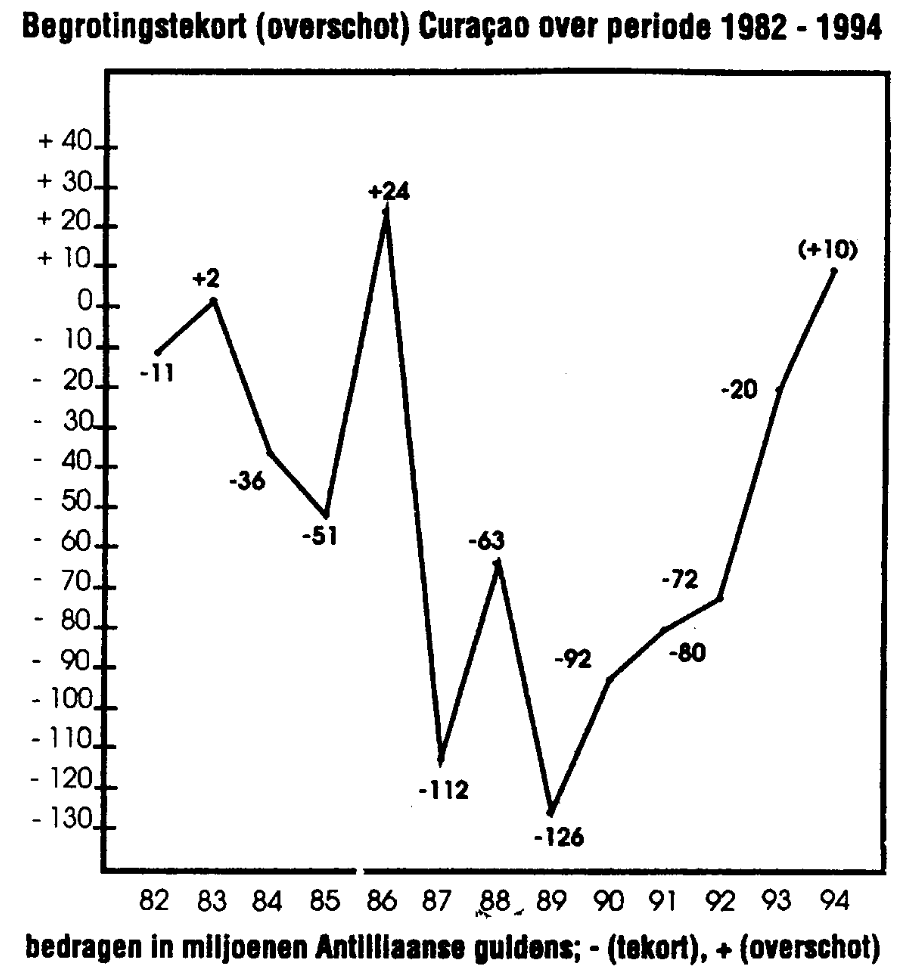
Dat handelen wordt tegenwoordig nauwlettend in de gaten gehouden door de commissie Reorganisatie & Efficiency. Ingesteld door het Bestuurscollege ziet zij er als een waakhond op toe dat de beslissingen van een gedeputeerde stroken met de uitgangspunten van het Nieuw Beleid.

Toch hoeft de overheid geen echt bedrijf te worden, zegt de gedeputeerde. Misschien wel qua werksfeer, maar niet qua structuur. "We moeten rekening houden met democratische beslislijnen. Wat je doet dient uiteindelijk het eiland ten goede te komen." Die abstractie heeft zijn nadelige kanten, want 'wie voelt zich nu verantwoordelijk voor het gemeenschappelijke bezit?', vervolgt hij. In een bedrijf liggen de zaken eenvoudiger: als je je werk slecht verricht lig je eruit. Een directeur van een éénmansbedrijfje werkt als het moet zeven dagen per week om zijn zaak winstgevend te maken. "Maar welke ambtenaar gaat nu omzichtig om met de spullen van de overheid?"

De toekomstplannen mogen allemaal fantastisch klinken - toch blijft de grote vraag wat er van de mooie voornemens terechtkomt als er een nieuwe regering aantreedt die het Nieuw Beleid achteloos terzijde werpt. Een voorbode kon tijdens de begrotingsbehandeling worden opgemerkt in de woorden van George Hueck (SI) die zei 'de begroting niet eens serieus te willen nemen'. "Want van al die mooie plannen komt toch niets terecht", sprak het raadslid meer uitdagend dan pessimistisch. En juist Hueck representeert de traditionele Curaçaose politicus, die vooral de kiezer te vriend wil houden.

Maar ook tegen het ongeloof en de onwil heeft Betrian zich proberen in te dekken middels een structureel 'moderniseringstraject van het financieel management'. Heeft hij met stug cijferen, belastinginnen en saneren de begroting voor 1994 ingericht op een positief saldo; met het structurele programma zal controle en toezicht op het financieel beleid stevig worden verankerd in het bestuur. Maar ook hier geldt weer: de kiezer zal uiteindelijk over het lot van 's eilandsfinanciën beslissen. Voorlopig is er met de acceptatie van het Nieuw Beleid in de eilandsraad in elk geval een stevige wal opgeworpen om verdere afkalving van het Curaçaos bestuur en erosie van de financiën te voorkomen. Betrian: "Je moet natuurlijk bovenal in het succes blijven geloven."

Begrotingstekort (overschot) Curaçao over periode 1982 - 1994

bedragen in miljoenen Antilliaanse guldens; - (tekort), + (overschot)

Betrian wenst hogere salariëring bestuurders

KIEZEN VOOR EEN slagvaardiger, verantwoordelijker bestuur in de geest van het Nieuw Beleid betekent dat geïnvesteerd moet worden in personeel én bestuurders. En dat kost geld, want goed werken moet nu eenmaal beloond worden. Derhalve wordt het hoog tijd dat de inkomens van gedeputeerden en de vergoedingen voor raads- en statenleden worden opgeschroefd. "Professionalisering van de overheid moet betaald worden", zegt hij.

Dat meent de gedeputeerde van Financiën niet alleen op grond van het feit dat hij drastisch in inkomen achteruitging nadat hij december vorig jaar als gedeputeerde aantrad. Als beheerder van 's eilands schatkist vindt hij 5000 gulden per maand ruim onder de maat gezien zijn verantwoordelijkheid en werkdruk. "Let wel, ik klaag niet. Ik wist waar ik aan begon en ging akkoord met de arbeidsvoorwaarden."

Dat de gedeputeerde slechts voor één regeerperiode kon worden gestrikt, heeft evenwel niets met het loonstrookje te maken. "Ik hou van uitdagingen en wil na een paar jaar weer wat anders." Als tweede motief noemt hij zijn voorkeur om in het bedrijfsleven werkzaam te zijn.

Oponthoud, lange beslislijnen; kortom al wat typisch ambtelijk is, ergert hem mateloos. Zijn doel is het eilandelijk overheidsapparaat in het tijdsbestek van zijn ambtsperiode om te vormen tot een soepel draaiend overheidsbedrijf. En daar zijn deskundige mensen voor nodig. Die vallen nu nog moeilijk aan te trekken omdat de private sector de arbeidsmarkt afroomt door met riante contracten te wapperen. Aantrekkelijke salarissen voor hoognodige deskundigen zouden daar verandering in kunnen brengen, besluit hij.

Hernieuwde belangstelling voor vergeten werk

De nieuwe mens van Jo van de Walle

= door Jos de Roo =

De romans en verhalen van J. van de Walle zijn verzameld en opnieuw uitgegeven door Aldus Uitgevers/De Prom. Ze lijken een *revival* van de belangstelling voor zijn werk en persoon in te luiden. Kregen werken als *De Slavenopstand, Achter de spiegel, Een vlek op de rug* en *De muggen van San Antonio* bij verschijning veel waarderende aandacht in Nederland, ze werden nadien buiten Suriname en de Nederlandse Antillen toch niet in literatuurgeschiedenissen opgenomen. Maar een aantal artikelen van Michiel van Kempen in de *Weekkrant Suriname* en een groot interview in *Vrij Nederland* duiden op een kentering.

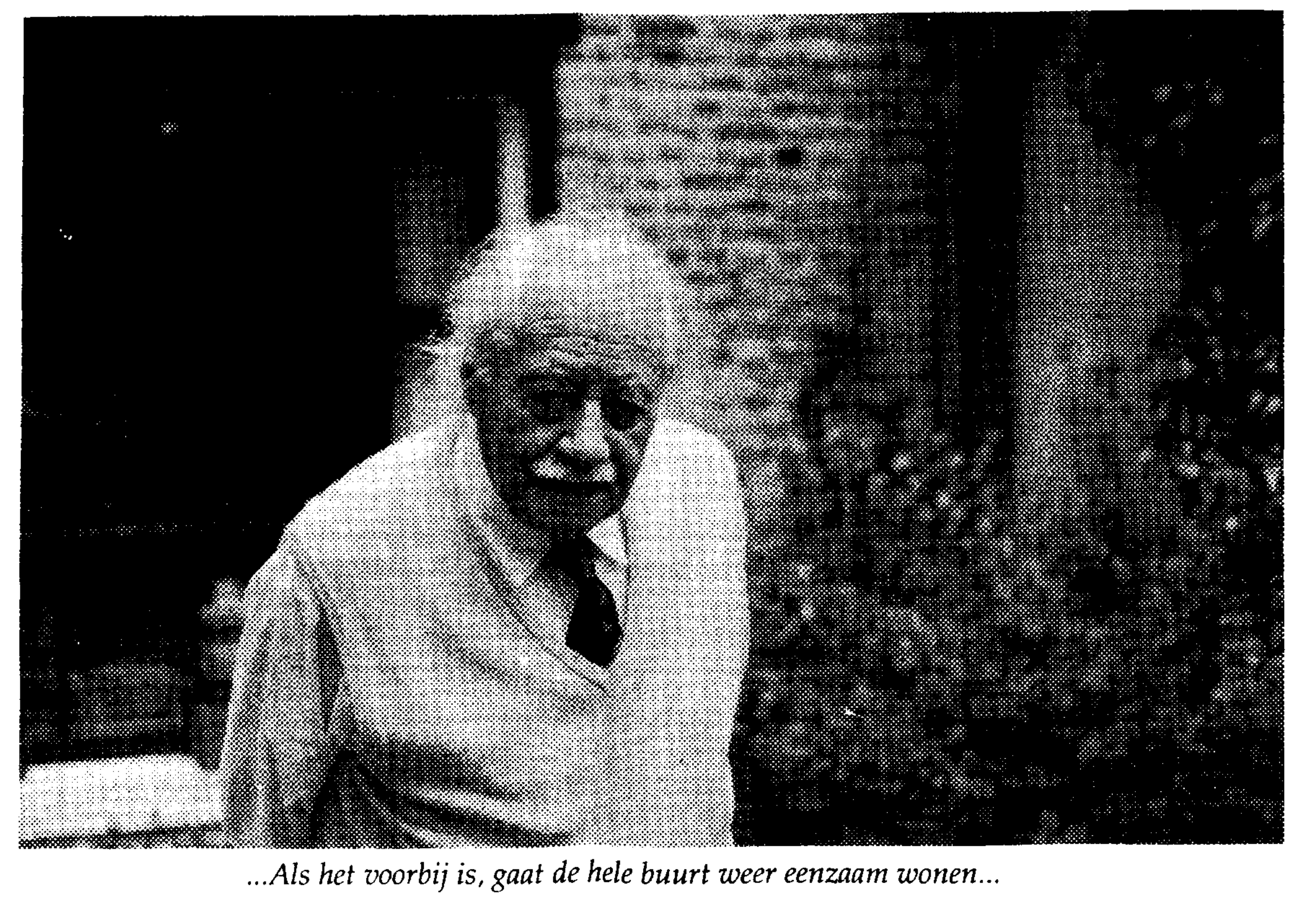
Jo van de Walle ontmoette ik voor het eerst in 1977, toen hij op Curaçao was na zijn pensionering als chef van de Caribische afdeling van de Wereldomroep en het overlijden van zijn vrouw. Voor de kerstkrant interviewde ik hem toen over zijn werk. Hij leek me gedesoriënteerd: zoveel had hij zich voorgenomen te gaan doen na zijn pensionering, maar de dood van zijn vrouw trok daar een streep door. Zijn verleden op Curaçao had een onuitwisbare indruk op hem gemaakt; hij was de eerste hoofdredacteur van de *Beurs- en Nieuwsberichten* geweest en was voor de Wereldomroep vaak teruggekomen. De briefwisseling met Chris Engels (pas na de dood van de laatste uitgeven onder de titel *Klein Venetië) had het verleden weer actueel gemaakt en hij overwoog naar Curaçao te verhuizen.*

Hoe anders is het weerzien nu in Zaltbommel, waar hij in een schitterend oud monumentenpand woont. Hij is inmiddels hertrouwd en maakt geen moment meer de indruk een displaced person te zijn. Als na een uurtje tot me doordringt dat de kettingroker van weleer niet meer rookt, zegt hij met zijn nog steeds sonore stem: "Mijn vrouw vond het vervelend en toen ik dat merkte, ben ik meteen gestopt." Het kostte hem geen moeite.

Hij lijkt ook weer geïnteresseerd te zijn in zijn literaire produkten, want als ik hem vraag, hoe hij tegen de hernieuwde belangstelling voor zijn prozawerken aankijkt, begint hij over zijn poëzie. "Toen ik heel jong was, misschien veertien, vijftien jaar oud, heb ik gedichtjes gemaakt. Die gedichtjes werden toen zelfs gedrukt. Ik heb ze nooit meer gezien, maar het letterkundige museum in Den Haag vertelde me dat ze bestonden. Ze zijn natuurlijk vreselijk slecht, maar ze zijn in zekere zin toch wel typerend, omdat ik in die tijd als schrijvende jongen van vijftien, zestien, zeventien jaar mijn komst naar Suriname en de Antillen heb voorbereid zonder het te weten. Eigenlijk wilde ik een journalist worden die ook kon fotograferen. Dat fotograferen is me nooit gelukt, het schrijven wel."

Belangstelling voor de Caribische mensen had Jo van de Walle al voordat hij op Curaçao of in Suriname was geweest. "Ik schreef eens voor een of andere krant over Surinaamse jongelui die hier als zeevarende of als verstekeling waren gekomen en gebleven. Dat kleine groepje Surinamers — er waren nooit meisjes bij, het waren alleen maar jongens — spookte meestal rond op het Rembrandtplein in Amsterdam en wilde cabaretartiest worden. Enkelen is het ook gelukt. Een van de allerbelangrijkste was Kid Dynamite, een bokser, maar een kolossaal groot kunstenaar. Hij was saxofonist, die tot op de dag van vandaag in bepaalde kringen ook niet is vergeten."

Met moeite laat Van de Walle zich terugvoeren naar de hernieuwde belangstelling voor zijn prozawerken. Die verwondert hem, bekent hij. "Er is iets heel vreemds. Dat werk dat ik twintig, dertig, veertig jaar geleden geschreven heb, is geschreven vanuit de mentaliteit die ik toen had en misschien was het toch ook wel de mentaliteit van de jonge mens die ik geweest ben. Ik was opgenomen in de socialistische jeugdbeweging en wij geloofden wat heel vreemd is, in de nieuwe mens. Er zou iets verschijnen op de wereld, wat de nieuwe mens was. Dat soort geloof heeft me eigenlijk altijd een beetje begeleid en misschien is het ook wel de ondertoon van sommige boeken, zoals *De Slavenopstand*. Het is mogelijk dat de belangstelling voor landen die niet helemaal naast de deur liggen, toch wel wat toeneemt, nu de wereld elkaar door de ogen van de televisie wat meer ziet. Ik hoop dat daardoor die boeken een nieuwe belangstelling hebben ondervonden. De belangstelling was de eerste keer ook buitengewoon groot. Misschien wordt het weer zo, dat weet ik niet, daar heb ik geen flauw idee van."

...Als het voorbij is, gaat de hele buurt weer eenzaam wonen...

VREEMDE PRIESTERS

Zijn prozawerken spelen zich bijna allemaal af in het Caribisch gebied. Van de Walle is het er niet mee eens dat hij als Nederlander net zo goed Nederland als lokatie had kunnen kiezen. "Zoals ik je vertelde, begon bij mij op heel jonge leeftijd de belangstelling voor die Surinaamse zwervers op het Rembrandtplein. Daarna kwam ik in het Caribisch gebied en de eerste schok die ik kreeg, was dat het anders was dan ik had gedacht. Men had mij gevraagd een baantje aan te nemen op Curaçao en ik wist in de eerste plaats niet eens waar het eiland lag. Ik wist maar heel weinig van de wereld en ik niet alleen, want ik deelde dit gebrek aan weten met miljoenen andere Nederlanders. Ik ging aan boord van de 'Costa Rica' naar dat Curaçao toe. Ik was toen de enige passagier, het was midden in de crisistijd, niemand werkte — het was net zoiets als nu —en toen kwam er in Barbados een hele aardige man aan boord, die een frater bleek te zijn. Als ik het goed heb, was het frater Radulphus, een man die eens een hele grote naam had op Curaçao. Het schip ging eerst in La Guaira lossen en laden. Ik zei natuurlijk tegen frater Radulphus: 'Zullen we aan land gaan?' Toen zei hij: 'Nee, hier mag ik niet aan land, want dit land is verboden voor vreemde priesters en negers'. Toen begreep ik voor het eerst, dat de wereld anders in elkaar zat, dan ik ooit geweten had: vreemde priesters en zwarte mensen mochten niet aan de kust van Venezuela komen en dat was dan in het jaar 1934."

Het jaartal is voor Van de Walle meteen aanleiding voor een uitweiding. "Ik heb altijd gedacht dat het 1935 was, maar dat was een vergissing van mij die Oversteegen heeft gecorrigeerd. Hij bestreed mijn mening dat Colá Debrot in 1936, een jaar na mijn komst op Curaçao was geweest. Dat bleek niet waar, want Colá Debrot kwam in 1935 op Curaçao en uit de foto's in *Klein Venetië* zie je ook dat de *Beurs- en Nieuwsberichten* is opgericht in 1935. Ik vrees dat de jaartelling op de huidige *Beurs- en Nieuwsberichten* niet juist is, zodat ze eerder zestig jaar bestaan dan ze zelf vermoeden."

Om de draad van het gesprek weer op te vatten, vraag ik of de ontdekking dat hij terecht kwam in een maatschappij waarin het raciale element een grote rol speelde, een schok voor hem was. Van de Walle: "De eerste keer, toen met die frater Radulphus, dat ik merkte dat er verschillen waren, was dat geen schok voor me. Het is eigenlijk tot op de huidige dag geen schok. Tot op de dag van vandaag ben ik ervan overtuigd dat die raciale verschillen — of zoals de Surinamers ze altijd noemen: etnische verschillen — er zijn. En er altijd geweest zijn, maar dat hoeft helemaal niet altijd te leiden tot grote weerbarstige tegenstellingen en dat was zeker in die tijd op de Antillen niet het geval."

REIZENDE MIGRANTEN

In het interview van 1977 vertelde Van der Walle dat de komst van Surinamers naar Nederland het land kon verrijken, maar tegelijk vreesde hij dat de Nederlanders bang zouden worden van de Surinamers, omdat ze hen als een bedreiging konden zien. Zestien jaar later zegt Van der Walle hierover: "Ik heb het gevoel dat de tegenstelling die toen nog niet zo sterk was, op het ogenblik in Nederland nogal sterk gaat toenemen. Je krijgt binnenkort verkiezingen. Er is net als in Engeland een partij, die het standpunt huldigt, dat vreemdelingen het land uitmoeten. Het zou me niet verwonderen, als die partij een vrij groot aantal stemmen krijgt. De meeste mensen in Nederland vinden dat niet alleen ten aanzien van Antillianen en Surinamers, maar die vinden dat ook ten aanzien van Noordafrikanen, Ghanezen, Duitsers, Russen en ga maar door. Erg weinig realiseert men zich in Nederland dat een groot deel van de arbeidende bevolking, Nederlanders dus, werken in Duitsland, Frankrijk en België. Men vergeet ook dat heel kort na de Tweede Wereldoorlog vele duizenden en tienduizenden Nederlanders uit Holland zijn vertrokken naar Canada, Australië, Zuid-Afrika en ga zo maar door. Wij zijn dus ook echt wel reizende migranten. Daarom is het gek dat men in het algemeen hier die mensen maar liefst de deur zou willen wijzen. Dat wil overigens lang niet iedereen, maar er zijn mensen die het wel willen."

In de roman *Wachtend op de dag van morgen* is de hoofdfiguur een migrant die zwerft tussen het Caribisch gebied en Nederland. Het is een Nederlander die naar het Caribisch gebied gaat, daarna teruggaat naar Nederland en ten slotte weer naar het Caribisch gebied. Het is misschien wel het meest autobiografisch werk van Van der Walle en hij erkent dan ook dat het zwerven tussen twee werelden typerend voor zijn leven is.

"Dat is zeker het geval geweest en dat is het op de huidige dag nog. Ik geloof dat ik dit deel met talloze mensen die op het ogenblik nog leven en lang geleefd hebben in het toenmalige Nederlands-Indië en ook met talloze mensen die in landen als Noord-Amerika en Canada geleefd hebben, en met heel veel mensen die ook op de Antillen hebben geleefd. Naar aanleiding van de foto's in *Klein Venetië* hebben tal van die mensen mij opgebeld. Ze herkenden zich als het ware in die briefwisseling met dokter Engels. In die woorden zat ontzettend ook veel van henzelf. Het verschil tussen de mensen die altijd in Nederland zijn gebleven en mensen die uit tropische landen naar Nederland zijn teruggekeerd, is dat hun blik op veel zaken wijder is en in ieder geval anders is dan de blik van de man of vrouw die steeds in het eigen land is gebleven. Het kan blikverruimend zijn, maar het kan ook blikvernauwend zijn. Het is niet altijd blikverruimend. Er zijn ook mensen die in een bepaalde situatie zijn geweest, waardoor ze bij voorbeeld heel sterk raciaal zijn gaan denken, omdat ze kolossale verschillen hebben gezien tussen Javanen en in Nederland geboren mensen, of tussen Antillianen en Nederlanders. Het denken is bij die mensen, geloof ik, erg versmald door vooroordelen die men oorspronkelijk al had en die sterker werden doordat ze in dat land gingen leven en daar ook de nodige moeilijkheden ondervonden."

BLACK STAR

Een ongepubliceerd werk van Van der Walle is een ambtelijk rapport uit 1945 dat hij in Suriname heeft geschreven voor het Nederlandse gouvernement. In dat rapport betoogt hij dat de regering voor de ontwikkeling van Suriname en de Antillen, moet kijken naar de regio. Toen ik het rapport had gelezen, was ik vooral verbaasd dat Van der Walle zo vroeg al de Antillen en Suriname in een Caribisch verband zag. Toch zegt hij dat hij maar ten dele een uitzonderingspositie bekleedde.

"Je moet één ding niet vergeten: de positie van de neger in de Verenigde

vervolg op pag. 5

Vervolg van pag. 4

Staten was altijd moeilijk en toch waren er altijd sterke invloeden van mensen uit het Caribisch gebied op de negermassa in de Verenigde Staten. Een van die mensen was een groot filosoof. Van huis uit was hij politieman op Jamaica. Hij werd een soort kok voor ziekenhuizen in Amerika. In de jaren twintig richt die man een vereniging op voor de terugkeer naar Afrika. Dat kon toen alleen nog met boten en daarvoor werd een scheepvaartlijn opgericht, de Black Star Line. Het curieuze is dat die Black Star, die eigenlijk niet bestaat, toch terug te vinden is in de vlag van Ghana. De man is dus niet helemaal vergeten. Indien het Caribisch gebied een veel grotere mate van eenheid was geworden en zeker niet onder leiding van Cuba, want dat is het land waar in de vorige eeuw voor het eerst in de geschiedenis de *campos de concentración* zijn opgericht, waar ze probeerden alle negers uit te roeien, de voorlopers van meneer Hitler en de naam van de kampen is tot de huidige dag gebleven, zodat Cuba bepaald niet het land was leiding te geven aan een Caribische eenheid, maar als die grotere gemeenschappen van Trinidad, Jamaica, Haïti, Suriname en de Nederlandse Antillen ooit verenigd zouden zijn, was de positie van de neger in de Verenigde Staten totaal anders geworden dan hij nu is. En dat was het soort ideaal wat mij en ook sommige mensen in Amerika voor ogen stond."

Een nieuwe mens in een nieuwe natie? Van der Walle bijna plechtig: "Ja, een nieuwe mens en een nieuwe natie. Dat is inderdaad het ideaal geweest dat we toen hebben gehad. Er kwamen ook pogingen in die richting: er kwam Caribisch overleg en er kwamen Caribische commissies, waar verschillende landen in zaten. Toen heeft men onder invloed van de Labour Party ook geprobeerd de Engelse gebieden te verenigen, wat ook een tijdlang is gelukt, maar dat is op den duur weer niet gelukt, omdat men op de eilanden zelf toch een eigen autonomie wilde hebben, geheel los van de andere eilanden. Kortom: het is een probleem dat ook op de huidige Antillen een rol speelt."

DROOM

Ik vraag wanneer hij inzag dat die nieuwe mens een onmogelijkheid was, maar Van der Walle antwoordt: "Ik geloof niet dat het een onmogelijkheid is. Ik geloof wel degelijk dat er een grote vernieuwing is en dat de mensen zich steeds zullen vernieuwen en verbreden. Toen ik een jonge man was, was ik zeer bevriend met Jef Last, die in zekere zin een rol heeft gespeeld in de Surinaamse literatuur. Die man droomde van dat verrukkelijke Rusland waar het communisme sedert 1917 was begonnen. Nadat hij met André Gide een reis maakte naar de Sovjet-Unie was die droom bij hem afgelopen, maar hij is ook nooit helemaal afgelopen."

Voor het eerst enthousiast: "Natuurlijk is die droom er geweest, die geweldige droom, die ook in Rusland zo'n rol gespeeld heeft. Maar nu lees ik dat in hetzelfde Rusland grote moeilijkheden zijn en dat het publiek zich niet met die moeilijkheden zou bemoeien. Dat zou erop wijzen dat het hele publiek, het miljoenenpubliek in zo'n kolossaal groot land als de Sovjet-Unie helemaal los is van die droom van vernieuwing en de nieuwe mens. Ik voor mij geloof dat niet. Ik denk dat het publiek, de grote massa, die droom nog wel degelijk heeft en daarnaar streeft. Misschien op een andere manier dan toen, maar men streeft er wel naar en dat moeten we blijven doen natuurlijk."

Gewoonlijk praat Van der Walle met een ironische ondertoon, waardoor je gauw zou denken dat hij dit soort idealen helemaal niet heeft. Probeert hij met die ironie zijn eigen gevoeligheid te beschermen? Van der Walle aarzelend: "Nou, dat zou kunnen zijn. Ik kan niet zo goed over mezelf oordeelen, hoor. Het zou kunnen." Zichzelf hernemend: "En bovendien: met die ironie heb ik wel eens sommige lachers op mijn hand, dat is alles."

COLLECTIEF SCHRIJVEN

Niet Anton de Kom, maar Jef Last zou *Wij slaven van Suriname* hebben geschreven, zei Van der Walle. Hij is er zeer gedecideerd over: "Ik weet het heel zeker. In die tijd was ik achttien jaar en ik kwam iedere dag bij de familie Last thuis en las daar in zijn bibliotheek. Er was toen een boek gepubliceerd door een Afrikaanse man in het Frans. Het werkje was erg populair en het had een soortgelijke achtergrond als het boek van Anton de Kom. Anton de Kom kwam regelmatig bij Jef thuis en eigenlijk mocht ik hem niet zien: als die man kwam, was het een soort schim die voorbijtrok. Iet Last vertelde me toen dat Jef Last samen met Anton de Kom een boek zat te schrijven. Jef Last ging ook naar de Universiteitsbibliotheek in Amsterdam en daar vond hij boeken over de slavenperiode in Suriname. Alle bijzonderheden uit die boeken vind je terug in het boek van De Kom, maar aan de andere kant had die De Kom ook een aantal ervaringen opgedaan in Suriname, die hij soms heel sentimenteel vertelt en die schreef Jef natuurlijk ook op. Zo ontstond dat boek min of meer op collectieve basis."

In die tijd meenden vooral de communistische schrijvers, dat een schrijver niet een boek moest schrijven als Jan of Piet of Klaas, maar dat men collectief een boek moest brengen. In de Sovjet-Unie werden daar zelfs hele grote congressen over gehouden. Het collectieve schrijven heeft in Nederland onder andere geleid tot een drama over de opstand op de Zeven Provinciën. Overigens heeft Anton de Kom met dat boek zijn eigen mensen in Suriname een zeer grote dienst bewezen, omdat het eigenlijk het eerste boek is, waarin duidelijk ging worden dat er iets als Surinamers zijn. Niet Javanen, Hindoestanen, Creolen en ga maar zo door, maar één volk: de Surinamers."

De nieuwe mens? Van der Walle: "De nieuwe mens is ook naar voren gebracht, 'geboren' zal ik maar zeggen, door een man als Anton de Kom. Dat wel."

...Aangetrokken tot de missie op Curaçao...

In zijn literaire werk beschrijft Jo van de Walle vaak de ontmoeting tussen verschillende culturen. Zijn eigen leven speelde zich voor het grootste gedeelte ook af tussen twee culturen, ook nadat hij terug was in Nederland, want daar kwam hij terecht bij de Caribische afdeling van de Wereldomroep. Hij omschreef die positie eens als volgt: ik zat in een kamertje in Nederland, maar was eigenlijk in het Caribisch gebied.

Van der Walle: "Dat was ook zo. Het was een buitengewoon plezierige taak. Toen ik in 1946 in Nederland aankwam, bestonden de kranten uit twee velletjes, want er was nog geen papier, maar er was wel radio. Ik dacht: bij die radio kan je misschien met je kennis beter terecht dan bij een krant. Dat heb ik gedaan en ik werd aangesteld als chef van de Westindische afdeling. Het was erg prettig, want ik was tegelijk ook mijn eigen chef. Ik deed de uitzending van een kwartier per dag in mijn eentje. Later werd het een half uur per dag en kon ik dat niet allemaal alleen doen. Ik had hulp nodig van andere mensen en het geluk deed zich voor dat verschillende zeer begaafde mensen uit de Antillen en Suriname in Nederland studeerden en die kon ik aantrekken als medewerkers van die Caribische afdeling."

"Ik werkte met mensen die men lokaal ook kent, mensen als Boeli van Leeuwen, Frank Martinus Arion, Jules de Palm. Later kwam er iets belangrijks bij. Horacio Hoyer, met wie ik een grote vriendschap had, had zijn kleine grammofoonplatenbureautje opgericht en hij begon een radiostation. Ik maakte allerlei opnamen en stuurde die hem per post toe en hij gebruikte ze. Het had ter plaatse een groot succes: plotseling hoorden de mensen hun eigen mensen. Dat was een heel belangrijk ding."

Dus de Wereldomroep heeft vanaf het begin in de Caribische uitzending niet alleen de eigen cultuur willen promoten, maar juist iets willen betekenen voor de Surinaamse en Antilliaanse cultuur? Van der Walle spottend: "Nou ja, je zegt een gekke uitdrukking: je Nederlandse cultuur promoten. Cultuur kun je natuurlijk niet promoten. Cultuur kun je alleen maar maken. Iemand kan bij voorbeeld heel prachtige schilderijen maken, maar je kan die schilderijen niet promoten. Je kan het zo zeggen: in het land waar die vent of vrouw woont, worden mooie schilderen gemaakt. Het begrip 'cultuur promoten', dat in sommige kringen rondom de radio wordt gebruikt, is mij wat onduidelijk. Ik begrijp niet wat je dan wilt doen. Wanneer je een plaat van Padú Lampe laat horen, om maar iemand te noemen uit Aruba, werd er op Aruba veel meer naar die Wereldomroep geluisterd, omdat men zei: 'Dat is iemand van ons en dat vinden ze daar blijkbaar ook aardig en goed genoeg om eens te laten horen in een andere wereld'. Dan gingen die mensen ook eens luisteren naar andere dingen die door de redactie verteld werden. Op die wijze kreeg je dus contact, want ik geloof dat je nooit een cultuur kan promoten als je niet laat merken dat in de cultuur van die ander ook iets van jezelf zit. Je kijkt bij voorbeeld naar een schitterend Chinees kunstwerk, dan zie je daarin de kunst en niet in de eerste plaats de Chinees. Dat is het verschil. De grote kunst van de man die het gemaakt heeft, herken je. Als je dus te doen hebt met Antilliaanse kunst en die bestaat wonderlijk genoeg in heel sterke mate, dan moet je die ook laten horen aan de Antillianen zelf en je moet er ook je waardering voor laten merken en dat noem ik dan cultuuroverdracht."

In 1934 was Van der Walle naar Curaçao gegaan, omdat hij was gevraagd hoofdredacteur te worden van de *Beurs- en Nieuwsberichten*. Daarvoor had hij al bij Nederlandse kranten gewerkt. Omzichtig vergelijkt hij de journalistiek van die tijd in beide landen.

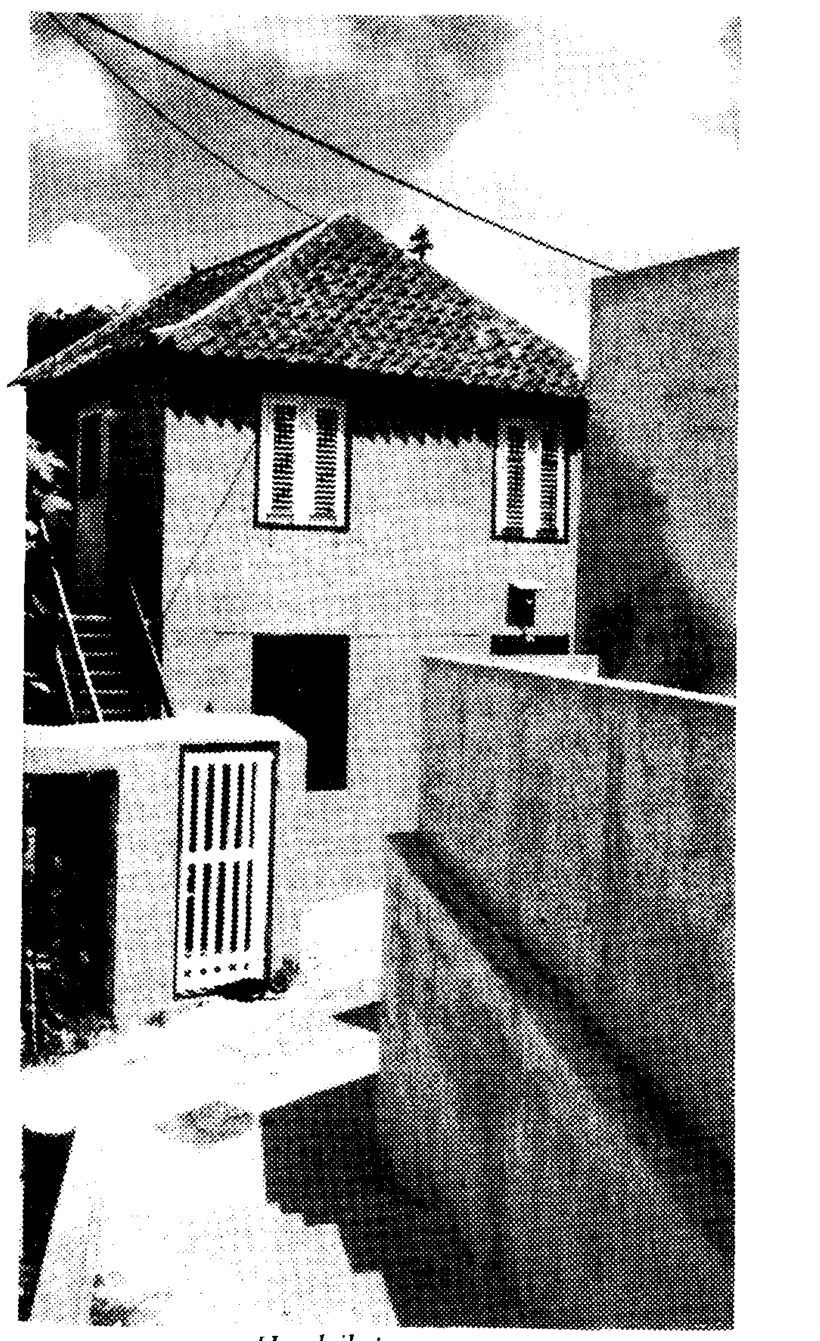
"Op Curaçao waren geen dagbladen, behalve een één of twee keer per week uitgegeven blad, de *Amigoe di Curaçao*, die toen onder leiding stond van pater Hulsman. Die pater was een hele rustige en plezierige figuur. Merkwaardig is dat ik van huis uit helemaal niet katholiek ben, maar dat ik me toch aangetrokken voelde tot die missie. Misschien wel door Hulsman, maar ook door het feit dat de fraters een buitengewoon mooie bibliotheek hadden, waar ik ruim gebruik van maakte. Alleen een blad als de *Amigoe di Curaçao* onder leiding van Hulsman zou je kunnen vergelijken met de katholieke bladen in Nederland. Oppervlakkig geredeneerd zou je misschien kunnen zeggen dat zo'n *Amigoe di Curaçao* toen in vergelijking met de bladen in Nederland wat conservatiever was. Maar de berichtgeving van de *Amigoe* was toen net zo ongelukkig als die van de *Beurs- en Nieuwsberichten*. Maar de *Beurs- en Nieuwsberichten* was opgericht door de heer Van Eyk, een van de directeuren van de Isla, en hij kon natuurlijk wel voor elkaar krijgen, dat Radio Holland zijn berichten aan dat dagblaadje ging verkopen. Dat gaf me een voorsprong en daardoor werd het wat Hollandser dan andere publicaties die verschenen."

De herinneringen komen boven bij Jo van de Walle. "Die meneer Van Eyk was een hele vreemde kwibus. Hij bleek een vriend te zijn van A.M. de Jong, de schrijver, misschien wel een familielid. In mijn prille jeugd had ik wel eens een boek gelezen van die De Jong, dat alleen in een krantje is gepubliceerd. Het was een heel spannend verhaal over een man die in Londen helemaal in de puree was gekomen, daaruit gehaald was en een heel groot man was geworden. Ik heb still het idee dat het die Van Eyk was. Diezelfde Van Eyk was een man die zich bezig hield met de macro-economie, dus met hele grote zaken, terwijl hij maar één hobby had: de micro-economie. Hij geloofde niet in het voortbestaan van de oliemaatschappij op Curacao, daarom richtte hij een krantje op om advertenties te verspreiden. Er moesten kleine bedrijven komen. Hij richtte een werfje op en stak zijn geld in allerlei goede dingen samen met de Maduro's en andere mensen op Curaçao. Hij is op Bonaire gestorven. Naar men mij vertelde, had hij een kaaswinkel en hij gaf iedereen kaas en boter weg. Hij is daar gestorven en ik heb het ijzeren kruis op het graf van die man gezien. Ik geloof dat hij ook een van die mensen was, die net zoals alle andere mensen geloofde in nieuwe mogelijkheden voor de mensen ondanks de positie die hij innam. Hij was een hele vreemde, prettige en bijzonder leuke man. Als baas heb ik hem eigenlijk nooit meegemaakt, want hij bemoeide er zich absoluut niet mee. Nooit."

Welke van zijn romanfiguren benadert de nieuwe mens het meest? Van der Walle: "Ik denk haast wel die Petrus Donders in *Een vlek op de rug*. Maar je hebt ook het grote cultuurconflict in *De Slavenopstand*. Colá Debrot zag dat ook. 'Je hebt dat geschreven', zei hij tegen mij, 'onder invloed van die botsing tussen Nederland en Nederlands-Oost-Indië'. Hij zag in Mattaar in de eerste plaats de revolutionair, de opstandeling. Hij komt voort uit de plantage, het gebied waar die bijzonder aardige, leuke en hoogst beschaafde man de oorspronkelijke beschaving wil handhaven en merkwaardig genoeg breekt daar de opstand uit. Dit is een modern probleem waarover op het ogenblik heel veel mensen heel diep nadenken. Ik ben er wel een beetje trots op, dat het probleem dat ik daar aanraak niet voorbij is. Het is hetzelfde als met het indiaanse jongetje in *De muggen van San Antonio*, dat lezen en schrijven geleerd heeft. Als de hulpverleners zijn gekomen en allerlei ruzies ontstaan zegt hij: 'Wanneer zullen wij onze eigen muggen doodslaan?'"

Van de Walle heeft allang geen verhalen en romans meer gepubliceerd. Toch ligt er nog een onuitgegeven werk. "Ik heb een boek geschreven dat ik nooit heb gepubliceerd en ik ben ook blij dat ik dat niet gedaan heb. Ik was toen onder de indruk van allerlei pogingen van de Nederlandse omroep om mensen met vliegtuigen naar allerlei landen te sturen in Centraal-Amerika, waar nogal wat ruzie was. Ik laat dan die groep mensen allerlei dingen opnemen en zich intensief inspannen om een objectief beeld te geven van de moeilijkheden in dat land. Het eind van het lied is, dat ze allemaal worden doodgeslagen. Ik heb het gelukkig nooit gepubliceerd, want toen het klaar was, zijn die dingen in werkelijkheid gebeurd. Toen dacht ik: nu gaat iedereen denken dat hij het boek geschreven heeft naar aanleiding van een drama dat zich al heeft voltrokken. Het was al eerder geschreven. Ik zag dat aankomen."

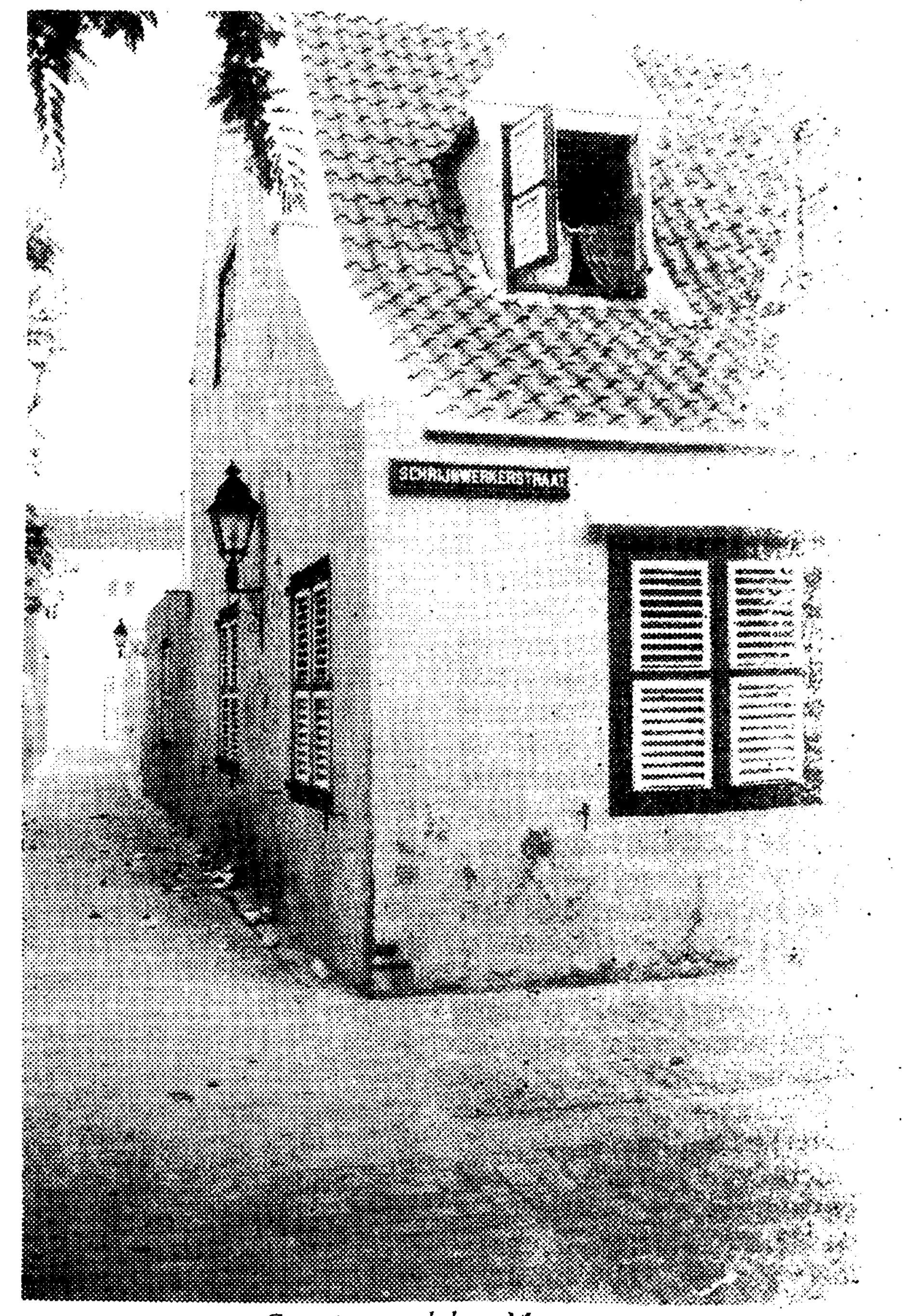
"Er is op het ogenblik iets geks met de hele publiciteit. Vlak na de Tweede Wereldoorlog kwam de *jet plane* en kon men in korte tijd oceanen oversteken. Dat betekent dat allerlei journalisten met deze *jet planes* vertrekken naar allem mogelijke gebieden waar nare omstandigheden zijn. Ze maken daar opnamen en iedereen ziet die doden op de grond liggen, maar niemand weet hoe het eigenlijk komt dat die dingen daar gebeuren, want men is dan alweer bezig aan een nieuw object. Ik geloof dat de huidige vorm van journalistiek eigenlijk niet goed is. Het doet me een beetje denken aan mensen die in een nieuwbouwwijk in Amsterdam wonen. Men kent er elkaar helemaal niet, maar als er in een of andere familie een ruzie uitbarst en een man zijn vrouw wurgt, komt de hele buurt kijken. En als het voorbij is, gaat de hele buurt weer eenzaam wonen."

...Hendriksteeg...

...Zaantjesteeg, restauratie FKP...

...Gerestaureerd door Monumentenzorg...

OTROBANDA

Een stukje Willemstad met een unieke sfeer

Door: René Römer

foto's: Wil Hart

"Otrobanda zit in de lift". Weinigen zullen deze stelling kunnen tegenspreken, en velen zullen zich, met mij, erom verheugen. Zowel de Fundashon Kas Popular als de Stichting Monumentenzorg hebben er verschillende restauratie-projecten verzorgd en zijn van plan meerdere restauraties uit te voeren.

Bij de inschrijving van de te beschermen monumenten zal worden begonnen met het 'stegen gebied' d.w.z. met Otrobanda Abou.

De uniciteit van de wijk kan op verschillende wijzen worden benadrukt, alnaargelang het aspect dat men wil belichten. Doorgaans worden twee punten genoemd: de stedebouwkundige structuur en de architectuur, maar dan vooral de ensemble waarde van de gebouwen. Stedebouwkundig doet de wijk rommelig aan, met een wirwar van door elkaar lopende en elkaar kruisende steegjes.

Wat betreft de architectuur kan men stellen dat, met uitzondering van enige monumentale huizen, de waarde van de wijk meer ligt in wat kan worden aangeduid met 'a group of buildings'.

EIGEN SFEER

Stedebouwkunde en architectuur dragen echter allebei op geheel eigen wijze bij tot het meest unieke van Otrobanda: de sfeer die er heerste en er nog steeds heerst. In het onderstaande heb ik geprobeerd een retrospectief beeld te scheppen van deze sfeer en de lijn door te trekken naar deze tijd. Rommeling, rumoerig, gezellig, spontaan en opgewekt zijn de verschillende adjectieven die met grote regelmaat gebruikt worden om deze sfeer te karakteriseren.

Ook hier is het natuurlijk waar dat 'beauty is in the eye of the beholder'. De ontstaansgeschiedenis van Otrobanda gaat terug naar 1707, het jaar waarin de W.I.C. aan directeur Jacob Beck toestemming gaf om op de 'Westwal' veertien (14) erven uit te geven voor de bouw van pakhuizen en woningen van slechts één verdieping om het schootsveld vanuit het Fort Amsterdam niet te belemmeren. Men sprak toen van de 'Westwal'.

Deze naam maakte geleidelijk aan plaats voor 'de Overzijde' en deze tenslotte voor de Papiamentse benaming 'Otrobanda'. De sfeer in Otrobanda in de eerste decennia van de 18e eeuw is moeilijk te peilen. Wij beschikken niet over reisverslagen of andere door ooggetuigen vastgelegde documentatie, zoals dat met betrekking tot de 19e eeuw wel het geval is. In de eerste helft van de 18e eeuw was de wijk nog lang niet tot rust rust gekomen. De ontwikkeling was kennelijk wel te snel gegaan. Reeds in 1753 schreef, Directeur Isaaq Faesch, dat 'de Overzijde meer betimmerd is dan Willemstad'. Faesch woonde toen zelf ook al een hele tijd in Otrobanda in het prachtige huis Sebastopol.

Behalve blanken hadden zich hier ook veel vrije kleurlingen, zowel negers als mulatten, gevestigd, omdat zij daar meer kansen zagen om een eigen leven te kunnen leiden. In de Plakaten, die als een spiegelbeeld kunnen worden beschouwd van wat zich in de samenleving afspeelde, vinden wij wel verwijzingen naar hetgeen zich in deze wijk in die tijd voordeed. Zij geven een, zij het eenzijdig beeld van het leven in deze stadswijk in de eerste helft van de 18e eeuw. Wij kunnen van een eenzijdig beeld spreken, omdat deze publicaties primair tot doel hadden ordenend te zijn d.w.z. regelend daar waar dat nodig was.

Men was duidelijk heetgebakerd en schrok er niet voor terug om op hardhandige wijze te trachten zijn gelijk te halen. Bij Hartog lezen wij dat in februari 1747 vrije negers en mulatten zich verzamelden voor het huis van de priester Miguel Martín Roldán, die door Directeur Faesch was toegelaten en 'geadmitteerd' om "de excersitie der Roomsch Catholyke religie alhier te mogen waarnemen totdat een ander alhier zal zijn gearriveerd", en "hem vervolgden met openbaar geweld, waarop hij om zijn leven te salveeren zig genootzaakt vond met een ladder over de muur te ontvlughten". Dat ging uiteraard te ver.

Op 27 februari verscheen een publicatie van Directeur Faesch waarin wij deze gebeurtenis woordelijk als volgt vermeld vinden: "Alzoo den Edelen Achtbare Heere Gouverneur Isaaq Faesch in 't zeekere is geinformeert dat vele negers en de mulatten 't zeedert eenige daagen herwaarts zigh niet en hebben ontsien omme t'zaamenrottingen en de vergaderinghe te maaken aan de overzijde deeser haven, voor 't huys geapproprieert tot de excersitie van de Roomsche Catholyke religie hier te lande ende met openbaar geweld te vervolgen den roomsche priester Miguel Martín Roldán....".

VERBANNING

De publicatie beveelt dat niemand zich mag verzetten tegen voorzieningen van hoger hand getroffen en tegen de "directie der ouderlingen en opsienders der roomsche gemeente alhier" op straffe van onmiddellijke "apprehentie en de eeuwigh bannissement", oftewel gevangenneming en verbanning van het eiland.

Het gedrag van de mulatten en negers liet niet alleen in hun betrekkingen tot de geestelijkheid en leden van het kerkbestuur te wensen over, er was kennelijk ook sprake van met regelmaat voorkomend crimineel gedrag. In een publicatie van 6 augustus 1749 lezen wij n.l. "...alsoo wij dagelijks experimenteren dat aen de overzijde van deese haaven delecten en onregeegeltheeden werden geperpetreert en om sulx te prevenieren wij al voor eenige tijd hebben gestelt een waght so van vrije negros als moulatten....".

Dat het de Directeur ernst was met de handhaving van de openbare orde toen hij tot instelling van deze wacht was overgegaan, kunnen wij uit de publicatie van 3 december 1749 afleiden. Hij gaf in deze publicatie aan de wacht van vrije negers en mulatten ook bevoegdheid op te treden tegen officieren en matrozen aan wie het verboden was 's avonds na negen uur aan de Overzijde te gaan. Reden voor dit verbod was dat ".....aan de overzijde van deese haven door bootgesellen veele brutalitijten werden gepleegt, waardoor groote onheylen souden kunnen resulteren". Degenen die zich niet aan het verbod zouden houden, konden door de wacht van vrije negers en mulatten worden aangehouden en naar het Fort Amsterdam worden gebracht en "...na bevindinge van zaaken werden gestraft".

Behalve de gekleurde katholieken, gaven echter ook de Joden, zowel in Willemstad als in Otrobanda, in de 18e herhaaldelijk van een aggresief en geweldadig karakter blijk.

Dus niet alleen in Willemstad, waar men zelfs in de synagoge slaags was geraakt, maar ook in Otrobanda ging men elkaar bij meningsverschillen te lijf. Een publicatie die op 29 october 1748 verscheen gebood de Joden "...zig te onthouden omme den anderen op de publique straaten ofte op wat plaatse zulkx ook zouden mogen weesen te attacqueeren ofte met woorden ofte werken te molesteren...".

Rustig was het dus niet in Otrobanda in de eerste helft van de 18e eeuw. In de tweede helft raakte de samenleving aan de 'Overzijde' meer gestabilliseerd. De Breedestraat was toen al goeddeels volgebouwd met woningen van de meer bemiddelden. Dit waren aanzienlijke woningen van twee bouwlagen, met beneden, net als in Willemstad, winkels en pakhuizen.

...De koralen bij het Rifwater...

HERENHUIZEN

Langs het Rifwater waren er grote herenhuizen gebouwd op grote erven met verschillende bijgebouwen, die niet alleen dienden als onderdak voor de slaven en andere bedienden, maar ook een rol speelden in de handel, o.a. met de andere wijken als Willemstad en later Pietermaai en Scharloo. In de straatjes en stegen daartussen, het stegengebied, waar in 1777 Manuel Carel Piar het levenslicht zag, heerste een sfeer van kleinburgerlijke bedrijvigheid en matige welstand.

Hier hadden zich ambachtslieden en kleine neringdoenden gevestigd; het merendeel hiervan bestond uit vrije mulatten en negers. Van deze ambachtslieden hadden vooral de schrijnwerkers een goede naam. Maar ook de kleermakers en schoenmakers worden door Teenstra zeer geprezen. Van de metselarars zegt hij verder dat zij "met hoekige en holle bergsteenen zoo kunstig [weten] te metselen, dat het geoefendste oog van een Europeesch metselaar het hun in de kunst van zamensluiten niet verbeteren kan;...."

Na de afschaffing van de slavernij in 1863 zouden ook vele geëmancipeerden, die als bedienden aan de kost probeerden te komen, zich hier vestigen en in de koralen, bij het Rifwater en 'op de Berg'. Daar waren ook gewezen ambachtsslaven onder, maar de meesten waren ongeschoold en moesten als sjouwers of huispersoneel aan de slag zien te komen. Otrobanda kreeg hiermee een dominerend 'gekleurd' karakter, met een duidelijk volkse inslag.

Ds. Bosch schreef aan het begin van de 19e eeuw hierover dat men er "veel beweging en levendigheid ziet" en voegde hieraan toe "... gij zoudt dikwijls denken, dat hier wonder wat verricht werd; doch dat is onder de geringe volksklasse overal zoo in de wereld: dat loopt door elkander, dat praat en schreewt en dat maakt over elke kleine zaak eene grote opschudding".

Een bewijs dat Otrobanda meer tot rust was gekomen vinden wij in het beperkt aantal publicaties die in de tweede helft van de 18e eeuw verschenen met het oog op de handhaving van de openbare orde. Dit stadsgedeelete breidde zich na de engelse tijd in de 19e eeuw steeds meer uit in westelijke richting tot aan de Roodeweg.

De 'Seru di Otrobanda' kwam in de 19e eeuw meer tot ontwikkeling en ontpopte zich als een wijk waar, naast meer bemiddelden, ook mensen met een bescheiden inkomen zich vestigden. In het begin van de 20e eeuw zien wij dat deze wijk een grote rol gaat spelen in het culturele leven, in het bijzonder het muziekleven in Otrobanda. Bekende componisten en musici als Shon Ja... (Johannes) Boskaljon, Shon Dòdò (Rudolf) Boskaljon, Shon Gerrie (Jan Gerard) Palm, Shon Dòdò (Rudolf) Palm, Shon Koko (Jacob) Pal, Shon Djidji de Wit... om maar enkele te noemen, hebben daar gewoond. In de Langestraat woonden verschillende zeer begaafde musici.

Men vormde onderling ensembles en speelde naast klassieke ook Curaçaose muziek. Het was toen n...

vervolg op pag. ...

Een vrouw op rei[s]

= door Carel de Haseth =

Evenals de afgelopen twee jaar ook dit jaar weer een reisverslag in de Kerstkrant. Voor de verandering echter niet geschreven door een man, maar door de jonge Curaçaose Constantia Lucretia Price, die haar broer Michael Römer Price begeleidde op een reis naar Nederland, waar hij in het huwelijk zou treden met Elisa Anna Constantia Schotborgh. Constantia en Michael waren kinderen van John Edward Price en Anna Christina Römer. Michael werd geboren in 1857 en Constantia in 1866, hetzelfde jaar als ook Michael's bruid, die een dochter was van Henry Schotborgh en Constancia Francinette Rojer. Van het in het Engels geschreven dagboek dat Constantia Price van de reis bijhield is maar een deel bewaard gebleven. Het behandelt de periode van 22 maart tot 19 mei 1890; door het ontbreken van één katern van het schrift is er bovendien een lacune over de periode tussen 6 en 11 mei.

De reis begon op 22 maart 1890: *Accompanied by papa and some of my cousins, I left dear home at 5 o'clock p.m. to go on board the Caracas, of the Red D. Line company, captain Woodrick, bound for Puerto Cabello, where I am to join my brother Michael on his trip to Europe for his wedding. This be to me the fulfillment of a long cherished wish. Too happy to* go valt het afscheid van vader en vrienden de schrijfster zwaar: *It was blowing briskly that evening, I felt disconsolate and my head was aching badly, so I could not take any dinner. At seven o'clock, while sitting in the companion room, I was joined by the captain who talked to me a while of my intended trip and asked me whether I spoke Hollansh!'*

De volgende ochtend al bereikt ze Puerto Cabello, waar haar een warm welkom wacht: *I was on deck at the time and saw Martinus Schotborgh standing on the wharf, my brother Mik soon joined him. Michael came on board to fetch me, I was so happy to see him — I felt sure I could travel anywhere with him — when we got on shore, Martinus, Krause and Kickhush came up to welcome me and walked with us to Michael's house. I had to tell Michael and Martinus all about Curaçao, both were so happy with the good accounts I could give them. Martinus looks well, I find he has grown stout. I was not long ashore or I received a very nice bouquet from Mrs. Kock, also a kind message from the Brandt family, both of them Mik's friends. My cold is worse, I feel pain in my throat and also feverish, so that I am much alarmed.*

De dag daarna biedt ook een decoct van saúco als zweetmiddel geen verlichting van de griep. Het besluit van Michael om niet, zoals de bedoeling was, via Parijs, maar via Londen te reizen, heeft Constantia's instemming: *I am so happy of it, as most likely I shall then be in the opportunity of seeing Mrs. Creft.'*

De volgende ochtend vroeg wordt alles in gereedheid gebracht voor het vertrek: *Martinus Schotborgh and Otto Römer were also there to see us off. A boat was ready to take us on board, soon after we found ourselves on board the German Steamer Valencia bound for La Guaira; there were only two gentlemen passengers.*

Om 10 uur vertrekt het schip en 's middags zijn ze in La Guaira, waar ze echter niet van boord kunnen: *Today being a holiday the Custom house officers did not make their appearance on board so we shall have to remain here until tomorrow. According to what I heard of the hotels there, we should be glad of it to remain here on board.*

'Y lo demás por el estilo' Na een verfrissende nachtrust gaan ze van boord, regelen zaken bij de douane en gaan naar 'Hotel the Nipiano' a nasty place' om van daar in de namiddag in te schepen op de Eden met bestemming Barbados. Van de vrije uurtjes maken ze gebruik om wat van de stad te zien. Vooral de golfbrekers maken indruk: *We saw the breakwater works, what a gigantic undertaking that is! From our hotel we could see how the waves were dashing against the thick walls, - an English enterprise! Looking at those tremendous works I remembered papa having spoken to me about them.'* Eenmaal aan boord van de Eden vraagt de purser Constantia en Mik: *Whether we had come from Caracas, and on hearing that we were bound for Europe, he asked whether we won't be glad to be home again thinking we belonged there.* Ze zijn de eerste passagiers; later komt een Spaanse familie aan boord: *The purser immediately paid his addresses to the youngest of the girls, a luscious lassie of some 14 years, who talks a little English, pronounces yes - yaas - y lo demás por el estilo. She made use of the opportunity to show off her English by asking the purser whether they had a chambermaid on board, who grindingly said yes, there was a stewardess - he patted their doggie a beautiful little Italian greyhound, according to Mr. Purser called in Venezuela a galgo.'*

Na het diner, verhinderde de griep Constantia aan dek te gaan, zodat Mik and I sat *like two old cronies in a corner and talked of 'auld lang syne', when we were young, when we were gay! I was relating Michael of a beautiful work that I had read & he could tell me the end of it, as it casually happened that he had seen it represented in Reinchenhall! We talked long about Curaçao, also about Michael's travels and peripecias in Germany, he related me of some young ladies he knew in Germany, a Miss Emma Rosenstock, Miss Fanny Künstler of Mrs. Airnson, Mrs. Fannerl Velousig and last but not least Miss Bertha! What a good for nothing fellow Michael is!'*

Nog steeds griep. 's Nachts verergert de griep en Mik haalt een poeder en andere medicijnen bij de scheepsarts. Veel is er de volgende dag niet te beleven: *After breakfast we went on deck for a while; Mik wouldn't let me stay long for fear my cold should get worse.'* De 28ste komen ze voor Trinidad. Door de patrijspoort van haar hut heeft ze uitzicht op de groene heuvels van het eiland. De stad zelf kan zij tot haar spijt niet zien vanwege aanhoudende regen. De Spaanse familie gaat van boord en *We are the only passengers now on board, and are sitting the whole day down in the cabin as it is raining without ceasing. We shall have to leave Port of Spain without seeing anything of it. The Doctor is a very friendly young man with whom I sympathize very much. Tomorrow morning we leave for Grenada. Michael is fretting because he heard from the Doctor that the Nile is a very slow steamer and will most probably make the voyage a day or two longer. He considers those two days an age lost. Fool that he is! Why can't he takes things as easy as I do? But the thing is, he wants common sense & experience of both which I have a greater share! I sincerely hope Constance will pull his ears when necessary.'*

Ook de volgende dag regent het en Michael ziet geen kans aan wal te gaan. *I couldn't think of going on account of my cold, Dr. Camhil has been attending me all these days, and what he gave me did me much good. Last night I took some hot punch and covered myself up well in a blanket, after having applied a mustard plaster to my neck. About 4 in the morning I woke and felt the plaster burning me like fire. Today the Doctor gave something to put in hot water for me to inhale, that is to stop the cough and it really did help me, for now I cough very little. Since four o'clock this afternoon passengers from Trinidad are coming on board, a newly married couple named King attracted our attention, the girl looks so young & nice, there is also a German woman with two little girls, but neither is nice looking. On the list of passengers we see there is a count, we have been trying to find out which it is, but did not succeed. Trinidad looks beautifully green, and what I like so much is to see the houses between the trees and flowers. Oh, if Curaçao could get as much rain as this place, what a Paradise it would be!*

Onder de reisgenoten is er *a tall, queer looking passenger of whom I am very much afraid, for he is generally tipsy and staggers fearfully; for our bad luck he sits opposite to us at table and is all the time staring at us notwithstanding our efforts to avoid him — it is really sad to see a human being in such a state.*

ISLAND-SHOPPING

De reis gaat naar Grenada *a nice looking place seen from afar, it looks quite picturesque* waar ze een paar uur blijven. Er blijkt zich een drama te hebben afgespeeld: *This morning we were told that a second class passenger, an Englishman who had been constantly boven up thee water, had died on board last evening of delirium tremens. The poor fellow had been so troublesome that they had to secure him.'*

De 30ste bereiken ze St. Vincent. *Michael and I were much taken in with the sight of it, the houses between the green trees looking so picturesque, so nice.'* Met de gezondheid blijft het echter kwakkelen: *'Last night I got the stewardess to sleep in the same cabin with me thinking I would sleep the better for it, but after all I lay awake all night, the machinery was making so much noise that I couldn't possibly fall asleep.*

De volgende ochtend komen ze op Barbados aan en gaan meteen van boord om zich te verzekeren van goede hutten aan boord van de Nile, waarmee de reis wordt voortgezet. Voordat ze van boord gaan nemen ze afscheid van de dokter en *the stewardess, presenting her with a corset, a new one that was too big for me, I gave her a fee besides as she was so attentive to me during the voyage.*

Als alles geregeld is gaan ze aan land, ontbijten in een hotel en maken een tochtje, door de buitenwijken en langs suikerplantages om tenslotte een bezoek te brengen aan *another hotel one of the best & largest in the town where Mik ordered portwine and then we went a shopping.' Constantia is enthousiast over Barbados en merkt als een goede Curaçaose op 'the houses are all surrounded by green trees. In the rainy season it must be really beautiful there. What we also greatly admired were the shops, they are all so nicely fitted up & one is so readily served there."*

Later zal zij nog opmerken: *we were astonished to see the people of the place, men and women, dressed exactly like the Curaçao people, neater and cleaner, thó, I must confess. The negresses there for the greatest part are dressed in white, that seems to be the leading color with them. The whites dress very nicely.*

DE GROTE OVERSTEEK

Eenmaal terug aan boord is het een drukte van belang met alle passagiers en uitwuivers. Constantia deelt haar hut met een Engels meisje. *She is not badlooking and I didn't dislike her!* De volgende dag (1 april) vertrouwt zij haar dagboek toe: *Our cabin is so very small that we have to dress & undress by turns, well we got on very well last night, and I slept well not feeling myself at all lonesome.*

Het weer zit niet mee, het regent veel en er waait een stevige wind, zodat veel passagiers zeeziek zijn. Constantia en Mik hebben er echter geen last van: *Once while Michael and I were sitting on the sofa in the saloon down below we were all of a sudden rolled off — how we laughed about it!* De volgende ochtend is er zo het een en ander te beleven: *After breakfast we went on deck and our attention was called by an American, a Mr. Taylor, to my berth companion and a stout gentleman called Mr. Ross who were very much in love with one another. Even Vessel, the Dane, noticed it and fancies he saw them kissing! Well, we have now nice pasatiempo! Some of the passengers took Mik and myself for a young married couple, Mr. Taylor addressed me this morning as Mrs. Price! Most of the Englishmen walk for hours barefooted on deck and some even remain so when the ladies make their appearance, it is a horrible custom, one I can't approve of.*

Op 3 april is het weer prachtig en lezen we *I couldn't leave my berth before nine as I had to wait on my companion, who since she is amusing herself so well goes late to bed and does not rise early, as I got out I went direct to breakfast, but had no appetite. I don't like the food here on board, everything even the sweets taste of machinery, it must be owing I think to the butter or oil they use in cooking. It is already going to be pretty cold, principally when the wind blows a little fresh. We sat a long time on deck Mik and I reading and talking, also noticing the two sisters here on board whose principal occupation is their toilet. Today they changed each four different dresses, cloaks and jackets and ribbons to match.*

Er gebeurt elke dag wel iets dat de moeite waard is te worden opgetekend. Van de meisjes Maudi en Flossy hoort ze dat hun tante, die de hut met haar deelt, *is engaged to be married in Barbadoes... How Miss Short can flirt so being engaged surpasses my comprehension!*

Op 5 april vieren zij en Mik hun vader's verjaardag met een glas wijn aan tafel. De dagen worden doorgebracht met wandelen op het dek, conversaties en het observeren van de passagiers: *I spent the day very well for now I have even a few whom I can talk to. Mr. Wessel, the Dane wrote in my album y confidencias today, Maudi and Miss Kelly also, the latter is the nicest looking girl on board, she looks a little haughty 'tis true, but talking to her one gets to like her. Mrs. Kelly is nice looking, very ladylike in every aspect, she seems to have the reigns in hand, she leads the conversation, gives orders, etc. and the Major only nods dissent. The elder Miss Kelly is Michael and my antipathy, she looks green, and laughs in such a way that one would think a horse was neighing!*

KOU EN MUZIEK

Op 6 april schrijft Constantia dat het 's nachts erg koud was: *I am wondering how I am to stand out the cold on nearing Europe not having been able to procure an ulster or thick moolen jacket in Barbadoes as I expected.* Toch kon dit haar plezier niet bederven. Wandelend op het dek hoorden ze een banjo so *Mik and I went down and found it was Miss Kelly was playing, we were soon after joined by her sisters, Maudi, Miss Short, etc. Miss K. continued playing and her sister sang. Tall Mr. Cadogan again did his best to amuse the company by playing and singing, another passenger called Mr. Sycamore also sang with a stentorian voice. Mr. Cadogan was asked to play a waltzer & it was quite a fun to see the young girls dancing in the European fashion, oh, how I amused myself, looking on! Miss Short danced with her Brother Captain Short, that went on very well, polcas were also played and they continued dancing. I joined once but the rolling of the ship prevented my continuing. Tomorrow evening I hear we shall have a concert here on board, well I will take ... sure ... first time I witnessed the English form of worship and that it appeared to have much of the Roman Catholic about it.'* Maandag wordt dan het concert gegeven, waarover eerder sprake was: *At 8 o'clock last evening the grand concert began and it was quite a succes. The second person played on the piano a piece of Mendelsohn's Lieder ohne Worte after that the young man with the stentorian voice sang Nancy Lee with piano accompaniment. Major Kelly's comic songs amused us most, they were splendid; accustomed to consider him and think of him as of a most serious person, we were most agreeably surprised to see him make comic faces and to hear him singing jolly Irish songs. Beautifully did little Miss Kelly sang Oh! Give my love to Nancy, she herself is a little beauty, a real rosebud and sings like a nightingale, everybody was pleased and she was highly applauded.*

Woensdag 9 april is het schitterend weer, maar koud. Constantia bekijkt een verzameling postzegels van een Mr. Beard uit St. Kitts en ruilt zegels met hem, Mr. Taylor en Maudi. Engelsen... De schrijfster is duidelijk trots op haar Engelse afkomst en voelt ook een bijzondere genegenheid voor Mrs. Creft, die zij waarschijnlijk uit Curaçao kende. Maar zoals altijd schaadt overdaad ook hier: *were is not for Mik how very lonesome I would feel, he is so very kind to me that I don't feel the English reserve and frigidness much - now I am completely cured of my English mania, the Crefts were so good and kind to me that I thought I would find all to be like she is.'*

Het einde van de reis nadert en Constantia verheugt zich erop eindelijk weer *terra firma* te bereiken. Van de tijd aan boord maakt zij gebruik om brieven naar huis te schrijven en te lezen: *I have read two of the works of Miss Breame and now am reading The Heir of Redcliffe by Miss Younge, lent me by Maudi.'* Donderdag avond amuseert Major Kelly de passagiers weer met zang en *after that we had a mummy and then a dwarf who spoke like a clown. At about 10 we returned to the saloon where we had sandwiches and beer at eleven we all retired.*

De volgende dag noteert zij een door Mr. Wessel, de Deen, bij het diner vertelde anekdote: *At a dinner given by General Harrison when President of the United States, there were two Indian Chiefs amongst the guests, the younger one seeing some mustard near his plate, served himself to a pretty large quantity, and took a whole spoonful at a time, it burned him awfully, but he swallowed it & the tears trickeld down his cheeks and he looked as if he were crying bitterly. His friend said to him: 'Son of the brave wherefore dost thou cry?', the younger one dried his tears as well as he could and said to the elder one while he shoved the mustard towards him - 'I cry because it is just a year today that my grandfather got drowned in the Hudson.' The elder one seeing that the younger one had served himself and eaten of the mustard, followed his example and also took a spoonful which naturally burnt his throat and brought the tears to his eyes. Then the younger one turned to him with a smile and said 'Lion of the West wherefore dost thou cry?' 'I cry', the old one answered, 'because I am thinking what a great pity it is that you did not get drowned together with your grandfather!'*

Over haar medepassagiers schrijft ze: *The Kelly's and the Shorts are fast friends I see. I can't sympathise with any of them, that is sure. Miss Short cares for nothing but flirting with Mr. Ross, Miss Kelly looks narrow and laughs so loudly, that I am rather afraid of her, sometimes I fancy she looks like a mouse! Evelyn Kelly is a little beauty, so very nice to look at, but proud as a peacock. Maudi I like best of all the girls, she has an open countenance and such a friendly smile - but she is only a child! She once asked me to show her my trinkets - we also exchanged trinkets. Now and then she comes to sit a while by me in my cabin when I am occupied with some needlework. It is surprising what good appetites the English that are here on board have, they breakfast at nine in the morning, lunch at one o'clock, take tea and cakes at four, dine at six, take tea and cakes again at 8 o'clock and at ten they partake of sandwiches and refreshments. I think that too much of a good thing.*

Later ziet zij ook positieve eigenschappen: *What I admire in the Kellys is that they are always ready to play and sing for others - Evelyn has a sweet voice and she sings whenever she is asked.*

ENGELAND

Het weer wordt met de dag miezeriger en kouder. Op 13 april komen ze dan eindelijk voor Engeland: *We went on deck to see the coast of England. Many steamers and sailing vessels passed us, at about 2 o'clock in the afternoon we were in the docks of Southampton, from where we went directly to the custom house to have the trunks inspected; from there we took a cab and drove round the city, and suburbs for an hour, it was a bright day so we had a good time of it, the streets were crowded with people walking or returning from church - every nice little cottage we saw with the ... to let ... we would ... talk ... days ... everything looks ... The houses are built mostly of brick.*

Ze nemen de trein naar Londen waar ze om negen uur in de avond aankomen. *(To see London lighted up at night is something grand)* en hun intrek nemen in het Royal Hotel *it is where the Germains lodge and one of the best in London; according to Michael the Germains fare better than any other nation, so the hotel is kept exclusively for them. What a fine place it is, the stewards all dressed in livery, we engaged rooms where we fixed ourselves a little for supper, Mik treated me on champagne! After reading the papers in the sitting room we retired for the night about 11 o'clock, how cold it was in my room, but when I got in bed and covered myself up with about two or three blankets I slept like a rose. I had to cover even my head with a flanel.*

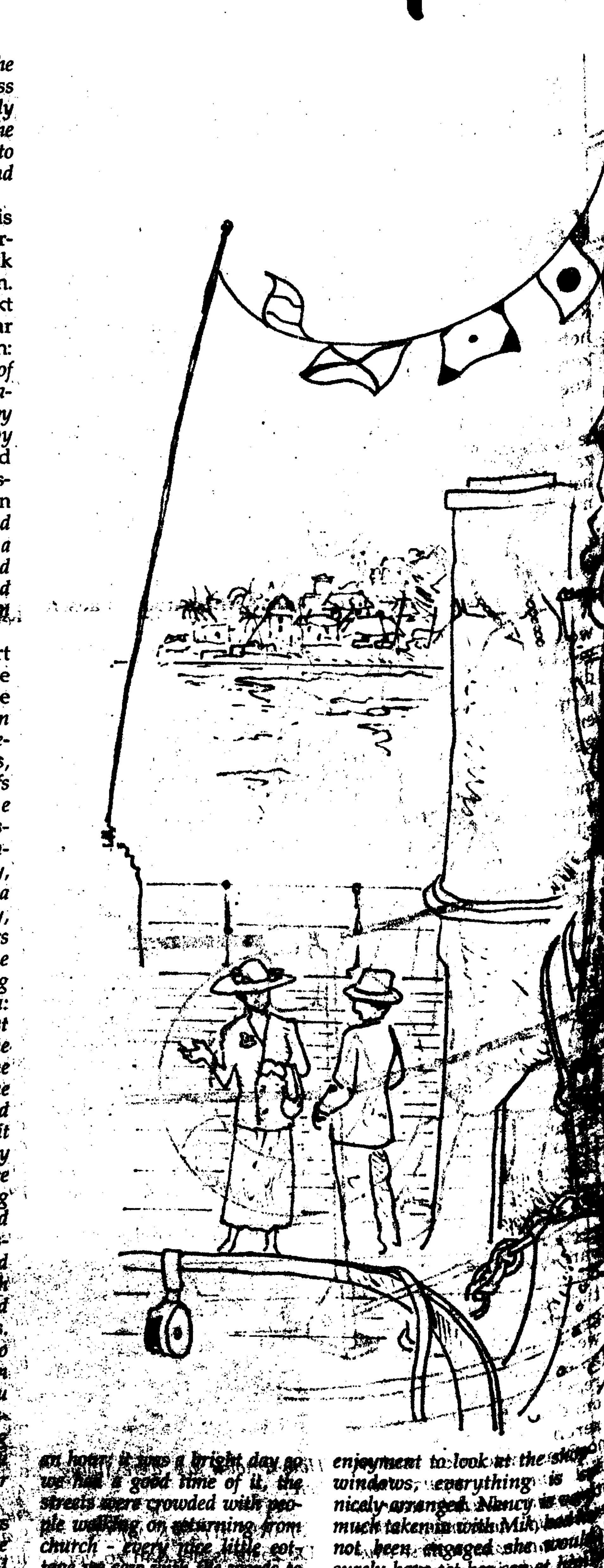
MRS. CREFT

De volgende ochtend nemen ze een *hansom* naar Mik's kleermaker en van daar naar Mrs. Creft op 6 Searsdale Terrace in Kensington: *I need hardly say how happy I felt to see her. Mik and I met a most cordial reception, which I can never forget. I was so glad to see she looks so well. She then introduced us to her sister, Nancy, whom she had brought along with her. I am quite taken in with Nancy, she is very sympathetic, calls me deary & darling, she is also very attentive to Mik! Soon after Mrs. Creft took us per underground railroad to lunch at Whiteleys. From there we went a shopping. It is quite an enjoyment to look at the shop windows, everything is so nicaly arranged. Nancy ... much taken ... with Mik ... not been engaged she would ... surely have set her cap at him. I bought all I was most in need of here in London, the ... mantle I put on in the ... left my other ... to be sent ... hotel together with my ...*

De volgende dag gaat de reis via Queensboro (sic) met de Prins Hendrik naar Vlissingen en van daar de volgende ochtend met de trein naar Den Haag: *Michael was in ecstacies at the idea of our nearing the Hague! It was so cold all the way, and at every station the door would be opened bringing in a cold gust of wind enough to give one the chills. Michael and I amused ourselves looking out of the window while the train was going - every bit of land is under cultivation, and windmills abound here!*

DEN HAAG

Ze worden opgewacht door Constan en Sally (Jacob Con-

jn Bennebroek Forbes
n vrouw Sally Virginie
tje Nicolina Schotborgh,
zuster van Mik's ver-
de), die hen naar het
van Nicht Francinet (Con-
tia Francinette Rojer,
s aanstaande schoon-
der en nicht van zijn
der) aan de Malakka-
t 2-K brengen. Het is
een komen en gaan van
lie en vrienden, maar
met Krafft's Historie en
families erbij is het
lijk uitzoeken wie er
eld worden met Loo,
Philippine Smeele, nicht
en Fieltje. Constantia
Constance, Mik's ver-
de, *very affectionate, but quiet, one seldom catches*
lking.
voorbereidingen voor
huwelijk zijn in volle
en het spreekt vanzelf
ook Constantia erbij bet-
en wordt. Zo gaat zij 's

In de week van de 21-ste april worden weer de nodige inkopen gedaan: *I often address the cousins in English and so the shopkeepers here take me for an English girl. I never tried to undeceive them, to say the truth I rather liked it... at one of the shops we had some tarts and icecream.*

Nederland bevalt Constantia wel: *I like Holland very well, the Hague is a very fine city, but I was delighted with London - after all I would prefer the Hague as a place of residence, spending the season in London; how delightful that would be!* Een dag later lezen we: *Last evening we had some leisure so Michael took us to hear Edisons phonograph, it was very amusing to hear singing, laughter, etc. etc. How nice it is to drive through the streets of the Hague at night when the shops are lighted up.*

agboek uit 1894

meteen de stad in
a cream dress
to wear as
d, also many other
want in these days
benodigdheden
Tyroler pak te maken
tableau vivant. De
maakt kennis met
en krijgt talloze
ngen om bezoeken
gen bij familie en
die zij niet altijd
t, niet in de laatste
omdat veel tijd
wordt aan het doen
kopen: *Yesterday I*
a woolen dress and am
to have it made in a
costume... Loo thinks
silk and grey dress
Curaçao like so I am not
to use them here.
ondag gaat ze naar
kerk, waarvan ze
minee Rademaker prea-
sermon was not all
's Middags komt
oetsveld op bezoek:
been reading in my
Constance after-
and I read a piece each.

How I wish we were living here!

TABLEAUX EN MEER

De 25ste is het dan zo ver: *From nine to eleven we had comedies, tableaux and singing by the grooms and bridesmaids... I took part in a tableau and represented the copper wedding, thanks goodness I knew my part well, Michael and Sophie Sander complemented me on my success! I also joined in singing the Tyrolese song, all of us were then dressed in our costumes, looking very picturesque I heard say. That done, we at once commenced dancing in them, afterwards we changed them for our evening dresses. We all amused ourselves well, I am sure... The girls have been very kind to me, Sophie Sander and I made friends at once and have been telling each other all kinds of nice things, she is a jolly girl and looks well. Jet Caneel & Maria Specht Grijp are also rather good looking, I can't say as much of the other girls I have seen in the Hague.*

Twee dagen later is er een receptie: *I saw on the occasion many Curaçao acquintances as Gigi Lasche, Miemie Scholtsz, Eliza Kraakman, tante Evertsz, Beppe Zwaan and many Dutch persons who were in the West like Mr. Kip, Mr. Sypestein and his wife Truitje, they were all very nice to me. The grooms and bridesmaids did their best to show everyone the presents that were exhibited and to take them to the bride and groom, also to let them sign in a book neef Henry and nicht Fransinet presented Michael and Constance as a memorial of the occasion of the wedding.*

Daarna wordt uitgebreid het diner beschreven en een gezellig samenzijn tot laat in de avond: *Sally played some dancing pieces and Philippine and I commenced dancing in the serre, when Ahn comes up and asked me to dance with him, he dances well compared to the others. At about 12 P.M. the company left, Ahn saying to nicht Fransinet* 'Mevrouw, morgen moet ik weer naar mijn Leiden' *meaning naar mijn lijden, they then teased me with him ... it was all for fun. I was relating Constan and Sally that he had been telling me that during his travels in Belgium and France he had in the train six nurses and six babies for travelling companions. One night the nurses got light and the six wurmen as he called the babies, were thrown in a corner, that he took compassion on one and tried his best to quiet him. Since then they have been teasing me very much and calling him a baby!*

HUWELIJKSFEEST

De volgende dag wordt een bezoek gebracht aan Scheveningen *it is really a very nice watering place; while there I thought to myself, could I but stay some time longer here to have some fun; the Kur-hause is the place where the girls and young men go to dance. The chairs they use to take baths in look so inviting, but there is no help for it I have to return with Mik and Stance. I do long for home and my parents but I do want to see something more of Europe before returning, it is only natural I should think so.*

Een dag later wordt het Koninklijk paleis bezocht *well, there are some fine statues, beautiful china vases on golden stands, fine reception and ballrooms, etc. etc. but after all it is not what I expected it would be, the things look rather delapidated. The outside does not look in the least like a palace.*

's Avonds arriveert Mrs. Creft uit Londen, Mik en Constantia halen haar op en introduceren haar bij de Schotborghs: *She also brought with her my present intended for Stance, consisting of a set of black ebony brushes with her monogram in shell.*

1 Mei is dan de grote dag met de ontvangst van de gasten, de huwelijksinzegening, de receptie en het diner: *Ahn was all the time at my side and when we got at the hotel Beau de Jour, where we were to dine, he was always near me. Constan promised that he would see that the menus with the names upon them should be so arranged at table, that the most intimate friends should sit together, well I did expect that would be so, that I would have come opposite to Mrs. Creft and between Han en Ahn. I was so disappointed on coming to table, for Mrs. Creft was at the other end of the table! and so was Ahn; I had to sit between Constan and Han. I could see that Ahn was as much disappointed as myself. He would come round the table to bring me nice rosebuds and to drink champagne to my health. He is not goodlooking but seems to be so good and obliging. After the departure of the newly married couple and the dinner over Mr. Boun and Mrs. Creft played some pieces and we did enjoy them. Han commenced dancing the first piece with me and Ahn finished it. He said to me I could well fancy how sorry he was that he had to sit between Philippine and tante Evertsz. He also told me he would always think with pleasure of the nice time we have had together.*

WINKELEN

De dagen na het huwelijk worden gebruikt om te winkelen, naar de fotograaf te gaan. (*After we had sat twice for the group, I had mine taken separately, I hope it will be a good likeness*) en een tochtje te maken door de Haagsche Bosjes: *between beautiful rows of straight and stately trees, we saw the Paleis ten Bosch, several nice villas and cottages, we drove far out of the city, in the country we saw cows, horses, sheep etc. grazing in the fields.*

Ook worden er bezoeken afgelegd aan *the Sanders, de Veer's, Zwaan and Smeeles, fortunately all in the neighbourhood.* Iedereen wil dat Constantia langer blijft, maar zij is vastberaden om met Mrs. Creft naar Londen te gaan: *I find it very nice and kind of all but I want to have some fun too.*

Na afscheid genomen te hebben gaat de reis via Rotterdam en Vlissingen met Mrs. Creft naar Engeland: *I must not forget to say that Mrs. Creft had informed me the same evening she arrived in the Hague of her marriage to Mr. Baker, so in future when writing in my daybook call her Mrs. Baker!* In Londen maakt zij kennis met Mr. Baker *a very nice person, he is always so very kind. I cannot refrain to say how much I enjoyed on arriving in England the sight of the beautiful orchards that everywhere line the roads, how nice it is to see the trees loaded with blossoms. I believe Kitty told me (she asked me very much to call her by the name) we were then crossing Kent, one of the most beautiful parts of England; now and then we would go through some nice little towns and villages, the houses all built of red bricks. All the hills we passed were covered with green trees. Beautiful prospects presented themselves everywhere to the view. Holland is green and nice too, but being a flat country, there is not so much variety as in England. The horses are beautiful here. How I should like to take a handsom and a nice pony to Curaçao! I would be driving about all day!*

De dag na aankomst gaan ze naar Hydepark: *we sat down there on one of the sofas to see the nobility, actresses etc. driving about, there were several ladies and gentlemen riding too... It is incredible what a quantity of flowers of all colors the ladies wear on their heads. Kitty pointed out Violet Cameron to me while she was driving past. What beautiful hats, dresses, fans, furniture and I know not what else we saw in the shops today! If I had money in abundance I would buy many a nice thing here to take to Curaçao!*

HIAAT

Ook hier weer amuseert Constantia zich met diners, muziek en dans, terwijl ze ook het blijspel April Showers zien. Hier ontbreekt echter een stuk uit het dagboek. We pakken de draad op 11 mei weer op, midden in een beschrijving van de reis terug naar Den Haag. *Mr. Baker and Kitty went with me about half way to Harwich up to the Liverpool station, there he bought my ticket for the Hague and he also registered my luggage, so that I would have only my valise to look after. I felt very queer when the time arrived that they had to leave me, not only that I felt it was to be our last farewell, but I was so nervous at the thought of having to travel up to the Hague quite by myself, but once having resolved to do so, there is no help for it! Kitty and Mr. Baker were so kind to me that I felt really sad on leaving them. It is no doubt nice to meet strangers who take lovely interest in me!*

Aan boord van de ferry heeft zij een slapeloze nacht:

Thoughts were upon Curaçao, my parents and home and also whether I would again see the friends in the Hague! How pleasant it would be if we could meet again and have some nice time together.

Bij de douanecontrole in Rotterdam *they discovered the knives in my trunk, and also noticed the hamper and parcel containing some little tables I bought in England, so they told me I had to pay duty for them, and enquired what I had paid for them etc. Looking quite serious I said, about £.1 so I got off paying 60 ¢ duty.*

ZIEK

De dag na aankomst in Den Haag is Constantia weer ziek, wat haar echter niet ervan weerhoudt naar Nicht Betsy's verjaarspartij te gaan: *Before going I felt very chilly and longed to go to bed rather, but the idea of remaining quite by myself made me change my mind. Kees and Gerard Josseling de Jong came to fetch us to go with them, and Han went for Jane de Veer and Sophie Sander, at their request, to escort them there. To the great disappointment of Loo and myself neither Byleveld nor Ahn could be of the party, the one was ill in bed, at the hospital and the other was studying hard to pass his examination... I didn't amuse myself much, nicht Betsy did her best but there was no animation whatever; nobody to play the piano so the party was a failure. When I got home last night I had to suffer for my imprudence, I was anything but well, next morning I felt weary and had to keep my bed. Nicht Francinet, Sally, Loo and the De Veer girls were all the time with me keeping me company. Since Saturday evening when the Bakers left me in the train I have been thinking incessantly of home and my dear parents, mamma's tender care when anything is the matter with me. The Schotborgh are very, very attentive, and I feel thankful to them for all their kindness, but when the least thing is the matter with one, the desire for home is natural.*

Pas de 14de is zij weer beter en besluit zij de volgende dag in te gaan op de uitnodiging van Sophie Sanders om een paar dagen te komen logeren. Met Sophie en Han gaat ze met de tram naar de Haagsche Bosjes: *While there we visited Queen Sophia's palace, called the Huis ten Bosch, it is small compared to the one in the city, but much nicer, principally the ballroom and the rooms with China and Japan works. In returning we again took the stoom tram, we got back at the Sanders at about four, where they treated us on portwine and nice cakes!*

'S Avonds gaan ze naar de opera: *I was disappointed, for I thought it would have been in Dutch, but it being in French I didn't enjoy much of it, yet I was glad to be there with Sophie, she explained to me what I couldn't understand.*

De logeerpartij wordt verlengd met een dag, die gebruikt wordt om 's avonds met de tram naar Scheveningen te gaan: *It is so nice to go there; if I were living in the Hague I would do so very often - to sit there at the seaside in summer must be delightful, not to say anything of the baths & the amusements at the Kur-Hause.*

AFSCHEID

This morning at about 11 I took leave of the Sanders, they have been most attentive to me, they gave me some books of remembrance of them, as also their likenesses and they repeatedly told me they would be happy to see me in the Hague again.

De doop van little Japie (Jacob Bennebroek Forbes, het zoontje van Constan en Sally) vindt in verband met een sterfgeval in de familie Smeele in huiselijke kring plaats op 18 mei 1890: *Dominee Matze came to baptize little Japie; tante Evertsz, nicht Betsy and her children, nicht Sander and Sophie were present to witness the ceremony. We spent the time pleasantly together.*

Het dagboek eindigt tenslotte halverwege een zin: *May 19th, Monday: This morning I spent packing up my trunks, in the afternoon I had a severe headache which I believe was occasioned*, zodat we helaas niets te weten komen over de terugreis naar Curaçao.

NAWOORD

Ook Krafft vertelt ons helaas niets over de verdere levensloop van Constantia Lucretia Price. Het is niet bekend of ze later zelf ook trouwde en wanneer zij is overleden. Mik en Constance kregen twee zoons: John Edward Römer Price werd op 14 februari 1891 geboren en overleed op 19 januari 1892, Henry Römer Price werd op 5 september 1892 geboren en was dus net een jaar oud toen zijn vader op 10 oktober 1893 overleed. Constance hertrouwde later met Gobius G. Heyting.

DUSHI KUNUKU CONTRACTOR

Kaya Robeki 4 Tel : (09599)7-8839

wenst de gehele bevolking van Bonaire en in het bijzonder haar clientèle

Gelukkige Kerstdagen en Gelukkig Nieuwjaar

Bon Pasku
Bon Aña

Merry Christmas
Happy New Year

Fundashon Wega di Number Bonaire

Achie Tours and Transport

Phone 8630 - Nikibokoweg - Bonaire

Merry Christmas and a Happy 1994 to all of you

ARM Antillean Rice Mills

Nos ta desea henter pueblo di Antiyas muy en partikular pueblo di Bonaire

UN FELIS PASKU i un PROSPERO AÑA NOBO

Steenbrekerij Bonaire N.V.

ta desea tur su klientenan

Bon Pasku i Bon Aña Nobo

Merry Christmas

Bon Pasku
Bon Aña

Prettige Kerstdagen en een Voorspoedig 1994

Wim HENDRIKS WH makelaar O.G.

HARBOURTOWN REAL ESTATE

---

bejolha constructies

Nos ta desea henter pueblo di Antias muy en partikular pueblo di Bonaire un Felis Pasku i un Prospero Aña Nobo

---

BONEZIA ICE-CREAM JUICE

Wensen alle inwoners van Bonaire

Een Zalig Kerstfeest en een Voorspoedig Nieuwjaar

Bon Pasku i Bon Aña 1994 yen di dicho

May good fortune guide you to happiness

Kaya Industria 21 - Tel/Fax. 5401
Kaya Nikiboko Zuid - Tel. 5157

Directie en personeel van het Water en Energiebedrijf WEB N.V. wensen u

Gelukkig Kerstfeest

en een

Voorpoedig Nieuwjaar

WATER EN ENERGIEBEDRIJF BONAIRE N.V.

Maduro & Curiel's Bank (Bonaire) N.V.

Wij hebben het op prijs gesteld dat wij u dit jaar wederom van dienst mochten zijn en wij wensen de Bonaireaanse gemeenschap in zijn geheel en onze klanten in het bijzonder

Prettige Kerstdagen

en een

Voorspoedig 1994

Staf en personeel
Maduro & Curiel's Bank (Bonaire) N.V.

FUNDASHON CAS BONAIRIANO

wenst huurders, personeel en familie en allen die van onze diensten gebruik hebben gemaakt een

ZALIG KERSTFEEST

en

VOORSPOEDIG NIEUWJAAR

AMIGOE

door Eef Hermers

Film van René van Nie over Sinterklaas in de tropen

'Zwart doet en wit vergoedt...'

Terwijl christenen, joden en moslims in de Zuid-Turkse stad Myra ter gele- van het Sinterklaas- een vredespark openen gezamenlijke dialoog de godsdiensten te liseren, barsten vele op de Antillen en hysterisch in snikken afgesnauwd, gecomman- en bang gemaakt door zwarte boemannen met hun ende roe en jute zak, ten ze in de armen van bebaarde witte kinder- d. René van Nie legde angstaanjagende tafe- vast op film. Voor de ruba wonende cinaest een bevestiging van vooroordeel dat het Sin- klaasfeest een zuiver racis- aangelegenheid is en veel discutabele ingre- draagt. Van Nie: "Als omeen 'Sinterklaas en Piet' niet bestond, gene die het vandaag vinden, regelrecht de draaien".

Donderdag 2 december, 5 's morgens. Aankomst het woonhuis van de familie Mendes de Gouveia, waar Van Nie opnames maakt van twintig jongens die elkaar zwart schminken. Rond 8 uur is de kleine ruimte gevuld met tenminste dertig Pieten- en tien Sintenin-de-maak en vertrekken groepsgewijs in jeeps, kevers en cabrio's. Om 9 uur volgen we een zwarte Sint (die wit is gemaakt) en vier Zwarte Pieten (die nog zwarter zijn gemaakt dan ze al waren) naar een kleuterschooltje, ergens in een buitenwijk. Ongeveer honderd aandoenlijke donkere kleutertjes verwelkomen het bonte gezelschap uit Spanje uitbundig. *"Bon bini San Nikolas, bon bini Zwarte Piet"* blèren de ukken hun leraressen na en begeven zich twee-aan-twee naar een klaslokaaltje waar ze keurig met de handjes over elkaar op de in rijen opgestelde houten stoeltjes moeten zitten.

...René van Nie volop in aktie...

■ *Op Aruba zette René van Nie in samenwerking met Café The Plaza een geënsceneerde tropische Sinterklaas-aankomst in elkaar. Op vrijdagmiddag 26 november kwam Sint Hans met zijn Pieten Harry en Gaston in de haven van Seaport Market Place aan wal met de Submarine onderzeeër. Het drietal werd daar opgewacht door een slome schimmel, twee verleidelijke Zuidamerikaanse salsa-danseressen in verregaande staat van ontkleding, een heus Nederlands draaiorgel en het in originele klederdracht gehulde boerenstel Lies, Monique en Frans. "Een prachtige mix van culturen", aldus Van Nie.*

De bisschop van Myra uit de vierde eeuw wordt door zijn Pieten naar de versierde grote stoel op het podium geloodst, waarna de brutaalste en tevens dikste Piet zich met een chagrijnig gezicht een weg baant tussen de bange kleutertjes, die oogcontact proberen te vermijden. Al wrijvend over zijn dikke buik, dreigt hij dat hij de stoute kinderen op eet of mee zal nemen naar Spanje. Een zestal kleuters barst spontaan in huilen uit. De leraressen, een paar aanwezige ouders en de overige drie Pieten kijken geamuseerd toe. Nadat tien 'brave kinderen' bij de Sint worden geroepen en overladen worden met snoep, valt de beurt aan de minder brave leerlingen. Als Piet en Sint de onderwijzeressen vragen of de kinderen braaf of stout zijn geweest, is het antwoord 'soms braaf maar niet altijd'. Op dat moment stappen de Pieten naar voren en proberen de kinderen te pakken om hen een paar tikken met de roe te geven.

Eén voor één komen ze al snikkend en huilend naar voren. Nadat de vier Pieten zich een tijdje irritant opdringen en de kinderen al porrend en klierend dicht tegen elkaar aan duwen, worden twee kleuters bij hun t-shirts en broeken opgepakt en half in de zak gestopt. Een schel gekrijs klinkt door het kleine lokaaltje. "In die zak van Zwarte Piet zitten helemaal geen cadeautjes", fluistert een jongetje in het oor van zijn buurman. Terwijl de dikke Piet rondkijkt en zich woest gedraagt, roept de goede bisschop hem om de zoveel tijd een halt toe, zoals in de legende, en redt daardoor de kinderen. In alle gevallen, na een poging de kleuters welverdiend te straffen, redt de goede Sint de kinderen en zet zijn Pieten op hun plaats, het duidelijk makend dat hij alle kleintjes wil beschermen.

Van Nie komt even vanachter zijn camera vandaan, schudt verschrikt zijn hoofd, legt de camera even naast zich neer, zucht diep en vervolgt aarzelend zijn werk. Hij zoemt in op de leraressen die de tijd van hun leven lijken te hebben. *"Stòp di yora, hasi kos di bon mucha.* Sint moet jullie iets vertellen". De Goedheiligman brengt de kinderen tot bedaren en vertelt dat ze niet in de zak worden gestopt als ze nooit meer praten in de klas. Natuurlijk doet het imponerende kostuum van de bisschop met zijn mijter en staf en zijn opschepperige en opzichtige vindingrijke opvoeringen niet af aan het verdriet.

Een lerares doet er nog een schepje bovenop: "Het grootste probleem Sinterklaas, is dat ze niet op hun stoel blijven zitten en constant opstaan en rondlopen". Het tiental barst weer in huilen uit. Een stoeltje wordt pontificaal in het verlengde van Sint's blik gezet. Alle stoute kinderen moeten hem laten zien hoe ze in het vervolg op hun stoel zullen blijven zitten. "Met je armen over elkaar", schreeuwt de dikke Piet al spugend in het gezicht van een snikkend meisje, dat stotterend nog net uit kan brengen dat ze een *bon mucha* is. Om dat te bewijzen moet ze een versje opdreunen. Hortend en stotend lukt het haar nog net het vierregelige *'Sinterklaas Kapunchi* te produceren. Nadat Sint het meisje en de rest van de gedesillusioneerde kinderen feliciteert met het resultaat van de driloefening, kraait dezelfde lerares weer: "Beloven jullie juffrouw dat jullie voortaan lief zullen zijn?" De retorische vraag wordt met een weinig overtuigend 'Ja juffrouw' beantwoord. Nadat de juf de Sint bedankt en de hoop uitspreekt dat deze wijze les zijn vruchten af zal werpen, volgen de andere klassen.

De uren die daarop volgen zijn slopend. Lieve kinderen krijgen cadeautjes van Sinterklaas. Stoute kinderen worden onder handen genomen door de Pieten. De kleuters worden er als volwassenen van beschuldigd dat ze lui zijn, te lang televisie kijken en vaak te laat op school komen. Alsof zij daar wat aan kunnen doen. Ook dit maal stoppen de Pieten de inmiddels hysterisch geworden kinderen in de zak. Er lijkt geen einde aan te komen.

Afgewisseld met diepe zuchten, filmt Van Nie zenuwachtig door. "Ik geloof niet wat ik zie. Zwarte Piet moet het kind bang maken en hem op zijn fouten wijzen. En Sint troost. Dat is het gangbare rollenpatroon van het Sinterklaasfeest hier. Zo was het vijftig jaar geleden ook in Nederland. Ik vind het psychologisch onverantwoord. Sinds volwassenen zich op deze manier verkleden en toneelspelen voor kinderen, geven ze inhoud aan de angstige fantasie van de kinderen. Die kleintjes slapen vannacht niet."

Een lerares vangt die laatste zin op. "Niet slapen? Puh. Jullie moesten eens weten. Nu huilen ze maar morgen zijn ze weer stout". Haar collega: "Als Sint nog niet de straat uit is, zijn ze alweer vervelend". Een moeder komt al friemelend aan haar fototoestel naar voren geschommeld en vraagt aan Piet of hij dochterlief nog een keer in de zak wil stoppen. Met rode behuilde oogjes kijkt het kind haar moeder met een vragende blik aan. Ma ontwijkt die blik en vervolgt lachend: "De flits ging niet af en ik moet hier echt een foto van maken. Voor later weet je. Kan ik haar laten zien hoe bang ze was voor Zwarte Piet".

Volgens Van Nie worden de kinderen, of ze nu wit of zwart zijn, op deze manier met de soeplepel grootgebracht met denkbeelden van witte superioriteit (Sinterklaas) en angst voor zwarte mensen (Zwarte Piet). Hij denkt dat een bezoek van de Sint en Pieten zoals hierboven beschreven, maandenlang bij de kinderen blijft hangen. "En tegen de tijd

dat ze die vreselijk angstaanjagende gebeurtenis zijn vergeten, komt die schijnheilige met zijn enge Pieten weer aanzetten".

VOORBEREIDINGEN

Van Nie begon met zijn film in het koude Nederland om de oorsprong kort aan te geven. Hij filmde de daken in Amsterdam en het zetten van de schoen voor de kachel. Vervolgens reisde hij naar Aruba, Bonaire en Curaçao, waar hij eerst de mooiste plekjes vastlegde om de eilanden te introduceren. Daarna spitste hij zich toe op de voorbereidingen en viering van het Sinterklaasfeest.

Naast het bezoek aan onder meer de kleuterschool, het mooie Lions Dive hotel en het strand van Daaibooi op Curaçao, filmt hij de 'lieflijke' officiële aankomst van Sint op Bonaire en, in samenwerking met Sint Hans en Pieten Harry en Gaston van Café The Plaza een geënsceneerde aankomst met de Submarine op Aruba. Op weg naar het café, maakt Van Nie in de onderzeeër opnames van de verkleedpartij en het schminken, waarbij onder meer de spraakmakende oortjes van Piet Harry regelmatig worden ingezoemd. Ter hoogte van Seaport Market Place stapt Van Nie over op een andere boot, waarna de Submarine weer naar de zeebodem verdwijnt, om enkele minuten later op indrukwekkende wijze met veel bubbels weer aan de oppervlakte te verschijnen. Na enkele minuten komt de punt van de staf, een witte handschoen en ten slotte Sinterklaas met zijn gevolg tevoorschijn. Als ze zijn bijgekomen van het adembenemende uitzicht op Seaport Marketplace, stapt het drietal in een bootje en laat Sint zich door zijn Pieten richting kade roeien.

Aldaar worden zij opgewacht door een slome schimmel, twee verleidelijke Zuidamerikaanse salsa-danseressen, een Nederlands draaiorgel en het in klederdracht gehulde boerenstel Lies, Monique en Frans. Sint Hans, duidelijk vermoeid na de roei-affaire en enigszins bedwelmd door de hitte, wordt onmiddellijk belaagd door een horde kinderen. "Siiiint, ik ben 3 december jarig en daarom wil ik nu een chocoladeletter", zeurt een jongetje, wat met een geïrriteerd "Ach, pleur op" door Sint wordt beantwoord. Tegen de tijd dat de Goedheiligman van de hitte en opwinding bijna van zijn stokje valt, besluit hij even een frisse neus te gaan halen in de koele keuken. "Ik stik de moord in dit pak", kreunt hij, half struikelend over zijn te lange onderjurk. "Mááááá, waar gaat Sint

vervolg op pag. 15

De Sint zoog als kind maar één keer de borst

SINT STIERF als bisschop van Myra in Klein-Azië rond 340 na Christus. Waarschijnlijk op 6 december. Daarna wordt het stil rond de man. Pas 200 jaar later duiken de eerste verhalen op en wordt hij opnieuw geboren in een amoureuze affaire tussen fictie en werkelijkheid. Sinterklaas wordt legendarisch als een diepgelovige, rechtgeschapen man met een aversie tegen ongeloof en onrecht. Een man die zich het lot van de armen aantrekt. Hij moet zo heilig zijn geweest, dat hij als kind maar één keer de borst zoog. Een wereldheilige, die door de Noormannen op hun veroveringstocht vanuit Klein-Azië wordt meegenomen.

DE SINT verovert Kiev, Moskou waar hij *Nicolai Chudovorits* wordt genoemd: de Wonderdoener. Eind elfde eeuw veroveren de Noormannen ook Zuid-Italië en brengen ze de beenderen van de Sint over naar Bari. De overbrenging heet de *Translatio* en veel kruisvaarders bidden aan zijn graf. Ze nemen zijn verhaal mee naar Aberdeen en Limerick, waar de Sint patroonheilige is.

Elke eeuw wordt de man belangrijker en aangezien er geen plaatjes van de bisschop van Myra bestaan, slaat de fantasie aan het schilderen en worden symbolen uit de Germaanse cultuur meegemengd. Symbolen uit de zes woelige weken voor en na Kerstmis, als de overledenen door de donkere luchten jagen en de verbondenheid met de doden herleeft. Zo staat Wodan model voor de kleding van Sinterklaas en wordt de trouwe schimmel afgeleid van Sleipnir, het achtvoetige monster, dat sneller dan de wind door de wolken kan jagen. De speer van Wodan is de staf en de deur tot de wereld van de doden, de schoorsteen, wordt de voordeur tot de kinderharten. De Sint met één been in de Christelijke en één been in de Germaanse cultuur.

Al in de Griekse traditie stond Nikalaos bekend om zijn strijd tegen duivels en demonen, niet door ze uit te bannen maar door ze te temmen en overheersen. Dat is de reden waarom 'De Boze' zijn onvermijdelijke compagnon is geworden in de vorm van Zwarte Piet. De Duitse 'Sint-expert' Karl Meisen is ervan overtuigd dat de dienaar van de bisschop de duivel is, die is overwonnen en zich heeft overgegeven aan zijn heilige meester.

Er gaan zoveel verhalen rond de bisschop, dat er altijd wel een beroepsgroep of gilde een verzoek indient om hem tot patroon te benoemen: schippers, handelaren, scheepsbouwers, vissers, advocaten, deurwaarders, prostituées en smachtende vrijers. De legende van Sinterklaas arriveert via Azië, Italië en Duitsland in de elfde of twaalfde eeuw Nederland. In de zestiende eeuw is het uitgegroeid tot het grootste kinderfeest.

Dan komen de eerste problemen: in de zeventiende eeuw is het Sinterklaasfeest uitgegroeid tot een gigantische jaarmarkt met veel eten, geld en jolijt. Dit zeer tegen de zin van de gegoede, protestantse burgerij. Het 'heidense' feest wordt tijdens de beeldenstorm van de straat de huiskamers ingejaagd, waar het tot een familiefeest uitgroeit. Eeuwen heeft het feest in de huiskamers geleefd en zich ontwikkeld tot een traditionele familiebijeenkomst waar begin december het Sinterklaasgeheim opduikt.

"Sinterklaas geeft de verbondenheid tussen generaties aan. Het ritueel van het vertellen van verhalen, het telkens prikkelen van de kinderfantasie. Elke ouder vertelt zijn eigen Sinterklaasverhaal aan zijn kinderen en die vertellen het weer verder. De verhalen zijn een ontmoetingspunt tussen de volwassenen- en de kinderliteratuur. Het feest geeft de verbondenheid aan die je met elkaar in je familie, met je vrienden voelt: het bij elkaar horen", aldus prof. dr. Bouckaert, dokter in de Germaanse filologie en buitengewoon docent jeugdliteratuur aan de Universiteit van Leuven. De wederopvoeding is begonnen.

'Sinterklaas kan het dak op'

VELE NIEUWSMEDIA IN de jaren negentig kondigen de naderende ondergang van Sinterklaas aan. Met name in Nederland kan de Goedheiligman het dak op. Nadat Nederlandse kinderen van de flower-power generatie anti-autoritair worden opgevoed, wordt het gezinsfeest in de nieuwe samenlevingsvormen bij het grof vuil gezet. Het beeld van Sinterklaas is daar langzaam aan het verbleken, terwijl de belangstelling voor de Kerstman toeneemt.

Op Aruba en de Antillen is vrij weinig merkbaar van dit ware gevecht tussen de Spaanse Goedheilige en die andere oude bebaarde man met de bel in zijn hand. Volgens een recent onderzoek van de Stichting Regionale Samenwerking Overheid en Bedrijfsleven (RSOB) is Sinterklaas juist erg populair bij de Antillianen en Arubanen.

In Nederland is de kwestie Zwarte Piet een hekel discussiepunt. Rekening houdende met het groeiend aantal zwarte immigranten en hun kinderen, werd dit jaar besloten Zwarte Piet's televisie-imago aan te passen aan de demografische situatie, door zijn jute zak en roe af te pakken. Hierdoor veranderde Piet van boeman tot vriend. De televisie-makers maakten ook een einde aan zijn gebrekkige kennis van de Nederlandse taal. In de ogen van de kinderen werd hiermee de rol van Zwarte Piet veranderd in die van een gelijke van Sinterklaas.

Dit jaar werden ook voor het eerst de 'Bonte Pieten' geïntroduceerd. Bij de 55e intocht werd de Sint naast de traditionele tweehonderd Zwarte Pieten, geassisteerd door dertig Bonte Pieten. De RSOB peilde de waardering voor dit nieuwe fenomeen en stelde vast dat een meerderheid van de ondervraagden de groen-rode en geel-blauwe Pieten beschouwden als een aanwinst voor de stoet.

Op advies van de RSOB liet het organisatie-comité de dertig bontgeschilderde knechten meelopen. Dit gebaar werd door tweederde van de Arubaanse en Antilliaanse Amsterdammers op prijs gesteld. Twaalf procent vond het geen goed idee, een vijfde had geen mening. De Bonte Piet viel bij 52 procent van alle 300 ondervraagden in goede aarde, terwijl 37 procent het idee niet aanpsrak. De overige 11 procent stond er neutraal tegenover.

De meester-slaaf relatie verliest door al deze aanpassingen zijn scherpe kanten. Zwarte Piet krijgt een meer zelfstandige tv-rol op zichzelf. Zelfs zijn zwartheid is de laatste jaren niet meer zo zwart als het was: de kleur van Piet's gezicht en handen lijkt meer op het type bruin, vergelijkbaar met de zonnebrand-kleur die de vele Nederlandse toeristen tijdens hun vakantie in het buitenland opdoen.

Er gaan steeds meer stemmen op als alternatief voor Zwarte Piet en het veranderen van de Sinterklaasceremonies, zoals een 'Zwarte Sint' en 'Witte Pieten' of zelfs het afdanken van Piet. In 1984 hadden anti-Zwarte Piet activisten een demonstratie voorbereid tegen de officiële aankomst van Sinterklaas op televisie, met een zwarte counter-Sint, een brass-band en spandoeken. Tot hun grote teleurstelling, werd de actie op het allerlaatste moment afgelast omdat het te provocerend zou zijn. Dit protest tegen racisme zou juist racisme in de hand kunnen werken omdat het hoogst waarschijnlijk geïnterpreteerd zou worden als een belediging van een hoogheilige Nederlandse traditie en het geloof en het plezier van kinderen zou verpesten.

De Stichting Nationaal Sint Nicolaas Comité in Nederland vindt echter dat het Sinterklaasfeest weer in zijn oude glorie moet worden hersteld. "Het feest met de surprises, gedichten, pepernoten, speculaas en taai-taai moet weer als vanouds gevierd worden", meent voorzitter Henk Eilander. "Het zou toch jammer zijn als zo'n nationaal feest, een uniek cultuurgoed, er over tien jaar niet meer zou zijn". De afgenomen belangstelling voor de Goedheiligman heeft volgens Eilander te maken met het veranderende gezin in de Nederlandse samenleving. Bij een gezin van twee werkende ouders bestaat niet veel tijd meer voor de voorbereiding van de pakjesavond. Daarbij zijn gezinsleden in vergelijking met vroeger meer individueel gericht en spreekt zo'n collectief feest als Sinterklaas dus niet meer zo aan.

De voorzitter van het Sinterklaas comité in Enschede vindt de discussie omtrent Zwarte Piet maar onzin. Hij laat weten dat de Enschedese Zwarte Pieten slechts 'een beetje' zwart zijn en zich niet als *underdogs* gedragen. "Eigenlijk zijn het een soort Swiebertjes", zo refereert de voorzitter naar het populaire kinderprogramma. "Er is geen sprake meer van een meester-slaaf relatie. En mochten er mensen zijn die zich toch nog gekwetst voelen, dan is de oplossing simpel. Dan zullen we Witte Pieten introduceren".

Kerstzegels: een jaarlijkse overvloed

= door Victor Hafkamp =

Het Paaseiland in de Stille Oceaan, Chileens grondgebied, geniet in de wereld altijd nog een grotere bekendheid dan het eiland dat zijn naam ontleent aan het kerstfeest. Het kersteiland (Christmas Island) in de Indische Oceaan is mogelijk vooral bekend bij verzamelaars van postzegels. Niettemin staat het al sinds 1643 in de boeken. In dat jaar kreeg het zijn naam, Christmas Island, dankzij kapitein Mynors van de Britse Oostindische Compagnie die het op Kerstmis 1643 voorbijvoer, het *Christmas Island* doopte en die naam op de kaart vastlegde.

Christmas Island is klein. Het vlekje in de Indische Oceaan ongeveer 360 kilometer ten zuiden van Java (het grootste eiland van Indonesië) en 1400 kilometer van noordwesten van Australië. Zijn grootste lengte is negentien kilometer en zijn grootste breedte niet meer dan veertien kilometer. Christmas Island is op zijn smalst 5.5 kilometer. De winning van fosfaat is de belangrijkste activiteit op het eiland dat sinds 1 oktober 1958 onder Australisch bestuur staat.

Het eiland komt voor het eerst voor in een rapport van Richard Rowe, kapitein van de 'Thomas', die in 1615 zijn positie aan de British East India Company doorgaf. Een Nederlandse kaart uit 1618 toont het eiland met als naam *Moni*. Maar 350 jaar geleden was het dus Mynor die het eiland zijn definitieve naam bezorgde. "Om drie uur in de ochtend zag ik een eiland zeven mijl zuid-zuidwest. Het was Kerstmis en dus noemden we het kersteiland", luidt vrij vertaald het journaal van Mynors. De bekende Britse zeevaarder Willem Dampier landde er als eerste in 1688.

Op 1 december verscheen op Christmas Island dat sinds 1970 eigen postzegels heeft, een zegel van twee dollar die de 350ste verjaardag van de naamgeving memoreert. Er staat een oude kaart op die de contouren van het eiland weergeeft.

Wie vanaf Christmas Island een kerstpakketje wil verzenden dat op tijd elders moet arriveren en dat per zeepost wordt vervoerd, kan zich al in september bij de post melden. Dat is de reden waarom onder andere de post Christmas Island, overigens bestuurd door die van Australië, al op 2 september drie kerstzegels liet verschijnen. Overigens geen typische kerstzegels. Maar de groene schildpadden, rode kreeften en de fregatvogel in hun natuurlijke omgeving zien we tegen een achtergrond, gevormd door een hemel met kerstster. Waarden: veertig, 45 cent en één dollar.

Kerstzegels zijn de laatste jaren zo populair geworden dat de uitgiftenstroom nauwelijks bij te houden is. De Britse post gaf bijna dertig jaar geleden haar eerste serie kerstzegels uit en sindsdien zijn ze een van de typisch Britse tradities geworden. De ontwerpen zijn doorgaans smaakvol en origineel. Dit jaar viert de *Royal Mail* de 150ste verjaardag van de eerste publicatie van *A Christmas Carol*, het beroemde kerstverhaal van Charles Dickens. De illustrator van kinderboeken Quentin Blake ontwierp de vijf zegels (19, 25, 30, 35 en 41 pence) met afbeeldingen van figuren die in Dickens' verhaal voorkomen, zoals Mr. and Mrs. Fezziwig, de bekende Scrooge en Scrooge's neefje.

Een *carol*, een kerstliedje, blijkt elk jaar weer een interessant onderwerp voor een kerstzegel. Dit jaar gaf Liechtenstein, het staatje tussen Zwitserland en Oostenrijk, drie kerstzegels uit met de teksten van evenveel bekende kerstliederen, zoals *Wir kommen zu den stilleren Tagen* (we naderen de stillere dagen) van de bekende auteur Rainer Maira Rilke. *Zie je het licht* en *Kerstmis, Kerstmis* van respectievelijk Th. Friedrich en R.A Schröder zijn de andere liederen, waarvan de beginwoorden tussen kerstversieringen op zegels van zestig en tachtig rappen en één franc zijn geplaatst.

Het eiland Samoa in de Stille Oceaan heeft op vier zegels (20 sene, 60 s., 75 s., 1,50 en 3 dollar) ook door middel van illustraties kerstliederen uitgebeeld. Het bekende *Stille Nacht, Heilige Nacht* en *Once in Royal David's City* zijn er twee van.

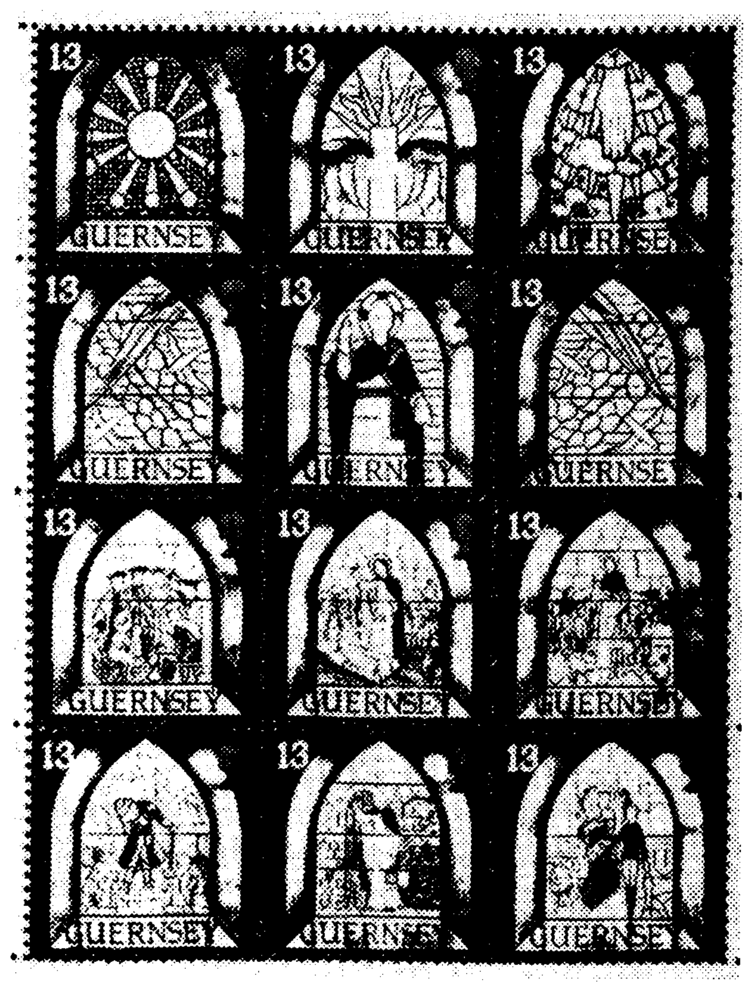
Elk jaar is er wel een postdienst die zijn kerstzegels laat ontwerpen door kinderen. Er wordt dan op scholen een prijsvraag uitgeschreven, de tekeningen worden scherp geselecteerd en de door een jury mooist geachte kindercreaties komen dan op een postzegel. Finland volgde dit jaar het voorbeeld van de posterijen die al eerder kinderen voor de ontwerpen van kerstzegels inschakelden. De zegels van 1.80 en 2.50 mark laten 'elfjes rond een kerstboom' en 'drie engelen' zien van respectievelijk Anna Kymäläinen en Taina Tuomola. Bij de introductie van de zegels werden beide scholieren aan het Finse volk gepresenteerd als ware kunstenaars. Voor beide kinderen was de publiciteit om hen heen als een droom.

De ontwerpers van de kerstzegels van respectievelijk Groenland en IJsland zijn weliswaar geen kinderen meer, maar ze zijn toch betrekkelijk jeugdig. Halldor Elvarsson uit IJsland is 25 jaar. Hij maakte zegels van dertig en 35 kronen, waarvan het ontwerp kinderlijk aandoet. En ook Pia Arke uit Groenland zette op haar zegel van vier kronen een ontwerp dat kinderen zal aanspreken: een kerstman in een slee.

Ontwerpen die door een kinderhand gemaakt zouden kunnen zijn, komen we ook tegen op vier zegels die de Amerikaanse posterijen lieten verschijnen. De vier *contemporary Christmas stamps*, uitgegeven als blok (4x29 c.) zijn gemaakt door een debuterende ontwerper, Peter Good uit Chester in de staat Connecticut. Hij heeft een sneeuwman, een speelgoedsoldaat, een rendier en een *jack-in-the-box*, een uit een doosje schietende poppetje afgebeeld.

Sommige posterijen zoeken voor hun kerstzegels hun heil in heel andere ontwerpen. Zo heeft het eiland Ascensión op vijf zegels (12, 20, 25, 30 en 65 pence) de route uitgebeeld die een kerstkaart voor een geadresseerde op dit eiland in de Atlantische Oceaan aflegt. De kaart wordt ergens gepost, in een postvliegtuig (een Tristar) vervoerd, op de luchthaven van Georgetown, Ascensión, met de andere poststukken uitgeladen en vervolgens op het lokale postkantoor bezorgd.

Flora komt ook elk jaar op kerstzegels voor. Een voorbeeld leveren dit jaar de Afrikaanse staat Botswana die vier soorten planten, onder andere de aloë, afbeelde op zegels van respectievelijk 12, 25, 50 thebes en 1 P.

Ook het Caribische eiland St. Kitts beelde bloemen af op de kerstzegels van respectievelijk 25 en vijftig cents en 1.60 dollar. Norfolk in de Stille Oceaan showt van bloemen gevlochte kerstkransen op zegels van 40, 45, 75 cents en 1.20 dollar.

Zwitserland heeft doorgaans geen kerstzegels, maar geeft aan het einde van het jaar kinderzegels uit onder de naam *Pro Juventute* (voor de jeugd). Dit jaar hebben de zegels een kerstkarakter, want de flora op de zegels van 60+30 rappen (2x), 30+40 en 100+30 rappen is typerend voor deze dagen: een kerstkrans, een varen, hulst en sterremos. De zegels met de varen (6-+30 rp.) zitten ook in boekjes (carnets) van tien stuks.

Kerstkransen en de onvermijdelijke kaarsen komen we ook tegen op zegels van Nieuw-Zeeland, dat zowel een blokje van vier zegels van 45 cents als een losse zegel van 1.50 dollar liet verschijnen.

In de categorie kerstzegels op kaarten was er een bijdrage van Australië, dat met mooi gecalligrafeerde letters begrippen als 'vrede' en 'goede' wil heeft uitgebeeld op exemplaren van 40, 45 cents en 1 dollar. Het eiland Man zorgde op zegels van 19, 23, 28, 39 en 40 pence voor afbeeldingen van kinderen in kerstkleren. De regels zijn net kleine kerstkaarten van Anton Pieck.

Onvermijdelijk zijn de vele religieuze motieven die op de kerstzegels overal op de wereld voorkomen. San Marino heeft op zegels van 750 en 850 lire twee reprodukties afgedrukt van werken van de Nederlandse schilder Gerrit van Honthorst: de aanbidding der herders en de aanbidding van het kind. De schilderijen hoorden tot de kunstschatten van de Uffizi in Florence, de wereldberoemde kunstgalerij die in mei van dit jaar door een bomaanslag ernstig beschadigd werd. Ook de werken Van Honthorst werden bij die gelegenheid zwaar beschadigd. Ze worden nu gerestaureerd.

Schilderijen van vele andere beroemde kunstenaars passeren de revue op de kerstuitgiften van dit jaar. Voor wat betreft de Caribische regio wijs ik op de uitgiften van Dominica, Grenada, de Nevis, de Grenadines, St. Vincent en de Turks- en Caicos-eilanden die werken van Dürer, Da Vinci en Raphaël op zegels hebben gereproduceerd. Het zijn vaak vrij lange (of soms twee) series compleet met souvenirvellen. Dat schrikt een serieuze verzamelaar wel wat af.

De Bahamas drukten ook religieuze afbeeldingen op hun kerstzegels af, maar in dit geval zijn het eigen ontwerpen (15, 55, 60, 70 c. en één dollar).

Veel gelijkenis vertonen de kerstzegels van de Kanaaleilanden Kersey en Guernsey. De belastingparadijsjes in het Kanaal tussen Frankrijk en Engeland kwamen beide met gebrandschilderde vensters op postzegels. Op de zegels van Jersey staan engelen uit kerken op Jersey. Ze hebben instrumenten in hun hand dan wel een banier met de eerste regel van een kerstlied, zoals *Hark the herald angels sing* op de eerste zegel van zeventien pence. Guernsey kwam met een velletje van twaalf zegels van dertien pence met afbeeldingen die geen betrekking hebben op het kerstfeest en net zo goed voor Pasen hadden kunnen worden gebruikt.

Veel madonna's met kind op de kerstzegels, ook dit jaar weer. Zoals in de Verenigde Staten met de madonna met kind van Giovanni Battista Cima op een zegel van 29 cents. België beelde de Maagd met kind uit de Kapellekerk te Brussel af op een kerst- en nieuwjaarszegel van elf frnak. De geboorte van Christus naar een schilderij van de meester van het Krainburger Altaar prijkt op een Oostenrijkse zegel van 3,50 schilling. Beelden van de aanbidding der koningen uit de kloosterkerk van Blaubergen staan op Duitse (toeslag)zegels. Typische kerstontwerpen staan ook op de zegels van Italië (600 en 750 lire). Het eiland Cyprus heeft uit het interieur van drie kerken kunstwerken afgebeeld, zoals op de zegel van 25 cents met een kerstscène uit de kerk van Pedoulas.

Noorwegen zorgde voor twee kerken in een winterlandschap (2x3.50 kronen), maar Zweden zocht het voor zijn ontwerpen in de folklore. In de Skandinavische landen, Duitsland en Zwitserland deed in de Middeleeuwen al de dennenboom zijn intrede als versiering rond de kerstdagen. Op het Zweedse platteland zette men vaak een bok van stro onder de boom naast de kerstcadeaus. Of iemand kwam als kerstbok verkleed de kamer binnen om de geschenken uit te delen. Een tak van een denneboom en een kerstbok zijn door de Zweedse post op zegels van 2.50 kronen afgebeeld. De zegels zitten om en om in het zegelvel.

Ten slotte nog iets over speciale kerststempels. gehucht Christkindl in O tenrijk opent in de kers (26 november tot en me januari) een postkantoo om te kunnen voldoen verzoeken om een spec kerststempel met de verm ding *4411 Christkindl*. 441 de postcodering van gehucht. Er komen jaarl twee stempelvlaggen; eerste voor de periode november tot en met twe kerstdag. De tweede voor periode 26 december tot met Driekoningen januari). Naast de verm ding *Christkindl* is een ke scène afgebeeld.

Het is dit jaar 175 geleden dat het kerst *Stille Nacht, heilige nacht* w gecomponeerd door Fr Xavier Gruber en Jos Mohr. Het werd voor eerst gezongen en gesp in de toenmalige St. Ni

laaskerk in Oberndorf. kerk bestaat niet meer. de 'Stille Nacht-gedachte kerk', waar elk jaar Kerstmis een herdenkin viering voor Gruber en M wordt gehouden. Een s ciaal postkantoor in Ob dorf (bij Salzburg) levert g teresseerden een spec stempel van 10 tot december. Op het stem staan de Stille Nacht-geda teniskapel, de wapens v Laufen en Oberndorf en 'vredesbrug',. die bei stadjes met elkaar verbind

Season's Greetings

Vervolg van pag. 7

Season's Greetings

de tijd van het gezamenlijk thuis musiceren. Een heel bekend klassiek ensemble was het Curaçaosch strijkkwartet bestaande uit Rudolf (Shon Dòdò) Boskaljon, Charles Debrot, Carl Fensohn en Jacobo (Shon Koko) Palm. De buurt ademde een rustige, tevreden sfeer. De jacht naar het materiële speelde toen nog niet zo'n grote rol. De standverschillen bij de buurtbewoners waren klein. 'Nos tur tabata pober' (Wij waren allemaal arm) vertelde mij mijn grootmoeder. Zij bedoelde dat in de wijk niemand rijk was. In de 'koralen' en buurten als Ulanda, Panama en Colon woonden er echter genoeg die echt arm waren. Armoede is en blijft een relatief begrip; dat was het toen, dat is het nu nog.

In 'Otrobanda Abou' was er sprake van een ongedwongen, gezellige sfeer, op het rommelige af, vooral in de Breedestraat met zijn vele winkels. In de Breedestraat klopte en klopt nog steeds het hart van Otrobanda. Bij oudere Otrobandisten die ik interviewde, verscheen meestal een weemoedige glimlach op het gezicht als zij over het verleden van 'hun' stadswijk praatten.

In de straatjes van het stegengebied met hun kleine winkeltjes, soms niet meer dan een open raam met een rek erachter, waar men tot laat in de avond nog terecht kon voor brood, een blikje melk of een paar sigaretten, heerste een verborgen armoede die echter niet drukkend was. Het was geen gelatenheid of berusting, maar eerder wijsheid die de basis vormde voor het rustige leven dat men leidde. Deze wijsheid die prioriteit gaf aan andere waarden, als solidariteit en verdraagzaamheid, boven het materiële, kwam duidelijk naar voren in hun verhoudingen tot anderen, of dat nu buurtgenoten waren of niet. Ongetwijfeld speelde hierbij ook een belangrijke rol, dat de consumptieve geest, die onze samenleving nu kenmerkt, zich toen nog niet had gemanifesteerd.

De verleiding die nu van de agressieve manier waarop reclame wordt gevoerd uitgaat, was toen nog onbekend. Men kon in die tijd rustig zijn leven leiden zonder bedreigd te worden door opdringerige radio- en televisie 'boodschappen', zoals de reclame soms eufemistisch wordt genoemd. In deze stegen had men tot in de jaren dertig nog kleine ambachtelijke bedrijven, in het papiamentu 'winkel' genoemd, van kleermakers, edelsmeden, schoenmakers, blikslagers etc. Door de beperkte ruimte waar men binnenshuis over beschikte, was men veel op straat. Kinderen speelden allerlei spelletjes op straat; volwassenen vormden groepjes op de hoek van de steegjes.

Deze groepen vormden zich spontaan uit mensen die even een boodschap waren gaan doen en van de gelegenheid gebruik maakten om een luchtje te scheppen en een praatje te maken.Deze wat wij noemden spontane groepjes waren echter ook een bron van 'redu' (roddel) en menigeen ging er op onbarmhartige wijze over de tong. Nieuwtjes, vooral die met een ietwat scabreus karakter, verspreidden zich sneller dan nu via de radio. De verhalen begonnen dan meestal met "Ba tende..." (Heb je het gehoord...).

Wij moeten ons deze samenleving niet mooier voorstellen dan zij was; de kleinschaligheid van de buurt schiep een gezellige sfeer, maar dikwijls vormde zij ook een broeinest van roddel en afgunst. Niets menselijks was ook deze mensen vreemd. Inmiddels is er veel veranderd. De dynamiek die de vestiging van de olieraffinaderij van de Shell met zich had meegebracht, begon zich aan het einde van de jaren dertig over het hele eiland te doen gevoelen en dus ook in Otrobanda.

OUDE GLORIE

De ontwikkeling die dit bedrijf in gang zette was niet alleen van economische, materiële betekenis, maar ook van culturele en in zekere zin ook van morele aard.

De mensen gingen zich anders ten opzichte van elkaar verhouden en gedragen. Het is zonder meer duidelijk dat dit het netwerk van relaties, dat gedurende eeuwen was opgebouwd, met al zijn feilen en gebreken, niet onaangetast heeft gelat Curaçao veranderde en m Curaçao ook Otroban Toch klinkt nog steeds e echo door van de sfeer va weleer; een sfeer die m voelbaar aanwezig is vo degenen die er geboren of opgegroeid zijn of hebben gewoond.

Indien bij de revitalisat van de wijk ook daar m voorzichtigheid mee wor omgesprongen, zal Otr banda zich ook in d opzicht in zijn oude glor he kunnen stellen.(Fragment uit: 'Ot banda, het Verhaal van e Stadswijk'; uitgave van Fundashon Kas Popular, verschijnen in het voorjaa 1994 ter gelegenheid va het 15-jarig bestaan van Fundashon.

Avond over Banda Abao

= door Bart Bredero =

De avond is mild voor Bandabou, want Bandabou is niet jong meer. Zij is dankbaar voor de sluier van de avond zoals een oude vrouw dankbaar kan zijn voor een kap over de lamp en in de schaduw alleen de omtrek van haar gelaat zichtbaar blijft. Maar zelfs de omtrekken van Bandabou zijn nog steeds mooi. De klippen rijzen op uit de zee. Aan landzijde lost alles zich op in het verdwijnende middaglicht; de landhuizen tegen de heuvels, de hoogten van de Christoffel, de erven in de kunuku en de huizen van Lagoen. De gehele mondi vervaagt en de her en der verspreide rode daken raken overspoeld met een doorzichtige waas van zilvergrijze lucht waarin alle rood zich schijnt op te lossen.

Het is te laat voor daglicht en te vroeg voor het licht van lampen; te vroeg nog voor de sterren. Wat overblijft, is het eeuwige Bandabou vóór dat vijf eeuwen terug de Spanjaarden, ja, zelfs nog vóór de indianen kwamen; een reeks klippen en baaien omspoeld door de eindeloze zee.

Het valt mij telkens weer op dat er in mijn gemoed altijd een laagje weemoed overblijft als de avond valt, zelfs in de mooiste ogenblikken van schoonheid zoals nu. De psycholoog moet dat maar eens uitzoeken. Je kijkt om je heen en raakt bevangen door een gevoel van welbehagen en een schoonheid groter dan je voor je eigen voorstellingsvermogen voor mogelijk houdt. Er drijven roze wolkslierten over Lagoen; de mondi is diepgroen gekleurd, doorzichtig als het groen van een mandfles. Al deze waarnemingen spannen je binnenste als een ballon gevuld met geluk. Juist dan, wanneer de ballon bol en op zijn strakst staat en tot het uiterste gevuld is met schoonheid en welbehagen, juist dan prikt er een speld in de ballon; de ballon spat uiteen en de resten vallen als een laagje weemoed in je gemoed neer.

Wat is dat voor een speld, waar komt die vandaan? Voor zover ik het kan begrijpen, bedoelt de ballon te zeggen: "Ik, mijn eigen ik, kan deze schoonheid niet geheel bevatten en onder woorden bregen; mijn eigen ik wordt overweldigd en geveld." Ergens in die verborgen hoek van mijn gemoed moet ik die vreemde teleurstelling zoeken, die toch ook weer verbonden lijkt aan mijn juist zo stoere mening dat mijn geest toch alles zou moeten kunnen beheersen dat tot haar komt. Beheersen wil hier zeggen: de macht bezitten om gaaf aan een ander over te brengen wat jij nu, op dit ogenblik, ziet en ervaart, zodanig dat die ander volledig in jouw verrukking kan delen.

Dan volgt er een tweede prik van de speld, een soort naprik en mijn gedachten zeggen: "Je verprutst een kans; er ligt schoonheid uitgespreid rechts van je, links van je, voor en achter je. Al die tijd dat jij hier staat te kijken en te piekeren, glipt die schoonheid met bakken tegelijk van je weg. Je hebt slechts een vingerhoed te bieden om een stortvloed te vangen die vijvers, hele meren kan vullen."

"Bedaar nu maar", zegt mijn eigenlijke ik tegen die eerste ik het is een bekend feit dat in omstandigheden als deze het 'ik' zich opsplitst; een deel blijft opgewonden en niet tevreden, die andere ik wordt daarentegen ferm en filosofisch "bedaar nu maar en laat die onmogelijke verlangens toch varen. Wees tevreden met wat je voor je ziet; geloof mij echt als ik je vertel dat het het beste is om maar gewoon te gaan zitten en te ondergaan. Stel je zo ver mogelijk open om te aanvaarden en bekommer je er niet om dat de natuur je maar zes kleine zakmesjes meegeeft groter zijn je zintuigen nu eenmaal niet om het lijf van een hele walvis op te delen."

Terwijl die twee 'ikken' van mij hun samenspraak houden welke houding het beste is in de aanwezigheid van overweldigende schoonheid mengt plotseling een derde ik zich zo maar in het gesprek, die, een beetje gek, alleen maar opmerkt: "Wat leuk van jullie om met zulke eenvoudige gedachten zo gelukkig bezig te zijn; ik doe mee."

Na nog wat talmen en rondkijken, stap ik in de auto om naar huis te rijden. Mijn drie 'ikken' trippelen braaf achter mij aan en nestelen zich naast mij vóór in de auto op het *dashboard*, vlak achter de voorruit. Daar zitten zij dan terwijl de auto langzaam voortglijdt over een rulle kunukuweg langs een maïsveld, een huis met een rood verroest dak, een regenbak, een oude man op weg naar huis met een zak over zijn schouder.

De drie 'ikken' op het *dashboard* spelen met klei en kleuren, voor zover het licht dat nog toelaat, elke tint van de lucht en de aarde heel precies in hun tekenboek. Boven Lagoen drijven nog steeds de, nu dieprode, wolkslierten in de richting van de ondergaande zon; ook dat komt in het tekenboek. Daarna kleien zij puntgave nabootsingen van de grillige en bultige rotsformaties verder op en de kunukuhuisjes dichterbij.

Mijn diepste ik, toch wel heel anders geaard dan dat bezige drietal daar bij de voorruit, houdt zich afzijdig en kijkt wat meewarrig naar dat gefröbel van de drie anderen. Zonder dat zij het kunnen horen, mompelt mijn diepste ik: "Weg, verdwenen, voorbij; wat geweest is, is geweest. Het leven blijft achter je, net zoals de weg waar je nu over heen rijdt." Zo voel ik het ook; achter mij is niets, een grote donkere leegte waar alles wat ik ervaar in verdwijnt. Kijk, daar glinstert een schutter heel even in het licht van de koplampen; één ogenblik maar en dan weer weg. Zo gaat het met al je indrukken."

Dan draait die derde kleine ik, de spontane, zich plotseling om en roept iets dat helemaal geen verband houdt met wat reeds gebeurde of waarmee zij bezig is. "Kijk daar boven eens! Daar bovenstaat een nieuw lichtje." Ik kijk naar waar zij wijst en zie een flonkerend, onbestendig en eigenlijk onverklaarbaar lichtje. Eén ogenblik kan ik dat licht niet goed thuis brengen, maar dan opeens: natuurlijk, een ster, hoe kan ik dat vergeten! Als betrapt houdt de ster zich een ogenblik in, schijnt even heel helder en flonkert dan weer verder.

"O.K.", roep ik mijn spontane durfal toe. "Ik heb je door, kleine flapuit die je bent. Jij voelt natuurlijk ook dat dat licht, dat daar boven de heuvel uitklimt, tot ons komt vanuit de toekomst. Laten wij proberen samen dat nieuwe eens te begrijpen; wij moeten die ommezwaai uitpraten."

Opeens voel ik mij niet meer verbonden met het verleden, maar met de toekomst. Duidelijk zie ik voor mij het Bandabou van over vijfhonderd jaar. Veel van de grofheid en botheid die nu nog over de wereld en dit eiland waart, zal dan zijn verdwenen, verdampt, opgelost. De ruwe botsingen binnen de mensheid zijn dan weggebrand en afgevoerd. Toverpoorten naar een wijd verlicht Heelal gaan open. Frisse licht, door zonne-energie aangevoerd, waait alle huizen schoon. Krachtige zonnen bewegen zich in vaste banen rond de aarde en hun stralenbundels doen al het werk dat nodig is. Kijk naar dat bewegende, uitnodigende licht boven die andere heuvel; het zijn de lichten van een andere auto die ons nu al wenken. Over vijf eeuwen drijven dag en nacht alleen goede gedachten door de mensheid, dus ook over Bandabou; vlug en dartel als de flonkeringen van die heldere ster.

De zon is inmiddels achter de horizon weggezakt; snel valt de volledige duisternis in. Geen van mijn 'ikken' kan nog iets anders zien dan wat binnen de lichtkegels van onze eigen koplampen valt. "Nu", zeg ik tegen de anderen, "nu is het de tijd dat wij rekeningen gaan vereffenen en de balans moeten opmaken. Nu moeten wij bijeen komen om weer één ik te worden. Buiten valt er toch niets meer te zien dan alleen wat er in het licht voor ons valt. Dit is het ideale ogenblik waarin niets en niemand ons kan afleiden. Kom, wij kruipen knus bijeen op de voorbank, zijn beschermd tegen wind en stof en..... wij zijn helemaal alleen. Als de baas van ons stel 'ikken' ga ik nu de vondsten die wij vandaag, ieder voor zich, verzamelden, rangschikken."

"Laat eens kijken, wij hebben een tas vol schoonheid vergaard: landhuizen in de zon, klippen en koraal tot ver weg in zee, bultige rotsvelden, bruin, groen en zwart, een lucht vol rose veren en nog veel meer. Ook waren er gedachten, gedachten aan verdwijnen en aan de dood van het individu; de weg achter ons verdween en ook die ene shutter, die even oplichtte. Ten slotte was er het dansende licht boven de heuvel, dat vanuit de toekomst ons scheen."

Wat wij vandaag zagen, is samengevat: schoonheid, het verdwijnen van het individu en het gericht zijn op de toekomst. Kijk van deze drie ingrediënten zal ik nu voor jullie een poppetje maken; daar komt ie. Dat poppetje dat daar over de rand van het *dashboard* gaat wacht ik zal het binnenlicht aandoen, dan kunnen jullie beter zien dat poppetje gaat door schoonheid, vernieling en dood naar een meesterlijk uitgekiende, krachtige en daardoor gladlopende toekomst, waarin alle huizen en mensen worden schoongepoetst door de zucht van een warme wind. Vinden jullie ook niet dat dat poppetje echt voorstelt wat wij vandaag meemaakten en nu aanvoelen? Kijk maar eens goed naar hem; hij staat nu recht voor mij, vlak bij het stuur."

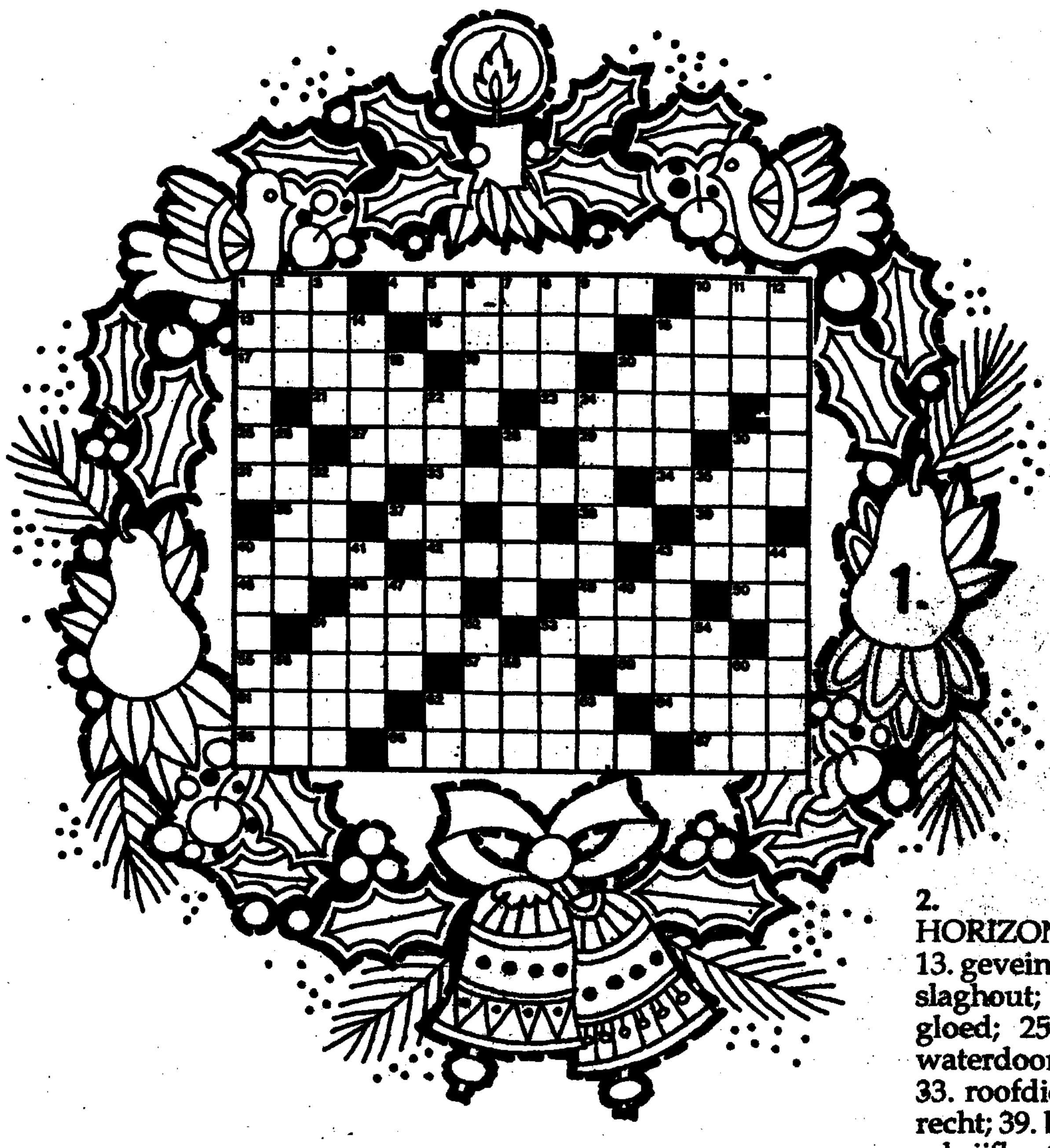
Met ons vieren staren wij naar en doorleven wij het beeld dat wij die dag samen opbouwden en in gedachten zien wij dat beeld terug tussen de bonte, grillige rotsen van Westpunt en de cocospalmen van Lagoen. Vanaf zijn plaats bij het stuur kijkt het poppetje ons één ogeblik heel ernstig aan. Dan, als ontstoken door een elektrische schok, trekt een wilde verrukking door ons vieren heen zodat wij weer versmelten tot één. Als uit één mond klinkt het dan ook hardop uit mijn eigen mond: "Ja, ja", als een blijde bevestiging van een moment van volledige herkenning.

Bij het bereiken van de grote weg wijkt plotseling het beeld van de samenspraak en de verrukking van mij af als viel er een gordijn voor een toneel. Mijn lijf, dat zich al die tijd van denken en aftasten heeft stilgehouden en op de achtergrond bleef, zet nu zijn lied in. Eerst zachtjes als gestuwd door het geruis van de banden, maar allengs duidelijk: "Op naar huis, naar de douche en baden; daarna een drankje op de porch met pinda's en celderij." Mijn lijf zingt verder, nu hardop: "Eten, biefstuk met doperwtjes of *stobá krioyo*, wijn en koffie toe. En dan: hop naar bed."

"Weg met jullie!" roep ik dat stelletje 'ikken' nog na. "Jullie werk voor vandaag is klaar, ingerukt en welterusten."

De rest van de rit voltooi ik binnen het heerlijke en innige welzijn van mijn lijf en zing uit volle borst het hoogste lied.

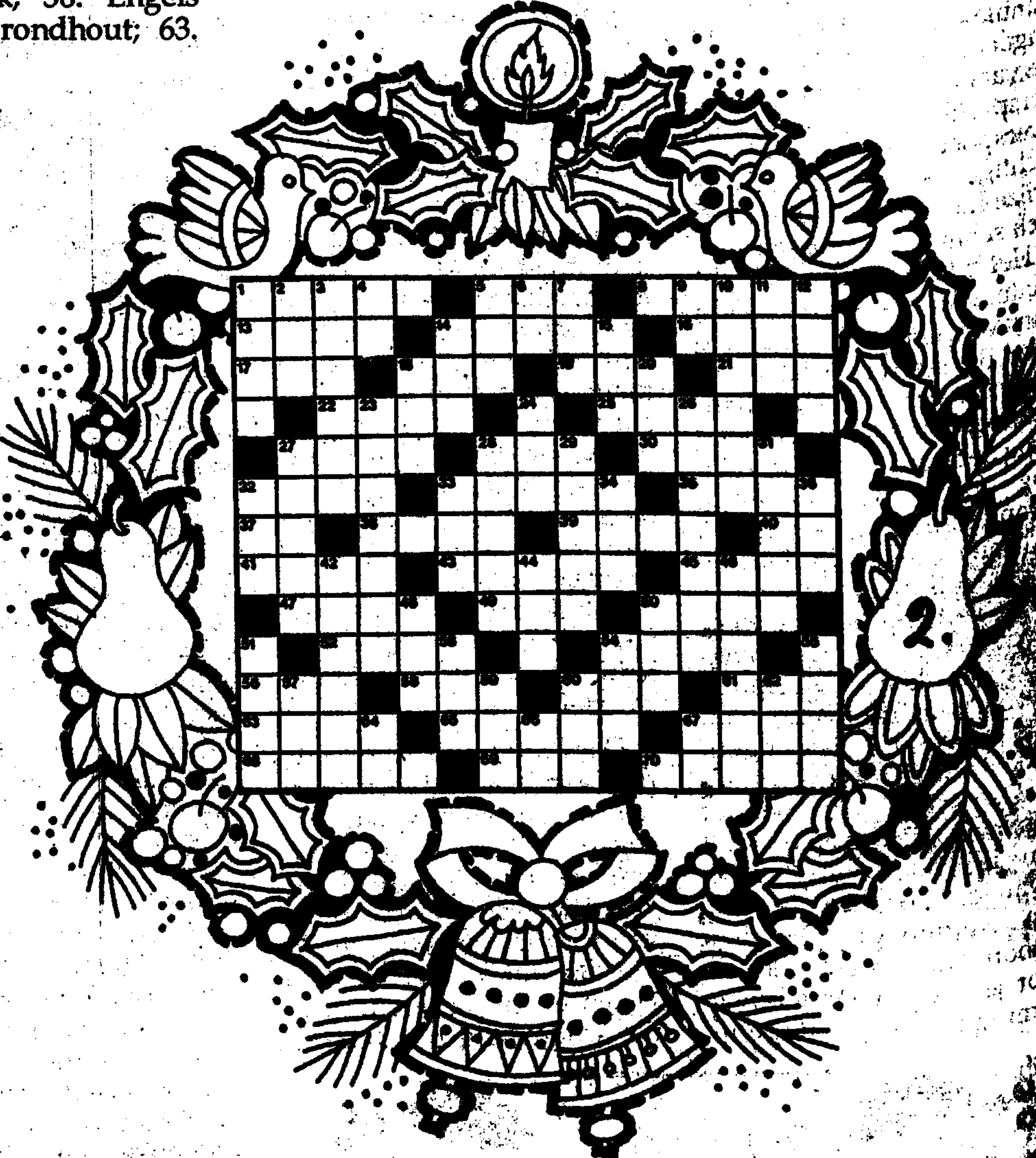
Amigoe's Kerstpuzzel

1.
HORIZONTAAL: 1. insect; 4. soort televisie; 10. kerstgerecht; 13. vrouwelijk dier; 15. grond; 16. inham; 17. bijeen; 19. deel van het hoofd; 20. vis; 21. plaat; 23. maand; 26. landbouwwerktuig; 27. golfterm; 29. gauw; 30. muzieknoot; 31. sterk smakend; 33. wielerwedstrijd; 34. raap; 36. soort onderwijs; 37. gewicht; 38. muzieknoot; 39. getijde; 40. kikker; 42. dopheide; 43. onwijs; 45. voegwoord; 46. geestelijke; 48. soort papegaai; 50. voorzetsel; 51. drukte; 53. samentrekking van een spier; 55. jaargetijde; 57. graafdiertje; 59. seintaal; 61. reus; 62. boek; 64. vleesgerecht; 65. moment; 66. soort stof; 67. vaatwerk.

VERTICAAL: 1. mombakkes; 2. familielid; 3. punt; 5. rivier in Siberië; 6. vrucht; 7. kunsttaal; 8. uitdrukking; 9. voorzetsel; 10. diepe afkeer; 11. bloeiwijze; 12. vrucht; 14. bontsoort; 16. keet; 18. ontkenning; 20. vreselijk; 22. op geen plaats; 24. roofvogel; 26. koordvormige weefsel; 28. nonsens; 30. kunstmens; 32. gevangenis; 35. precies; 40. tegenstand; 41. vis; 43. Grieks eiland; 44. dadelijk; 47. soort grond; 49. mannelijk dier; 51. dun; 52. Romeinse god; 53. vochtig aanvoelend; 54. kliek; 56. Engels telwoord; 58. familielid; 60. bevel; 62. rondhout; 63. voorzetsel.

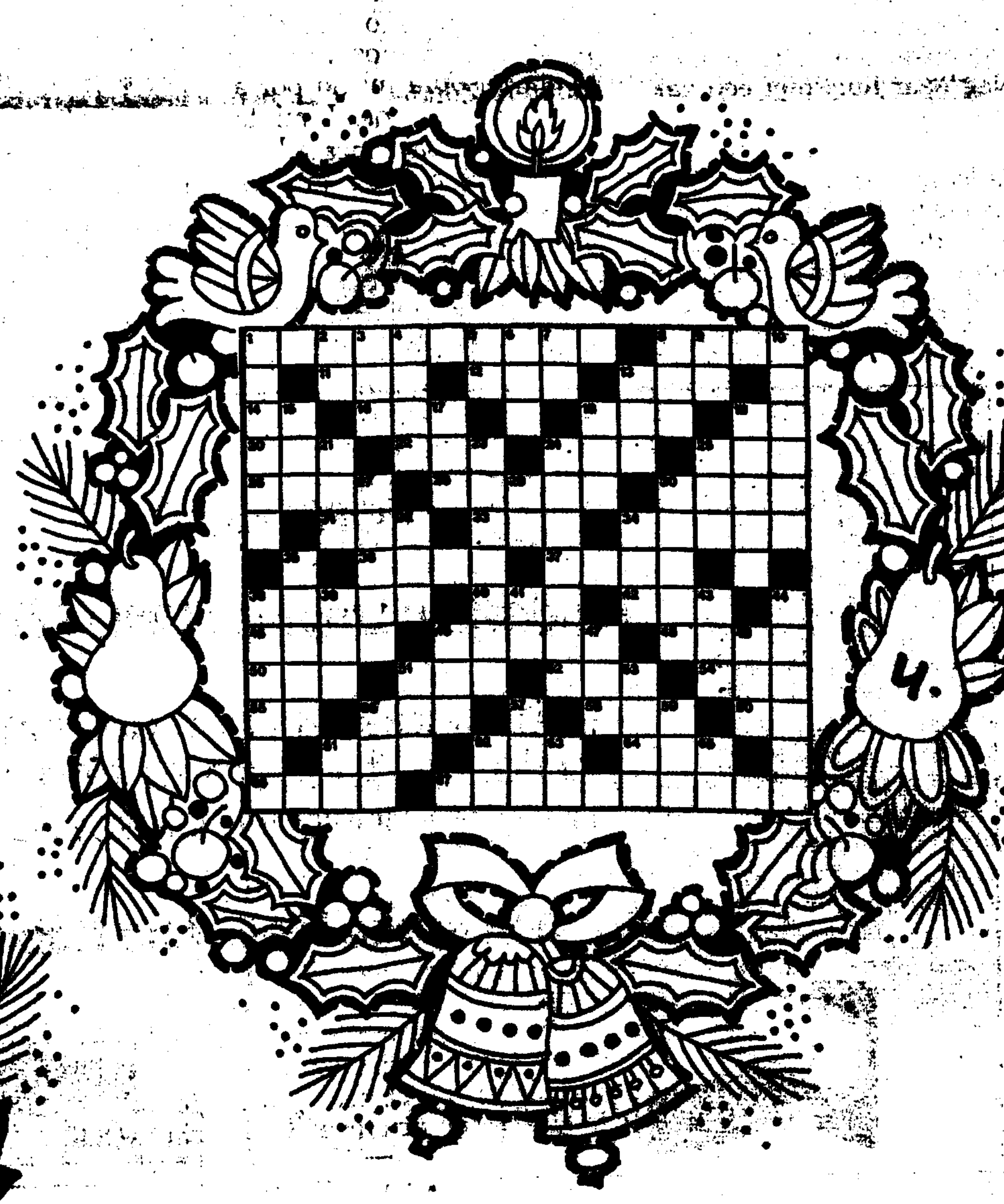
2.
HORIZONTAAL: 1. tegenvaller; 5. water; 8. kaartspel; 13. geveinsd; 14. damp; 16. beroep; 17. vreemde munt; 18. slaghout; 19. projectieplaatje; 21. een zekere; 22. rode gloed; 25. los neerhangend; 27. sprookjesfiguur; 28. waterdoorlatend; 30. wild zwijn; 32. Indonesisch eiland; 33. roofdiertje; 35. geestdrift; 37. klein kind; 38. voorgerecht; 39. bekken; 40. bazige vrouw; 41. dierenverblijf; 43. schrijfkosten; 45. emmer; 47. pluk; 49. plezier; 50. trek; 52. loven; 54. gooi; 56. afsluiting; 58. soort onderwijs; 60. schicht; 61. voor; 63. bloedvat; 65. getal; 67. schoonmaakgerei; 68. strijdgewoel; 69. kledingstuk; 70. reeks.

VERTICAAL: 1. kledingstuk; 2. insect; 3. vreemde munt; 4. rund; 5. dronken; 6. boom; 7. plechtige gelofte; 9. Ibidem; 10. bolvormige overkapping; 11. lidwoord; 12. eetlust; 14. bijenprodukt; 15. fout; 18. woud; 20. Engels bier; 23. glans; 24. hoofddeksel; 26. grote boor; 27. projectiel; 28. bestek; 29. Conus; 31. pook; 32. viskaar; 33. bron; 34. afzonderlijk; 36. dwaas; 42. lening; 44. stuf; 46. beroep; 48. heftig; 50. spelonk; 51. bijbelse figuur; 53. geestelijke; 54. drank; 55. Europese hoofdstad; 57. lofdicht; 59. wapen; 60. teer; 62. rondedans; 64. muzieknoot; 66. Japans spel; 67. persoonlijk voornaamwoord.

Bon Pasku

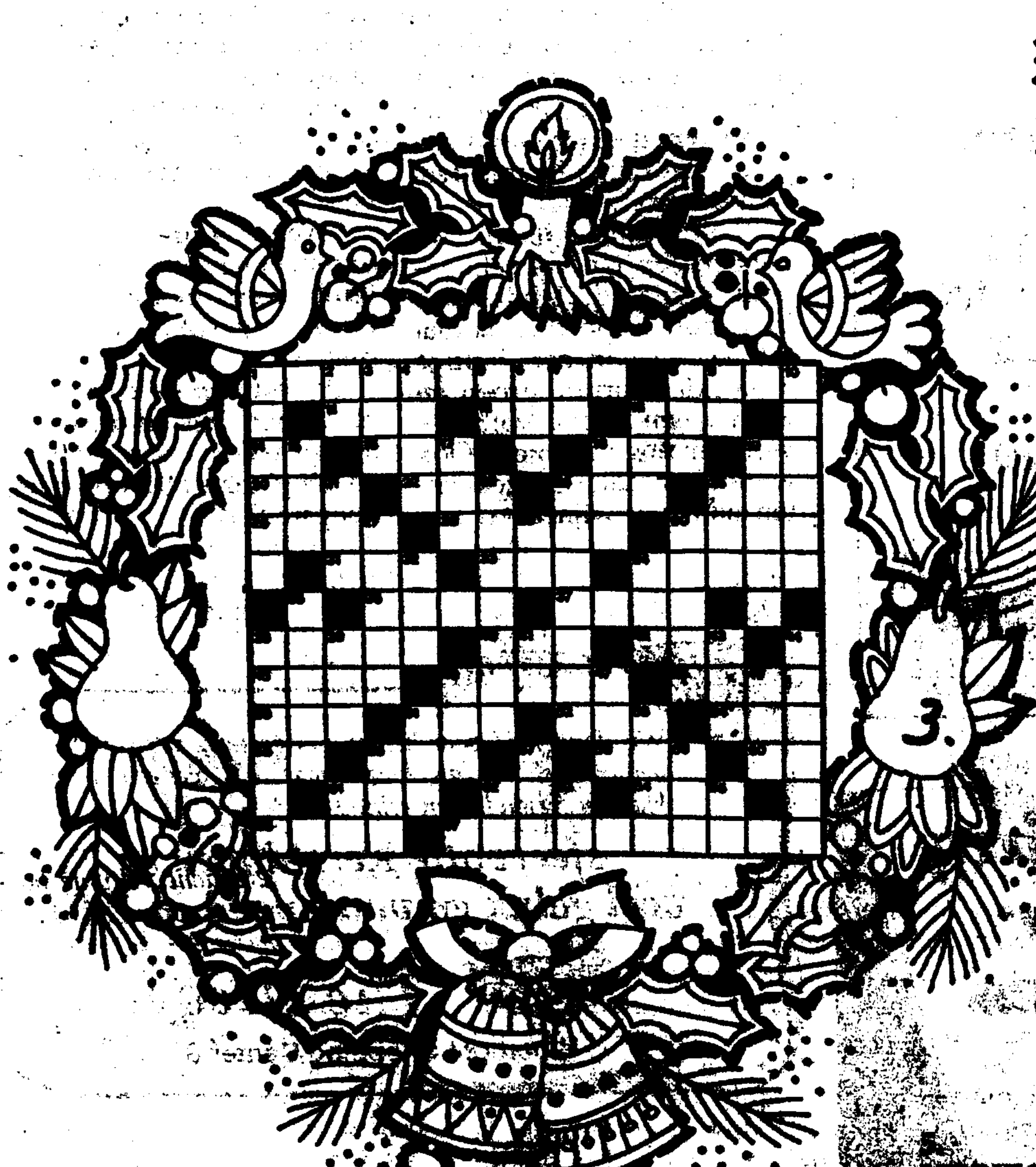
3.
HORIZONTAAL: 1. rijwiel; 8. vacht; 11. plaaggeest; 12. ontkenning; 13. duin; 14. klaar; 16. half vloeibaar kooksel; 18. vogel; 19. bijwoord; 20. vaatwerk; 22. sportterm; 24. Europeaan; 25. muil; 26. zich voeden; 28. metaal; 30. sportterm; 31. hoogtepunt; 33. boom; 34. soort erwt; 36. soort hond; 37. uniek; 38. deel van de mond; 40. vat; 42. moment; 45. brandstof; 46. uitspansel; 48. bevlieging; 50. tocht; 51. dwaas; 52. gevangenis; 54. huisdier; 55. lidwoord; 56. onderwereld; 58. deel van een boom; 60. muzieknoot; 61. afsluiting; 62. orgaan; 64. deel van het lichaam; 66. Europeaan; 67. vertrek.

VERTICAAL: 1. cocktailbeker; 2. rund; 3. snel; 4. metselspecie; 5. voorzetsel; 6. plechtige gelofte; 7. voorzetsel; 8. aardkluit; 9. oude lengtemaat; 10. distilleerder; 13. muurholte; 15. Dandy; 17. teer; 18. tijdsaanduiding; 19. getal; 21. precies; 23. apparaat; 24. schoolvak; 25. mannelijk dier; 27. besef; 29. onmeetbaar getal; 30. strijdmacht; 32. schaakterm; 34. kolenemmer; 35. bloem; 38. voorhang; 39. mondstuk; 41. voorzetsel; 43. vernis; 44. beroep; 46. deel van een huis; 47. bestemming; 49. vluchtige stof; 51. klap; 53. fijn gebouwd; 56. raamscherm; 57. rund; 59. papegaai; 61. muzieknoot; 62. voorzetsel; 63. muzieknoot; 65. afstandsmaat.

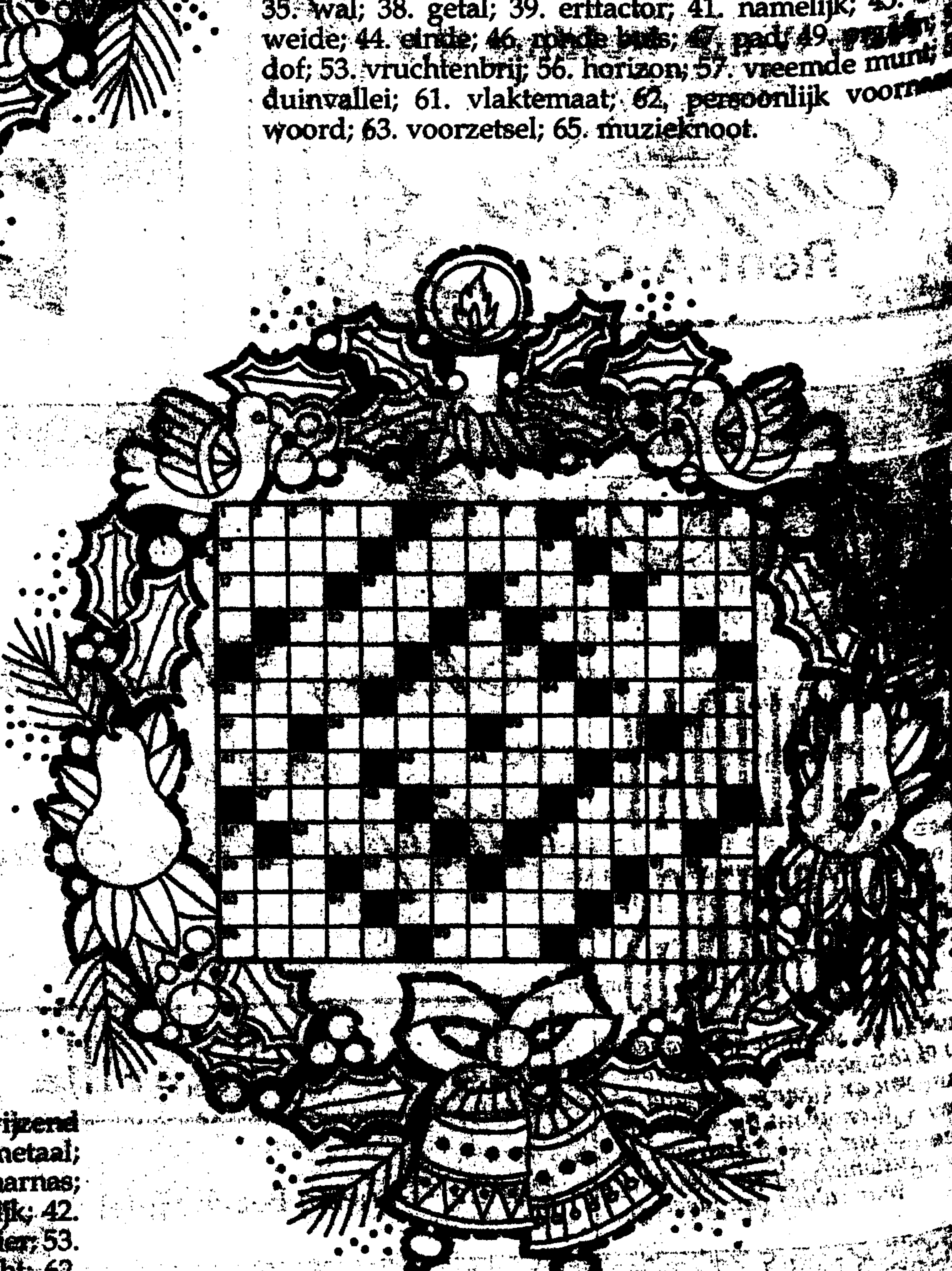

4.
HORIZONTAAL: 1. roofvogel; 8. roofdier; 11. bevel; ... bijbelse figuur; 13. volwassen; 14. bijwoord; 16. p... geest; 18. kledingstuk; 19. anno domini; 20. klein ver... 22. onwetend; 24. insect; 25. in orde; 26. deel van de ... 28. keet; 30. Griekse godin; 31. waswater; 33. broeibak... vogel; 36. getal; 37. hemellichaam; 38. stempel; 40. ... zekere; 42. Griekse letter; 45. zwijn; 46. kussen; ... kledingstuk; 50. vreemde munt; 51. afstandsmaat; ... belemmering; 54. graafdiertje; 55. telegraaf restant; ... hoofdbedekking; 58. oppervlakte; 60. Japans spel; ... succesnummer; 62. duw; 64. plechtige gelofte; ... gewicht; 67. van geboorte tot dood.

VERTICAAL: 1. kwalijk; 2. boom; 3. kunstwerk; ... verbinding; 5. muzieknoot; 6. boom; 7. nikkel; 8. mel... 9. voorzetsel; 10. trouw; 13. spinneweb; 15. koordans... jongensnaam; 18. gareel; 19. bouwland; 21. onder... 23. vis; 24. beroep; 25. nageslacht; 27. gebladerte; ... rondhout; 30. bontsoort; 32. medicijn; 34. honingdr... 35. wal; 38. getal; 39. erffactor; 41. namelijk; 43. b... weide; 44. einde; 46. ronde buis; 47. pad; 49. [illegible] dof; 53. vruchtenbrij; 56. horizon; 57. vreemde munt; ... duinvallei; 61. vlaktemaat; 62. persoonlijk voornaamwoord; 63. voorzetsel; 65. muzieknoot.

Prettige Feestdagen

5.
HORIZONTAAL: 1. gereedschap; 5. spoedig; 8. gebouw; 13. geestdrift; 14. leemte; 16. maal; 17. hoofddeksel; 18. voorschrift; 19. koud; 21. meelspijs; 22. paddestoel; 25. maatstaf; 27. hals; 28. grote bijl; 30. mijt; 32. soort stof; 33. verordening; 35. materie; 37. ondernemingsraad; 38. kant; 39. windrichting; 40. monnikskleed; 41. ongekookt; 43. uniform; 45. palm; 47. punt; 49. blut; 50. knevel; 52. grappig; 54. leverpastei; 56. berg; 58. teer; 60. orgaan; 61. slang; 63. ongedierte; 65. plant; 67. zuivelprodukt; 68. transportmiddel; 69. sleepnet; 70. ontvangkamer.

VERTICAAL: 1. handvat; 2. Engels bier; 3. geluk; 4. voegwoord; 5. aanwijzend voornaamwoord; 6. rondhout; 7. vaartuig; 9. persoonlijk voornaamwoord; 15. metaal; 18. oever; 20. [illegible]; 23. [illegible]zin; 24. sneeuwschoen; 26. overblijfsel; 27. harnas; 28. slang; 29. padvinder; 31. [illegible]; 32. insect; 33. loot; 34. gesloten; 36. heerlijk; 42. droombeeld; 44. baat; 46. vreemde munt; 48. rookgerei; 50. plaaggeest; 51. jong dier; 53. paardje; 54. puist; 55. overeenkomst; 57. werkschuw; 59. beroep; 60. nageslacht; 62. Spaanse uitroep; 64. heilige; 66. soort onderwijs; 67. familielid.

= pa Ernesto Rosenstand =

E paraplu

Bon, laga mi konta boso algo di un paraplu. No di un kon ku ta. Di uno spesial. Ma no bai kere ku e ta uno ku kua nos por hasi magia. Uno ku nos por bai usa pa hasi bruha. No, korda! E ta spesial den otro sentido. Ma laga mi kuminsá.

Mi ta kere ku boso tur sabi kiko un paraplu ta. Pa esunnan ku ainda no sa, anto laga mi splika un poko. E ta algo ku en berdat nos ta usa masha poko aki na Aruba. Den e temponan aki, apamento di aña, nos sa us'é poko mas. Na otro lugá e ta algo práktiko. Algo ku kontinuamente nos ta mira masha hende ta usa. E ta un aparato ku nos ta usa pa protehá nos kontra awasero. I dor di ku aki ta yobe masha poko nos no ta kana ku uno. Na otro país e ta pertenesé na bo di dos naturalesa. Unda ku bo bai e mester kompañá bo. Si esei no ta e kaso, anto bo no por hasi nada. Bo ta un inútil! Bo no ta konta den e bai bin di e multitut ku ta apoderá di e kayanan pa hasi mi-no-sa-kuanto-kos. Pasobra ta inkreíbel mira kuanto hende ta kana den e kayanan di statnan grandi tur ora di dia i anochi.

I si pa terkedat bo kier sali sin uno, anto bo ta kore riesgo di bira malo. Tin hende ku lugá di paraplu nan ta usa regenjas. Esunnan ku ta us'é ta bisa ku e ta mas praktiko, ya ku bou di dje bo por skonde masha hopi kos. Ku un regenjas bo no mester bisti nèchi. Ora nos ta purá nos ta tir'é riba nos kurpa i e ta skonde masha hopi kos ku otro no mag mira. Ta meskos ku awa di kolonia. Ora nos kier bai un kaminda i nos tin purá, nos no tin tempo pa baña, anto, no ansha..... no preokupá: kolonia ku ne! E holó di esaki ta kamuflá e holó di boñoño ku nos por tabatin ta kana ku ne. Pues e kombinashon ideal ta regenjas ku awa di kolonia. Nan sa yuda den kaso di emergensia.

Ma laga nos no perde for di bista nos tema. Awe ta riba paraplu mi a keda di bai konta. Awó mi ta kere ku nos tur sa kiko e ta. Hopi hende ta kere ku traha ku paraplu ta fásil, ma esei no ta e kaso, dominá un paraplu ta un arte. Maske nos no ta kere, ma e tin su mañanan. Bon, no paraplu so. Hopi aparato bo mester konosé nan maña promé ku traha ku nan. Si nunka bo a usa un paraplu, anto e por bira asina ostiná ku e ta saka sanguer fo'i bou bo huña. Bo kier mustr'é ku t'abo ta bai dominé i no e abo! I den e duelo a muerte ei bo ta muha te bai gol. Bo atenshon ta klabá na e maldito aparato i bo no ta pone kuidou riba e awa ku ta muha bo. Bo kier mustr'é ku t'abo ta manda i ku e mester hasi loke bo kier.

Bunita bisá, ma realidat ta otro. No kere ku ta fásil maniobrá ku ne. Si nos no ta kustumbrá ku ne anto ta hopi kos por pasa ku un di e maldito paraplunan aki. Si nos us'é bon e ta un bendishon, ma si nos no por traha ku ne e por ta un berdadero maldishon. I esei mes a pasa mi. Pa por komprondé mi mihó mi mester aklará ku ami ta un hende ku dos man robesou. Di téknika mi no sa ni un pito. Luna di juli ami ku mi kasá a bai México ku fakansi. Nos a yega anochesito Siudat di México bou un señor palo di awa. Tabata parse ku tur porta di shelo a habri. Awa tabata basha sin miserikordia.

Kon bin aya si awa ta yobe hopi i serka nos no? Tabata e promé pregunta ku nos a hasi nos ora nos a eksperimentá e *chaparrón* aki. Riba e pregunta ei nos no a haya kontesta. Nos a purba, ma nada. Podisé e *manitonan* ta mihó hende ku nos. Ken sa! O kisas ainda nan ta sigui resa na nan diosnan pa nan haya awa, loke nos pa basta tempo kaba a deskustumbrá di hasi. Nos mes a kambia asina hopi ku awendia ni resa nos no ta resa mas, korda pa bai pidi Papa Dios pa mando nos 'un bon palo di awa'.

Ma na México si awa tabata yobe na e momentonan ei masha hopi mes. Basha e tabata basha i esei mes a hasi ku nos no por a gosa di e siudat e anochi ei. Nos no tabatin paraplu. Ta ken ta bai ku fakansi ku paraplu? Nos tin e fuerte konvikshon ku si nos hasi esei anto nos ta reta diosnan pa nan manda awa. I delaster kos ku hende por pidi pa pasa den fakansi ta ku awa yobe. Ma dor di ku nos no por a sali nos a usa e anochi ei pa planeá mihó nos estadía na e siudat aki ku tin masha hopi kos pa mira i bishitá. I promé kos ku nos a pone riba lista tabata kumpra un paraplu. P'esei su mainta promé kos ku nos a hasi ta kumpra uno. Bon, esei si, tur kaminda bo por haya nan. Mexicanonan tambe sa ku hende sin paraplu no ta konta. I nan tur kier konta. No ta por nada, ku tur homber na e país aki tin bigoti i ta kana ku sombré hala hancho... i ku keto bai nan ta dal nan tekila. I nan tambe sa ku pa por konta por kompleto mester kana ku..... un paraplu. Tur kaminda bo ta mira paraplu na Siudat di México. Un mas karo ku otro!

I promé ku mi lubidá, ma mi mester spierta boso ku den kumpramento tambe bo mester usa triki. Bo no mester kumpra di biaha. Mester chek e preisnan i ora ku bo tin idea ta kua bo ta bai kumpra anto ta hasi manera bo ta bai... i hasi manera bo no tin ningún sorto di interés pa kumpra. Ora e bendedónan ripará esaki, anto nan ta keda insistí i abo e ora ei bo ta proponé un preis mas abou. Ta keda regateá te ora ku tur dos yega na un akuerdo. Si bo no hasi esaki anto bo ta perdí. I komo stranhero pió.

Esei a pasa un amigo di mi. Ta kos di hopi tempo pasá. Nos tabata na Medellín. I aya indjannan ta sinta dilanti di hotel ta bende nan merkansia. Mi amigo a kumpra un poncho pa 3600 peso i ami a paga 2200 peso pa uno meskos. Anochi ku nos tabata kombersá riba loke nos a hasi e dia ei el a bin haya sa ku el a paga 1400 peso mas ku mi pe e mes un poncho. El a rabia masha hopi i su otro dia el a bai reklamá e indiesito:

"Ud. me estafó".

¿"Yo, cuándo?" Tabata e kontesta seko di e indjan.

"Ayer, Ud. me vendió un poncho por 3600 pesos."

"Eso no es estafa, señor."

¡Cómo que no? Mi amigo pagó solamente 2200 pesos."

E indjan a sonreí un tiki burlón i a bis'é:

¡"Pero, señor, Ud. no regateó!"

Na Látino Amérika mester regateá. Esei ta den e wega di kumpra i bende. Si bo no hasi esei bo ta hungando den posishon adelantá. I esei kier men ku bo no por skor. Artíkulonan tin tres a kuater diferente preis. P'esei ora di kumpra nos paraplu nos a regateá. Nos kier tabata den wega. Despues di a mira varios sorto nos a disidí di kumpra uno, largo, preto. Un manera e ministro inglés Chamberlain tabatin kustumber di usa. Den mi konsepto e tabata duna nos mas kashet. Nos lo bai mustra mas shik. Nan lo a tuma nos pa diplomátikonan, maske sin ningún kartera. Ora hende ta ku fakansi ta kandidat di ko'i kens e ta hasi. Pa e temporado ei e kier ta otro.... i e ta otro, pasobra..... ta na tera straño e ta! Ningun hende konosé...

Nos a bin kumpr'é serka un mucha muhé ku tabatin un bendemento riba kaya. Meskos ku na otro paísnan latinoamerikano aki tambe tur kaminda bo ta haya hende ta bende tur kos. Na tur sorto di moda nan ta buska manera pa gana nan pan. Después di a kompará preis na diferente lugá nos a bin disidí di kumpr'é serka e mucha muhé yon ei ku no solamente e tabata bunita, ma hopi símpatika tambe. Ora nos ta na Amérika Látina nos kustumber ta kumpra e sorto di kosnan aki serka e bendedónan ku ta buska gana nan bida bendiendo den nan negoshi chikito ku nan tin na un o otro stupi di kaya. Nan tambe tin derecho di biba. I ta un satisfakshon grandi ora bo kumpra serka un di nan. Nan ta bira asina kontento di por a gana algo ku nan ta trato bo 'a lo *king*'. Prinsipalmente si te na e momentonan ei nan no a bende mucho.

Pues, ata nos por fin ku nos paraplu... awó nos tambe tabata konta! I naturalmente ku ami mester a tené. Ku paraplu den mi man mi tabata sinti mi mes 'un shon kabayero'. Ami ku nunka di mi bida a kana ku un koroto asina den mi man. Ma esei no tabata porta! Mi machismo latino tabata eksigí di mi pa mi kana ku ne. Esaki ainda mas na México, ku ta konosí pa su machismo falso. Pa mi ta franko mi mester admití ku na kuminsamento mi a sinti mi un poko fastioso. I esaki tabata pasobra mi no por a kustumbrá ku ne. I mi ta kere ku ta esaki mes a hasi ku nos no a gos'é mucho.

Kanando aki ayá... drentando i saliendo di un lugá pa otro mi a lubid'é mi-no-sa-na-unda. E tabata nobis-nobis! Señorita señorita! I sin paraplu, manera ya nos a bisa kaba bo no ta nada na e stat aki. P'esei ningun momento nos a duda, no tabatin awa pa laba, nos mester a kumpra otro. Nos a aserká otro bendemento públiko i nos a kumpra uno meskos. Asina mi a mir'é mi a haya e impreshon ku e tabata esun ku nos a kaba di perde. E tabata pinto esun di promé. Ma na mes momento mi a pensa ku esei no por ta. Si esei tabata e kaso anto lo tabata mucho koinsidensia. Ma bo no sa nunka!

Bon, ata nos ku nos di dos paraplu ta kana den stat manero diplomátikonan di paísnan lehano i straño. Mi por sigui konta boso mas di e paraplu aki, ma no tin mucho kos di konta, pasobra pa ta kortiko, esaki tambe tabatin e mesun suerte ku e di promé. E úniko diferensia tabata ku esaki mi a kana un tiki mas. Pues sin haya oportunidat pa us'é nos a gos'é un poko mas. Mi a bolbe lagué un kaminda o nan a hort'é. Ainda nos no sa ki a pas'é. Mexicanonan pa e banda ei nan ta masha práktiko. Nan ta kortés i bon eduká. Den tur kos nan ta komplasé ku nan huespetnan. Ora nos a konta algún di nan ku nos a konosé na e hotel unda nos tabata keda i nos a bisa nan ku probablemente nan a hort'é mesora nan a reakshoná di un manera típiko di nan naturalesa. Ke ba, mano! Aki na Mexico nan no sa horta kos, loke sa pasa hopi biaha ta ku kosnan ta kambia di doño.

Pues laga nos sigui nos filosofía i bisa ku kon ku bo mir'é nos di dos paraplu a kambia di doño. Nos no mester kulpa ningun hende. P'esei pa ta franko, kiko a pasa ku nos di dos paraplu... esei ta Dios so sa! Esakinan ta e misterionan ku sa pasa ora nos ta ku fakansi. I nos no tin tempo pa pensa purba resolbé nan. Maske ta kua misterio nos por resolbé?

Bon, ata mi ta kana ku paraplu number tres den mi man. Mi tabata kuid'é masha bon mes. Mi preokupashon p'e tabata mas grandi ku pa mi pòtmòni. Ma kanando ku ne den e siudat tabata krea problemanan grandi p'ami i peligro pa e habitantenan. Den mi mannan inekspertо e tabata un arma mortal! Tabata algo inkreíbel! Mi mester konta boso algo ku ta aklará masha hopi mes. Ami ta maestro di skol. I lo bo bisa: ma ki esei tin di aber ku tur esaki. Tur kos!

Asina un maestro tin un palo den su man e ta sintié señor i amo. E palo den su man ta determiná su identidat. O e ta tokoks e muchanan riba nan kabés ku ne o e ta us'é pa mustra riba borchi, e ta bira un *aanwijsstok*. I esei a pasa mi ku nos paraplu. Asina mi mester a mustra mi señora algo, ata paraplu ta bai halto. I un di e tantísimo biaha ku mi kier a mustra mi señora algo mi a hisa paraplu manda den laira i mi a hera desgrasiá un di e tantísimo chamakonan ku ta kana den e kayanan di e bunita stat aki. Mi ta konbensí ku na e momentonan ei ta su anguelwardadó a salb'é. Tabata kuestion di milimeter ku mi no a saka su wowo. Mi a paralisá i na e mes momento ei mi a realisá ku mi a hera koperá ku e stat pa e haya otro siego i esei sí mi no kier a karga riba mi konsenshi. Mirando e peliguer grandi ku ami tabata representá pa e komunidat ku e arma ei den mi man, mi señora a konfiská e paraplu i for di e dia ei t'e tabata kana ku ne. No na su man, ma bou su kokodèk. P'ami, berdat ku esei tabata e solushon, un alivio grandi!

Nos no a perde esei i nos no a kousa ni peliguer ni daño na e sosiedat mexikano ku ya ta pasando asina hopi miseria. E desishon ei a duna resultado. Ora ku mi mester a mustra algo mi tabata hasié ku..... mi dede! I asina awa kuminsá yobe mi tabata kore bai: *Onder moeders paraplu!*"

Season's Greetings

Vervolg van pag. 11

Season's Greetings

naartoe?", zeurt het vervelende jongetje weer. Het antwoord "Even plassen schat" is schijnbaar geloofwaardig genoeg. Het knulletje geeft zijn Sint-achtervolging op en baant zich een weg naar buiten.

KOSTENPLAATJE

Voor de veertig minuten durende documentaire nam Van Nie in totaal zeventien uur bandmateriaal op. Volgend jaar april zal deze film gepresenteerd worden op het internationale *T.V. Festival & Market* in het Franse Cannes waar filmmakers, producenten en in- en verkopers van videoprogramma's hun jaarlijkse inkopen doen. Het totale kostenplaatje bedraagt 42.000 florin. Om *break-even* te draaien, moet Van Nie zijn documentaire aan minimaal zes landen aan de man proberen te brengen.

Het idee voor het maken van deze Sinterklaas-film bestaat al jaren. Van Nie vindt het een merkwaardig feest, bedacht in een witte maatschappij en overgebracht naar ex-kolonies waar het overgrote deel van de bevolking gekleurd is. Hij is een fel tegenstander van dit spiegelbeeld van een multiraciale samenleving. Toen hij naar de Tropen kwam, raakte hij helemaal in de war vanwege dat typische stukje cultuur die de Hollanders eeuwen geleden naar de kolonies brachten.

Van Nie: "De traditie is immers dat wij witten onszelf zwart maken, 'boe' roepen en plotseling niet meer tot tien kunnen tellen. Nu zitten we in een werelddeel met overwegend donkere mensen, die zich voor het feest nóg donkerder maken en zich vervolgens dom voordoen. In principe zetten ze dus hun eigen huidkleur voor schut. En daar kijken kleine kinderen naar en worden geacht te geloven in een Sint, wiens rode mijter en pak en witte huidskleur wordt geassocieerd met macht, kracht, rijkdom en wijsheid. Zwarte Piet is een stereo-type ongeliefd, dom en minderwaardig persoon met een jute zak en roe. Ik vind dat dat in deze tijd absoluut niet meer kan en besloot er een film over te maken."

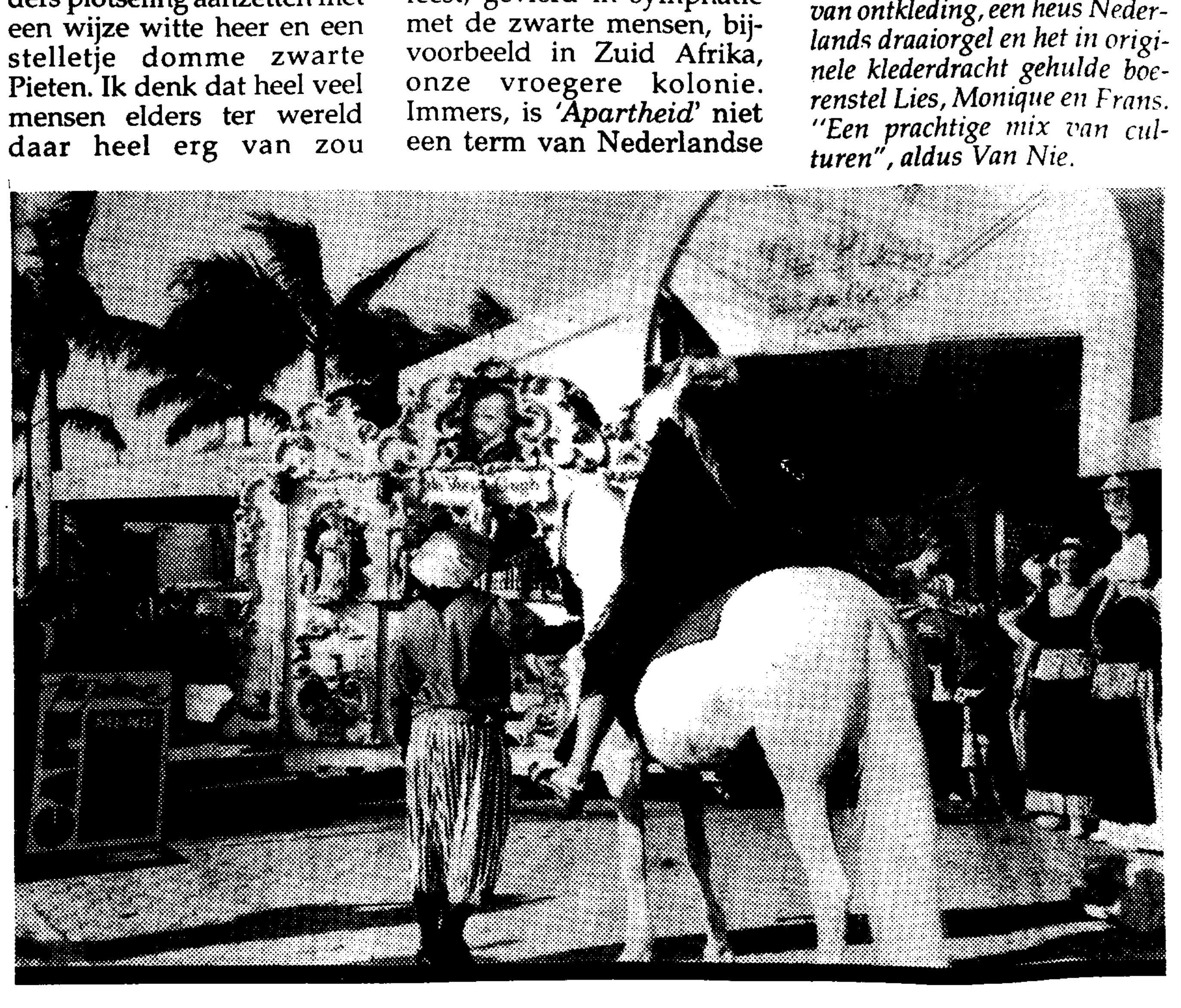
Van Nie kwam er na enkele weken achter dat de Sinterklaas-traditie op de ABC-eilanden heftiger is dan ooit, terwijl dit feest in Nederland steeds meer in opspraak raakt. Hij vindt dat Sint en Piet de 'meester-slaaf-relatie' symboliseren, dat vertaald kan worden tot de relatie tussen de meerderheid en de minderheid binnen gemeenschappen, uiteindelijk een probleem wordend van democratie en van mensenrechten.

Van Nie: "Zwarte Piet is een sleutelsymbool van racistische onderdrukking. Om de uitbuiting en onderdrukking van zwarte mensen te rechtvaardigen, vonden de blanken lange tijd geleden de theorie uit dat negers lui, dom en slecht waren. Dat was hun verklaring voor het voor altijd moeten gehoorzamen aan de superieure blanke. In de Nederlandse cultuur werd dit argument symbolisch geuit door Sinterklaas van een zwarte dienaar te voorzien. Elke witte die voorstander is van een wijze witte Sint en domme Zwarte Pieten bevindt zich op het hellende vlak van racisme".

Ruim 80 procent van de Nederlandse bevolking (18 jaar en ouder) is het eens met de uitspraak 'Zwarte Piet kan onderbewust racistische gevoelens veroorzaken in kinderen'. Een evengroot aantal is het eens met de uitspraak 'Zwarte Piet symboliseert de ondergeschikte positie van niet-witten'. Een zwarte zegsman noemde dit onderwerp "Nederland's grootste taboe. Witte mensen schijnen simpelweg niet te begrijpen wat hier loos is".

Zoals miljoenen mensen in ontwikkelingslanden blindelings de richtlijnen van de 'wijze geestelijken' volgden, is het Sinterklaasfeest in de Tropen geïntroduceerd door vreemden uit een ver land. De traditie is gedurende de jaren echter totaal ingeburgerd. "Op de Antillen en Aruba weten we niet beter en weten ook eigenlijk niet wat het nu precies betekent, wat nu precies de oorsprong en historie van het feest is. Hier leeft de anti-Sint-gedachte nog niet zo. De heiligman lijkt zich hier niet te kisten. Maar je moet je eens voorstellen dat iemand het fenomeen Sinterklaas absoluut niet kent en er nooit van gehoord heeft. Die gelooft zijn ogen niet. We leven immers in het jaar 1993. Racisme is een *hot issue*. En dan komen die rare Hollanders plotseling aanzetten met een wijze witte heer en een stelletje domme zwarte Pieten. Ik denk dat heel veel mensen elders ter wereld daar heel erg van zou schrikken", aldus Van Nie.

Wie ook maar een klein gedeelte heeft gezien, van wat Van Nie de afgelopen maanden heeft gefilmd, zal voorstander zijn van een radicale verandering van het traditionele Sinterklaasfeest. Want wat is daar nou precies het nut van? Sinterklaas en zijn feest zijn mythische verschijnselen. Ze staan voor antwoorden op vragen die op de een of andere manier met zingeving te maken hebben. Bovenstaand verhaal geeft duidelijk aan dat de symboolwaarde van het Sinterklaasfeest per tijd en per cultuur verschilt. Sinterklaas vieren heeft veel te maken met solidariteit. Het idee achter het feest is immers het houden van elkaar, wat tot uitdrukking komt in het geven van cadeautjes. Daarom zou het traditionele Sinterklaasfeest vervangen moeten worden door een feest, gevierd in symphatie met de zwarte mensen, bijvoorbeeld in Zuid Afrika, onze vroegere kolonie. Immers, is *'Apartheid'* niet een term van Nederlandse origine? Alleen al om die gedachte te verzachten, zou iedereen op 5 december elkaar in het vervolg moeten verrassen met artikelen en cadeautjes uit Derde Wereld-winkels.

■ *Op Aruba zette René van Nie in samenwerking met Café The Plaza een geënsceneerde tropische Sinterklaas-aankomst in elkaar. Op vrijdagmiddag 26 november kwam Sint Hans met zijn Pieten Harry en Gaston in de haven van Seaport Market Place aan wal met de Submarine onderzeeër. Het drietal werd daar opgewacht door een slome schimmel, twee verleidelijke Zuidamerikaanse salsa-danseressen in verregaande staat van ontkleding, een heus Nederlands draaiorgel en het in originele klederdracht gehulde boerenstel Lies, Monique en Frans. "Een prachtige mix van culturen", aldus Van Nie.*

Wij wensen alle cliënten en adverteerders

gezegende en gezellige feestdagen

AMIGOE
Viola Bernardus
Acquisitrice
Tel. 672000
Toestel 23

AMIGOE
Janny Naaldijk
Acquisitrice
Tel. 672000
Toestel 27

AMIGOE
Freddy Jimenez
Typesetter

AMIGOE
Marise Wardekker
Advertentie aanname + administratie

AMIGOE
Carina Wolters
Grafisch ontwerpster

AMIGOE
Iliana Donas
Aanname contante advertenties + zoekertjes

AMIGOE
Helen O'Connor
Debiteuren administratie

AMIGOE
Marisa Eduarda
Assistente debiteuren administratie

AMIGOE
Edseline Angelo
Opmaak advertenties

AMIGOE
Tonny Veen
Correctrice

Ook in 1994
staan wij weer gaarne tot uw dienst